

TYÖVÄEN LUOKKATIETO

**LUOKKATAISTELUN
PERUSTIEDOT**

TYÖVÄEN LUOKKATIETO

LUOKKATAISTELUN
PERUSTIEDOT

Kustantaja:
Tauno Tietäväinen,
Helsinki

Vaasa,
Oy. Kirjapaino Ab.
1929

Johdanto

*

Työväen luokkataistelussa on *luokkatietoisuudella* mitä ratkaisevin merkitys. Täydellisen luokkatietoisuuden saavuttamiseksi on taas välttämätöntä päästä selville taloudellisen, yhteiskunnallisen ja valtiollisen elämän kehityslaeista, joiden tunteminen vasta tekee taistelijan kykeneväksi oikein ja paikalleen arvioimaan työväenluokan kulloisetkin tehtävät, sen taistelukeinot j.n.e. Nämä kehityslait ovat useinkin niin mutkallisia ja salassa vaikuttavia, että niiden tuntemiseksi vaaditaan tieteellisen sosialismin opastusta. Mutta kuten jokaisen tieteen, tarvitaan myöskin sosialismin täydelliseen omaksumiseen vakavaa ja perusteellista työtä, opiskelua, tutkimista. Työläiselle, jolla ei ole ollut mahdollisuutta hankkia itselleen tieteellistä kouluutusta, tuottaa tämä opiskelu suuria vaikeuksia. Niin on laita erittäinkin suomalaisen työläisen, sillä suomeksi ilmestynyt sosialistinen kirjallisuushan ei ole erittäin laaja. Erikoisesti puuttuu suomenkielellä uudemmaa sosialistista ja kommunistista kirjallisuutta. Ja usein on saatavissa oleva kirjallisuus sitäpaitsi jotakin erikoisalaa käsittelevää, niin että selvän yleiskatsauksen saaminen ei aina ole työläislukijalle erittäin helppoa. Tämän puutteen edes osittain poistamista tarkoittaa käsilläoleva kirjanen.

”Luokkataistelun perustietoihin” on koetettu lyhyessä ja tajuttavassa muodossa koota marxilaisuuden tärkeimmät opetukset niin taloustieteen kuin varsinaisen poliittisen taistelunkin alalta. Erittäin tärkeänä on pidetty *imperialismin* selvittämistä, koska tältä alalta ei Suomessa ole saatavana juuri minkäänlaista kirjallisuutta. Myöskin menettelytapakysymyksiin on kiinnitetty melkoista huomiota, samoin kysymykseen valtion olemuksesta. Mutta heti alun alkaen sanottakoon, että ”Luokkataistelun perustiedot” on vain *johdatus*, vain lyhyt oppikirja, jonka avulla koulunkäymättömällekin työläiselle toivotaan käyvän mahdolliseksi perusteellisempien opintojen harjoittaminen, joissa tämä kirjanen voi olla vain runkona ja johtolankana siihen, mihin kysymyksiin on etupäässä huomiota kiinnitettävä, miltä aloilta pääasiassa on tietoja hankittava. Kirjaseen tarkoituksena on edelleen auttaa opiskeluterhojen työsuunnitelmien laatimista ja kerhojen opiskelutoimintaa. Kerho-opiskelussa erikoinen voi ”Luokkataistelun perustiedot” olla opiskelun runkona, jonka ympärille punoutuu syvällisempi opiskelutoiminta ja laajemman kirjallisuuden käsittely. Sellaiseksi opastajaksi on kirjanen tarkoitettu, eikä siis miksiäkään kaikkikäsitteväksi tietoraamatuksi, jonka tunteminen yksistään riittäisi. Vain aivan aloittelevalla opiskelijalla voi kirjanen olla riittävänä alkeiskurssina.

Kirjasta laatiessa on pidetty silmällä etupäässä nuorten työläisten opintokerhoja. Mutta jokainen, joka ”Luokkataistelun perustiedot” lukee, huomaa, että kirjasta voivat yhtä hyvin käyttää myöskin vanhemmat työläiset. ”Luokkataistelun perustietojen” laatijain tarkoi-

tuksena ei suinkaan olekaan ollut tehdä siitä mitään nuorten työläisten yksinoikeutta, vaan on heidän toivomuksensa, että kirjanen löytäisi tiensä kaikkien tiedonhaluisten luokkataistelijain käsiin. Siinä toivossa kirjanen julkaistaan.

Helsingissä, elokuulla v. 1928.

Julkaisija.

Yksinkertaisesta kapitalistiseen tavaratuotantoon

*

Kapitalistisen yhteiskuntajärjestelmän luonne.

Katselkaa ympärillenne ja koko kapitalistinen yhteiskuntajärjestelmä räikeimpine tuhlauksen ja hädän vastakohtineen on avoinna edessänne. Jättiläissuuri on niiden työläisten luku, jotka vuodesta vuoteen laahaavat väsyneitä ruumiitaan tehtaasta tehtaaseen löytääkseen työtä ja leipää. Satoja, jotka seisovat tehtaan edessä ja saavat aina saman vastauksen, ketään ei oteta työhön. Toiset, joilla vielä on työtä, raatavat pienellä palkalla 9 ja 10 tuntia päivässä eivätkä kuitenkaan saa kylliksi voidakseen edes jollain tavalla elämänsä ylläpitää. Tehtaat seisovat tyhjinä, työläiset seisovat niiden porteilla, heillä ei ole vaatteita, ei mitään syötävää, heillä on vain yksi halu: tehdä työtä voidakseen elää. Mutta työpaikat jäävät kiinni, koneet seisovat, koskei ole ostajia, jotka voisivat ostaa tuotettuja tuotteita. Siten alkaa silmiemme edessä hillitön pula ja vaikka väestön suuri osa kärsii tärkeimpien elämäntarpeiden puutetta, on tuotanto kuitenkin pysähdyksissä. Todellakin tavatonta mielettömyyttä, kun ihmiset tuhoutuvat ja samaan aikaan pysäytetään työpaikat tuotteiden liikarunsauden tähden.

Jos haluamme keksiä tämän ristiriidan syyn, on meidän ensinnä mentävä sinne, missä tuotteita valmistetaan. Se on tehdas. Katsokaammepa kerran lähemmin rautasulattimoa. Täällä näemme taidokkaasti rakennetun rakennuksen, missä kaikki pyörät pienimpiä myöten kellon tavoin tarttuvat toisiinsa. Suurissa masuuneissa syntyy malmista juoksevaa rautatahdasta. Kun uuni on riittävän kuuma, juoksee kiehuva kuohu määrätynmuotoisiin uriin. Kun tahdas on tullut kiinteäksi, viedään se koneellisesti valssilaitokseen, missä möhkäle valssataan määrättyihin muotoihin. Ennenkun se vielä on tullut kokonaan kylmäksi, löydämme sen uusista koneista, jotka muokkaavat sen määrättyjä tarkoituksia varten. Kun muokaus on lopetettu, seisovat tavaravaunut valmiina viedäkseen valmiit tuotteet välittömästi määräpaikkaansa. Näemme edessämme todellakin ihmeellisen koneiston, jonka kaikki osat työläisestä koneeseen asti muodostavat yhden kokonaisuuden määrätyn osan ja jokainen osa on toisesta riippuvainen. Ensi vaikutelmamme tehtaasta on se, että edessämme on äärimäisen suunnitelmallisesti rakennettu koneisto.

Se on kuitenkin vain tehtaan teknillinen puoli. Tarkemmin katsoessa osoittautuu kuitenkin, *että hyvin yhteensovitettu yhtenäisyys lepää mitä räikeimmillä yhteiskunnallisilla vastakohdilla.* Tämän näemme kysyessämme: kenelle kuuluu tämä kaikki? Kuka on suurten rakennusten, kaikkea tätä liikuttavain valtavain konejättiläisten omistaja? Kenelle kuuluvat tuotteet, jotka ovat niiden työn tuloksia, jotka vain puoleksi pukeutuneina sietämättömässä kuumuudessa päivätyötään suorit-

tavat? Kaikki kuuluu tehtaan omistajalle, joka miensä mukaan voi käyttää sitä, mikä on monien ihmisten toiminnan tulos.

Mutta työläiset jättävät työaikansa jälkeen tehtaat väsyneinä ja tylsistyneinä, menevät kotiin syödäkseen niukan aterian, minkä vaimo heille synkissä, asunnoiksi nimitetyissä luolissa on valmistanut. Niin kuluu aika päivittäisessä yksitoikkoisuudessa. Toisin tehtaan omistaja. Hänet löydämme vain harvinaisissa tapauksissa tehtaasta eikä silloinkaan työn äärestä. Hän ajaa mukavassa autossa lyhyeksi aikaa tehtaaseen, vakuututtuu, että homma on järjestyksessä ja katoaa jälleen. Kun hän ajaa kotiin, ei häntä vastassa ole synkkä tupa, vaan loisteliaat huoneet kaikilla mukavuuksilla varustetussa huvilassa, missä hän syöden ja juoden ja muissa nautinnoissa kuluttaa päivänsä. Hänellä on kaikkea, mitä hän haluaa, yllin kyllin; eipä ole ihme, että hän on vakuutettu ”tämän järjestelmän ihanuudesta”.

Mitä tämä kaikki meille osoittaa? Jokaisessa tehtaassa, jokaisessa verstaassa, jokaisessa työpaikassa seisoo vastakkain kaksi kerrosta, *jotka etuihinsa, valtaansa ja elämänvaatimuksiinsa nähden periaatteellisesti eroavat toisistaan*. Ne ovat kapitalistit ja työläiset.

Kapitalisti on tuotantolaitoksen omistaja. Hänelle kuuluvat rakennukset, koneet, työkalut, raaka-aineet, lyhyesti sanottuna kaikki, mikä on välttämätöntä, jotta työläinen voisi työnsä suorittaa. Hän hallitsee tehtaassa rajattomasti. Hän määrää, tehdäänkö työtä vai ei. Jokainen työläinen tuntee hänen valtansa ja täytyy heidän usein se huomata, sillä hänen vallastaan riippuu, voiko

työläinen vielä huomenna säilyttää niukan ansionsa vai tuleeko hän työstä erotetuksi.

Toiselta puolen näemme tehtaassa kaikki ne, jotka toimivat välittömästi tuotannossa. Ne muodostavat työläisten ja henkilökunnan armeijan, jotka palkkaa tai palkkiota vastaan tekevät työtä työnantajan hyväksi. Ne muodostavat ammattitaitoisten ja oppimattomien työläisten, nuorten työläisten ja oppilaiden, teknillisten ja kaupallisten palvelushenkilöiden armeijan.

He tekevät työtä enemmän tai vähemmän niukalla palkalla. Se riittää juuri välttämättömimpään elämän ylläpitämiseksi. Keskimäärin on se juuri niin suuri, että työläinen ylläpitää työkykynsä ja voi myöskin ylläpitää perheensä. Missä on olemassa voimakkaat ammatilliset järjestöt, voi palkka olla vähän parempi. Sellaiseksi jää asiointila niinkauan, kun työläinen voi työkennellä tehtaassa. Kun hänen voimansa ovat loppuun käytetyt, voi hän rauhassa tuhoutua, sillä kukaan työnantaja ei ota häntä tehtaaseensa.

Me näemme siis, että työläinen kaikista tuottamistaan tuotteista saa itse vain pienen osan palkan muodossa, kun taas suurin osa virtaa ansaitsemattomasti kapitalistille. Viimeksimainittu tulee vuosi vuodelta rikkaammaksi, rakentaa uusia tehtaita, voittaa uusia rikkauksia; kun taas työläinen vuodesta vuoteen lopettaa tuotannon kulun sellaisena kuin hän sen oli alkanutkin. Päivittäinen hätä on hänen alituisena seuralaisenaan hänen kuolemaansa asti.

Kuitenkin, emmekö kuule kaikkialla, esimerkiksi Suomessa, että koko kansan täytyisi säästää. Palkan pitäisi

pitemmäksi aikaa jäädä alhaisemmaksi, työaika pitäisi saada pitemmäksi. Tai emmekö kuule alituisesti lyhyttä vastausta: maa on tullut köyhemmäksi. Puhutaan myöskin, että työttömyys ja pienet palkat olisivat vain maailmansodan seurauksia. Mutta katsokaammepa! Esim. Saksassa oli ennen sotaa parhaanakin liikeaikana vakiutuinen 300,000 henkeä käsittävä työttömien armeija. Me voisimme mennä kauemmaksikin kapitalismin historiassa ja todeta, että työttömyys on tämän yhteiskuntajärjestelmän alituinen seuralaisilmiö.

Mitä siis näemme? Työttömyys ei ole mikään tilapäinen, erikoisen tilanteen luoma ilmiö, sillä se on *eroittamattomasti kapitalistiseen yhteiskuntajärjestelmään kytkeyty*. Se on tämän ihanan järjestelmän yksi puoli. Se asustaa suurkaupunkien komeroissa ja aaveen tavoin kohtaa se yhä uusia ihmisiä, vapauttaakseen toisia lyhyeksi aikaa sen otteesta.

Mutta ehkä on työpalkan laita hiukan toisin. Ehkä on tuskin elämiseen riittävä palkka vain sodanjälkeisen ajan ilmiö. Ehkä on työläinen ennen sotaa ansainnut parempaa palkkaa, voi säästää, niin ettei hänen työttömyysaikana kuitenkaan tarvinnut nälkää nähdä.

Katsokaammepa tässäkin asiaa lähemmin. Te voitte sen itse tehdä. Hankkikaa tietoja palkkatasosta kymmenen vuoden aikana ennen sotaa. Te huomaatte, että pieniä heilahteluja kylläkin tapahtui, mutta etteivät palkat kuitenkaan kauaksi poikenneet keskimääräisestä tasosta. Kysykää joltakin vanhemmalta työläiseltä ja hän vakuuttaa teille samaa. Me näemme siis pieniä muutoksia, ehkä pienen kohoamisen sitkeän ammatillisen taistelun

tuloksena. Ellei työläisillä olisi ollut järjestöjään, ei varmastikaan olisi saavutettu noita pieniäkään korotuksia, sillä työnantaja itsestään on aina taipuvainen alentamaan palkan välttämättömintäkin pienemmäksi.

Samoin kuin työttömyyteen nähden olemme palkankin suhteen tekemisissä säännön kanssa, mikä ei ole ominaista vain määrätylelle vaiheelle, vaan koko yhteiskunnalliselle järjestelmälle. *Työläinen yhteiskunnallisen rikkauten tuottajana saa vain pienen osan omista tuotteistaan; sitä nimitetään työpalkaksi.* Se riittää juuri turvaamaan hänen ja hänen perheensä niukan olemassaolon. Tämä suhde on kapitalistisen yhteiskuntajärjestelmän eroittamaton ja oleellinen osa.

Mikä on sitten nuorten työläisten ja oppilaiden asema? Hehän muodostavat epäilemättä jälkikasvun, joka myöhemmin tulee työskentelemään samanlaisissa olosuhteissa. Mutta kun he astuvat tehtaaseen, ovat he parhaimmissa kehitysvuosissaan. Ajalla 14:sta 18:een ikävuoteen on määräävä vaikutus tulevan aikaihmissen ruumiilliseen ja henkiseen tilaan. Nuorten työssä pitäisi se ehdottomasti ottaa huomioon. Tekevätkö työnantajat sen? Ottavatko he huomioon nuorten sukupolven kehityksen? Ovatko he ryhtyneet erikoisiin toimenpiteisiin, jotka oleellisesti helpottaisivat nuoren työläisen asemaa tehtaassa?

Katsokaammepa ensinnä oppilasta. Usein eivät he ensimmäisinä oppivuosinaan saa yleensä minkäänlaista palkkaa työstään ja myöhemmin vain hyvin pienessä määrässä. Ja oppiaikansa ensimmäisinä kahtena vuotena eivät he suurimmaksi osaksi työskentele ollenkaan varsinaisessa ammatissaan, heitä käytetään aputyöläisinä, juoksupoikina

ja muihin tarkoituksiin ja säästävät he siis työnantajalle täysikasvuisen, paremmin palkatun työläisen palkan. Mutta siten korvatessaan täysikasvuista työläistä täytyy hänen tehdä myöskin sama työ. Kukaan ei kysy, eikö hän ehkä nujerru tämän painon alla. Hitto hänen terveydestään! Niin, usein voi vielä nähdä, miten hän on työläistenkin erikoisen painostuksen alaisena, jotka käyttävät häntä kaikenlaisiin erikoistarkoituksiinsa. Hänen osansa on siis vielä surullisempi kuin täysikasvuisen työläisen.

Mutta onhan olemassa työväensuojelus! Onhan monissa kapitalistisissa maissa joukko lakeja, jotka asettavat rajoja myöskin työnantajain mielivallalle nuoriin työläisiin nähden. Lakeja on kylläkin paljon. Mutta sekin vähän, mitä niissä nuorille työläisille myönnetään, toteutetaan tehtaassa vain puutteellisesti, sillä kapitalistia kiinnostaa se vähän. Vain kapitalistinen yhteiskunta kokonaisuudessaan on hiukan kiinnostettu työväensuojeluksesta, koska senkin tarkoituksena on ylläpitää kapitalistista järjestelmää. Työläinen ei saa liian aikaisin tuhoutua työnsä seurauksiin.

Vielä huonompi on kuitenkin oppilaiden asema käsi-työläisliikkeissä. Eikä vain sentähden, että niissäkään eivät oppilaat puolena oppiaikanaan työskentele varsinaisessa ammatissaan. Siellä ei nuoren työläisen riistämällä ole yleensä minkäänlaisia rajoja. Työpäivä on rajaton. Hänen täytyy käyttää työvoimaansa kaikkiin töihin, mitä pienliikkeessä vain on. Niin onkin hän vaihdellen juoksupoika, verstaan puhdistaja, maksujen perijä, kyökkipoika — mutta vähimmän aikaa oppilas. Ja jos

hän lopultakin monipuolisen työnsä taakan alla murtuu, koettaa mestari pahoinpitelyn avulla saattaa hänet jälleen "työkykyiseksi".

Niin viettää nuori ihminen oppivuotensa. Väsyneenä ja lamaanuneena jättää hän työpaikan, jälleen väsyneenä palatakseen. Hänelle ei ole suotu lepoa eikä rauhaa, vaan vuodesta vuoteen täytyy hänen kulkea samaa kulkua. Kun hän oppiaikansa viimeisenä vuotena pääsee varsinaiseen työhönsä, osoittautuu, että hän oppii ammattinsa suhteellisen lyhyessä ajassa ja vielä ylijääneessä ajassa korvaa mestarilleen useinkin täysiarvoisen työvoiman.

Niin näemme, että *oppilaiden yhteiskunnallinen asema on vielä kurjempi kuin täysikasvuisen työläisen*; että kapitalistinen järjestelmä painaa siis nuorta työläistä vielä raskaammin kuin täysikasvuista.

Toisin ei ole niidenkään nuorten ihmisten laita, jotka välittömästi palkkatyöläisinä, aputyöläisinä tai päiväpalkkalaisina astuvat tehtaaseen leipänsä itse ansaitakseen. Työnantaja antaa nuorelle työläiselle työtä vain silloin, kun hän voi käyttää nuorta työläistä tehtaassa käyttökelpoisena työvoimana, vieläpä sellaisissa töissä, jotka muuten täytyisi täysikasvuisen työläisen suorittaa. Mutta hänen työehtonsa ovat oleellisesti toiset. Hänen täytyy tyytyä keskimäärin puoleen siitä palkasta, minkä täysikasvuinen työläinen saa, vieläpä usein vähempäänkin. Häntä riistetään siis kaksin-, kolminkertaisesti. Kaksin- ja kolminkerroin lepää hänen kannettavanaan tämä "jümalallinen maailmanjärjestys", jota hän voi vain kirotta. Ennenaikainen hänen elimistönsä hävittäminen, sairaus ja loukkaantumiset ovat useinkin seurauksena

hänen työstään, johon hänen kehityksessä oleva ruumiinsa ei voi kyetä.

Niin kohtaa kapitalistinen yhteiskuntajärjestelmä nuorta työläistä ja oppilasta vielä enemmän ja paljon raskaammin kuin täysikasvuista työläistä. Koko tämän järjestelmän, joka tunnustaa nuoren työläisenkin vain riistämisen kohteena, vastaan on kiinnittää huomiota nuoren ihmisen ruumiilliseen ja henkiseen kehitykseen. Hän tuhoutukoon! Ketäpä se liikuttaa!

Kaikesta tästä löytyy vain yksi ulospääsy: järjestäytyminen. Vain nuorten työläisten enemmistön yhtynein voimin on mahdollista vaikuttaa tähän surulliseen asemaan, siten voivat nuoret työläiset ehkä hiukan parantaa asemaansa. Mutta heidän asemansa lopulliseen muuttamiseen ei tämä vielä riitä. Heidän koko asemansa riippuu täydellisesti tästä yhteiskuntajärjestelmästä ja *vain tämän järjestelmän hävittämisen yhteydessä työväenluokan järjestyneen voiman avulla katkaisee myöskin nuori työläinen lopullisesti orjankahleensa.* Vain siinä, missä sosialismi alkaa, alkaa nuorisolle vapauden valtakunta. Tämä on työtätekevän nuorison samoin kuin yleensä koko riistetyt ihmiskunnan vapautuksen tie.

Tällä hetkellä ei kaikkien maiden riistettyjen tarvitse enää yksin ja ilman tukea käydä taistelua tämän päämäärän hyväksi. Suuri liittolainen seisoo taistellen heidän vierellään: *Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liitto.* Siellä ovat riistetyt vapauttaneet itsensä riistäjistään. Siellä on tehty loppu sellaisesta yhteiskuntajärjestelmästä, missä toiset korjaavat toisten työn hedelmät. Ja siellä on myöskin nuorten työläisten ja oppilaiden asema jo

huomattavasti parantunut. Siellä on kaikilla nuorilla työläisillä vain kuuden tunnin työpäivä. Siellä saa nuori työläinen samasta työstä saman palkan kuin täysikasvuinenkin. Eikä siinä kaikki. Hänen ruumiilliseen ja henkiseen kehitykseensä kiinnitetään riittävästi huomiota. Sairaus- ja tapaturmavakuutuksen lisäksi on hänellä vuosittain neljän viikon loma käytettävänä, minkä hän voi viettää kauneissa lepokodeissa, entisen porvariston linoissa ja huviloissa. Ruumiillisesti ja henkisesti levänneenä voi hän uudelleen suorittaa työnsä. Eikä vielä siinäkään kaikki. Koulut ja yliopistot ovat hänelle avoinna ja jokainen voi kykyjensä mukaan valmistautua tulevaa elämäänsä varten. Siellä ei enää isän rahakukkaro ratkaise lapsen elämää. Siellä on tunnuksena: jokainen kykyjensä mukaan.

Nuorille työläisille kapitalistisissa maissa jää vain kysymys: miksi emme me voisi tehdä samoin kuin venäläisetkin työläiset — taistella ja voittaa työläisten, koko ihmiskunnan asian puolesta. Innolla tulee hän työskentelemään tehtävässä, joka tarkoittaa hänen vapauttamistaan. Mutta ensin on hänen saatava selville kysymys: Miten? Hänen täytyy käsittää vapautuksensa keinot ja tien. Hänen täytyy päästä selville voimista, mitkä pitävät koossa tätä nykyistä yhteiskuntatilaa, sillä vain tässä vaikuttavien voimien tunteminen tekee mahdolliseksi aseiden löytämisen, joilla koko tämä järjestelmä voidaan kumota. Kun nämä on hyvin saatu selville, näemme myöskin jo edessämme tien, jota nuoren työläisen vapautustalustaan on kuljettava.

Tavaratuotanto.

Vanhimpia talousmuotoja tutkiessamme voimme todeta, että ne nojautuivat molemminpuoliseen sopimukseen yhteisestä työstä. Heimon kaikki voimat tekivät työtä yhteiseksi elämän ylläpidoksi. Kykyjensä mukaan teki yksi yhtä työtä, toinen toista työtä. Niin näemme inhimillisen yhteiskunnan alusta alkaen *työnjaon*, jonka muodot ovat alituisesti ja monin tavoin muuttuneet. Ensinnä havaitsemme työnjaon alimmalla asteella olevassa yhteisössä. Sitä seuraa työnjako seuduittain, myöhemmin maittain ja lopuksi yli koko maailman ulottuvana. Mitä korkeampia muotoja työnjako saavuttaa, sitä vahvempi on molemminpuolinen riippuvaisuus ja yhden renkaan poisjääminen riittää aiheuttamaan mitä huomattavimpia häiriöitä. Kysymys on nyt, millä tavalla saateetaan nämä yhteiskunnan yksityiset osat, jotka tekevät työtä, s.o. tuottavat, sellaiseen yhteyteen, minkä kautta yhteiskunnallisen työn koko koneisto pidetään yllä.

Katselkaammepa hetkinen yksinkertaisempia talousmuotoja, niin on yhteys selvänä edessämme. Koko työtoiminta tapahtuu tarpeiden mukaan, esim. kyläyhteisössä, missä tarpeet joka hetki voidaan nähdä ja määrittellä. Siellä näemme työssä joukon käsityöläisiä, kuten seppiä, viilareita, puuseppiä ja suutareita, leipureita ja muita. Lyhyesti sanottuna tuottavat eri työt kaiken, mitä yhteisö tarvitsee. Kaikki tuotetut tuotteet joutuvat jaon kautta kaikkien yhteisön jäsenten hyväksi samalla lailla. Hetkellisen tarve ratkaisee. *Täällä näemme läheisen yhteiskunnallisen yhteyden koko tuotannossa, mitä pidetään yllä yhteisön tarpeita vastaavan suunnitelman kautta.*

Olemme tekemisissä järjestetyn ja suunnitelmallisen työtoiminnan kanssa, missä määräävinä tekijöinä ovat hetken tarpeet.

Katsokaammepa hetken nykyistä kapitalistista talousjärjestelmää. Siinä näemme joukon yhteisiä piirteitä, erikoisesti mitä työnjakoon tulee. Se on myöskin olemassa, vain paljon korkeammalla asteella. Näemme, että koko yhteiskunnan rikkaus on kokoonpanttu tuotteista, kuten koneista, kuljetusvälineistä, tarve-esineistä, kuten kengistä, vaatteista, elintarpeista j.n.e. Sikäli on kuva sama, kaikki vain paljon valtavammissa muodoissa. Ja kuitenkin näemme toiselta puolen valtavan erotuksen. *Tuotanto ei tapahdu yhteiskunnan tarpeiden mukaan, sillä kapitalistiselle talousjärjestelmälle on juuri suunnitelmattomuus ominaista.* Niin leipurille kuin suutarillekin, samoin kuin kaikille muillekin tuottajille on yhteiskunnallinen tarve tuntematon. Inhimillisten tarpeiden tyydyttäminen ei siis ole kapitalistisen talousmuodon välitön tarkoitus.

Kun ei siis sitä vastaavaa tuotteiden jakoa yhteiskunnan yksityisille jäsenille tapahdu, niin on kysymys, miten siitä huolimatta tapahtuu erilaatuisten tarpeiden tyydyttäminen. Miten suunnitelmattomuudesta huolimatta kokonaisuuteen saadaan määrätty järjestys, minkä kautta vasta kokonaisuus voidaan ylläpitää. Keinona on tuotteiden molemminpuolinen vaihto. *Siellä, missä ennen tapahtui tuotteiden jako kulloistenkkin tarpeiden mukaan, näemme nyt tuotteiden molemminpuolisen vaihdon.* Vaihto siis saattaa kapitalistisen talousmuodon vallitessa talouden yksityiset osat, s.o. yksityistuottajat, määrättyyn yhteis-

kunnalliseen yhteyteen. Yksityinen tuottaja koettaa vaihdon kautta saavuttaa yhteyden kokonaisuuden kanssa.

Tarkastelkaammepa vähän lähemmin sitä uutta, minkä tässä aikaisempiin yhteiskuntamuotoihin verrattuna havaitsemme. Miten suoritetaan ja molemminpuolisesti toteutetaan tämä vaihto ja mitkä ovat tämän muuttuneen talousmuodon ratkaisevat tunnusmerkit? Jokainen yksityinen ei tuota täällä määrätyn suunnitelman, vaan oman mielensä mukaan. Yksityinen tuottaja, joka toimii muista riippumattomana, voi tuottaa tai jättää tuottamatta. Se on kokonaan hänen asiansa. Hänhän ei enää työskentele välittömän toimeksiannon suorittamisessa eikä hänellä myöskään ole mitään välitöntä osuutta mihinkään niistä tuotteista, joita toiset tuottajat samalla tavalla kuin hänkin tuottavat. Hän ei myöskään ollenkaan etukäteen tiedä, onko yhteiskunnassa yleensä ollenkaan tarvetta hänen tuotteisiinsa nähden. Sen saa hän tietää paljon myöhemmin, kun hän jo aikoja sitten on työnsä lopettanut. Hän voi tuottaa miten paljon tahansa, mutta ellei hän tuotteillaan tyydytä jotakin yhteiskunnallista tarvetta, ei hänen työnsä auta mitään, hänen täytyy nähdä nälkää siitä huolimatta, että hän on tehnyt työtä.

Seuratkammepa nyt tuottajaa hänen matkallaan vaihtamaan tuotteitaan toisia tuotteita vastaan. Katselkaamme häntä kenkään tuottajan muodossa. Hänellä on joukko tarpeita, jotka hän toivoo voivansa tyydyttää vaihtamalla saappaat muihin tuotteisiin.

Hänen koko työnsä tarkoittaa vaihtamista. *Jokaista tuotetta, mikä tuotetaan vaihtoa varten,* mikä ei siis ole tarkoitettu omaa tarvetta varten, *nimitämme me tarva-*

raksi. Tavaraa eivät siis luonnehdi sen määrätty luonnolliset, vaan *yhteiskunnalliset ominaisuudet*. Mikään luonnollinen ominaisuus, kuten saappaana, leipänä, kankaana j.n.e. oleminen ei siis tee käyttöarvoa tavaraksi. Kun kudon itselleni kangasta ja teen siitä puvun itseäni vaatettaakseni, ei se ole tavaraa. Tuotteesta ei siis ulkoapäin voi nähdä, onko se tavara, sen voi havaita vain seuraamalla sen yhteiskunnallista osaa. *Yhteiskunta, joka tuottaa vaihtoa varten, on tavaratuotantoyhteiskunta*. Olemme tekemisissä tavaratuotannon kanssa. Myöskin kapitalistinen tuotantotapa on siis tavaratuotantoa.

Seuratkaamme nyt saappaiden tuottajaa tavaramarkkinoilla kauemmaksi. Hän on ahkerasti tehnyt työtä ja toivoo nyt vaihtamalla tuotteita, joilla ei hänelle ole välitöntä käyttöarvoa, saavansa toisia tavaroita, joilla hän voi tarpeensa tyydyttää. Silloin kohtaa hän leipurin, joka koettaa myydä leipäänsä. Mutta hän ei tarvitse saappaita ja suutari ei siis voi saada leipää siitä huolimatta, että hän on ahkerasti tehnyt työtä. Toisetkaan, jotka ovat tuottaneet toisia tavaroita, eivät tarvitse saappaita. Lopuksi ei suutarin auta muu kuin mennä saappaineen kotiin. Vaikkakin saappaat ovat mitä parhaassa kunnossa, ei niillä kuitenkaan ole vaihtoarvoa, koska eivät ne voineet tyydyttää mitään yhteiskunnallista tarvetta. Hän on nyt yhtä pitkällä kuin jos hän sinä aikana, minkä hän tuotti, olisi ollut huvikävelyllä. Siis vasta vaihdossa voi hän todeta, oliko hänen työnsä suutarina jostakin merkityksestä yhteiskunnalle vai ei.

Valitsemassamme esimerkissä ovat asiat vielä äärimmäisen yksinkertaiset, sillä sellaisissa yksinkertaisissa suh-

teissa ei vaihdon tapahtumisessa ole tavallisesti mitään vaikeuksia, vaikkakin mahdollisia olivat ne silti. Mutta mitä enemmän yhteiskunnallinen työnjako edistyi, mitä enemmän tavaravaihto tuli luonteenomaiseksi talouselämälle, sitä enemmän kasvoivat vaarat, ettei tavarain vaihtaminen välittömästi toiseen tavararaan voi tapahtua. Koskei aina ollut markkinoilla olevien tavaroiden tarvetta, täytyi löytää keino, jonka avulla vaihto siitä huolimatta voisi tapahtua! Täytyi löytyä tavara, minkä omistamisesta jokainen tuottaja joka hetki olisi kiinnostettu ja mikä tavaroita toisiinsa vaihdettaessa voisi suorittaa välittäjän osaa. Sen täytyi olla tavarain, mikä alituisesti voi toteuttaa tuottajain välisen yhteyden ja *mikä siten tuli yleisesti tunnistetuksi vaihtovälineeksi. Se oli raha.* Mutta sitä käsittelemme vähän myöhemmin.

Me näemme vasta tavaratuotannossa, että tuotannon yhteiskunnallinen luonne tulee peitetyksi. Aikaisemmin, kun tuotanto tapahtui vain välittömästi tarpeiden tyydyttämiseksi, oli kaikki selvää ja havaittavaa. Jokainen näki, että hän teki työtä toiselle, näki tuotannon yhteiskunnallisen luonteen selvästi edessään. Toisin tavaratuotannossa. Siinä tekee jokainen näennäisesti työtä yksityistuottajana itsestään, ilman yhteyttä, yhteiskuntaa. Näyttää, kuin ei tässä enää tuotannon yhteiskunnallinen luonne, tapa, millä tuotetaan, olisi määräävänä siihen nähden, miten jokainen saa haltuunsa yhteiskunnan tuottamia tuotteita, vaan että tätä pitäisi etsiä itse tuotteiden ominaisuuksista.

≈

Palauttakaammepa vielä kerran mieleemme tavara-tuotannon erikoiset tunnusmerkit. Se on yhteiskunnallinen tuotantomuoto, *kuitenkin riippumattomien ja toisistaan eristettyjen yksityistuottajien muodostama*. Tuotannon tarkoituksena on vaihto. Mutta tuote, mikä tuotetaan vaihtoa varten, on tavara. Siten edustaa tuotteen tavaraluonne yhteiskunnallista suhdetta. Yhteiskunnallinen yhteys, minkä yksityishenkilöiden riippumaton tuottaminen katkaisee, saavutetaan jälleen vaihdon kautta.

Tyydyttääkö joku tavara jonkun yhteiskunnallisen tarpeen vai ei, se voidaan todeta vain markkinoilla. Vain vaihdossa voidaan myöskin todeta yksityisen tuottajan osuus yhteiskunnalliseen työhön ja sen määrää sen tuotteen suuruus, mikä voi tulla vaihdetuksi. Mikä ei tule vaihdetuksi, se on arvotonta yksityistyötä.

Niinkauan kun tuottajat esiintyvät välittömästi omien tavaroidensa myyjinä, olemme tekemisissä yksinkertaisen tavaratuotannon kanssa. Sitä vastasi keskiaikainen kaupunkitalous. *Jos tuotantovälineet* (koneet, työkalut, raaka-aineet j.n.e.) *kuitenkin kuuluvat määrätylle luokalle, joka itse välittömästi ei ota osaa tuotantoprosessiin* ja jonka vastakohtana on luokka (työväenluokka), joka ei omista muuta kuin työkyvyn ja jonka täytyy myydä työvoimaansa, ellei se halua kuolla nälkään, olemme tekemisissä *kapitalistisen tavaratuotannon* kanssa. Viimemainnitu on siis vain yksinkertaisen tavaratuotannon korkeampi muoto.

Arvo.

Olemme nähneet, että tavaratuotantoyhteiskunnassa saavutetaan yksityistyön erottamien osien yhteiskunnallisen yhteys tavaravaihdon välityksellä. Samalla olemme nähneet, että vaihto tapahtuu vain, kun toisiaan vastaan vaihdettavat tavarat tyydyttävät yhteiskunnallisen tarpeen. Mitä tarkoittaa yhteiskunnallisen tarpeen tyydyttäminen? Se merkitsee, että tavaralla täytyy olla käyttöarvo, sen täytyy voida palvella yhteiskunnallista tarvetta, täytyy olla hyödyllinen.

Käyttöarvo on siis määrätty ruumiillinen ominaisuus, minkä pitää sisältyä jokaiseen työtuotteeseen, jos se haluaa olla yhteiskunnalle hyödyllinen. Räätäli tekee vaatteita, jotteivät ihmiset palelisi. Hänen työstään on siis yhteiskunnallinen hyöty, koska se suojaa ihmisiä kylmyydeltä. Hänen työtuotteillaan on siis käyttöarvo.

Tästä käy selville, ettei käyttöarvo ole ominaisuus, mikä sisältyisi vain tavaroihin. Kun katsomme yhteiskuntaa ilman tavaratuotantoa, niin täytyy sielläkin jokaisen yksityisen työtuotteen, jos se haluaa olla jonkin arvoisen yhteiskunnalle, tyydyttää joku tarve. Mutta erotukseksi tavaratuotannosta ei suunnitelmallisesti tuotavissa yhteiskunnissa tuoteta mitään työtuotteita, joista ei olisi mitään yhteiskunnallista hyötyä.

Ensinnä voimme siis todeta, että jokaisella tavaralla täytyy olla käyttöarvo, mutta samalla ei käyttöarvoa omistajalleen.

Tarkastelkaammepa nyt tavaravaihtoa vähän lähemmin. Me näemme, että tavarat vaihtuvat toisia tavaroita vastaan aina määrätysä suhteessa. Kaikissa tavaroissa

täytyy siis olla jotakin yhteistä, minkä mukaan tavaroiden vaihtosuhte on mitattavissa. Olemme jo osoittaneet, että kaikkien tavaroiden täytyy olla käyttöarvoja. Onko siis käyttöarvo se yhteinen, minkä mukaan se määrällinen suhde, missä vaihto tapahtuu, olisi mitattavissa? Ilmeisestikään ei. Sillä käyttöarvoina ovat vaihdettavat tavarat erilaisia. Käyttöarvoina ovat ne erikoislaatuksia. Ne ovat saappaita, kankaita, pöytiä, tuoleja ja muuta. Niillä voi itsensä vaatettaa, niillä voi levätä, niitä voi syödä. Ne palvelevat siis erilaisia tarkoituksia.

Tätä tavaroiden eroavaa muotoa ja kokoonpanoa ei kuitenkaan mitenkään voida johtaa yhteen yhteiseen, siihen suhteeseen, missä tavarat vaihtuvat toisiinsa. On selvää, että sellainen suhde on olemassa. Sillä kenkäpari on aina määrätyn määrän, sanokaamme kangasta, arvoinen. Arvosuhde, mikä tässä on määrätty, voi muuttua. Mutta se on varmaa, että määrättyinä aikana ja määrättyllä paikalla on se pysyväinen. Kun nyt käyttöarvo missään tapauksessa ei voi olla se yhteinen, minkä mukaan tavaravaihto tapahtuu, täytyy meidän katsoa, eikö tavaroissa olisi mitään muuta yhteistä, mikä määräisi suhteen, missä tavarat toisiinsa vaihtuvat. Tämä yhteinen on: *"Kaikki tavarat ovat inhimillisen työn tuotteita ja sellaisina arvoja"*. Tavarat ovat siis arvoja, koska ne ovat määrätietoisen inhimillisen toiminnan, s.o. työn tuloksia.

Suhteen, missä erilaisten tavaroiden toisiinsa vaihtaminen tapahtuu ja mitä me nimitämme *vaihtoarvoksi*, täytyy siis olla määrätyn *kuhunkin tavaraan sisältyvän työn määrässä*. Miten voidaan nyt mitata johonkin tavaraan käytetyn työn määrä? Vain *ajan* avulla, mikä oli

tarpeen sen tuottamiseen. Tässä kohtaamme me kuitenkin heti uuden vaikeuden. Yksi suutari voi esimerkiksi valmistaa parin saappaita, sanokaamme, 10 tunnissa, kun taas toinen tarvitsee siihen 12—14 tuntia. Mikä aika on nyt pantava ”saapas”-tavaran perustaksi? Ehkäpä sen suutarin aika, joka kauemmin tekee työtä saapasparin valmistamisessa?

Mutta mehän olemme juuri todenneet, että tavaran arvon määrää sen valmistamiseen käytetyn työajan määrä. Näyttää siltä, kuin olisi jonkun ihmisen tuottama tavara sitä arvokkaampi, mitä hitaammin hän työskentelee. Se olisi ilmeisestikin toimettomuuden palkitsemista. Yksilöllistä työtä ei siis mitenkään voi ottaa arvon mitaksi.

Koettakaamme toisella tavalla löytää tie. Jo tarkastallessamme yhteiskuntaa ilman tavaratuotantoa olemme nähneet, että tuottaminen tapahtuu yhteiskunnallisessa yhteydessä. Jokainen työ, esiintyköönpä se sitten saappaita tai pöytiä valmistavan työn erikoisessa muodossa, on yhteiskunnan kokonaistyön osa. Jokainen yksilöllinen työ, sikäli kuin se tapahtuu yhteiskunnan keskimääräisten ehtojen vallitessa, vaikuttaa yhteiskunnallisena keskimääräistyövoimana. Kun ajalla, jolloin kutomakoneet on yleisesti otettu käyttöön, joku kankuri kutoo kangaspuilla, ei hänen työvoimansa ole yhteiskunnallinen keskimääräisvoima, vaan sitä on sen kankurin työvoima, joka työskentelee kutomakoneella. ”Yhteiskunnallisesti välttämätön työaika on työaika, joka vaaditaan jonkun käyttöarvon synnyttämiseen yhteiskunnassa vallitsevilla normaalilla tuotantoehdoilla ja yhteiskunnallisesti keskimääräisellä työtaidolla ja työnvoimakkuudella”. *Tämä yhteis-*

kunnallinen keskimääräistyö antaa myöskin tavaratuotantoyhteiskunnassa mittakaavan tavaroiden arvon määrittämiseen.

Kun siis yhteiskunnallisesti välttämätön työaika muodostaa arvonmitan, millä voidaan mitata tavaran arvo, niin seuraa siitä, *että tavaran arvon määrää siihen sisältyvä yhteiskunnallisesti välttämätön työaika.*

Tällä toteamisella olemme selvittäneet yhden taloustieteen tärkeimmistä laeista, mitä Marxin mukaan nimitämme *arvolainksi*.

Missä voimme havaita arvolain vaikuttamassa? Missä se ilmenee? Luonnollisestikin tavaroiden vaihtoprosessissa. Lain vaikutusta voimme huomioida vaihtosuhteessa. Se vaikuttaa vaihdossa johtamalla erilaiset käyttöarvot niiden yhteiseen tekijään, yleiseen inhimilliseen työhön.

Vaihtoarvo.

Olemme jo aikaisemmin todenneet, että tavaratuotanto on yksinäisten yksityistuottajain tuotantoa ja että siten katkaistu yhteiskunnallinen yhteys täytyy jollakin tavalla taas saada aikaan. Tämän suorittaa *tavaranvaihto*. Jokainen omistaja luovuttaa säännöllisesti tavaransa vain silloin, kun hän saa siitä takaisin toisen käyttöarvon, jolla hän voi jonkun tarpeen tyydyttää. Jos tämä onnistuu, on vaihto tyydyttänyt tavaranomistajan henkilökohtaisen tarpeen.

Vaihdossa ei hän halua kuitenkaan ainoastaan saada käyttöarvoa, vaan myöskin oman arvonsa korvatuksi.

Hän haluaa siis saada yhteiskunnalta arvossa takaisin sen, mitä hän itse sille käytettäväksi asettaa. Ja sikäli on vaihto hänelle ”yhteiskunnallinen prosessi”.

Mutta mitä enemmän yhteiskunnallinen tuotanto kehittyy, mitä enemmän tavaratuotanto on yhteiskunnallisen tuotannon erikoinen muoto, sitä enemmän pyritään luomaan yleistä vastiketta, jota vastaan kaikki tavarat välittömästi voitaisiin vaihtaa. Yhteiskunnallinen tarve siis tekee jonkun määrätyn tavarän yleispäteväksi vastikkeeksi, s.o. tavaroita ei vaihdeta enää välittömästi keskenään kuten saappaita vaatteita vastaan. Vaihto tapahtuu paremminkin vasta jonkun erikoisen tavarän välityksellä, joka esiintyy nyt vain tässä tehtävässä. Esimerkiksi:

$$\left. \begin{array}{l} 100 \text{ paria saappaita} \\ 10 \text{ pukua} \dots\dots\dots \end{array} \right\} = \text{härkä.}$$

Tässä tapauksessa toimii härkä yleisenä vastikkeena. Ottakaamme esimerkki, selittääksemme itsellemme tämän yhden tavarän kehityksen yleiseksi vastikemuodoksi.

Suutari tuottaa saappaita markkinoita varten. Hän tarvitsee omia tarpeitaan varten leipää. Mutta leipuri selittää hänelle, ettei hän tarvitse saappaita. Silloin ei voi vaihtoa tapahtua. Mutta ehkäpä on markkinoilla puuseppä tuotteineen, joka mielellään vaihtaisi ne saappaisiin. Mutta suutari ei tarvitse tuoleja. Siinä seisoo kuitenkin leipuri, joka mielellään tahtoisi saada tuoleja, mutta puusepällä on vielä leipää. Silloin on vaihto sangen monimutkainen ja se voi tapahtua vain, jos kaikki kolme tavaränomistajaa välittömästi sopivat keskenään. Tässä se on vielä mahdollista. Mutta mitä pitemmälle

työnjako kehittyi, sitä monimutkaisemmaksi tulee vaihtoprosessi ja sitä käsitettävämpää on, että yhteiskunta etsii tavaraa, joka alituisesti vaikuttaa vain vastikkeena, siis helpottaa tavaravaihtoa. Toisin sanoen täytyy löytyä tavara, jolla olisi kaikille tavaranomistajille vakituinen käyttöarvo. Jos se on löytynyt, on tavaravaihto tullut huomattavasti helpommaksi.

Mikä tavara lopuksi yleisessä tavaravaihdossa tuli yleiseksi vastikkeeksi, se riippui eri seikoista. Tässä esityksessä haluamme jättää lähemmän selvittelyn sivuun ja vain todeta, että lopuksi tuli kaikkialla yleisesti *kulta vastikemuodoksi eli rahaksi*.

Kulta voi tulla täksi vastikkeeksi eli rahaksi vain, koska se jo ennestään oli tavara, t.s. inhimillisen, arvoa omaavan työn tuote. Sen yleinen tavaramuoto teki vasta mahdolliseksi, että se kehityksen kuluessa saattoi ottaa erikoisosansa vaihtoprosessissa rahana.

Kysyntä ja tarjonta.

Usein kuullaan, että tavararvon tai hinnan määräävät kysyntä ja tarjonta. Se on selvästikin ristiriidassa sen toteamisen kanssa, minkä olemme tehneet arvoin yhteydessä. Siellähän olemme sanoneet, että tavararvon määrää siihen sisältynyt yhteiskunnallisesti välttämätön työaika. Mutta hinta ei ole mitään muuta kuin rahamuodossa ilmaistu arvo. Todetkaamme nyt, mitä kysynnän ja tarjonnan laki yleensä merkitsee. Me näemme, että kun esimerkiksi jotakin tavaraa tarjotaan

suurempi määrä kuin mille on kysyntää, alentavat myyjät tavallisesti tavarain hintoja. Siten voidaan saada uusia ostajia, joiden raha riittää antamaan tavarasta juuri niin paljon, mutta ei enempää. Sanokaammepa, että kauppias tuo markkinoille vaunullisen kalaa. Hän myy sitä kilon 8 markalla. Äkkiä tulee vielä toinen, joka myöskin haluaa myydä vaunullisen kalaa. Mutta niiden henkilöiden luku, jotka voivat maksaa kalasta 8 markkaa kilolta, on rajoitettu. Molempia uhkaa vaara, että osa kaloista jää myymättä. Silloin alkaa toinen alentaa hintaa. Hän myy kaloja 7 markalla kilon. Toinen seuraa esimerkkiä. Nyt on jo ostajia, jotka eivät voineet maksaa 8 markkaa kilolta, mutta jotka voivat maksaa 7 markkaa. Hintaa alentamalla luotiin siis uutta kysyntää. Hintojen alentaminen on kuitenkin luonnollisesti mahdollista vain määrättyyn rajaan asti. Jos kauppias saisi tavarastaan vähemmän kuin mitä hän on itse maksanut, ei myymisessä tietysti olisi mitään järkeä. Hän lähtee aivan yksinkertaisesti tavaroineen tichensä. Mutta siten vähenee tarjonta, kysyntä suurenee ja hinnat nousevat. Nyt tulee markkinoille taas enemmän samaa tavaraa, tarjonta kasvaa ja hinnat laskevat. Me näemme siis, että kysynnän ja tarjonnan lain kautta joutuvat hinnat horjumaan pisteen ympärillä, jonka alapuolelle ei hinta tavallisesti laske. Tämä piste edustaa tavaroiden tuotantokustannuksia eli niiden arvoa. Tämä käy selväksi, kun tarkastelemme hetkeä, jolloin kysyntä ja tarjonta pitävät toisensa tasapainossa. Miten määrätään hinta? Selvästikin vain tuotantokustannusten avulla, t.s. tavarain arvon avulla. Kysynnän ja tarjonnan laki ei siis määrää tavaroiden

vaihtoarvoa, vaan se selittää vain hintojen horjumiset niiden keskihinnan ympärillä, s.o. niiden arvon ympärillä. Kysynnän ja tarjonnan laki *vaikuttaa* siis arvolakiin, *mutta ei syrjäytä sen vaikutusta.*

Tavaroiden kiertokulku.

Rahan astuessa välittäjänä tavaravaihtoon voimme todeta erilaisia muutoksia itse vaihtoprosessissa. Katsokaamme vielä kerran, mikä muodostaa edellytyksen vaihtotoimen tapahtumiselle. Täytyy olla olemassa ei vain omistaja, joka tuo vaihtoon, sanokaamme, saappaita, vaan ennen kaikkea myös toinen tuotteiden omistaja, joka ei vain tarvitse saappaita, vaan jonka oma tuote samalla tyydyttää saappaiden omistajan tarpeen. Ellei näitä edellytyksiä ole olemassa, ei vaihto voi tapahtua. Me näemme, että sellainen vaihtotoimi voi saada sangen monimutkaisia muotoja.

Rahan väliinastumisella tavaravaihdon välittäjäksi tulee asia kuitenkin toiseksi. Siinä omistamme tavaran, jolla on käyttöarvoa jokaiselle. Saappaiden tuottaja voi myydä ne tätä yleistä vastiketta vastaan. Se merkitsee, että hän voi myydä tavaransa rahasta.

Tässä on tärkeä se tosiasia, ettei hänen tarvitse yhdistää myyntiään välittömästi ostamiseen, vaan että hän voi suorittaa ostamisen tiukasti omien tarpeittensa mukaan.

Katsokaamme nyt erästä ilmiötä mikä aiheutuu rahan väliinastumisesta.

Ennen vaihdettiin tavara välittömästi tavaraa vastaan. Se on aste, jolla tavaratuotanto ei vielä ole luonteen-

omaista yleisenä yhteiskunnallisena tuotantotapana. Sitä vastaa Marxin asettama vaihdon kaava T-T (tavara tavaraa vastaan). Mutta suutarin tavara, saappaat, ei nyt muutu välittömästi uudeksi tavaraksi, joka palvelisi hänen kulutustaan, vaan se muuttuu yleiseksi vastikkeeksi, rahaksi. Tavarankiertokulun ensimmäinen toimitus on myynti — eli liike: tavara — raha (T-R).

Kun tämä toimitus on tapahtunut, voi (mutta ei täydy) siihen liittyä entisen saappaiden omistajan toinen toimitus. Hän voi käyttää rahan jonkun hänelle välttämättömän käyttöarvon, sanokaamme puvun, ostamiseen. Toinen toimitus, osto, on liike: raha-tavara eli R-T.

Me näemme siis, että koko toimitus suorittaa liikkeen: T-R-T eli tavara-raha-tavara, t.s. *tavarankiertokulun*. Se jakaantuu myyntiin ja ostoon ja tavaramuodon muuttumiseen rahamuodoksi.

Jonkun tavaran tavarankiertokulku kietoutuu alituisesti muitten tavaroiden kiertokulkuun. Siten syntyvä tavarankiertokulkujen kokonaisuus muodostaa tavaroiden kiertokulun.

Raha.

Kullalla rahana on joukko tehtäviä, joista tässä kuitenkin vain muutamia niukasti hahmoitteleimme.

Raha arvojen mittana. Raha toimii arvojen mittana, koska kaikki tavarat esittäytyvät siinä samaanimellisinä suuruuksina. S.o., rahassa voidaan ilmaista kaikkien tavaroiden arvo, mikä esiintyy tavaroiden hintana. *Tavaran hinta on siis rahasumma, minkä tavara maksaa.*

Esim. pari saapaita — 200 mk. Niin on 200 mk. saappaiden hinta. 200 mk. on määrätty kultamäärä tai määrätty kultapaino. Tämä kullan paino olennoi määrättyä työ-aikaa. *Hinta ei siis ole mitään muuta kuin rahassa ilmaistu tavarahan arvo.* Sensijaan, että ilmaistaisiin tavarahan arvo toisessa tavaraossa ilmaistaan se enää vain rahassa. Rahassa tapaavat kaikki tavarat laadullisesti yhtäläisen ja määrällisesti verrattavan suuruuden. Arvojen mittana toimii raha kuitenkin vain ajateltuna rahana. Se on inhimillisen työn käsite yleensä.

Edelleen tulee kysymykseen rahan toiminta *hintojen mittana*. Silloin mitataan erilaisia kultamääriä määrättyllä kultamäärällä. Se on määrätty metallipaino, sanokaamme 1 gramma tai unssi. Tämä mitta saavuttaa ajan kuluessa yhteiskelpoisuuden, mikä lopulta määrätään laillisella säännöstelyllä. Silloin on meillä taas vastaavat ilmaukset, kuten 1 sterlinki punta, markka tai 1 dollari. Hintojen mittana toimii raha siis määrättyinä suuruutena (painona).

Tarkastakaamme vielä yhtä rahan toimintaa, nimittäin maksuvälineenä. Muistakaamme tavarankiertokulkua. Myynti ilmenee tavarahan muuttumisena rahaksi. Saman arvon täytyy siis olla tässä kaksinkertaisena, yhden kerran tavarana ja toisen kerran *rahan* muodossa. Tavaratuotannon kehittyessä näemme tuotannossa vaikuttamassa joukon seikkoja, jotka johtavat myynnin ja samanaikaisen maksun erkaantumiseen. Maalaisisäntä esim. ostaa alkuvuodesta lannoitusaineita, mutta hän voi vasta syksyllä heittää markkinoille viljaa, saa siis korvauksen tavarastaan paljon myöhemmin, kuin hän jo hankki muita tavaroita, joita hän tarvitsee viljan tuottamiseen. Hänen on siis

mahdotonta maksaa lannoitusaineita heti rahassa. Hän jää maksettavan summan velkaa. Hänestä tulee *velallinen* ja myyjästä tulee *saamamies*. Mikä on tämän taloudellinen sisältö? *Myynti ja maksu jakaantuvat kahteen ajallisesti erotettuun toimitukseen*. Ostaja ei anna myyjälle mitään muuta kuin lupauksen maksusta määrätyn ajan kuluttua. Kun hän määräajan kuluttua maksaa, astuu raha toimeensa. Se siirtyy tosiasiallisesti tavaran (lannoitusaineen) myyjän käsiin. Se astuu kiertokulkuun *maksuvälineenä*.

Mikä on tässä rahan toiminnassa taloudellisesti huomattavaa? Raha astuu kiertokulkuun tosiasiallisesti vasta silloin, kun tavara jo aikoja sitten on astunut ulos kiertokulusta ja kun käyttöarvo on jo siirtynyt henkilökohtaiseen tai tuottavaan kulutukseen. Rahan toiminnalla maksuvälineenä päättyy vaihtotoimitus lopullisesti.

Rahan toiminnasta maksuvälineenä johtuu vielä eräs toiminta, nimittäin *luottoraha*. Luottoraha voi esiintyä erilaisissa muodoissa, kuten vekselinä, maksuosoituksena j.n.e. Me näimme, että maalaisiäntämme osti lannoitusaineita niitä heti maksamatta. Hän maksaa ehkä kolmen kuukauden kuluttua. Hän voi täksi ajaksi antaa saamamiehelleen maksusitoumuksen. Sellainen muoto on vekseli. Sillä sitoutuu tunnustaja lunastamaan sen määräajan, sanokaamme, kolmen kuukauden kuluttua. Minkä arvoinen tämä lupaus on, se voi osoittautua vasta tämän vekselin lankeamisaikana. Lannoitusaineiden myyjä tarvitsee kuitenkin ehkä samaan aikaan, jolloin hän lannoitusaineet myi, uutta tavaraa edelleen myytäväksi. Hänelle toimitetaankin tämä tavara, mutta hän ei voi sitä maksaa,

koskei hän saanut isännältä rahaa. Hänen täytyisi nyt myöskin hyväksyä vekseli. Yksinkertaisuuden vuoksi oletamme, että tavaroiden hinta olisi kummassakin tapauksessa sama. Tosiasiassa ottaa hän silloin vain maalaisisännän vekselin, kirjoittaa nimensä alle ja antaa sen uuden tavaran toimittajalle. Hänhän voi hyvällä omallatunnolla antaa nimikirjoituksensa, sillä hänellähän on isännän maksulupaus.

Siten voi vekseli aina uusilla nimikirjoituksilla varustettuna kulkea edelleen ja toimii se silloin *luottorahana*.

Todellisuudessa on tämä prosessi luonnollisesti monimutkaisempi. Kapitalistisen talouden kehittyessä syntyy erikoisia laitoksia, jotka säännöstelevät tätä liikettä ja suorittavat vielä muitakin tehtäviä. Ne ovat pankit j.n.e., joiden kanssa me vielä myöhemmin tulemme tekemisiin.

Rahan muuttuminen pääomaksi ja
lisäarvon tuottaminen. Teollisuuden
reserviarmeija

*

II

Rahan muuttuminen pääomaksi.

Ne historialliset edellytykset, joiden vallitessa pääoma voi syntyä, ovat tavaratuotanto ja tavaroiden kiertokulku. Jos haluamme käsittää pääoman erikoisena tuotantosuhteena, täytyy meidän lähteä yksinkertaisesta tavaratuotannosta ja siis myös tavaroiden kiertokulusta.

Mikä on tavaroiden kiertokulun taloudellinen merkitys edellämainitulla historiallisella asteella? Tavaranomistaja myy tavaroita, ostaakseen uusia. Hän luovuttaa määrätyn arvoisia tavaroita, joilla on hänelle vain vaihtoarvo, saadakseen siitä takaisin samanarvoisia tavaroita, jotka joko yksilöllisesti tai tuotannollisesti *kulutetaan*. Suutarin ostama leipä tulee syödyksi, siis yksilöllisesti kulutetuksi. Nahka, minkä hän ostaa saappaita tehdäkseen, käytetään tuotantoon eli tulee tuotannollisesti kulutetuksi. Tämä tavaroiden kiertokulku toteutui, kuten juuri olemme nähneet, liikkeenä tavara — raha-tavara (T-R-T).

Tämä liikunan muoto päättyy historiallisesti kapitalistisen tuotantotavan alkaessa. Liike kääntyy ympäri ja nyt ei kulutus enää ole tavaroiden kiertokulun liikkeelle-paneva voima, vaan ansaitseminen. *Ostetaan jälleen myy-*

täväksi. Kiertokulku ei enää ala tavarasta, vaan rahasta, mikä on *maksettu etukäteen.* Jos katselemme kierto-kulkua loppuun asti, syntyy seuraava rivi: raha — tavara — raha (R-T-R).

Yksinkertaisen tavaroiden kiertokulun vastakohtana näemme tässä alussa ja lopussa rahan liikkeen. Mutta mitkä ovat tämän liikkeen synnyttävät liikkeellepanevat voimat? Liikehän näyttää järjettömältä, koska ei se nähtävästi ole sidottu mihinkään taloudelliseen tarkoitukseen. Olettakaamme, että rahan omistajalla on 10,000 mk., mitkä hän voi heittää kiertokulkuun. Hän ostaa sillä tavaroita samasta arvosta. Kun hän tämän on tehnyt, myy hän ne taas niiden arvosta. Sillä mehän olemme jo kerran todenneet, että tavarat vaihdetaan toisiinsa samanarvoisina. Sellainen liiketoimi on taloudellisesti ilmeisesti-kin järjetöntä. Vain narrit voivat niin toimia.

Mutta miten olisikaan, jos kiertokulun loppu toisi takaisin suuremman summan kuin mitä se alussa oli. Se olisi juttu, josta kannattaisi puhua. Sillä käyttää rahaa-summa, saadakseen lopussa takaisin suuremman summan — kukapa ei sitä tekisi. Ja tässä olemmekin tosiasias-
seksineet tämän liikkeen koko liikuntavoiman. Rahan-omistajalle on kysymyksessä yksinomaan ostaa, voidakseen myydä kalliimmasta. Tätä lisäystä nimittää Marx *lisäarvoksi.* Kaavalla esitettyinä näyttäisi tämä prosessi seuraanvanlaiselta: $R - T-R + r.$ $R + r$ merkitsee, että summa on suurempi kuin mitä se alussa oli, voitto on tullut lisää. Mutta tässä vasta alkaa varsinainen vaikeus. Sillä miten on se mahdollista? Ehkä niin, että hän 10,000 mk:llaan ostaa tavaroita 10,000 mk:n arvosta,

mutta myy ne 12,000 markasta. Siten olisi kapitalistimme epäilemättä voittanut 2,000 mk. Liiketoimi olisi kannattanut.

Mutta kun tarkemmin katsomme, emme siten ole löytäneet ratkaisua. Sillä mitä toinen voittaisi, sen täytyisi toisen kapitalistin menettää. Asia selvenee meille heti, kun katsomme kaikkia kapitalisteja yhteiskunnan kokonaiskapitalistina. Tässä osoittautuu selvästi, että liiketoimi olisi silloin järjetön — tehdä liikevoittoa siten, että kaikkiin tavarantarvoihin lisätään kiertokulussa joku määrätty summa.

Tuotantotapa, jonka taloudellinen sisällys olisi siinä, että kaikkia hintoja lisäämällä kiertokulussa saavutettaisiin yleisiä etuja, olisi järjetön.

Me huomaamme tullemme kysymyksen ratkaisua sikäli lähemmäksi, että olemme todenneet, että kokonaiskapitalisti huomioon ottaen ei voittoa voida saada *tavaroiden kiertokulussa*. Se on itse asiassa mahdotonta.

Siis jää meille vielä tehtävä *etsiä lisäarvon lähdeettä tuotannosta*.

Työvoiman osto ja myynti.

Katsokaamme nyt hiukan lähemmin tuotantoprosessia kapitalistisessa taloudessa. Olemme jo sanoneet, että kapitalistin täytyy maksaa määrätty summa rahaa etumaksuna, jos hän haluaa esiintyä välittömästi ostajana. Miten käytää hän nyt tätä summaa tuotannossa? Hänen täytyy ensinnä ostaa rakennus, missä hän voi tuotannon alkaa. Kun hänellä se on, tarvitsee hän edelleen raaka-aineita,

koneita ja työkaluja. Lyhyesti sanoen tarvitsee hän tuotantovälineitä. Näihin kiinnitettyä summaa nimitämme me Marxin mukaan *pysyväksi pääomaksi* (c). Marx nimittää tuotantovälineisiin kiinnitettyä pääomaa pysyväksi pääomaksi, koska *ei se muuta arvosuuruuttaan tuotantoprosessissa*. Lisäarvon tuottamisessa, pääoman arvonmuodostumisprosessissa ei pysyvällä pääomalla ole siis mitään tekemistä. Mutta yksin näillä tuotantovälineillä ei työprosessi vielä voi alkaa. Siihen tarvitaan vielä työvoimaa, sillä jokaisessa tuotantotavassa ovat tuotantovälineet ja työvoima välttämättömät oleelliset osat.

Samoin kuin kapitalisti on ostanut välttämättömät tavarat, raaka-aineet ja koneet j.n.e., täytyy hänen ostaa myöskin työvoima tavaramarkkinoilla. Työvoimaan kiinnitettyä pääomaa nimitämme me Marxin mukaan *vaihtuvaksi pääomaksi*, koska sen arvo tuotantoprosessissa muuttuu. Se ei tuota vain omaa vastikettaan, vaan sen lisäksi lisäarvon, t.s. se muodostaa arvoa. Me näemme siis, että tämä pääoman osa *muuttuu alituisesti pysyvästä suureesta vaihtuvaksi* ja siksi nimittää Marx sitä vaihtuvaksi pääomaksi.

Työvoiman täytyy siis olla muuttunut tavaraksi. Me edellytämme hetkiseksi, että tämä asiointila on jo vallalla ja käsittelemme tämän prosessin historiallisia syitä vasta vähän myöhemmin. Koska työvoima on tullut tavaraksi, koskee sen arvoa sama laki kuin kaikkia muitakin tavaroita. Tämä laki kuuluu, kuten jo tiedämme, että tavararvon määrää siihen sisältyvä yhteiskunnallisesti välttämätön työaika.

Kun sovellutamme tätä lakia työvoiman arvon mää-

räämiseen, täytyy meidän vielä vähän selvittää asiaa. Kysykäämme ensinnä itseltämme, mitä on työvoima. Työvoima sisältyy ihmisen ruumiiseen, sillä elimistö saattaa ihmisen kykeneväksi tekemään työtä. Mutta elimistö kykenee työhön vain silloin, kun se tulee ylläpidetyksi. Ruumiille on lähinnä suotava ruokaa ja juomaa. Ja elintarpeiden suhteen on olemassa tietty vähin määrä, mitä ilman ruumis yksinkertaisesti tuhoutuu. Kapitalistin täytyy siis antaa työläiselle tämän työvoiman käytettäväksi niin paljon elintarpeita, että hänen ruumiinsa olisi vielä seuraavanakin päivänä työkykyinen. Jos hän antaa hänelle rahaa, täytyy summan vastata elintarpeiden arvoa. Mutta ei vielä siinä kylliksi. Työmies tarvitsee vielä joukon muitakin käyttöesineitä, kuten asunnon, vaatteita j.n.e., mitkä ovat ehdottoman tarpeellisia. Kapitalisti on kuitenkin kiinnostettu myöskin työläisen suvunjatkamisesta, jottei työvoima kuolisi sukupuuttoon. Hänen täytyy antaa työläiselle vielä niin paljon rahaa, että tämä voisi elättää perheensä ja kasvattaa lapsensa. Näiden tarpeiden kokonaissumma muodostaa työvoiman arvon eli, rahassa ilmaistuna, sen hinnan. Eli: *"Työvoiman arvon määrää niiden välttämättömien elintarpeiden arvo, jotka tarvitaan työvoiman synnyttämiseen, kehittämiseen, säilyttämiseen ja ikuistuttamiseen"*.

Palatkaamme takaisin kapitalistiimme, jota olemme saattaneet hänen etsiessään työvoimaa. Hän on oston kautta saanut työvoimaa käytettäväkseen. Hän maksaa siitä työläiselle keskimääräisesti sen arvon, eli rahassa ilmaistuna *työpalkan*. Tässä voimme jo heti todeta erään oleellisen seikan. Kysymme itseltämme, onko työpalkka

osa työläisen tulevaisuudessa tuottamasta *tuotteesta*. Kapitalisti antaa palkan etukäteen eli maksaa jo hänellä olevalla tavaralla. Siitä ilmenee, ettei työpalkka ole *osa työläisen tänä aikana tuottamasta tavarasta*. Oston kautta on kapitalisti saanut työvoiman käyttöoikeuden siksi ajaksi, miltä hän on sen maksanut.

Lisäarvon tuottaminen.

Nyt on kapitalistilla kaikki yhdessä ja tuotanto voi siis alkaa: työläisen täytyy nyt vähintään niin kauan tuottaa ja liittää aineisiin niin paljon uutta arvoa, kuin minkä kapitalisti hänelle hänen työvoimastaan on maksanut. Olettakaamme, että työläisen pitäisi tätä varten tehdä työtä noin 4 tuntia. Kapitalisti olisi siis luvannut työläiselle 50 mk:n päiväpalkan, minkä tämä 4 tunnissa olisi korvannut uudesti tuotetuilla arvoilla. Tähän voidaan ehkä sanoa, että sehän on vain olettaus. Mutta ajatelkaammepa asiaa! Jokainen ihminen ostaa tavaraa vain, jos hän voi siitä hyötyä. Niin täytyy myöskin kapitalistin ostaman tavaran, työvoiman, olla hänelle hyödyksi. Tämä on ilmeisestikin mahdollista vain siten, että hän käyttää tätä tavaraa työhön, t.s. panee työvoiman liikkeelle. Synnyttämällä kapitalistin omistamien raaka-aineiden ja koneiden välityksellä uusia arvoja tuottaa työvoima hyötyä. Että se hyötyä tuottaa, sen kapitalisti kyllä tietää, mutta tämä yleinen tosiasia ei hänelle ole kaikkein tärkein. Häntä kiinnostaa ennen kaikkea työmiehen määrätynä aikana tuottamien arvojen määrä.

Jos työläinen päivän kestävästä työstänsä kuluessa kykenisi tuottamaan arvoja vain niin paljon kuin on välttämätöntä hänen työvoimansa työkykyisyyden säilyttämiseen, ei se kapitalistia paljoakaan auttaisi. Silloin ei myöskään voisi käsittää, miksi hän sitten oikeastaan rakentaa tehtaita, kun kapitalistin tuotantovälineillä työskentelevä työläinen synnyttää uusia arvoja vain niin paljon, kuin hän oman elämänsä ylläpitoon tarvitsee. Työvoiman täytyy siis sinä aikana, jona sitä kapitalistin tehtaassa käytetään, tuottaa ei vain palkkaansa, siis sitä summaa, mikä on välttämättömän työvoiman ylläpitämiseen, vaan myöskin sen lisäksi vielä suorittaa määrätty lisätyö kapitalistin hyväksi, sillä muutenhan olisi järjetöntä ostaa työvoimaa. Ja työvoimatavaran erikoinen ominaisuus on se, että määrättyllä taloudellisen kehityksen asteella tuottaa se tuotteita ei vain juuri voidakseen ylläpitää omaa työkykyään, vaan niin paljon, että yhden työvoiman käyttämisellä voidaan ylläpitää useampia ihmisiä.

Kun nyt olemme tutustuneet työvoima-tavaran erikoiseen ominaisuuteen, voimme sen lähemmin selvittämiseksi ottaa esimerkin. Olettakaamme, että työläinen voisi 4 tunnissa tuottaa niin paljon tuotteita kuin on välttämättömästä työkyvyn ylläpitämiseksi. Sillä olisi hän oikeastaan työskennellyt jo kylliksi eikä kapitalisti olisi mitään menettänyt. Mutta kuka tahtois väittää, että työläinen olisi 4 tunnin jälkeen kykenemätön vielä muutamia tunteja työtä tekemään? Ja muutenhan on kapitalisti ostanut työvoima-tavaran, hänellä on siis oikeus käyttää sitä aikaa, miksi kauppa oli tehty. Sanokaamme, hän ostaa työvoiman yhdeksi päiväksi. Tämä päivä, jonka aikana kapi-

talisti haluaa käyttää työvoimaa, on esimerkiksi 8 tunnin pituinen. Työläisen täytyy siis hyvällä tai pahalla tuottaa edelleen, sillä kapitalisti on hankkinut itselleen työvoiman käyttöoikeuden yhdeksi päiväksi. Hänen, joka 4 tunnin aikana on lisännyt tuotteeseen 50 markan arvon, täytyy tehdä työtä vielä 4 tuntia, t.s. lisätä tuotteeseen vielä 50 markan arvo. Jälkimäiset 50 markkaa juoksevat vaivattomasti voittona kapitalistin taskuihin ja muodostavat ne lisäarvon. Asia selvenee meille vielä enemmän, jos tarkastamme tapauksia itse tehtaassa. Ottakaamme kenkätehdas. Kapitalistilla on rakennuksia, raaka-aineita ja koneita 500,000 markan arvosta. 500,000 mk. ovat pysyvä pääoma. Olettakaamme, että hän sinä aikana, jolloin raaka-aineet muuttuvat kengiksi, maksaa vielä 50,000 mk. työvoimasta. Nämä 50,000 mk. muodostavat vaihtuvan pääoman. Työläiset tekevät työtä kahdeksan tuntia, neljä tuntia työskentelevät he synnyttääkseen niin paljon arvoja kuin he palkkoina saavat, toiset neljä tuntia ovat lisätyötä. Silloin saamme seuraavan arvotuotteen: $c + v + m$ on $c500,000 + v50,000 + m50,000 = m/v = 100$ pros. Tässä esittää c pysyvää, v vaihtuvaa pääomaa ja m lisäarvon määrää, m/v on lisäarvon suhdeluku eli vaihtuvan pääoman suhde lisäarvon määrään. Meidän tapauksesamme on se 100 prosenttia. Lisäarvon suhdeluku osoittaa työvoiman riistämisen astetta.

Katselkaamme asiaa vielä toiseltakin puolelta, jolloin koko kysymys on ehkä vieläkin yksinkertaisempi. Tutki-kaamme tavarantekijän tuotantokustannuksia. Tätä varten kat-somme taaskin kenkätehdastamme. Ennen kenkien myy-mistä laskee kapitalisti, mitä ne ovat hänelle maksaneet.

Seuratkaamme häntä hänen kustannuslaskelmissaan. Hän laskee, miten paljon nahkaa menee jonkun kenkämäärän valmistamiseen. Nahan lisäksi tarvitsee hän vielä apuaineita, kuten nauvoja, pahvia, lankaa, väriä j.n.e. Hän laskee siis, miten paljon hänen täytyi maksaa apuaineista tuon kenkämäärän valmistamiseksi. Edelleen. Hänen tehtaassaan pyörii joukko koneita kenkien valmistamista varten. Hänen täytyy ottaa huomioon, että ajan mukana tulevat koneet käyttökelvottomiksi. Kokemuksesta tietää hän, miten pitkä on koneen elinikä. Hän tietää myöskin, mitä koneet tänä aikana normaalisesti käytettäessä voivat saada aikaan. Hän laskee siis tuotantokustannuksiin vielä lisäksi vastaavan summan koneiden kulutuksesta. Saman tekee hän rakennusten ja muiden tarvittavien laistosten suhteen.

Katsokaamme vielä kerran, miten tuotantokustannukset on kokoonpantu. Siinä on ensinnäkin käytetyn nahkan (raaka-aineen) arvo, toiseksi käytettyjen apuaineiden arvo ja kolmanneksi vastaava osa koneiden kuluttamisesta ja lopuksi vielä osa rakennusten j.n.e. arvosta. Näihin kustannuksiin on vielä lisättävä niiden palkkojen summa, jotka hän maksaa tuon kenkämäärän tuottamiseksi.

Ovatko nyt tuotantokustannukset samanarvoiset kenkien arvon kanssa? Arvolain mukaan saadaan arvo tavaran tuottamiseen käytetyn yhteiskunnallisesti välttämättömän työajan avulla. Vastaavat osat raaka- ja apuaineista j.n.e. olemme jo ottaneet huomioon kustannuslaskelmissamme. Työpalkkaa lukuunottamatta vastaavat kaikki kustannusarvioon otetut osat niiden arvoa. Mutta me olemme jo aikaisemmin todenneet, että arvo, mikä

maksetaan työvoimasta, on pienempi kuin sen samana aikana tuottamat arvot. Arvosumma, minkä työvoima yhdessä päivässä tuottaa, on suurempi kuin työpalkka, suurempi kuin työvoiman ylläpitämiseen tarvittavien elintarpeiden arvo. Niinpä täytyy tässä meidän tapauksesammekin tuotetun kenkämäärän arvon olla suuremman kuin sen tuotantokustannukset. Mutta tuotantokustannusten ja arvon välinen erotus on lisäarvo, joka vaivaa näkemättä lankeaa kapitalistille. Siten tulimme kahdelta eri puolelta asiaa tutkittuamme samaan tulokseen: *Lisäarvo on mahdollinen siten, että tuotantoprosessi kestää kauemmin kuin työvoiman arvon korvaamiseksi olisi tarpeellista.*

Olemme jo todenneet, että lisäarvon tuotanto luonteenomaisena piirteenä jollekin tuotantotavalle on mahdollista vasta silloin, kun työvoima on tullut tavaraksi, s.o. kun työläinen ei omista mitään muuta kuin työkykynsä, jota hänen täytyy myydä, jos hän haluaa elää. Kuten näemme, on työvoima kaikkien muiden arvojen tavoin tavara-tuotannon vallitessa tavara. Mutta se on aivan erikoislaatuinen tavara. Kun ostan minkä tahansa minulle hyödyllisen tavarän, t.s. kun käytän sitä käyttöarvona, käytän sen aikaa voittaen loppuun ja hävitän siten lopuksi sen arvon. Jos käytämme saapasparia, tulee se määrätyn ajan kuluttua arvottomaksi. Ainoakaan ihminen ei anna meille siitä toista arvoa. Voimme siten todeta, että jokaisen tavarän arvo tuhoutuu aikaa voittaen sitä käytettäessä. Toisin tavara työvoima. Tämän tavarän ostaja haluaa myöskin epäilemättä käyttää sen käyttöarvoa. Sitä tarkoitusta varten on hän sen ostanut. Mutta käytettäessä

liittää se raaka-aineisiin uutta arvoa, eli toisin sanoen työvoima arvon lähde. Eikä vain sitä. Määrätyllä taloudellisen kehityksen asteella voi yksi työvoima tuottaa niin paljon tuotteita, että useammat ihmiset voivat niistä elää. Kapitalistisen tuotantotavan vallitessa juoksee tämä lisätuote kapitalistille. *Työvoiman erikoinen luonne taloudellisen kehityksen määrättyllä asteella tekee mahdolliseksi lisäarvon muodostumisen ja siten tuotantotavan, jonka tarkoituksena on lisäarvon muodostaminen.* Se on kapitalistinen tuotantotapa. Kapitalistiselle tuotantotavalle on lisäarvon tuottaminen ominaista. Lisäarvon omistaja on pysyvän ja vaihtuvan pääoman omistaja, kapitalisti. Pääoma on Marxin mukaan lisäarvoa synnyttävää arvoa. Lisäarvon luominen, se on kapitalistisen yhteiskuntajärjestelmän varsinainen tarkoitus, eikä suinkaan inhimillisten tarpeiden tyydyttäminen. Senmukaisesti on *pääoma määrätty yhteiskunnallinen tuotantosuhde, porvarillisen yhteiskunnan tuotantosuhde.* "Elintarpeet, työvälineet, raaka-aineet, joista pääoma on kokoonpantu, eivätkö ne ole muodostuneet ja kasvaneet määrättyissä yhteiskunnallisissa oloissa, määrättyjen yhteiskunnallisten suhteiden vallitessa? Eikö niitä käytetä uuteen tuotantoon määrättyjen yhteiskunnallisten suhteiden vallitessa? Ja eikö juuri tämä uutta tuotantoa palvelevien tuotteiden määrätty yhteiskunnallinen luonne tee niitä pääomaksi?... *Pääoma ei siis ole vain aineellisten tuotteiden summa, se on vaihtoarvon omaavien tavaroiden, yhteiskunnallisten suhteiden summa.*"

Kapitalistinen tuotantotapa on mahdollinen vain määrättyjen ehtojen vallitessa. Yhteenkoottuina ovat nämä ehdot :

1. Työn tuottavuisuuden täytyy olla niin pitkälle kehittyneen, että ihminen yleensä voi suorittaa lisätyötä. Sitä varten on tarvittu pitkä historiallinen prosessi.

2. Työmiehen täytyy olla henkilökohtaisesti vapaan. Hänen täytyy voida myydä työvoimaansa, milloin ja missä hän haluaa, s.o. työvoiman on täytynyt tulla tavaraksi. Se erottaa työläisen orjasta ja maaorjasta.

3. Ettei ihminen omista muuta kuin työvoimansa. Sillä jos hän itse on tuotantovälineiden omistaja, ei hän myy työvoimaansa. Tuotantovälineiden täytyy jo olla muodostunut määrätyn, työtätekemättömän yhteiskuntaluokan, kapitalistiluokan omaisuudeksi.

Siten seisovat yhteiskunnan sisällä toisiaan vastassa kaksi itsenäistä luokkaa: työläiset ja kapitalistit. Yksi luokka käsittää tuotantovälineiden omistajat, toinen työvoiman omistajat. Tuotannon tapahtumiseksi täytyy saada aikaan näiden molempien vastakohtien yhdistyminen. Kapitalistin ostajana täytyy hankkia itselleen työvoiman käyttöoikeus, mikä merkitsee, että työläisen täytyy myydä työvoimansa.

Nämä kapitalistisen tuotantoprosessin edellytykset tulevat luoduiksi pitkässä ja mitä vaikeimpien järkytysten ja yhteiskunnallisten murhenäytelmien täyttämässä historiallisessa prosessissa, jossa, kuten Marx sanoo, hallitseva luokka on "kadottanut hävyntunnon ja omantunnon viimeisetkin jätteet..." "Yksityisten ja hajallaan olevien tuotantovälineiden hävittäminen, muuttaminen yhteiskunnallisesti keskitetyiksi, siis useiden kääpiömäisten omaisuuksien muuttaminen harvojen suureksi omai-

suudeksi, siis kansan syvien rivien häätäminen maaltaan, elintarpeidensa ja työkalujensa äärestä, tämä pelottava ja vaikea kansanjoukkojen häätäminen muodostaa pääoman esihistorian..." "Jos raha, Augier'n mukaan, 'tulee maailmaan luontainen veritahra toisella poskellaan', niin tulee pääoma maailmaan vuotaen verta ja likaa kaikista huokosistaan päästä jalkapohjiin saakka".

Absoluuttinen ja suhteellinen lisäarvo.

Jos katsonme työpäivää kapitalistin taloudellisten etujen kannalta, niin osoittautuu aivan selvästi, että työpäivä jakaantuu kahteen eri osaan, joissa työn ja pääoman välinen eturistiriitaisuus saa selvän ilmauksensa. Ensinnäkin on työpäivän se osa, minkä työläinen käyttää korvatakseen kapitalistille työpalkan. Työpäivän tätä osaa nimitämme *välttämättömäksi työajaksi*. Työpäivän toisen osan käyttää työläinen lisäarvon tuottamiseen, niin kuin jo ylempänä olemme nähneet. Työpäivän tätä osaa nimitämme *lisätyöajaksi*. Kapitalisti on luonnollisesti kiinnostettu vain siitä osasta, joka muodostaa lisäarvoa, siis lisätyöajasta. Hän tuntee myöskin vain yhden tarkoituksen tuotannolle, nimittäin lisäarvon. Hänen koko pyrki- myksensä tähtää siis lisäarvon määrän alituiseseen kohottamiseen.

Lyhin tie siihen on työpäivän pidentäminen, minkä kautta voidaan suurentaa lisäarvoa. Ottakaamme entinen esimerkkinne. Oli työmies, joka sai 50 markan päiväpalkan, minkä työläinen 4 tunnin työllä korvasi uudella

arvolla. Koko työpäivä oli 8 tunnin pituinen. 4 tuntia kului siis lisäarvon tuottamiseen, mikä esimerkissämme vastasi 50 markan arvoa. Jos kapitalisti nyt antaa työläisen työskennellä 10 tuntia, t.s. pidentää kokonaistyöpäivää 2 tunnilla, tulee lisäarvon tuottamisen osaksi epäilemättä 6 tuntia, mikä vastaa 5 markan arvoa. Mahdollisimman pitkä työpäivä muodostaa jokaiselle kapitalistille siis tavoiteltavan päämäärän.

Ja todellakin, kun katsomme kapitalistisen tuotantotavan historiaa, havaitsemme, ettei 18-tuntinen työpäivä kuulunut suinkaan harvinaisuuksiin. Englannin parlamentissa selitti v. 1863 eräs parlamentin jäsen: "Puuvilla-teollisuus on 90 vuotta vanha... Kolmen sukupolven aikana englantilaista rotua on se tuhonnut 9 polvea puuvillatyöläisiä." Nykyään on työaika kylläkin useimmissa maissa lyhempi. Mutta se on jo yhden vuosisadan kestäneen, sitkeän ja katkeran pääoman ja työn välisen taistelun tulos, jolloin työväenluokan järjestyneisyys on ratkaisevasti vaikuttanut heidän asemansa parantumiseen. Toiselta puolen oli myöskin pääoman omien etujen mukaista hiukan rajoittaa työpäivän aivan rajatonta pituutta. Kapitalistien elävä sukupolvi työskenteli tulevien hyväksi. Yksityiskapitalistille ei sillä ollut mitään merkitystä, mutta kylläkin koko luokalle. Niinpä näemmekin jonkun ajan kuluttua kapitalististen maiden porvariston ajamassa määrättyjä yhteiskunnallisia korjauksia. Luonnollisesti kuitenkin vain omaksi edukseen.

Sitä lisäarvon määrää, mikä tuotetaan pidentämällä työpäivää välttämättömän määrän yli, nimitämme *absoluuttiseksi lisäarvoksi*.

Mutta tämä ei ole ainoa tie lisäarvon kohottamiseen. Kun jätämme huomioonottamatta palkkojen alentamisen, mikä myöskin vie lisäarvon kohoamiseen, jää vielä jällelle mahdollisuus *alentaa työvoiman arvoa*. Miten on se mahdollista työläisten asemaa huonontamatta? Siinä täytyy parempien koneiden j.n.e. avulla kohottaa työn tuottavaisuutta. Tuotantovoimien kohoamisen täytyy tapahtua aloilla, jotka tuottavat työläisille välttämättömiä elintarpeita tai elintarpeiden tuottamiseen tarvittavia tuotantovälineitä. *Siten laskee työvoiman arvo*. "Alentaakseen työvoiman arvoa täytyy tuotantovoiman nousun tapahtua sellaisten teollisuudenhaarojen alalla, joiden tuotteet määräävät työvoiman arvon, jotka siis joko kuuluvat tavallisten elintarpeiden piiriin tai voivat niitä korvata... Sitävastoin jättää tuotantovoiman kohoaminen niissä tuotantohaaroissa, jotka eivät tuota välttämättömiä elintarpeita eivätkä tuotantovälineitä niiden valmistamiseksi, työvoiman arvon koskematta." Työvoiman arvon alentamiseksi tulevat siis kysymykseen vain sellaiset teollisuusalat, jotka määräävät työvoiman arvon. Korkealle kehittyneen kapitalismin aikana ovat luonnollisesti enimmäkseen ja tärkeimmät teollisuudet juuri sellaisia. Tämän käsittämiseksi tarvitsee vain hiukan miettiä. Työläisen elinkustannuksiin luetaan joukko erilaisia esineitä, joiden arvo ei riipu vain niiden välittömistä tuotantokustannuksista, vaan myöskin sellaisten tavaroiden tuotantokustannuksista, jotka tulevat kosketuksiin näiden tuotteiden tuotannon kanssa. Esimerkki selvittää meille sen. Ottakaamme viljan tuotanto. Kun määrätty määrä viljaa on 100:n arvoinen, voidaan uudestaan tuottaessa saman määrän

arvoa alentaa eri teitä. Talonpoika voi keinotekoisia lannoitusaineita käyttämällä huomattavasti kohottaa satoa, s.o. hän voi vähemmällä työajalla tuottaa enemmän viljaa. Hän voi edelleen alentaa viljan arvoa käyttämällä koneita ja muuttamalla työjärjestelmäänsä. Viljan arvon aleneminen merkitsee samaa kuin työvoiman ylläpitokustannuksien aleneminen. Tähän viljan arvon alenemiseen ei siis vaikuta vain talonpojan välitön työ, vaan myöskin lannoitusainetehtaan ja maatalouskoneita valmistavan tehtaan j.n.e. työ. Tästä lähtien aiheutuu taaksepäinkin elinkustannusten laskemista. "Niin johtaa jokainen teollisuuden edistysaskel, jokainen inhimillisen työn tuottavuuden kohoaminen siihen, että työläisen elämän ylläpito maksaa aina vähemmän." "Kapitalistisen järjestelmän vallitessa tapahtuu kaikki työn yhteiskunnallisen tuotanto-voiman kohottaminen, olipa menettely siinä millaista tahansa, yksityisen työläisen kustannuksella; kaikki tuotannon kehittämisen välineet muuttuvat tuottajien valta- ja riistämiskeinoiksi, tyypistävät työläisen osaihmiseksi, alentavat hänen arvonsa koneen lisäkkeeksi, riistävät hänen työnsä tuottamalla kärsimyksellä työn sisällyksen, vieroittavat hänestä työprosessin henkiset tekijät samassa määrässä kuin työprosessiin liittyvä tiede itsenäisenä tekijänä; ne pilaavat ne edellytykset, millä hän työskentelee, alistavat hänet työprosessin ajaksi mitä pikkumaisimman vihattavan itsevallan alaiseksi, muuttavat hänen elinaikansa työajaksi, sinkauttavat hänen vaimonsa ja lapsensa pääoman Juggernautpyörän alle. Mutta kaikki lisäarvon tuottamismenettelyt ovat samalla kasautumismenettelyjä, ja kaikki laajeneminen kasautumisessa tulee toi-

selta puolen noiden menettelyjen kehittämisvälineiksi. Siitä seuraa niinmuodoin, että samassa määrässä kuin pääoma kasautuu, täytyy työläisen tilan, olipa hänen palkkansa millainen hyvänsä, huonontua." Suhteellinen palkka, s.o. työläisen suhteellinen osuus hänen tuottamiinsa tuotteisiin, omaa taipumuksen alituisen laskemiseen, kun samaan aikaan kapitalistin lisäarvo alituisesti kasvaa. Se on kapitalistisen tuotantotavan muuttumaton laki.

Työvoiman arvon alenemisen kautta saavutettua lisäarvon kohoamista nimitämme Marxin mukaan suhteelliseksi lisäarvoksi.

Suhteellisen lisäarvon tuotannon edellytyksenä on siis tuotantoprosessin teknillisten ja yhteiskunnallisten ehtojen alituinen vallankumous, jonka tuloksena on työn tuottavaisuuden kohoaminen. Me näemme siis, että työn tuotantovoiman kehityksen tarkoituksena kapitalistisen tuotantotavan vallitessa on kapitalistisen lisäarvon kohottaminen, kun sen sosialistisessa yhteiskunnassa täytyy johtaa työajan lyhentämiseen. Suhteellisen lisäarvon tuotanto pakottaa teknilliseen kehitykseen, mikä tällä hetkellä on osa tuotannon kapitalistisesta järkipäristyttämisestä. Miten voi työväenluokka taistella sitä vastaan? "Tuotannon teknillistä edistystä vastaan, keksintöjä, koneiden käytäntöönottamista, höyryä ja sähköä vastaan, liikuntavälineiden parannusta vastaan eivät työläiset voi taistella. Kaikkien näiden edistysaskelten vaikutukset työläisten suhteelliseen palkkaan johtuvat aivan koneellisesti tavaratuotannosta ja työvoiman tavaraluonteesta. Siksi ovat mahtavat ammattiyhdistykset aivan voimattomia tätä suhteellisen palkan taipumusta vastaan nopeaan

laskemiseen. Taistelu suhteellisen palkan alentumista vastaan merkitsee siksi myöskin taistelua työvoiman tavaraluonnetta vastaan, t.s. kapitalistista tuotantotapaa vastaan kokonaisuudessaan. Taistelu suhteellisen palkan alenemista vastaan ei siis ole enää taistelua tavaratalouden pohjalla, vaan vallankumouksellinen hyökkäys tämän järjestelmän olemassaoloa vastaan, se on proletariaatin sosialistista liikettä.”

Teollisuuden reserviarmeija.

Työttömien armeija eli alituisesti suurenevan työläis­ määrän työttömyys on sellainen kapitalistisen tuotanto­ tavan ilmiö, mitä ei aikaisempien tuotantotapojen valli­ tessa tavattu. Se on kiinteässä yhteydessä kapitalistisen tuotantotavan liikuntavoimien kanssa. Me nimitämme tätä työttömien armeijaa Marxin mukaan *teollisuuden reserviarmeijaksi*.

Teollisuuden reserviarmeija on kokoonpantu väestön erilaisista kerroksista. Ensinnäkin ovat ne teollisuustyö­ läisiä, jotka liikeolojen vaihteluiden ja työntekijämäärän vaihteluiden kautta eri tehtaissa tulevat vuoron perään työttömiksi. Heidän työttömyytensä on nousevan kapita­ listimin kautena keskimäärin vähäinen. Tähän tulevat lisäksi alituisesti maalta kaupunkiin siirtyvät proletaariset ainekset, jotka tulevat kaikkialle, missä työvoimaa tarvi­ taan. Määrätystä ammatista riippumatta työskentelevät he tänään rakennuksella ja huomenna tehtaassa. He täyt­ tävät myöskin kasvavan polven ohella aukot, joita pää­

oman kasvaminen teollisuudessa aiheuttaa. Heitä seuraa tilapäisten työntekijäin ryhmä, joka on enemmän työttömänä kuin työssä. Ne ovat rappahtuvan käsityön osia, jotka useinkin tühoutuvat epäinhimillisessä kotityössä. Viimeisen osan reserviarmeijasta muodostavat kurjat (paupers). Niitä ovat yhteiskunnan työkyvyttömät ainekset, vanhuudenheikot, raajarikot, rannat, jotka vain harvoissa tapauksissa kiinnitetään tuotantoprosessiin. Yhden osan muodostavat vielä ammattikerjäläiset, kulkurit, rikolliset j.n.e., jotka muodostavat ryysyköyhälistön. "Kuta suurempi on yhteiskunnallinen varallisuus, toimiva pääoma, sen lisääntymisen laajuus ja voima, ja siis myöskin köyhälistön absoluuttinen määrä ja sen työn tuotantovoima, sitä suurempi on suhteellinen liikaväestö eli teollisuuden vara-armeija. Mutta kuta suurempi tämä vara-armeija on toimivaan työläisarmeijaan verrattuna, sitä suurempi on se pysyväinen liikaväestö, jonka kurjuus on käännettyssä suhteessa sen työrasitukseen. Kuta suurempi vihdoin on työväenluokan Latsarus-kerros ja teollisuuden vara-armeija, sitä suurempi on virallisesti tunnustettu avustettava köyhäläisyys. Tämä on kapitalistisen kasautumisen ehdoton, yleinen laki."

Olemme jo ylempänä nähneet, että kapitalistisessa tuotantoprosessissa tapahtuu alituinen työprosessin teknillisten ja yhteiskunnallisten ehtojen vallankumous. Tämä tapahtuu käyttämällä alituisesti uusia koneita, muuttamalla voimalähteitä, jolloin lopputuloksena on aina tuotantovoimien kohoaminen. Osoitettakoon tässä viimeisiin muutoksiin teknillisessä suhteessa. Hiilen tilalle on astunut öljy ja sähkö. Nyt näemme jo hiilen juoksevaksi

muuttamista. Varsinaisessa tuotantoprosessissa edelleen uusien itsetoimivien koneiden käytäntöönottaminen, ”juokseva nauha” ja niin edelleen. Tämän prosessin kautta tulee alituisesti kasvava määrä työläisiä tarpeettomiksi tuotannossa, he joutuvat työttömiksi. Taloustieteilijät kertovat meille kaikenlaista, että muka koneiden tähden tarpeettomiksi tulleet työläiset löytävät työtä muilta aloilta. He eivät uskalla suoraan väittää, että samat työläiset, jotka erotetaan työstä, pääsevät toisille teollisuusaloille. Tosiasiat huutavat liian lujasti tällaisia valheita vastaan. He väittävät vain, että työväenluokan muille osille, esimerkiksi nuorille työläisille, jotka jo olivat valmiina astumaan alaspäin kulkeville teollisuuden aloille, avautuu uusia työmahdollisuuksia. Se on luonnollisesti suuri tyydytys erotetuille työläisille. Herroilta kapitalisteilta ei tule puuttumaan tuoretta, riistokelpoista lihaa ja verta, annetaan kuolleiden haudata kuolleitaan. Tämä on lohdutus, jonka porvaristo antaa enemmän itselleen kuin työläisille. Jos koko palkkatyöläisten luokka häviäisi koneiden kautta, miten kamalaa pääomalle, joka ilman palkkatyötä lakkaa olemasta pääomaa. Syy on siinä, että pääoman teknillinen kokoonpano muuttuu alituisesti tuotantovoimien kehittyessä. Vanhojen koneiden tilalle astuu uusia, jotka saattavat työläisen kykeneväksi tuottamaan enemmän kuin vanhalla koneella! Niinpä on aivan viime aikoina tuotu markkinoille uusi kutomakone. Yksi työläinen voi hoitaa 24 sellaista konetta, kun parhaissa tähänastisissa koneissa vaadittiin 1 työläinen 12 konetta kohti. Tämä osoittaa, että alituisesti edistyvän teknillisen vallankumouksen mukana kasvaa pysyvä pääoman osa

suhteellisesti paljon nopeammin kuin vaihtuva pääoman osa. Uudesti tuotettava pääoma näyttäytyy aina tuottavammassa muodossa kuin aikaisempi ja sen seurauksena on, että osa työläisistä käy tarpeettomiksi. Työssäolevien työläisten luku laskee suhteellisesti liikkeeseen pantuun pääomaan verrattuna. Kun pysyvän pääoman suhde vaihtuvaan oli alunpitäen 1:1, kulkee kehitys nyt 2:1, 3:1, 4:1 j.n.e., niin että kun pääoma kasvaa, pannaan entisen puolen asemasta nyt vain kolmannes, neljännes, viidesosa työvoimaan, mutta sitävastoin kaksi kolmannesta, kolme neljännestä, neljä viidettä osaa tuotantovälineisiin. ”Mutta kapitalistinen kasautuminen tuottaa alituisesti voimaansa ja laajuuteensa nähden suhteellisen, s.o. pääoman keskimääriisiin arvonlisäystarpeisiin verraten liian suuren ja siis tarpeettoman eli liikatyöväestön. . . Itse synnyttämälään pääoman kasautumisella tuottaa työväestö siis yhä lisääntyvässä määrässä niitä välineitä, joitten kautta suhteellisesti yhä suurempi osa siitä tulee tarpeettomaksi. . . Se laki vihdoin, joka alati pitää suhteellisen liikaväestön eli teollisuuden vara-armeijan kasautumisen laajuutta ja voimaa vastaavana, kahlehtii työläisen lujemmin pääomaan kuin Hephaistoksen kiilat kahlehtivat Prometheuksen kalliin. Se edellyttää pääoman kasautumista vastaavaa kurjuuden kasautumista. Rikkauden kasautuminen toiseen kahtioon on siis samalla kurjuuden, työrasituksen, orjuuden, tietämättömyyden, raa’istumisen ja siveellisen alen tumisen kasautumista päinvastaiseen kahtioon, s.o. siihen luokkaan, joka tuottaa omia tuotteitaan pääomana.” Lisätekijänä, mikä suurentaa reserviarmeijaa, on otettava huomioon epätasainen liiketoiminta. Pysähtyminen ja .pula

vaihtelivat ennen sotaa alituisesti hyvän liikeajan kanssa. Pulan ja pysähtymisen aikoina joutuvat työväenluokan suuret osat työttömiksi ja suurentavat siten teollisuuden reserviarmeijaa. Hyvänä liikeaikana otetaan sitten joukko näistä voimista taas tuotantoprosessiin.

Teollisuuden reserviarmeijalla on myös suuri vaikutus vielä työssä oleviin työläisiin. Nälkä kiristää. Ja niin tarjoutuu moni työtön tekemään työtä pienemmällä palkalla. Reserviarmeija painaa siis työssä olevien työläisten palkkoja. Tämä tietysti sitäkin enemmän, mitä heikommien työläiset ovat ammatillisesti järjestyneet. Kapitalismi tarvitsee siis määrätyn, liikelämän heiluvaa kulkua vastaavan reserviarmeijan, ja toiselta puolen tarvitsee kapitalismi sitä myöskin harjoittaakseen painostusta palkkoihin nähden. *Siten on teollisuuden reserviarmeija kapitalistisen tuotantotavan oleellinen osa.*

Kasautumis- ja
keskittymisprosessi.
Pulat

*

III

Lisäarvon muuttuminen pääomaksi.

Olemme nähneet, että kapitalistisen tuotantotavan tarkoitus on lisäarvon tuottaminen. Se on siis tuotantotapa, joka tarkoittaa ansion hankkimista eikä inhimillisten tarpeiden tyydyttämistä.

Nyt on ratkaistavanamme kysymys: mitä tapahtuu työläisen tuottamalle lisäarvolle?

Kapitalisti haluaa ensinnäkin elää. Mutta hänellä on suuremmat elämänvaatimukset kuin työläisellä, mikä ilmenee hänen paremmassa elämässään. Niiden ahtaiden, synkkien huoneiden asemesta, joissa työläiset asuvat, tarvitsee kapitalisti huvilan. Mutta me olemme edelleen todenneet, ettei kapitalisti ota osaa tuotantoon. Hänellä on siis paljon enemmän aikaa kuin työläisellä, minkä ajan hän enemmän tai vähemmän käyttää kuluttaakseen osan työläisten hänelle tuottamasta lisäarvosta ylellisyydessä ja nautinnoissa. Se on "vissi sovinnainen tuhlaaminen joka on samalla rikkauden näytteille asettamista".

Sitä osaa hänen tuloistaan, minkä kapitalisti seurueineen elostelijana ja maailmanmiehenä tuhlaa, sanomme me *tuloksi*. Siten yksilöllisesti kulutettu lisäarvo on kui-

tenkin vain osa koko lisäarvosta. Toinen, jällellejäävä osa kulutetaan *tuottavasti*. Se merkitsee, että kapitalisti ostaa sillä itselleen uusia tuotantovälineitä, koneita ja raaka-aineita, alkaakseen tällä tavalla tuotannon uudelleen laajemmalla pohjalla. Tätä varten tarvitsee hän lisää työvoimaa, minkä teollisuuden reserviarmeija asettaa hänen käytettäväkseen. Hän käyttää siis osan lisäarvosta pankseen liikkeelle yhä uusia työvoimia. Me siis näemme, että se osa lisäarvosta, mikä kulutetaan *tuottavasti*, tai toisin sanoen käytetään tuotantoprosessin laajentamiseen, tulee käytetyksi niin pysyvänä kuin vaihtuvanakin pääomana. Se osa, mikä käytetään *tuottavasti*, *kasautuu* ja tätä prosessia nimitämme me *pääoman kasautumiseksi*. Tässä prosessissa tulee, kuten näemme, lisäarvosta taas pääomaa. Pääoman kasautuminen on kapitalisteille pakottava välttämättömyys. Teknillisen kehityksen edistyessä tarvitsee kapitalisti aina suuremmat määrät pääomaa, minkä hän panee liikkeelle pysyäkseen kilpailukuntoisena. Ellei yksityiskapitalisti voi tätä toteuttaa, joutuu hän kilpailussa lyödyksi. Kapitalismin liikunnan lait siis huutavat käskävästi jokaiselle kapitalistille sanan: *kasaa!*

Kasautumis- ja keskittymisprosessi.

Pääoman kasautuminen tapahtuu alituisessa kasautumis- ja keskittymisprosessissa. Ensinnä tapahtuu kehitys pienteollisuudesta suurteollisuuteen. Suurteollisuudessa on huomattavasti tuottavimmat työmuodot, joita vastaa laajasuuntainen teknillinen koneisto. Koko tämä

prosessi tapahtuu kilpailutaistelussa, joka vaatii jokaista kapitalistia laajentamaan tehdastaan, jotta hän voisi tuottaa halvemmalla, t.s. voisi kohottaa työn tuottavuisuutta. "Kapitalistit ovat siis molemminpuolisesti samassa asemassa, jossa he olivat ennen uusien tuotantovälineiden käyttäntöönottamista ja, vaikkakin he näillä välineillä voivat tuottaa kaksinkertaisen tuotemäärän samaan hintaan, ovat he nyt pakotetut antamaan kaksinkertaisen tuotemäärän *alle* vanhojen hintojen. Näiden uusien tuotantokustannusten pohjalla alkaa sama leikki uudelleen. . . Me näemme, miten tuotantotapa, joka alituisesti kehittää tuotantovälineitä, tulee muutetuksi, miten työnjako välttämättä vetää perässään suuremman työnjaon, koneiden käyttämisen, työskenteleminen laajassa mittakaavassa työskentelemisen laajemmassa mittakaavassa. Se on laki, joka alituisesti heittää porvarillisen tuotannon pois vanhoilta raiteilta ja pakottaa pääoman jännittämään työn tuotantovoimia, koska se on niitä jo jännittänyt. Laki, joka ei suo hänelle ollenkaan rauhaa, vaan alituisesti ärjyy hänelle: Marche, Marche! (Eteenpäin, Eteenpäin!)."

Mikä tahansa tuotantotilasto näyttää meille miten suur- ja jättiläisteollisuus tulee yhä luonteenomaisemmaksi kapitalismille. Pienteollisuus hallitsee enää vain käsiteollisuustuotantoa ja on se siinäkin enemmän korjausverstaina j.n.e. Mutta missä vain koneellisesti voidaan työtä tehdä, on suurteollisuus kaikkialla ratkaisevana. Sen osoittavat selvästi kaikki teollisuustilastot. Katsokaamme vähän lähemmin sellaista tilastoa Yhdysvalloista.

Suuruusluokka työl. määrän mukaan	Tehtaiden luku teolli- suudessa			Palkkaanauttivien luku		
	1909	1919	1923	1909	1919	1923
0	27,712	37,934	8,436	—	—	—
1—5	136,289	141,742	79,103	311,704	311,576	212,938
6—20	57,198	56,208	54,566	640,793	631,290	611,525
21—50	23,544	25,379	25,253	764,408	229,301	818,403
51—100	10,964	12,405	12,346	782,298	888,344	882,904
101—250	8,116	10,067	10,019	1,258,639	1,581,557	1,576,011
251—500	2,905	3,600	3,830	1,006,457	1,251,081	1,331,115
501—1000	1,223	1,749	1,785	837,473	1,205,627	1,232,165
yli 1000	540	1,021	971	1,013,274	2,397,596	1,113,829
Yhteensä	268,491	290,105	196,309	6,615,046	8,496,372	7,778,950

Tästä taulukosta näemme, että vuodesta 1909 vuoteen 1919 mennessä on teollisuuslaitosten luku kasvanut 8 prosentilla, mutta työläisten luku on kasvanut 37 prosentilla. Työläismäärän kasvusta tulee yli puolet jättiläisteollisuuslaitosten osalle, joissa on enemmän kuin 1,000 työläistä, kun taas pienliikkeiden lukumäärä osoittaa taantumista.

Mutta keskittymisprosessi voidaan havaita vielä paremmin, jos tarkastetaan teollisuuslaitoksia niiden tuottaman tuotemäärän mukaan.

Teollisuuslaitokset, joiden vuosituotanto on yli miljoonan dollaria, tuottivat *kokonaistuotannosta* prosenteissa:

1904.....	39	1919.	68
1914.....	49	1923.....	66

Teollisuuslaitosten, joiden kokonaistuotanto oli 100,000 dollaria tai alle siitä, osuus kokonaistuotannosta oli

1904	20.5 %
1919	7.5 %

Tämä tilasto osoittaa selvästi kapitalistisen kehityksen suunnan, minkä Marx ilmaisi seuraavasti: *pientuotan-*

non tuhoutuminen ja sen suhteellinen merkityksettömyys kokonaistuotannossa. Pienten tuotantolaitosten omistajat proletarisoituvat. Voisimme esittää samanlaisia tilastoja myöskin muista kapitalistisista maista, mutta tämä yksi riittää täydellisesti keskittymisprosessin valaisemiseksi.

Miten tässä prosessissa konetyö tunkee syrjään käsi-työn, sen osoittaa *voimakoneiden* käyttö teollisuudessa.

Yhdysvalloissa oli kiinteillä moottoreilla

1900	15,820 milj. hv.
1910	32,397 " "
1922	51,000 " "

Sähkövoimaa kulutettiin:

1900	3,204 milj. hv.
1910	11,194 " "
1917	17,131 " "
1922	24,415 " "

Nämä tilastot osoittavat paitsi valtavaa keskittymisprosessia myöskin, miten valtava oli työn tuottavaisuuden muutos.

Samaan suuntaan kulkee pääoman keskittyminen. Esi-
tämme tässä muutamia numeroita pääoman keskittymi-
sestä suurpankkien käsiin Saksassa. Pankeilla, joiden
osakepääoma oli yli 10 milj. Saksan markkaa (1 Saksan
markka on noin 10 Smk.), oli

	Osakepääoma	Vararahastot	Vieraita rahoja
1890	1.05 miljardia	188 miljoonaa	1,268 miljoonaa
1900	1.90 "	374 "	— "
1910	2.78 "	719 "	— "
1913	2.98 "	741 "	9,642 "

Näemme tässä osakepääoman nousseen kolminkertaiseksi ja vieraiden rahojen yleisemmän seitsemänkertaiseksi. Tämä valtava pääoman keskittyminen muutamien pankkien käsiin johti siihen, että jo 1913 oli kuudella berliniläisellä suurpankilla ehdottoman hallitseva asema raha- ja pääomamarkkinoilla.

Osakeyhtiöt.

Keskittymisprosessi kulkee pysähtymättä eteenpäin ja yhdistyy siihen pääomien yhdistämisprosessi. Tämän prosessin ensimmäisenä vaiheena ovat *osakeyhtiöt*.

Osakeyhtiötä on eri muotoisia, kuten osakeyhtiöt, kommandiittiyhtiöt, yhtiöt rajoitetulla lisämaksulla j.n.e. Ne ovat keskittymisprosessin tuote. Mitä enemmän kapitalistinen kehitys edistyy, mitä enemmän muodostuu suur- ja jättiläismäisiä teollisuusyrityksiä, sitä suuremmat ovat sellaisiin liikeyrityksiin kiinnitettävät pääomat. Jos kapitalisti haluaa ylläpitää kilpailukykyisyyttään, täytyy hänen pysyä yleisen teknillisen kehityksen tasalla. Tarvitaan siis alituisesti suurempia varoja teollisuuslaitoksen laajentamiseen tai uusien perustamiseen. Keskimäärin on kapitalistin käytettävänä vain se, mitä hän voitoistaan voi ottaa, t.s. minkä hän kasaa. Mutta siten käytettäväksi tulevat summat eivät yleensä riitä. Silloin on yksityisomistajilla edessään vain yksi tie. He voivat turvautua luottoon. Siihen tarvitsevat he pankkien apua. Mutta sellaiset lainat eivät ole erikoisen mukavia. Ensinnäkin ovat ne kalliita ja kallistuttavat siten tuotantoa. Toi-

seksi täytyisi niiden olla niin pitkäaikaisia, että pankit vain vaikeasti ovat sellaisten lainojen antoon suostuvia.

Tässä on kuitenkin otettava huomioon vielä eräs seikka. Aiotaan perustaa uusi liikeyritys, sanokaamme vaikka rautasulattimo. Sellaisen tuotantolaitoksen täytyy olla vähintäinkin alan parhaan tuotantolaitoksen veroinen. Se merkitsee, että sellainen tuotantolaitos on rakennettava jättäjäsuureksi ja nykyaikaiseksi. Mutta siihen tarvitaan huomattavia pääomia, joita yksityinen kapitalisti tavallisesti ei voi sijoittaa. Ulospääsyn tarjoaa tällöin vain monien yksityiskapitalistien omaisuuden yhdistäminen. Siihen tarvitaan uutta liikemuotoa, *osakeyhtiötä*.

Osakeyhtiölle on pääoman hankkiminen huomattavasti helpompaa. Jos joku suurliikeyritys on muutettu osakeyhtiöksi, ei pääoman hankkiminen riipu tämän liikeyrityksen pääoman kasaamisesta. Siten poistuvat kaikki esteet tuotannon laajentamisen tieltä. Esteet, joita yksilöllinen pääoma asetti liikkeen laajentamiselle, ovat syrjäytetyt. Osakeyhtiöissä tapahtuu vielä eräs taloudellinen muutos yksityiseen liikkeeseen verrattuna. Joukko erillisiä yksityiskapitalisteja asettaa pääomaa osakeyhtiön käytettäväksi, ottamatta mitenkään osaa tuotantoprosessiin. *Yksityisliikkeelle luonteenomainen johto omistajan itsensä taholta syrjäytetään osakeyhtiössä*. Omistajan tilalle astuu osakeyhtiön määräämä ja palkkaama johto. Tässä tapahtuu *tuotannon eroaminen pääomaomaisuudesta*. Kapitalistista tulee pelkkä rahakapitalisti, "kapitalistinen liikeyritys ei kuulu enää yhdelle pääoman omistajalle, vaan kokonaiselle joukolle, alituisesti yhä kasvavalle määrälle pääoman omistajia. Taloudellinen käsite

'kapitalisti' ei enää ole samanmerkityksellinen yksityishenkilön kanssa, teollisuuskapitalistista tulee kokoomahenkilö, joka on kokoonpantu sadoista, vieläpä tuhansistakin henkilöistä, niin että 'kapitalistin' käsite tuli itse kapitalistisen talouden puitteissa... yhteiskunnallistutetuksi."

Sosialidemokratien revisionistit näkivät ennen sotaa osakeyhtiöissä pääoman kansanvaltaistumista, koska muka pieninkin kapitalisti voisi ottaa niihin osaa. Sodan jälkeen asetti m.m. Saksan sosialidemokratia pienosakkeiden vaatimuksen, tehdäkseen työläisillekin mahdolliseksi osanoton osakeyhtiöön. Tällä tavalla pitäisi työmiehen voida päästä osalliseksi itse tuottamistaan voitoista. Todellisuudessa johtaisi sellainen järjestelmä vain työläisten riistämistä kohottamiseen. Myöskään muutamien 1,000 markan nimellisarvoisten osakkeiden omistaja ei osakeyhtiössä näyttele minkäänlaista osaa. Tähän voitaisiin väittää, että voihan hän vuosittain pidettävässä yhtiökokouksessa valvoa etujaan. Kuulkaamme erään porvarillisen sanomalehdentoimittajan suusta, kuinka korkealle hän osakeyhtiön yhtiökokouksen arvostaa: "Yhtiökokouksen voimattomuus on tullut sananparreksi. Tiedetäänhän, että kun osakkeiden kurssi on hyvä ja osinko tyydyttävä, pitävät osakkaat tapanaan vaieta. Mutta kun tilanne on pahentunut ja osakkeet laskevat, ei mikään enää auta... Yhtiökokous ei kykene varsinaisesti kontrolloimaan liikeyritystä. Pääsyynä on se, etteivät osakkaat muodosta yhtenäistä joukkoa, että useimmiten on olemassa kaksi erilaiset edut omaavaa luokkaa. Yhden ryhmän muodostavat suurosakkaat, ne henkilöt, jotka huomattavasti ottavat osaa liikeyritykseen, jotka ehkä jo yhtiötä perus-

tettaessa olivat mukana vaikuttamassa ja jotka vakituisesti istuvat hallintoneuvostossa... Tämä osa osakkaista on määräävänä myöskin yhtiökokouksessa. Pienosakkaat sitävastoin näkevät osakkuudessaan etupäässä vain pääoman sijoittamisen... He jäävät useimmiten pois yhtiökokouksesta, koska he yksinäisyydessään eivät tule kysymykseen suurosakkaihin nähden, joilla on äänivalta ja hallintoon nähden, joka on selvillä kaikista liikkeen asioista."

Samasta asiasta sanoo Marx: "Koska omaisuus siinä on osakkeen muodossa, muodostuvat sen liikkeet ja siirtämiset puhtaaksi pörssipelin tulokseksi, jolloin haikalat nielevät pienet kalat ja pörssisudet nielevät lampaat."

Tämän jälkeen kadonnevat kaikki harhakuvitelmat osakeyhtiöiden kansanvaltaisesta luonteesta. Osakeyhtiöt asettavat liikekannalle monet pienet yksityispääomat, jotka tuotannon määrättyllä kehitysasteella ovat liian pieniä tulakseen kasatuiksi. *Se taloudellisesti uusi, mikä osakeyhtiöissä on huomattavissa, on se, että kapitalisti likeyrittäjänä on syrjäytetty.* Monet osakkaat toimivat enää vain rahakapitalisteina, ilman välitöntä osuutta likeyritykseen.

Mutta osakeyhtiö tarjoaa kapitalisteille vieläkin yhden edun. Osakeyhtiön hallitsemiseen riittää tavallisesti vain kolmasosa osakkeiden kokonaissummasta. Likeyrityksessä, joka panee liikkeeseen 10 miljoonaa, tarvitaan siis vain 3,3 miljoonaa määräämisvallan saavuttamiseksi noihin 10 miljoonaan nähden. Kaksi kolmasosaa osakkeista voi siis huoletta laskea liikkeelle ja käyttää siten saadut rahat toisiin likeyrityksiin, joissa tällä pääomalla taas saa-

vutetaan ratkaiseva vaikutus. Siten syntyy lopulta tiuha erilaisten osakeyhtiöiden verkko, jotka ovat sidotut toisiinsa, useinkin pankkien vaikutuksen alaisina. Keinona tämän vaikutusvallan saavuttamiseen ovat hallintoneuvostot. Siten turvataan pankkien vaikutus osakeyhtiöissä. Tämän vaikutusvallan laajentamiseksi on vielä luotu n.s. etuoikeutetut osakkeet, joilla on lisäänioikeus. Luodaanpa erikoisia liikeyrityksiäkin osakeyhtiöiden hallitsemista varten, kuten rahoittamis- ja valvontayhtiöitä, n.s. holding-osakeyhtiöitä j.n.e. Niiden johdossa on vain muutamia henkilöitä, jotka lopuksi hallitsevat suurinta osaa liikeyrityksistä. Yhteiskunnallisen omaisuuden valtaaminen muutamien harvojen käsiin kruunaa siis tämän kehityksen.

Etuyhteisöt ja konsernit.

Olemme jo nähneet, miten kapitalistien välinen kilpailu pakottaa laajempaan keskitykseen ja yhteenkokoontumiseen. Kilpailutaistelua käydään halventamalla tavaroita. Tämä edellyttää alituista tuotantovoimien kehittymistä, mikä taas merkitsee pysyvän pääoman kasvamista yhä kiihkeämmässä tahdissa. Myöskin vaihtuva pääoma kasvaa, mutta suhteellisesti hitaammin kuin pysyvä pääoma. Siten on kilpailutaistelu päättymätön kierre. Eräs mielenkiintoisimmista esimerkeistä sellaisen kilpailutaistelun vaikutuksista oli amerikkalaisten jokihöyrylaivayhtiöiden välinen kamppailu. Tässä kamppailussa alennettiin alituisesti henkilö- ja tavaraliikennemaksuja ja kohotettiin kulkunopeutta. Seurauksena oli mieletön kilpa-ajo, jolloin

ennettomuustapauksissa usein uhrattiin ihmishenkiä. Tämän taistelun täytyi luonnollisesti loppua hetkellä, jolloin taloudellisesti voimakkaampi osakeyhtiö voisi olettaa voittavansa kilpailun. Mutta kun kysymyksessä olivat yhtä voimakkaat liikkeet, päästiin lopulta yhteisymmärrykseen, joka päättyi hintojen korottamiseen ja ajonopeuden alentamiseen.

Me näemme siis, että kilpailu, joka on voimakkaasti vaikuttanut tuotantovoimien kohottamiseen, tulee määrättyllä asteella voittojen takaamisen esteeksi. Kilpailu keskittymisprosessin valtavana edistäjänä saattaa kehityksensä korkeammalla asteella järjestelmän olemassaolon vaaranalaiseksi, *vapaa kilpailu muuttuu silloin monopoliksi*. Tämä kehitys kulkee muutamien kehitystasojen kautta.

Tämän prosessin alussa on olemassa *yhtymä eli kombinatsioneja*. Ne ovat tavallisesti sopimuksia toisiaan seuraavien tuotantoalojen liikkeiden välillä, esim. raskas- ja valmisteteollisuuden välillä. Kahden erilaatuisen likeyrityksen yhtyminen voi tapahtua eri muodoissa. Molempien liikkeiden muodollinen itsenäisyys voidaan säilyttää tai voidaan se syrjäyttää. Jos muodollinen yhteys säilyy, sanotaan sitä *etuyhteisyydeksi*, jos se hävitetään, on kysymyksessä yhteensulautuminen, *fusioni*.

Etuyhteisyyden vallitessa on olemassa sopimuksia, jotka ovat sitovia molemmille liikkeille. Fusionin tapahtuessa poistetaan yksityisen liikkeen itsenäisyys, syntyy uusi likeyritys. Suomen paperitehtaiden kesken esimerkiksi vallitsee etuyhteisyys, jonka näkyvänäkin edustajana on Suomen Paperikonttori, kun taas Crichtonin ja Vulcanin erilliset ja eri yhtiöiden omistamat laivatelakat yhdis-

tettiin, syntyi siitä uusi liike Crichton-Vulcan. Tässä on kysymyksessä fusioni.

Niin etuyhteisöt kuin fusionitkin voivat olla joko *vaakasuoria* tai *pystysuoria* (horisonttaalisia tai vertikaalisia). Vaakasuoraksi nimitetään yhtymää silloin, kun se käsittää samaan alaan kuuluvia teollisuuslaitoksia. Suomen Paperikonttorin yhdistämät paperitehtaat muodostavat vaakasuoran etuyhteisön, kun taas esim. ruotsalainen tulitikkutrusti on vaakasuora fusioni. Pystysuorat yhtymät taas käsittävät liikeyrityksiä, jotka palvelevat toisiaan raaka-aineilla tai puolivalmisteilla. Ottakaamme metalliteollisuus. Joku yhtymä saattaa omistaa rautamalmin-kenttiä, edelleen sulattimoita, valimoita, metalliverstaita, joissa raaka-raudasta valmistetaan koneita tai muita metallituotteita, vielä omia kuljetusvälineitä malmin ja valmiiden tuotteiden kuljetusta varten, omia kauppoja, joissa noita tuotteita myydään, vieläpä omia pankkejakin, jotka liikeyrityksiä rahoittavat. Esimerkkinä tällaisesta pystysuorasta yhtymästä on Fordin liike Amerikassa. Tällä liikkeellä on omat malmikaivoksensa, hiilikaivoksensa, metsäalueensa, vieläpä viime aikoina omat kumiviljelyksensäkin. Omilla junilla ja laivoilla kuljetetaan raaka-aineet sitten Detroitiin, jossa automobiilit tehdään valmiiksi ja lähetetään omilla laivoilla edelleen omien kauppa-asiamiesten myytäväksi. Saksassa oli maailmansodan jälkeen tällainen yhtymä kuuluisa Stinnes-yhtymä, joka myöskin omisti rautakaivoksia, sulattimoita, valimoita, metallitehtaita ja laivaveistämöitä, laivoja, rautateitä, tukku- ja vähittäiskauppoja, omia pankkeja. Samaan sarjaan kuuluivat vielä oikeastaan Stinnesin sanomaleh-

det, jotka muokkasivat yleistä mielipidettä yhtymän etujen mukaisesti. Stinnes-yhtymä ei kuitenkaan ollut puhdas pystysuora yhtymä. Se oli jo *konserni*.

Konserniksi sanotaan yhtymää, jolla on hallussaan tuotantolaitoksia eri aloilta, joilla ei ole mitään muuta yhteistä keskenään kuin yhteinen omistaja. Stinnes-yhtymän hallussa oli edellämainittujen tuotantolaitosten lisäksi vielä valtamerilinjoja, jotka eivät olleet yhteydessä yhtymän muiden tuotantolaitosten kanssa, paperitehtaita, teattereita, elokuvateattereita j.n.e. Stinnes-pankit ostivat kaikkien tuotantolaitosten osakkeita, joiden vain arveltiin voittoa tuottavan. Mitään muuta tarkoitusta ei tämän yhtymän luomisella ollut.

Kartellit ja syndikaatit.

Kartellit ovat etuyhteisöjä, jotka nojautuvat hintasopimuksiin ja jotka määrittelevät myyntiehdot. Ne jakavat keskenään markkina-alueet ja määräävät tuotettavien tavaroiden paljouden. Tuotanto jaetaan sovitun kaavan mukaan eri tehtaille. Myöskin on niiden käytettävänä joukko keinoja pakottaakseen kaikki alan tuotantolaitokset liittymään kartelliin ja turvatakseen kartellisopimuksen noudattamisen. Näistä keinoista mainittakoon: raaka-ainesarto, myyntisaarto ja sovitut sakkorahat. Kartelleja on erilaatuisia niiden rakenne-erilaisuuksista riippuen. Kartellin ulottuessa kokonaista teollisuusalaa käsitteväksi tulee vapaa kilpailu syrjäytetyksi ja on syntynyt *monopoli*.

Seuraava askel kartellista on *syndikaatti*. Siinä on

siihen liittyneiden tuotantolaitosten itsenäisyys tuotannossa säilytetty, mutta itsenäisyys tuotteiden myynnissä on syrjäytetty. Syndikaatin johdossa on yhtenäinen myyntikonttori, joka ottaa vastaan kaikki tilaukset ja jakaa ne eri tehtaille niiden syndikaattiin osanotto-suhteessa. Syndikaatissa on siis kaikkalainen tuottajan ja kuluttajan välinen välitön yhteys syrjäytetty. Tämä seikka vaikuttaa, että syndikaattien perustaminen on mahdollista vain sellaisilla teollisuusaloilla, joilla ei eri tehtaiden tuottaman tavaran laadun välillä ole suuria eroavaisuuksia. Hiili esimerkiksi on sellainen tuote. Samoin suuressa määrin paperi, ottaaksemme kotimaisen esimerkin. Suomessahan on olemassa paperisyndikaatti, jonka huipussa on Suomen Paperikonttori. Sen toiminta käy täysin ylläesitetyn mukaisesti. Kartelliksi voinee taas sanoa Suomen ja Skandinavian maiden puutavaran-tuottajain välistä yhtymää, joka toistaiseksi tosin on verrattain löysä yhtymä, mutta josta aikaa voittaen voi paistaa todellinen kansainvälinen kartellikin. Mutta kansainvälisistä yhtymistä lähemmin myöhemmin.

Tämä kartelloitumisprosessi on suurissa teollisuusmaissa edistynyt jo niin pitkälle, että kaikki tärkeimmät teollisuusalat ovat keskenään yhtyneet. Mutta viime aikoina on luotu huomattavasti myöskin kansainvälisiä kartelleja. Mannermaan teräskartelli on yksi sellainen. Se määrää Saksan, Ranskan, Belgian, Luxemburgin terästeollisuudesta, miten paljon kussakin maassa saadaan tuottaa, mihin maihin kukin maa saa viedä tuotteitaan j.n.e. Tämän sopimuksen rikkoja saa maksaa suuria sakkoja, 4 dollaria tonnia kohti. Siitä huolimatta kannatti esim.

Saksan terästeollisuuden vuonna 1927 maksaa tämä sakko kymmenistä tuhansista tonneista "liikaa" terästä, mikä Saksassa oli tuotettu. Osanotto-suhteista kartelliin käydään vähän väliä kiivasta kamppailua eri maiden kesken. Tämä kartelli tuottaa noin kolmasosan maailman raaka-terästuotannosta.

Trusti.

Fusioni, jonka tarkoituksena on saavuttaa monopoli-asema jollakin teollisuusalalla, on trusti. Trusti on keskittymisprosessin korkein muoto. Sillä on löysemmin järjestäytyneeseen kartelliin nähden monia etuja. Se on ensinnäkin täysin yhtenäinen liikeyritys. Myöskin hintojen määräämisessä osoittaa se etevämyyttensä kartelliin verrattuna. Kartellissa muodostavat huonoimman osaaottavan tuotantolaitoksen tuotantokustannukset hinnanmääräämisen perustan, kun taas trustille on olemassa vain yhtenäinen tuotantohinta. Edelleen on trustille mahdollista pitää käynnissä vain nykyaikaisimmat tehtaat ja panna vanhentuneet tuotantolaitokset seisomaan. Pulan sattuessa on trustilla myös monia etuisuuksia. Joukko tehtaita voidaan panna seisomaan ja jakaa pienentynyt tuotanto vain muutamille tehtaille, jotka työskentelevät täydellä voimalla. Tämä ei kartellissa, jossa siihen liittyneet tuotantolaitokset ovat säilyttäneet itsenäisyytensä, ole mahdollista. Esittäkäämme muutamia esimerkkejä trusteista.

Suomessa tunnetuin trusti lienee ruotsalainen tulitikkustrusti. Tämä amerikkalaisella pääomalla toimiva trustihan on vähitellen vallannut melkein koko tulitikku-

tuotannon Europassa. Ruotsi, Suomi, Baltian maat, Puola, Tshekkio-Slovakia, Kreikka j.n.e. ovat jo trustin käsissä. Muut maat seuraavat yksitellen jälessä. Valloituskeinona käyttää tämä trusti kilpailua pilahinnoilla (muistetaanhan, miten Suomen tulitikkutehtaiden vastarinnan nujertamiseksi tänne tuotettiin tulitikkuja Virosta, Latviasta, Puolasta ja Tshekkio-Slovakiaastakin ja myytiin aivan mitättömillä hinnoilla) sekä valtion kireätä raha-asemaa. Trusti antaa jollekin valtiolle suuren lainan sillä ehdolla, että tulitikkutuotanto julistetaan valtion monopoliksi ja tämä monopoli myydään sitten trustille. Sillä tavalla on trusti tähän valta-asemaansa päässyt ja voi se nyt sanella hinnat Europan ja eräiden muidenkin maanosien markkinoilla. Europassa on sen ainoana kilpailijana Neuvostoliiton tulitikkuteollisuus. Kun tämä trusti on vallannut jonkin maan tulitikkuteollisuuden, panee se useinkin kaikki tehtaot seisomaan, jos naapurimaassa, jossa trustilla niinkään on tehtaita, ovat tehtaot uudenaikaisemmin varustettuja ja tuottavat siis halvemmalla. Suomesakin on trusti ostanut useita tehtaita vain pannakseen ne sitten seisomaan.

Hyvin kuuluisa on myöskin amerikalainen "Standard-Oil-Osakeyhtiö", maailmanlaajuinen öljytrusti. Suomesakin on Standard-Oil hyvin tunnettu. Tämä yhtymä on ehkä maailman suurin teollisuusryhmittymä. Sen perustaminen tapahtui viime vuosisadan 60-luvulla. Standard-Oil'in historia on samalla mitä häikäilemättömimmän taistelun historiaa hallitsevasta asemasta koko maailman öljymarkkinoilla. Tässä ei ollut kysymyksessä ainoastaan öljyn tuottaminen, vaan myöskin sen jalostaminen, markkinoiden ja kuljetusmahdollisuuksien hallitseminen.

Viimemainittu kysymys koskee putkijohtojen ylivalvontaa, joita pitkin öljyä kuljetetaan. V. 1911 omisti yhtiö jo 8,000 mailia pääputkijohtoa, 75,000 mailia sivujohtoja, 12,000 rautatievaunua, 60 tankkilaivaa kuljetusta varten valtamerien ylitse ja 150 paikallista kuljetuslaivaa.

Trusti on useita kertoja lakkautettu oikeuden päätöksellä. Amerikassahan on pikkuporvariston ja työväen painostuksella saatu syntymään jonkinlainen laki trusteja vastaan. Mutta Standard-Oil kiersi tätä lakia ja lopullisesti järjestettiin trusti sellaiseen muotoon, että varsinaiset tuotantolaitokset kuuluvat erillisille yhtiöille, mutta osake-enemmistön kaikissa näissä "itsenäisissä" yhtiöissä omistaa sama "kattoyhtiö", joka on perustettu vain osakkeiden omistamista varten. Siten on lakia kierretty. Sodan jälkeen, jolloin hollantilais-englantilainen öljy-yhtymä Koninklijke-Shell laajensi mahtiaan, ja öljyn merkitys yhä kasvoi, on Standard-Oil harjoittanut lajaa valtauspolitiikkaa, minkä ohella se on valjastanut Amerikan hallituksen rattaitensa eteen. "Englannin kanssa syntyy diplomaattisia otteluita ja useampi kuin yksi virallinen nootti, vaikka kantaakin Yhdysvaltain valtiosihteerin allekirjoitusta, on paljastanut Broadway n:o 26:n (Standard Oilin päämaja) vallanhaltijain ajatukset, samoinkuin päinvastoin lordi Curzonin nootit useinkin ovat kirjoitetut Sir John Gadmanningin (vaikutusvaltainen henkilö englantilaisessa Shell-yhtymässä) kynällä", kirjoittaa muuan öljypolitiikan parhaista tuntijoista.

Vv. 1912—25 jakoi Standard-Oil-trusti puhdasta voitto-osinkoa 1,483 milj. dollaria. Erikoisten rahastojen välityksellä annettiin vielä lisää voittoja osakkeenomista-

jille. Ryhmään kuuluvien osakeyhtiöiden, ilman niiden tytäryhtiöitä, osakkeiden pörssiarvo oli noin 4.5 miljardia dollaria, mutta siihen on vasta luettu 35 yhtiötä. Trusti hallitsee tai on sen vaikutuksen alla 331 yhtiötä Yhdysvalloissa ja 282 yhtiötä ulkomailla, jotka kaikki yhdistyvät "kattoyhtiössä" "*Standard-Oil of New-Jersey*". Täältä kulkevat langat yli koko maailman, täältä ohjataan myös varsinaisesti Yhdysvaltain ulkopoliittikkaa, jolloin Washingtonissa oleva hallitus on vain täytäntöönpaneva elin.

Tässä täytyy meidän vielä kosketella erästä kartelleja koskevaa kysymystä. Sosialidemokraatit ja porvarilliset talousoppineet ovat useasti väittäneet, että kartellien avulla voitaisiin syrjäyttää kapitalismin sisäiset ristiriidat. Erikoisesti olisi näin laita puliin nähden. Pulien poistamiseksi olisi välttämätöntä, että kilpailu poistettaisiin kapitalistisesta talousjärjestelmästä. *Monopoli poistaa kuitenkin yksityiskapitalistien välisen kilpailun vain uusintaakseen sen vielä korkeammalla asteella monopolien välisenä kilpailuna.* Monopoliasema jossakin maassa johtaa lujempaan kilpailuun maailmanmarkkinoilla ja aiheuttaa vielä suuremmassa määrässä sodan vaaran. Lopputuloksena on vielä suurempi anarkia. Jos kartellit pulan aikana rajoittavat tuotantoa, niin on taloudellinen tulos sama, kuin jos se tapahtuisi vapaassa voimien leikissä, nimittäin pääoman joutilaaksi jättäminen. Kaukana siitä, että pulat kartellien avulla syrjäytettäisiin, "näiden kartellien tarkoituksena on vain huolehtia siitä, että pienet joutuisivat suurien syötäväksi vielä pikemmin kuin aikakaisemmin".

Pulat.

Sotaa edeltäneenä aikana voitiin havaita, että kapitalistisen talouden täytyi aina noin 7 à 10 vuoden kuluttua kestää vaikea pula. Pulan ilmaisumuotoina olivat aina: hintojen laskeminen, vararikot, tehtaiden sulkemiset ja suuret työläisten työstä erottamiset. Äkkiä oli kaikkialla liiaksi tavaraa. Eilen vielä oli suuri kysyntä ja tänään oli jo kaikkialla liikaa. Nämä alituisesti toistuvat pulat ovat yksi kapitalistisen järjestelmän sisäisistä ristiriidoista. Ennenkuin tutkimme pulien sisäisiä syy-yhteyksiä, katsoimme vähän, miten pulat syntyvät.

Olemme nähneet, että kapitalistisen tuotantotavan tarkoituksena on kasaaminen. Kasautuminen ajaa jatkuvasti teollisuuslaitosten laajentamiseen. Tämä laajentaminen luo uutta tarvetta. Tarvitaan rakennuksia, koneita, raaka-aineita, elintarpeita, jotta lisäarvoa voitaisiin tuotannollisesti käyttää. Mutta laajentaminen on aina suurempi kuin sen synnyttämä tarve. Se pakottaa kapitalistin etsimään alituisesti uusia markkinoita. Alkaa taistelu maailmanmarkkinoiden jakamisesta. Tämä taistelu, joka alkaa halvoilla tavaroilla, päättyy useinkin huutoon: "Aseisiin!" sotaan markkina-alueista. Mutta epäsuhde tuotantomahdollisuuksien ja tarpeiden välillä tulee niin suureksi, että koko rakennus luhistuu. Tuotannon kehitys sivuuttaa leikkien olemassaolevan kulutussuhteiden perustan. Varastot kerääntyvät täyteen tavaroita, joita ei voida myydä. Mutta tavaranomistajan täytyy myydä, koska hän on sitoutunut määrättyihin suorituksiin tavaroiden maksamiseksi. Hän ei tässä tapauksessa voi suorittaa maksujaan — ja täytyy hänen siis ilmoittautua vararik-

koon. Tämä lamaannus leviää kokonaisille tuotantoaloille. Vararikko seuraa vararikkoa ja lopuksi käsittää pula koko maan teollisuuden ja leviää vielä muihinkin maihin. Koko talous horjuu perusteissaan. Pienet liikeyritykset luhistuvat ja suuremmat seuraavat perässä. Engels kuvaa kirjassaan "Herra Eugen Dühringin tieteen mullistus" sellaisen pulan kulkua sangen elävästi: "Tosiaankin, vuodesta 1825 lähtien, jolloin ensimmäinen yleinen pula puhkesi, menee koko teollinen ja kauppamaailma ja kaikkien sivistyskansojen ja niiden enemmän tai vähemmän raakalaismaisten lisäkkeiden vaihto jokseenkin joka kymmenes vuosi irti liitoksistaan. Liikenne pysähtyy, markkinat ovat kukkuroillaan, tuotteet makaavat yhtä joukottain kuin mahdottomina myydäkin, käteinen raha tulee näkymättömäksi, luotto katoaa, tehtaot seisovat, työtätekeviltä joukoilta puuttuu elintarpeita, koska he ovat tuottaneet liian paljon elintarpeita, vararikko seuraa vararikkoa, pakkohuutokauppa pakkohuutokauppaa, pysähdys kestää vuosikautia, tuotantovoimia ja tuotteita tuhlataan ja hävitetään joukottain, kunnes kasaantuneet tavarajoukot suurommalla tai pienemmällä arvonalennuksella taas vähitellen juoksevat pois, kunnes tuotanto ja vaihto vähitellen taas pääsevät käyntiin".

Raskaimmin vaikuttaa pula omistamattomien suuriin joukkoihin, jotka työttöminä eläen luisuvat aste asteelta alaspäin. Tämän ihanan järjestelmän uhreina ajautuvat he rikosten tielle ja yhteiskunta, joka on vastuunalainen heidän yhteiskunnallisesta hädästään, esiintyy pappiensa ja yleisten syyttäjiensä kautta syyttäjänä niitä yksityisiä vastaan, joille hätä on sanellut heidän tekonsa ja jotka

vankilassa tai kuritushuoneessa voivat ajatella tämän järjestelmän ihanuutta.

Siinä on meillä yleinen kuva kapitalistisen talousjärjestelmän vallitessa. Näemme, että ylellisyyden keskessä joutuvat väestön suuret osat hätään ja perikatoon. Tavaroiden tarve olisi siis myöskin pulan aikana ja pulan aikana vasta oikein olisikin olemassa. Mutta joukoilta puuttuu rahaa, t.s. he eivät ole ostokykyisiä ja sitä eivät he ole siksi, että suurin osa yhteiskunnallisesta tuotannosta omistetaan yksityisesti, siksi, että pääoma pidättää itselleen työläisten tuottamat rikkaudet. *Se tosiseikka, että kapitalistit riistävät työläisiltä näiden tuottamat arvot, aiheuttaa siis alituisesti pulia kapitalistisessa yhteiskunnassa.* Ne siis ovat tämän järjestelmän seuralaisina niin kauan kuin tämä järjestelmä kestää, ne voivat siis hävitä yleensä vain kapitalistisen järjestelmän poistamisen yhteydessä.

Kaikkien maiden sosialidemokratia on jo aikoja siten luopunut tästä marxilaisesta pulateoriasta. Nyt sanovat sosialidemokraatit, että työläisten pitäisi vain saada enemmän palkkaa, sen kautta lisääntyisi työläisten ostovoima ja tarpeet tulisivat suuremmiksi ja pulat siten syrjäytetyiksi. Mutta jo tällekin teorialle on Marx antanut oikean vastauksen. Hän sanoi: ”Jos sanotaan, että työväenluokka saa liian pienen osan omista tuotteistaan ja vika olisi heti korjattu, kun työväenluokka saisi niistä suuremman osan ja heidän työpalkkansa siis kasvaisi, niin on vain huomautettava, että pulia valmistaa joka kerta juuri ajanjakso, jolloin työpalkka yleisesti nousee ja työväenluokka saa suhteellisesti suuremman osan

vuosituotannon kulutukseen määrätystä osasta. Tämän ajanjakson täytyisi — noiden terveen ja 'yksinkertaisen' ihmisjärjen ritarien näkökannalta katsottuna — päinvastoin loitontaa pulaa. Näyttää siis, että kapitalistisessa tuotannossa on hyvästä tai pahasta tahdosta riippumattomia ehtoja, jotka sallivat tuon työväenluokan suhteellisen hyvän ajan vain hetkellisesti ja vieläpä aina vain pulan myrskylintuna". Rosa Luxemburg on erästä sellaisen käsityksen ihannoitsijaa, professori Sombartia, ilkeästi ivannut. Hän kirjoitti: "Mutta pysyvää keinoa, radikaalista keinoa pulia vastaan ei saksalainen professori, ellei hän halua polkea jalkoihinsa saksalaisen kansantaloustieteen pyhimpiä perinnäistapoja, saa suinkaan teieteellisten tutkijain tavoin etsiä tuotantosuhteista, vaan kamasaksojen tavoin jakelusuhteista... Ei ole epäilystäkään siitä, etteikö yksityiselle kapitalistille, jonka näkökantoja tusinataloustiede aina uskollisesti heijastaa, työläisjoukkojen "hyvinvointi", niinkuin herra professori sanoo, näyttäisi keinolta tavarain kasaantumista vastaan hänen tavaravarastossaan. Mutta kaikkiin liikkeenharjoittajiin nähden yhdessä, luokkana, merkitsee herra Sombartin sukkela keino sitä, että kapitalistiluokan pitäisi omasta taskustaan suurentaa kuluttajajoukkojen ostokykyä, voidakseen sitten myydä heille enemmän tavaroita. Eikö olisi yksinkertaisempaa selvittää liikkeenharjoittajille suoraan, että heidän pitäisi turvata 'taloudellisen tuotannon häiriytymätön kulku' lahjoittamalla ajoittain ammattiyhdistysmiehille liiat tavaravarastot? Me uskomme vain, että meidän 'kuninkaalliset kauppiamme', juuri koska he ovat nerokkaita, vastaisivat

hänelle sangen lyhyesti: herra professori, Te olette unohtanut, että tusinataloustiede on keksitty työläisten eikä suinkaan kapitalistien nenästävätkäiseksi!" Niin on siis osoittautunut kelvottomaksi se resepti, joka yrittää syrjäyttää pulat korottamalla palkkoja.

Siten on lopullisesti todistettu, että pulissa ei ole kysymys rakenneviasta, vaan että ne syntyvät itse kapitalistisen tuotantotavan ristiriitaisesta luonteesta ja voidaan ne voittaa vain poistamalla kapitalismi.

Monopolistinen kapitalismi
ja imperialismi

*

IV

Pääomanvienti.

Viime vuosisataa silmäillessämme voimme todeta tuotantovoimien aavistamattoman kehityksen. Muutamina ajanjaksoina tapahtui kehitys myrskyvauhdilla. Koko teollisuustuotanto joutui alituisesti mullistetuksi. Missä vielä tuskin sata vuotta sitten suoritettiin matkat postikyvydellä, siellä näemme nyt rautatiet. Suurimmat etäisyydet kuljetaan nopeasti ja kaikki ihmisen tielle asetuneet luonnonesteet syrjäytetään. Alhaisimmilla talousasteilla olevia alkeellisia kansoja on vedetty yhteyteen kapitalistisen talouden kanssa. Mikään maapallon osa ei jäänyt kapitalismin koskemattomaksi. Pappi, viina ja konekivääri olivat se sivistyslannoitus, mikä antoi takapajuisille kansoille aavistuksen kapitalistisen sivistyksen siunauksista. Kapitalistisissa maissa tuotettiin kasvavia rikkauksia ja vielä nopeammin kasvavaa kurjuutta. Pikku-porvaristoa, keskikerroksia ja talonpoikia työnnettiin joukottain proletariaattiin. Hätää ja kurjuutta pidetään suunnattoman rikkauden ohella aivan luonnollisena, mikä ei lainkaan häiritse maailman ja ihmisten kulkua.

Tehtaissa tuottivat työläiset yhä enemmän ja heidän osuutensa heidän tuottamiinsa tuotteisiin tuli yhä pie-

nemmäksi. Menekkimahdollisuudet eivät jaksu seurata tuotantomahdollisuuksia. Markkinat ovat tulvillaan tavaroita, jotka eivät löydä ostajaa. Syntyy pulia, jotka päättyvät pikkuliikkeiden joukottaiseen hävittämiseen. Tuotantovoimien hävittäminen avaa uusia teitä uusia nousumahdollisuuksia varten, jotka synnyttävät taas uusia pulia. Otetaan käytäntöön korkeita suojatulleja sisäisten markkinoiden suojaamiseksi ja jotta voitaisiin olla kilpailukykyisiä maailmanmarkkinoilla. Uusia menekki-alueita hankitaan, mutta jo lyhyen ajan kuluttua ovat ne taaskin liian ahtaat sillävälillä kasvaneille tuotantovoimille ja "alitusisesti laajemman tuotteiden menekin tarve ajaa porvaristoa yli koko maapallon".

Toiselta puolen johtaa keskittymisprosessi kartellien, syndikaattien ja trustien kehitykseen. Pääoma joutuu yhä enemmän muutamien harvojen henkilöiden käytettäväksi, jotka hallitsevat koko taloutta monopolillaan. *Tuotannon ja markkinoiden monopolistinen hallinta on tämän aikakauden huomattavin ilmiö.*

Tavaraviennin tilalle astuu *pääomanvienti* vieraisiin maihin ja se muodostuu luonteenomaiseksi aikakaudelle. Ne osat lisäarvosta, jotka voidaan käyttää kasautumiseen, mutta emämaassa vain alle keskimääräisen voiton tuottavana tai vain yleensä vieraisissa maissa suuremman voiton tuottavana kuin kotimaassa, siirretään ulkomaille ja siten viedyn pääoman voitot virtaavat takaisin kotimaahan. Tämä voi tapahtua kahdella tapaa. Ensimmäkin lainojen muodossa, siis korkoa kantavana pääomana, tai sitten välittömän käytön muodossa rautatierakennuksiin, tehtaiden perustamiseen, istutuksiin j.n.e., missä vain

löytyy voittoatuottavia sijoituksia. Erotus näiden kahden muodon välillä on tärkeä sikäli, että viimeainittu sijoitus tuottaa keskimäärin korkeampia voittoja kuin ensinmainittu.

Miten suuria ovat ne summat, joita tällä tavoin maasta viedään, se käy parhaiten selville, kun tarkastamme pääomanviennin kehitystä Englannissa. Katsokaamme Lontoossa merkittyjen lainojen summaa. Tällöin kiinnostaa meitä vain ulkomaille tai Englannin alusmaihiin siirtynyt pääomamäärä.

Suurbritannian emissionit miljoonissa punnissa.

Vuosi	Kokonaissumma	Englanti	Siirtomaat	Muut ulkomaat
1910	232.1	43.1	83.4	105.5
1913	248.2	50.7	99.6	98
1914	308.6	153.6	85	70
1925	232.2	155	60.91	16.27

Tämä taulukko on erikoisen mielenkiintoinen. Kun jätämme huomioonottamatta sodanjälkeisen ajan, jolloin on tapahtunut joukko muutoksia, joita emme tällä kertaa voi käsitellä, näemme, että pääomaemissionien (arvopaperien liikkeelle laskeminen) summa kasvaa vuodesta vuoteen. Mutta vielä paljon tärkeämpää on, että noin kolme neljäsosaa, jopa neljä viidesosaakin Englannissa sijoitetuista summista meni ulkomaille tai siirtomaihin. *Pääomavienti on siis monopolismin ohella luonteenomaisen imperialismin aikakauden taloudellinen tunnusmerkki.*

Olemme jo todenneet, että suuri osa pääomanviennistä tapahtui lainojen muodossa. Tarkastelemme nyt

vähän lähemmin yhtä mielenkiintoisimmista lainoista, minkä Saksa antoi Turkille, voidaksemme lähemmin päästä selville näiden lainojen muodosta. Kysymyksessä on Bagdadin radan rakentamiseen annettu laina, jonka eräs saksalainen pankkiyhtymä ennen sotaa myönsi. Bagdadin radan rakentamisen toimilupa on alkuisin vuodelta 1888. Yhtiöllä oli 60 prosenttia saksalaista ja 40 prosenttia ranskalaista pääomaa. Rata rakennettiin kolmessa jaksossa ja Turkin hallitus myönsi kilometritakuun, t. s. ellei rata tuottanut määrättyä summaa kilometriä kohti, maksoi Turkin hallitus yhtiölle puuttuvan summan. Siten ei yhtiö missään tapauksessa joutunut tappiolle. Vuoteen 1900 mennessä oli Europan Turkissa rakennettu kolme linjaa, joiden yhteenlaskettu pituus oli 1,888 kilometriä ja Aasian Turkissa oli rakennettu 2,513 kilometrin pituinen rautatieverkko. Turkin hallituksen täytyi maksaa tätä radanrakennusta varten 96,262,099 frangia lisämaksua. Tämän summan piti olla suoritetun vuoteen 1899 mennessä, josta vuodesta lähtien kilometritakuu astui voimaan. Kilometritakuu vaihteli 13,000—15,000 frangiin vuodessa kilometriä kohti. Turkissa kootut verot olivat suureksi osaksi pantatut tätä tarkoitusta varten. Yhtiön voiton korottamiseksi rakennettiin vielä sivulinjoja ja liikenne pantiin kulkemaan niitä myöten, niin että hallituksen avustama päälinja jäi ilman tuloja ja hallituksen täytyi maksaa koko kilometritakuu. Tässä yrityksessä ovat välittävät pankit säästäneet rakennuskustannuksissa yli 100 miljoonaa frangia, jonka verran rakennuskustannukset olivat lasketut liian korkeiksi ja Saksan teollisuudella oli tässä pitkäksi aikaa tilauksia. Esimer-

kistä näemme selvästi, miten kannattavaksi pääomanvienti finanssipääomalle muodostui.

Pääomanvienti asettaa kapitalistisen talouden eteen vielä joukon uusia tehtäviä, sillä lainat ovat samalla keinona vaikuttaa poliittisesti lainaa hakeviin maihin. Näistä maista tulee lainojen kautta suurvaltojen vasalleja. Mutta vielä tärkeämpää on, että vieraisiin maihin tunkeutuaan törmäävät eri kapitalististen valtioiden edut vastakkain, sillä kaikki vallathan tarttuvat kehityksensä määrättyllä asteella pääomanvientiin. Ei-kapitalististen maiden jakaminen suurvaltojen kesken muodostaa siten alituisen ja vakavan selkkausten aiheen, joka lopulta ajaa sotaan. Viimeinen maailmansota on vietävä tälle kontolle.

Kun kapitalismi astuu kansallisten rajojensa ulkopuolelle, tulee kapitalististen valtioiden tehtäväksi ulosvietävän pääoman suojeleminen. Valtion täytyy järjestää seisova armeija ja rakentaa suuruuttaan vastaava sotalaivasto. Siten ovat nykyaikainen militarismi ja sotapolitiikka vain yksi imperialismin osa.

Poliittiset muodot, joissa pääomanvienti tapahtuu, ovat "rauhallinen" alueille tunkeutuminen, niiden julistaminen vaikutusalueeksi ja lopuksi siirtomaaksi alistaminen. Näihin muotoihin sisältyy monien maiden ja kansojen koko kurjuus. Korkeat verot, kokonaisten kansojen riistäminen, orjuuttaminen ja tuhoaminen seuraavat pääomanviennin kintereillä. Kaikki kapitalistiset maat "käyttävät valtiomahtia, yhteiskunnan keskitettyä ja järjestettyä väkivaltaa" "kasvitarhamaisesti edistääkseen" näiden maiden kehitystä kapitalistiseen tuotantotapaan.

Finanssipääoma.

Monopolistisen kapitalismin aikakautena, pääomanviennin aikakautena saavuttavat suurpankit ratkaisevan merkityksen. Pankit sijoittavat yhä suurenevan osan rahoistaan teollisuuteen, liittyvät siis hyvässä ja pahassa suurteollisuuteen, suuriin kartelleihin ja trusteihin. Pankkien johtajat istuvat suurten konsernien ja muiden teollisuusyhtymien hallintoneuvostoissa ja on heillä kaikissa asioissa määrävä vaikutus. Pankkiirit muuttuvat rahan kapitalisteista yhä enemmän teollisuuskapitalisteiksi. He vaikuttavat käytettävissään olevalla pääomalla keskittymisprosessiin ja ovat kaiken monopolimuodostuksen innokkaimpia ajajia. *Pankkipääoma, jota ylläkuvatulla tavalla ja tarkoituksessa käytetään, on finanssipääomaa.* Siten keskittyy finanssipääoman käsiin rajoittamaton taloudellinen ja poliittinen valta.

Finanssipääoman ylivoimaisuus kaikkiin muihin pääoman muotoihin verrattuna ilmenee muutamien harvojen raharikkaiden valtioiden koroillaeläjien ja finanssiryhmien yliherruutena. Ne käyvät keskenään taistelua muun maailman jakamisesta. Se seikka, että tällä hetkellä yli miljardin ihmistä kärsii tämän painon alaisena, osoittaa, miten suuri imperialistinen painostus koko maailmaan nähden tosiaankin on. Mutta tämä miljardi ihmistä on yli puolet maailman asukkaista. Imperialistisen herruuden alaiset siirtomaakansat käsittävät 554.2 miljoonaa ihmistä ja jakaantuvat ne seuraavien valtioiden alaisiksi:

Englantilaisia siirtomaita	389	milj.
Ranskalaisia siirtomaita	57	"
Hollantilaisia siirtomaita	49	"
Japanilaisia siirtomaita	22	"
Yhdysvaltain siirtomaita	18	"
Muiden maiden siirtomaita	19.2	"
	<hr/>	
Yhteensä	554.2	milj.

Siten paljastuu finanssipääoma muutamien harvojen valtavaksi taloudelliseksi ja poliittiseksi herruudeksi. Muutamissa käsissä on valta kokonaisten kansojen ja kansakuntien yli. Emämaassa rajoittamattomat monopolit ja muu ei-kapitalistinen maailma jaettuna vaikutusalueisiin ja siirtomaihin, sellainen on nykyaikaisen imperialismin kuva.

Imperialismi ja kapitalismin rappeutuminen.

Imperialismi on "kapitalismin viimeinen vaihe". Tällä asteella on taloudellisesti merkityksellisintä siirtyminen vapaasta kilpailusta monopoliin, mikä tapahtuu valtavan keskittymisprosessin tuloksena, prosessin, joka päättyy mahtaviin kartelleihin ja trusteihin. Siinä tapahtuu rahan ja teollisuuspääoman yhtyminen finanssipääoman muodossa. Kapitalismin ristiriidat kasvavat imperialismissa jättiläisuuriksi. Syntyy aavistamattoman kauaskantoisia kahnauksia ja selkkauksia, jolloin aseiden voima useinkin tuo ratkaisun ja ristiriidat muodostuvat uudelleen uudella ja kehittyneemmällä pohjalla. Siten on imperialismi myöskin alituisen sodanvaaran aikakausi.

Olemme jo esittäneet joukon imperialismin ilmene-
mismuotoja, niin että nyt voimme jo sen lähemmin mää-
ritellä. Leninin mukaan ovat imperialismille ominaisia
seuraavat viisi tunnusmerkkiä: 1. tuotannon ja pääoman
keskittyminen, mikä on saavuttanut niin korkean kehitys-
asteen, että se luo talouselämässä määrääviä monopoleja;
2. pankkipääoman yhteensulautuminen teollisuuspääoman
kanssa ja finanssiharvainvallan syntyminen tämän
finanssipääoman pohjalla; 3. pääomanvienti erotukseksi
tavaroiden viennistä saavuttaa erikoisen tärkeän merki-
tyksen; 4. muodostuu kansainvälisiä monopolistisia kapi-
talistien liittoja, jotka jakavat maailman keskenään; ja
5. maapallon alueellinen jakaminen kapitalististen suur-
valtojen kesken on päättynyt. ”Imperialismi on kapita-
lismia sellaisella kehitysasteella, jolla muodostuu mono-
polien ja finanssipääoman herruus, pääomanvienti on
saavuttanut huomattavan merkityksen, maailman jakami-
nen kansainvälisten trustien kesken on alkanut ja maa-
pallon kaikkien alueiden jakaminen suurten kapitalistis-
ten maiden välillä on päättynyt.”

Haluamme vielä käsitellä viimeistä imperialismin tun-
nusmerkeistä. Olemme jo maininneet, että se on mono-
polikapitalismin aikakautta. *Mutta jokaisessa monopo-
lissa vaikuttavat myöskin pysähtymisen ja rappeutumisen
virtaukset.* Vapaa kilpailu oli teknillisen edistyksen ja
tuotantovoimien kehityksen alituinen kiihdyttäjä. Mono-
polissa on monopolihintojen avulla luotu mahdollisuus
kohottaa voittoa ja samalla ehkäistä teknillistä kehitystä.
Määrätyssä määrässä eivät monopolit ole kiinnostetut
tuotantovoimien edelleenkehittämisestä. Olemme siis tul-

leet aikakauteen, jolloin tuotantovälineiden yksityisomistus kahlehtii tuotantovoimia ja ristiriita tuotantovoimien ja tuotantosuhteiden välillä kärjistyy yhteiskunnalle siedämättömällä tavalla.

Pääomanviennin kautta tulee kapitalistista joutenolija, joka ei ota mitenkään osaa tuotantoon, joka on koroillaaneläjä ja loinen. Niinpä arvioidaan Englannin kansallisuusomaisuus nykyään 88.8 miljardiksi dollariksi, josta summasta kokonaista 19 miljardia, siis noin 22 prosenttia, on sijoitettu ulkomaille. Tulot merentakaisista pääomansijoituksista olivat vuonna 1925 1,175 dollaria, kun koko kansallinen tulosumma arvioidaan 6,930 miljardiksi dollariksi. Siten muuttuvat nämä maat tyypillisiksi koroillaaneläjä- ja koronkiskurivaltioiksi, "loismaisen ja rappeutuvan kapitalismin" valtioiksi, jolloin työväenluokan määrätty huippukerros saa näistä voitoista joitakin almuja, mikä on osittain johtanut näiden kerrosten kiinnittämiseen porvariston politiikkaan.

Kapitalismin historiallinen tehtävä päättyy imperialismin mukana. *Tuotantovoimat eivät enää voi kehittyä kapitalististen omistussuhteitten puitteissa.* Jokainen edistysaskel kärjistää vastakohtaa tuotannon yhteiskunnallisen muodon ja yksityisten omistussuhteitten välillä. Kaikki yritykset reformien avulla voittaa nämä ristiriidat ovat tuomitut epäonnistumaan ja omistussuhteiden poistaminen ei enää voi poistua päiväjärjestyksestä. *Kapitalistisen talousjärjestelmän syrjäyttäminen ja sosialismin rakentaminen, se on nykyajan työväenluokan historiallinen tehtävä.*

Kapitalistinen maailma
maailmansodan
jälkeen

*

V

Taloudelliset muutokset.

Imperialismia tarkastellessamme totesimme, että taistelu maailman jakamisesta vie selkkauksiin yksityisten suurvaltojen välillä, jotka usein vain sota voi ratkaista. Imperialismin aikana on sota keino huippuunsa kärjistyneiden ristiriitojen ratkaisemiseksi jonkun suurvallan tai suurvaltojen liiton hyväksi. Imperialismin sisäiset lait ajavat sotiin. Sota ja imperialismi ovat eroittamattomat. Imperialismi on alituisen sodanvaaran ja vallankumousten aikakautta. Siten käsitämme vv. 1914—18 maailmansodankin emme minään tilapäisenä, vaan imperialismiin sisältyvien ristiriitojen tähden puhjenneena pulana. Sota on yksityisten valtojen tai kokonaisten liittojen viimeinen yritys hankkia vielä kerran ilmaa imperialistiselle politiikalleen, joka uhkaa tukahduttaa ne itsekkin. Se on taloudellisten vastakohtien aiheuttamien, kapitalismin ja imperialismien vallitessa alituisesti toistuvien pulien terävin ja kärjistynein muoto. Maailmansota ei eroa tavallisesta pulasta syihinsä, vaan ainoastaan seuruksiinsa nähden. Varsinaisena syynä on kummassakin epäsuhte alituisesti kasvavien tuotantovoimien ja olemassaolevien menekki-alueiden välillä.

Kun sitten olemme hahmotelleet sodan taloudellisen sisällyksen, on nyt tehtävänä todeta, ovatko selkkausaiheet sodan avulla poistuneet. Lähemmin tarkastettaessa huomaamme kuitenkin, että niitä ei ole syrjäytetty, vaan esiintyvät ne nyt jo kärjistyneemmässä muodossa ja päitemme päällä liikkuu uuden maailmansodan uhkaava ukonilma. Joka puolelta kuuluu jo jyrinää. Ukkospilvet kokoontuvat ja pyrkivät purkautumaan.

Katselkaammepa hiukan lähemmin maailmansodan taloudellisia ja poliittisia seurauksia. Huomiota herättävintä on kenties sen aiheuttama ihmisten ja tuotantovälineiden hävittäminen. Sodassa tapettujen ihmisten lukumäärä on noin 10 miljoonaa ja haavoittuneiden luku arvioidaan 20—30 miljoonaksi. Tärkeimmän tuotanto-voiman, ihmisen, hävittämisen ohella hävitettiin suuria teollisuusalueita ja muutettiin ne soraksi ja tuhkaksi. Sota-alueen ulkopuolella rappeutui tuotantokoneisto liiallisen kuormituksen tähden, kun ei mitään uutta rakennettu. Tässä on erikoisesti mainittava maatalous ja kululaitos. Kaikki, mitä tuotettiin, joutui heti hävitettäväksi. Mutta nämä ilmiöt eivät tapahtuneet kaikkialla eivätkä samassa määrässä. Muutamat teollisuusalat, pääasiassa raskasteollisuus, ovat kehittyneet jo sodan aikana ja muutamissa maissa, kuten Yhdysvalloissa ja Japanissa, johti maailmansota vieläpä valtavaan tuotantokoneiston rakentamiseenkin. Siirtomaat, joilla ennen sotaa oli merkitystä vain raaka-ainealueina, rakensivat suuren valmisteteollisuuden. Tässä mainittakoon Intia.

Toiselta puolen tapahtui maailmanmarkkinoiden täydelliseen epäjärjestykseen joutuminen, minkä vaikutukset

tuntuvat vieläkin. Tässä näyttelee ennenkaikkea poliittisen kartan muuttuminen suurta osaa.

Niinpä kadotti Saksa Elsass-Lotringtonin, suuria osia Länsi- ja Itä-Preussista, Ylä-Schlesian, Posenin maakunnan, Danzigin ja ennen kaikkea siirtomaansa. Entinen Itävalta-Unkarin monarkia lyötiin pirstaleiksi ja jällelle jäivät vain saksaapuhuvat osat. Bulgaria ja Turkki kadottivat laajoja alueita. Syntyi joukko uusia valtioita, kuten Tshekkio-Slovakia, Puola j.n.e. ja kaikki pyrkivät vain saattamaan itsensä taloudellisesti itsenäiseksi. Kaikkein tärkein tekijä on kuitenkin Neuvostoliiton poisjääminen taloudellisesta yhteydestä.

Sen kautta, että joukko maita perusti maailmansodan aikana itsenäisiä teollisuuksia, menetti maailmankauppa osaksi nämä maat piiristään. Tärkeitä, yhteenkuuluvia teollisuusalueita revittiin "rauhansopimuksilla" irti toisistaan.

Kultakannasta luopumisen ja rahan arvon alenemisen vuoksi joutuivat maailmanmarkkinat täydelliseen sekasortoon. Lopputuloksena oli huomattava maailmankaupan taantuminen. Maailmankauppa laski 169.2 miljardista kultamarkasta v. 1913 121 miljardiin v. 1920. V. 1925 on maailmankauppa saavuttanut jälleen 162 miljardin tason ja jää siis edelleenkin jälkeen ajasta ennen sotaa, mutta vielä huomattavammin Europan osalta.

Maissa, joissa rahan arvon laskua tapahtui, ryöstettiin siten kaikilta niiltä, joiden tulot olivat koroista riippuvaisia. Saksassa esimerkiksi tekivät sellaiset tulot vuosittain noin 4 miljardia kultamarkkaa. Rahan arvon aleneminen vaikutti myöskin työväenluokan palkkoihin, jotka

alitusesti laskivat. Tämän prosessin seurauksena oli, että väestön ostokyky suuresti laski.

Maailmanmarkkinoiden häiriytymisen aiheuttamaa menekkimahdollisuuksien pienenemistä kärjisti vielä mekin huomattava taantuminen kotimaisilla markkinoilla, joka aiheutui rahan arvon alentumisesta. Maailmansota ei siis suinkaan laajentanut Europan kapitalististen maiden menekkialueita, vaan päinvastoin supisti niitä. Maailmansodan vaikutukset eivät syrjäyttäneet eivätkä lievittäneet, vaan päinvastoin vahvistivat tätä kapitalistisen talousjärjestelmän ratkaisevaa ristiriitaa ja maailmansodan oleellista aiheuttajaa.

Mutta jo sodan aikana ja pääasiallisesti sodan jälkeen seurasi useimmissa kapitalistisissa maissa aineellisen tuotantokoneiston laajentaminen. Niin oli koko maailman rautateollisuuden suorituskyky tarkkojen laskelmien mukaan:

1913	80—100 milj. tonnia
1925	120—150 " "

Mutta maailman rautatuotanto laski sitävastoin 79.2 miljoonasta tonnista v. 1913 76 miljoonaan tonniin v. 1925. Raudan tuotanto Europassa oli kokonaista 24 prosenttia pienempi kuin v. 1913.

Kutomateollisuudessa nousi kehrien luku koko maailmassa 128,855 miljoonasta v. 1913 163,723 miljoonaan kesäkuussa 1926. Nousu on siis 34 miljoonaa kehrää vuoteen 1913 verrattuna. Koko maailman puuvillankulutus nousi samaan aikaan 22,533 miljoonasta pakasta 23,168 miljoonaan pakkaan. Mutta puuvillankulutus Europassa

laski 10,686 miljoonasta pakasta 8,048 miljoonaan pakkaan.

Samanlaisen kuvan voi nähdä muillakin teollisuusaloilla. Laajennetun tuotantokoneiston vastakohtana ovat supistuneet markkinat. Lopulta maailmansotaan johtaneet pulien aiheuttajat ovat taaskin edessämme, mutta vielä kärjistyneemmässä muodossa kuin ennen maailmansotaa. Taistelu maailmanmarkkinoista hävisi sodan aikana palatakseen vain entistä uhkaavampana takaisin. Kaikissa kapitalistisissa maissa vallitsee tila, jollaista Engels kerran ennusti. 80-luvulla kirjoitti hän eräässä kirjeessään: "Kun kolme maata (sanokaamme Englanti, Amerika ja Saksa) jokseenkin samoissa olosuhteissa kilpailevat keskenään maailmanmarkkinoiden omistamisesta, silloin ei ole mitään muuta ulospääsyä kuin kestävä liikatuotanto, koska jo yksi näistä maista kykenisi tyydyttämään koko tarpeen."

Valtiollis-maantieteelliset muutokset.

Maailmansodan kautta on maailman kartta huomattavasti muuttunut; maailmansodassa voitetuilta valloilta otettiin suuria alueita, jotka aikaisemmin muodostivat yhteisen taloudellisen kokonaisuuden. Saksa menetti tärkeitä osia Ranskalle ja Puolalle. Lisäksi menetti se siirtomaansa. Itävalta-Unkari jaettiin, Balkanilla ja läheisessä idässä on huomattavissa oleellisia muutoksia. "Reunamaat" irtaantuivat luonnollisesta taloudellisesta yhteydestään, Venäjästä, joka aikaisemmin oli näiden valtioiden viljantuottajana ja niiden teollisuuden markkinapaikkana.

Merkityksellisintä näissä maantieteellisissä muutoksissa on uusien kansallisten valtioiden muodostuminen: Tšekko-Slovakia, Puola, Liettua, Latvia, Viro, Suomi. Siten vedettiin yli 3,000 peninkulmaa uusia rajoja ja sensijaan että Europassa ennen oli noin 8,000 peninkulmaa rajoja, on niitä nyt yli 10,000 peninkulmaa.

Nämä vastaperustetut kansalliset valtiot, jotka on perustettu "kansojen itsemääräämisoikeuden" toteuttamiseksi, ovat tehneet liittoja keskenään ja muodostavat muutamia ryhmyksiä, jotka niin taloudellisesti kuin valtiollisestikin ovat täysin riippuvaisia Europan suurvalloista. Ranskasta ja Englannista. Viime aikoina on Italiakin alkanut tunkeutua Balkanille. Tämän uuden valtiomuodostuksen tarkoituksena ei siis ollutkaan kansojen itsemääräämisoikeuden toteuttaminen, vaan voima-suhteiden muuttaminen Keski-Europassa. Siten työnnettiin ennenkaikkea Saksa syrjään valta-asemastaan Europan mannermaalla Ranskan ja Englannin hyväksi ja luotiin sotilaallisia voimia taistelua varten Neuvostoliittoa vastaan.

Näiden Europassa tapahtuneiden maantieteellisten muutosten lisäksi kohtasi Saksan imperialismia raskaana siirtomaittensa menettäminen. Tällä tavalla saivat pääasiassa Englanti ja Ranska noin 1 miljoonan neliöpeninkulmaa käsittävät alueet, joilla asuu 12 miljoonaa ihmistä. Nämä alueet ovat 5 kertaa niin suuret kuin Saksa ennen sotaa. Niistä saatiin raaka-aineita, kuten kumia, öljyä j.n.e. Edelleen menetti Saksa vaikutusalueensa kaukaisessa idässä. Alueluovutuksissa emämaassa menetti Saksa 29 prosenttia hiilentuotannostaan, 57 prosenttia

lyijytuotannostaan ja 72 prosenttia kylvöalastaan. Lisäksi täytyi sen luovuttaa liittoutuneille 3.2 milj. tonnia kauppalaivoja. Siihen loppui lopullisesti Saksan unelma maailman herruudesta. Se lakkasi joksikin aikaa näyttelemästä imperialistista osaa.

Imperialististen valtojen uudelleen ryhmittyminen ja nykyinen maailmankuva.

Yhdysvallat. Yhdysvallat ovat nousseet maailman mahtavimmaksi kapitalistiseksi valtioksi. Yhdysvalloissa tuotetaan 71 prosenttia maailman öljystä, 51 prosenttia teräksestä, 49 prosenttia raudasta ja 45 prosenttia hiilestä. Mutta ei siinä vielä kaikki. Nyt on Amerikalla se valta-asema, josta erään pankkiyhtymän puheenjohtaja v. 1898 unelmoi. Hän sanoi silloin: ”Meidän kädessämme on nyt kolme valttia pelissä kaupallisesta mahtiasemasta — rauta, teräs ja hiili. Olemme jo kauan aikaa olleet maailman vilja-aitta; nyt yritämme tulla sen työpajaksi ja sen jälkeen pyrimme pääsemään sen Clearing-House’ksi.” Yhä enemmän ja enemmän saavuttavat Yhdysvallat hallitsevan aseman pääomamarkkinoilla. Vielä v. 1922 veivät Englanti ja Yhdysvallat jokseenkin yhtä suuret summat pääomaa ulkomaille, mutta 1925 veivät Yhdysvallat keskimäärin kuukaudessa 91 miljoonaa dollaria, kun Englanti taas vei vain 40 miljoonaa dollaria. Yhdysvaltain tärkeimmät pääoman sijoitusalueet ovat Kanada, Mexiko, Keski- ja Etelä-Amerika.

Yhdysvalloille on onnistunut täydellisesti vapautua

ulkomaisista veloistaan. Mutta samanaikaisesti on koko kapitalistinen maailma velassa Yhdysvalloille. Maailman ulkomaisten velkojen kokonaissumma on noin 1900 miljardia markkaa, joista Yhdysvaltojen saatavia on 610 miljardia markkaa. Tultuaan Europan saamamieheksi ovat Yhdysvallat myös kiinnittäneet suurempaa huomiota Eurooppaan. Englannin kanssa yhdessä ajoivat ne läpi Dawes-suunnitelman, jonka avulla Saksan raha-asiat saatiin jonkinmoiseen järjestykseen. Mutta samalla esiintyivät ne myöskin sen puolesta, että Saksan maksettaviksi määrättyjä sotakorvauksia olisi pienennettävä, sillä siten toivoi Amerikan kapitalismi voivansa turvata Saksalta tulevat saatavansa. Tämä aiheutti kuitenkin välien kärjistymistä muitten Europan valtojen kanssa, etupäässä Ranskan ja Englannin. Näitä suhteita kärjistää lisäksi kysymys sotaveloista, sillä Yhdysvallat eivät halua antaa anteeksi senttiäkään niistä veloista, joita sen liittolaiset maailmansodan aikana olivat pakotetut ottamaan.

Edelleen on mainittava ristiriidat kansainliittokysymyksessä. Kansainliiton, joka on Englannin ja Ranskan imperialismien työväline, täytyi ennemmin tai myöhemmin joutua ristiriitaan Yhdysvaltain kanssa. Tässä oli kysymys ennen kaikkea Englannin yksinomaisen vaikutuksen murtamisesta ja onkin se Yhdysvalloille onnistunut.

Mutta Yhdysvallat törmää yhteen europalaisten valtojen kanssa myöskin Europan ulkopuolella. Yhdysvallat tunkee Englannin yhä enemmän pois Kanadasta, Keski- ja Etelä-Amerikasta. Yhdysvallat on pääsemässä Amerikan mannermaan herraksi. Ne uhkaavat Englannin asemia läheisessä idässä, heikentävät Englannin ja Japanin

vaikutusta kaukaisessa idässä ja voittavat uusia asemia Austraaliassa.

Omistaen maailman suurimmat raaka-ainemonopolit taistelevat ne Englannin omistamaa kumimonopolia ja osittaista valta-asemaa vastaan öljypolitiikassa.

Suurbritannia. Suurbritannia käsittää alus- ja siirto-maineen 28 prosenttia maapallon pinta-alasta ja 25 prosenttia maailman väestöstä. Se on suuruudeltaan ensimmäinen valta maailmassa. Suurbritannian osuus maailmankaupassa on kaikkein suurin, sillä on suurin kauppalavasto ja se oli samalla myöskin maailman pankkiiri. Maailmansotaan asti oli se epäilemättä ensi tilalla valtojen joukossa. Sodan jälkeen tunkivat Yhdysvallat sen tästä asemasta.

Alusmaat: Kanada, Australia, Etelä-Afrikka, Uusi-Seelanti ja New-Foundland ovat alueita, joilla on valtiollinen itsehallinto, jotka suureksi osaksi ovat jo kapitalistisesti pitkälle kehittyneet. Tämä saattaakin ne määrättyyn ristiriitaan emämaan kanssa ja on vain ajan kysymys, milloin lopullisesti katkeavat ne siteet, jotka vielä yhdistävät eri alusmaita emämaahan. Paitsi näitä alusmaita on Englannilla suuri joukko siirtomaita, kuten Intia, Egypti, Sudan ja Itä-Afrikka. Näistä siirtomaista, joita hallitaan sangen eri tavoin, on Intialla ja Egyptillä jo sangen pitkälle mennyt kapitalistinen kehitys takanaan.

Lopuksi on vielä mainittava erikoiset laivastotukikohdat, kuten Gibraltar, Singapore ja Aden. Mutta kaikkien näiden lisäksi näyttelevät Suurbritannian suurvalta-aseman arvioimisessa vielä huomattavaa osaa maat, jotka nahkoineen karvoineen ovat sidotut Englantiin ja ovat

siitä riippuvaisia. Sellaisia maita ovat Portugali, Hollannin Itä-Intia, Argentina, eräät Balkanin osat, Etelä-Persia, Norja ja Itämeren reunavallat.

Suurbritannian imperialistiset hankauskohdat ovat Välimerellä Ranskan ja Italian kanssa, Aasiassa Japanin ja Yhdysvaltain kanssa, Kanadassa, Etelä-Amerikassa ja Australiassa Yhdysvaltain kanssa. Sitäpaitsi uhkaa Venäjän vallankumous sen etuja Intiassa, Afganistanissa ja Kiinassa. Siitä johtuukin Suurbritannian leppymätön viha Neuvostoliittoa vastaan.

Huolimatta vielä omistamastaan suuresta mahdista kulkee Suurbritannia keskeytymättä alaspäin ja rappiotaan kohti. Tämä laskeminen johtuu monista monopolistiselle kapitalismille ominaisista tekijöistä. Yhtenä laskun aiheuttajana on mainittava hiilen merkityksen väheneminen. Hiilenvientihän oli Englannin talouden tärkein perusta. Tähän liittyvät vielä vaikeudet siirtomaissa ja Suurbritannian sortamien kansojen alkava vapaustaistelu ennen kaikkea Aasiassa: Englannin valta-aseman menettämisestä johtui joukko kärjistyneitä luokkataisteluita emämaassa ja se ajanjakso, jolloin osaa proletariaatista voitiin hyvittää siirtomaista saaduilla voitoilla, on lopullisesti päättynyt. Nämä seikat kärjistävät edelleen Suurbritannian taantumisprosessia. Kaiken kaikkiaan ovat Englannin maailmanherruuden päivät luetut.

Ranska. Maailmansodan päätyttyä näemme Ranskassa aivan uudenlaisen kehitysvirtauksen. Koroillaaneläjä- ja koronkiskurivaltiosta muuttui se huomattavaksi teollisuusvaltioksi. Rauta ja teräs hallitsevat Ranskan politiikkaa. Mutta tähän kehityssuuntaan vaikuttaa hiilen-

puute. Kun Saksa maailmansodassa koetti saada haltuunsa Ranskan malmikenttiä, koetti Ranska päinvastoin vallata Ruhrin alueen hiilet. V. 1923:han Ranska miehitti Ruhrin alueen. Samoin pyrki Ranska luomaan itsenäisen Reinin-tasavallan. Ranskan näin yrittäessä päästä hiileen käsiksi löivät Englanti ja Yhdysvallat sitä lujasti hyppysille, koska ne eivät ollenkaan olleet kiinnostettuja Ranskan mahtiaseman edelleen laajentamisesta sen enempää Euroopassa kuin muuallakaan maailmassa.

Maailmansodan kautta on Ranska hankkinut itselleen Keski-Euroopassa joukon uusia vaikutusalueita. Sellaisia ovat ”riippumattomat” kansalliset valtiot, kuten Tšekko-Slovakia, Rumania, Jugoslavia ja aikaisemmin myöskin Puola, jossa nyttemmin myöskin englantilainen vaikutus on sangen voimakas. Sillä Puola on Englannille sangen suuresta merkityksestä hyökkäyksen kannalta Neuvostoliittoa vastaan. Ranskan hallitsemiin riippuvaisiin valtioihin on enemmän tai vähemmän laskettava myöskin Belgia, joka voi kehittyä taloudellisesti vain Ranskan lisäkkeenä.

Ranska omistaa toiseksi suurimman siirtomaavalta-kunnan maailmassa. Afrikassa on sillä yli 12 miljoonan neliömetrin laajuinen yhtenäinen siirtomaa-alue. Yhdystie Ranskan ja sen afrikalaisten siirtomaiden välillä kulkee Välimeren kautta. Täällä kohtaavat sen edut Englannin edut. Taistelussa Välimeren hallitsemiseksi käyttävät nämä molemmat imperialistiset vallat vasallejaan apulaisinaan. Englanti käyttää Kreikkaa ja Ranska tukee Turkia, jolla omassa maassaan on joukko hankauskohtia Englannin kanssa. Taistelurintamaan Ranskaa vastaan on

viime aikoina astunut myöskin Italia, minkä kautta aseellisen selkkauksen vaara tuli sangen läheiseksi. Vaikeudet Englannin kanssa aiheuttivat Ranskan puolestaan pyrkimään useissa kohdissa yhteisymmärrykseen Saksan kanssa, jolloin luonnollisesti kummankin maan raskasteollisuuden edut olivat etualalla.

Saksa. Mainittakoon myöskin lyhyesti Saksasta, joka jo taas alkaa tavoitella itsenäistä poliittista osaa suurvaltojen konsertissa. N.k. Locarnon, Geneven ja Thoiryn sovintopolitiikka johti Saksan ja Ranskan lähentymiseen, jolloin Saksa englantilais-ranskalaisia ristiriitoja hyväksyen käyttäen vahvasti asemiaan. Itsenäiseksi imperiaalistiseksi vallaksi, jollaiselle ovat luonteenomaisia pääomanvienti, militarismi ja siirtomaapolitiikka, pääsee Saksa kuitenkin vasta sitten, kun valtojen ryhmittelyt ovat luoneet lopullisen pohjan tulevaa maailmansotaa varten.

Maailmansota ja maailmanvallankumous.

Kun kansainvälinen sosialidemokratia v. 1914 tykkien jyristessä siirtyi kiihkokansallisten ja imperialistien leiriin ja siten petti työväenluokan, kun vain muutamat rohkeimmat pitivät yllä kansainvälisyyden periaatteita, asetti Lenin taistelevalle proletariaatille tunnuksen: "Imperialistisen sodan muuttaminen kansalaissodaksi!" Mutta tunnuslauseesta tekoon kuljettaessa tarvittiin sitkeätä ja suuria uhreja vaativaa työtä, kunnes asetakkiin puettut työläiset käänsivät kiväärinsä toisaalle ja suuntasivat ne

luokkavihollistaan vastaan. Yhteiskunnallinen vallankumous alkoi. Puhkesi Venäjän vallankumous ja tsaarin kruunu kierahti alas itsevaltiuden häviön merkkinä, itsevaltiuden, jonka tie oli merkitty verellä ja raudalla. Porvarillinen vallankumous oli vain lyhyt vaihe, jonka lopussa vastavallankumous uhkaavana kohotti päätään. Proletariaatin diktatuuri tai vastavallankumouksen voitto, niin asetti historia kysymyksen. Alkoi toinen vallankumous. Porvaristosta ja aatelistosta sosialivallankumouksellisiin ja menshevikeihin asti seiso i yhtenäinen rintama vallasta taistelevaa ja talonpoikaiston tukemaa työväenluokkaa vastassa. Toinen vallankumous päättyi proletariaatin voittoon ja proletariaatin diktatuurin luomiseen. Kokonaisen vihollismaailman ympäröimänä seiso se lujana ja kestäväna voittonsa yhdennellätoista vuodella.

Mutta yhteiskunnallinen vallankumous ei rajoittunut vain Venäjään. Marraskuussa v. 1918 syrjäytettiin joukko Europan hallitsijahuoneita. Saksassa ja Itävallassa oli työväenluokka suoriutunut imperialismin kahleista. Saksassa tuntui siltä, kuin olisi kapitalismin kuolinhetki jo lyönyt. Kaikkialla perustettiin työ- ja sotamiesneuvostoja. Mutta vielä kerran voivat sosialidemokraattiset peturit hämätä työväenluokan. Sensijaan, että työväenluokka olisi lujasti vahvistanut vallankumoukselliset voittonsa ja olisi ikuisiksi ajoiksi murtanut kapitalismin valan, luotti se sosialidemokraattisiin johtajiin, jotka sosialismin voitokkaaseen voimaan uskomatta jatkoivat petostaan ja pala palalta luovuttivat vallan porvaristolle. Vallankumoukselliset työläiset, jotka tunsivat tämän vaaran

ja järjestivät taistelua petosta vastaan, joutuivat sosialidemokraattien johtamien vastavallankumouksellisten armeijoiden salamurhaamiksi tai lyötiin heidät kansalais-sodassa. Siitä johtui, että porvaristo uudelleen voi lujit-tautua ja vielä kerran riemuita voitostaan työväenluokan yli. Niin jäi v. 1918 Länsi-Europassa alkaneista yhteis-kunnallisista vallankumouksista vain hallitusmuodon muu-tos jällelle. Tie monarkiasta tasavaltaan merkitsi feoda-listen herruusmuotojen viimeistenkin jätteiden poista-mista ja vallan lopullista luovuttamista porvaristolle.

Mutta maailmansodan vaikutukset loivat joukon vai-keiden yhteiskunnallisten selkkausten aiheita, jotka näyttä-vät proletaarisen vallankumouksen aaveen yhä uhkaavam-pana. Porvaristo voi vain mitä tiukimmilla terroritoimen-piteillä estää vakavien selkkausten puhkeamisen. Mutta samaan aikaan kasvaa ainoa proletaarinen valtio, Neu-vostoliitto ja kapitalististen maiden proletariaatti näkee yhä selvemmin, että ainoa tie sen olemassaolon turvaa-miseksi on proletaarinen vallan valloitus.

Mutta maailmansodan johdosta eivät vain luokka-taistelut ole tavattomassa määrässä kärjistyneet. Myöskin imperialististen maiden väliset vastakohdat ovat samalla tavoin terävöityneet. On syntynyt uusia ryhmyksiä ja toisia on syntymässä. Sisäiset ja ulkonaiset selkkaukset kärjistyvät ja vaativat ulospääsyä. Sellaisena ulospää-synä voi kuitenkin olla vain uusi maailmansota. Mutta imperialististen valtojen välisten ristiriitojen lisäksi on olemassa toinenkin ristiriitojen linja. Se kulkee punai-sena lankana kaikkien imperialististen ryhmien politiikassa. Se on Neuvostoliiton sotilaallinen ja diplomaat-

tinen saartaminen, suurin vastakohta, mikä maailmansodan seurauksena on syntynyt. Tässä on koko maailman työväenluokan kansainvälisen toiminnan koetuskiivi. Tässä on solmu, joka kansainvälisen työväenluokan on lyötävä poikki.

Tämän luvun alussa olemme todenneet, että maailmansota ei poistanut imperialististen valtojen välisiä ristiriitoja. Yksityisiä imperialistisia valtoja tarkastellessamme tuli tämä yksityiskohtaisesti todettua. Suurin kapitalistisen maailman ristiriita on Neuvostoliiton olemassaolo. Yksityisten kapitalististen maiden välisistä ristiriidoista huolimatta löytävät imperialistit jälleen toisensa, käydäkseen lähinnä yhteistä vihollistaan, Neuvostoliittoa, vastaan. Yhteisrintaman luominen sotaa varten Neuvostoliittoa vastaan, se on poliittinen linja, jota Englanti koettaa läpi viedä.

Mutta silti vaikuttavat myöskin imperialistien väliset ristiriidat edelleen. Kilpavarustelu, joka suuresti ylittää kilpavarustelun ennen sotaa, on hyvin huomattava ilmiö suurvaltojen ja niiden vasallien politiikassa. Sotateknikan edistymisen täytyy saada aikaan uudessa sodassa sellaiset muodot, jotka ylittävät kaiken entisen. Uuden maailmansodan vaara kasvaa päivittäin ja kaikki jutustelu rauhasta ja sovinnosta osoittautuu vain keinoksi uuden maailmansodan valmistelussa. Kun imperialistiset vallat ovat lopullisesti ryhmittyneet, silloin on kaikkien maiden työväenluokan edessä vain yksi ainoa kysymys: maailmansota vai yhteiskunnallinen vallankumous?

Kommunistinen yhteiskunta- järjestelmä

*

VI

Tie kommunismiin.

Olemme jo todenneet, että kapitalismin historiallinen tehtävä on loppuun suoritettu. Tuotantovoimat eivät voi kapitalististen omistussuhteitten puitteissa enää kehittyä. Jokainen edistysaskel kärjistää vastakohtaa tuotannon yhteiskunnallisten muotojen ja kapitalististen omistussuhteiden välillä. Kapitalistisen yhteiskuntajärjestelmän suurin vastakohta, proletariaatti, voi pelastaa itsensä vain vallankumouksellisessa taistelussa tätä yhteiskuntajärjestelmää vastaan. Kukistamalla yhteiskunnallisen vallankumouksen kautta kapitalistiluokan ja luomalla oman luokkansa vallankumouksellisen diktatuurin luo proletariaatti samalla edellytykset luokkasuhteiden poistamiseksi yleensä. *Proletariaatin diktatuuri on ylimenoaste kapitalistisesta kommunistiseen yhteiskuntajärjestelmään.*

Kommunismi on yhteiskuntajärjestys, jossa tuotantovälineet eivät ole yksityisten omaisuutena, vaan koko yhteiskunnan omaisuutena. Tieteellisen sosialismin opetuksiin nojautuen tuntee kommunistinen yhteiskunta talouselämän lait ja voi niitä siis hallita. Kapitalistisen voittotalouden tilalle astuu suunnitelmanmukainen tarvetalous.

”Sosialistinen yhteiskunta on”, kuten Marx siitä ker-
ran lausui, ”vapaiden ihmisten liitto, jotka työskentele-
vät yhteisillä tuotantovälineillä ja käyttävät yksilöllisiä
työvoimiaan, jokaisen yksityisen työvoimaa, tietoisesti
yhteiskunnallisena työvoimana. Työtätekevät ja tuotanto-
välineet ovat yhdistetyt. Yhteisön, sosialistisen yhteis-
kunnan kokonaistuote kuuluu senvuoksi työtätekeville, se
on yhteiskunnallinen tuote. Se ei ole enää, kuten kapita-
listisessa yhteiskunnassa, yhden yksityisen liikeyrittäjän
tuote, joka vasta markkinoiden välityksellä täyttää tehtä-
vänsä, yhteiskunnan tarpeiden tyydyttämisen. Sosialisti-
sen talousmuodon vallitessa ei tarpeen ja tyydytyksen toi-
siinsa sovelluttaminen siis enää tapahdu markkinoiden
välityksellä pulien kautta, tuottajan selän takana; ei,
tarve ja sen tyydyttäminen tuottamalla välttämättömiä
tuotteita kattavat toisensa jo alusta pitäen. Tarpeesta
tulee koko talouden suuntaa-antava kompassi, koska liike-
yrittäjän voittoedut ovat syrjäytetyt tuotantovälineiden
yhteiskunnallistuttamisen kautta ja tuote siis syntyy alun-
perin yhteiskunnallisena tuotteena, joka kuuluu yhteisölle.
Nyt tarvitaan enää vain tarpeen toteaminen tilastollisilla
keinoilla, jotta koko tuotanto senmukaisesti voitaisiin
suunnitelmallisesti järjestää. Siinä määrin kuin yhteis-
kunta tarvitsee tuotantovälineitä (koneita, raaka-aineita,
rakennuksia), tuotetaan niitä ja jäävät ne yhteiskunnal-
lisiksi, niinkuin ne sitä jo alusta pitäen olivatkin. Sikäli
kuin yhteiskunta tarvitsee elintarpeita (ravintoaineita,
vaatteita), jaetaan niitä yksityisten käytettäväksi. Sosia-
listisessa taloudessa ei ole enää sijaa ihmisten riistämi-
selle toisten ihmisten taholta, tuotannon anarkialle, kil-

pailulle, pulille ja sodille". Luokkataistelun vapauttamana voi ihmiskunta käyttää joukkovoimaansa ulkonaisen luonnon vallitsemiseen.

Tekniikan alituisen ja nopean täydellistymisen ansiosta tulee työpäivä aina lyhemmäksi, mikä taas johtaa suunnattomaan voimien ja ajan vapautumiseen koko ihmiskunnalle. Vain pieni osa päivästä riittää tarpeellisten tuotteiden tuottamiseen. Kaikesta sorrosta ja hädästä vapautuneena tulee henkisten voimien kehitys olemaan aavistamattoman valtava. Ihmiskunta astuu "välttämättömyyden piiristä vapauden piiriin".

Sosialistisen yhteiskuntajärjestelmän vallitessa ei myöskään nuorison työtä säännöstellä nuorten työläisten riistämisen kannalta, vaan nuorison kasvatuksen ja ammattiopetuksen kannalta. "Työläisnuoriso muuttuu riistämisen kohteesta yhteiskunnalliseksi kerrokseksi, jota kasvatetaan tuottavassa työssä hyödyllisiksi, monipuolisesti kehittyneiksi ihmiskunnan jäseniksi". Ne, jotka taistelevat kapitalistisen yhteiskuntajärjestelmän muuttamiseksi sosialistiseksi, eivät suinkaan vaadi nuorison tuottavan työn poistamista, sillä "sen enempää opetusta ja kasvatusta ilman tuottavaa työtä kuin myöskään tuottavaa työtä ilman rinnan tapahtuvaa opetusta ja kasvatusta ei voida saattaa sille tasolle, mitä nykyaikainen teknillinen ja tieteellinen tieto vaatii". Sosialistinen yhteiskuntajärjestelmä tulee kasvattamaan ja ylläpitämään nuorison. Tämä päämäärä voidaan saavuttaa vain kukistamalla kapitalistinen yhteiskuntajärjestys.

Proletariaatin diktatuuri siirtymisvaiheena kommunismiin.

Nykyaikaisen sosialidemokratian mielestä on vallan valtaaminen ja kapitalistisen yhteiskuntajärjestelmän korvaaminen kommunistisella äärimäisen yksinkertaista. Se on pitkä, rauhallinen prosessi, jonka kestäessä proletariaatti vähitellen valtaa kapitalisteilta valtaa, kunnes kapitalismille ei lopuksi jää enää mitään. Ammatillinen ja valtiollinen taistelu yhteiskunnallisten pikkuparannusten tiellä alentaa pääomanomistajat yhä enemmän ja enemmän "asioidenhoitajan asemaan". Lopuksi otetaan tällä tavalla kypsytetyltä kapitalistilta hänen viimeinenkin omaisuutensa ja yhdessä yössä on kurja ihmiskunta onnellistutettu kommunismin voimaanastumisella. Tämän pikkuparannusten tien puitteina on "kanvanvaltainen" valtio ja siten voimme vähitellen "kasvaa sisään" kommunistiseen talousjärjestelmään. Työväenluokan ei tällöin tarvitse tehdä muuta kuin oikein äänestää vaaleissa. Vaalilippu määrää, tuleeko kommunistisesta yhteiskuntajärjestelmästä tosi vai ei.

Kun tarkastelemme historiallista kehitystä, niin näemme, että se vähät välittää tästä pikkuporvarillisesta ja sosialidemokraattisesta vallan "valloittamisen" teoriasta. Tähän asti on jonkun yhteiskunnallisen järjestelmän syrjäyttäminen ja toisen tilalle asettaminen aina tapahtunut vain vallankumouksellisen teon kautta. Milloinkaan ei hallitseva yhteiskunta ole vapaaehtoisesti luopunut riistämisoikeudestaan. Aina näemme me *vallankumouksen uuden yhteiskunnan kätilönä*. Samoin ei mikään pikku-

parannustyö voi ulottua vallitsevan järjestelmän puitteitten ulkopuolelle. Jokainen yhteiskunnallinen reformi on sisällöltään sidottu vallassaolevaan järjestelmään. Senverran liikkuma-alaa voi hallitseva luokka korkeintaan suoda sorretuille luokille. Siis ei myöskään yhteiskunnallinen reformi voi milloinkaan korvata yhteiskunnallista vallankumousta. Se voi olla vain ponnahduslautana yhteiskunnalliseen vallankumoukseen.

Tässä voimme tehdä ensimmäisen tärkeän toteamisen. Yhteiskunnallisen reformin tuloksena ei milloinkaan voi olla kommunismi. Poliittisen liikkeen, joka näkee tehtävänsä vain pikkuparannuspuuhailussa, joka tätä tietä haluaa auttaa kommunismia voittoon, sen täytyy välttämättömyyden pakosta täydellisesti kadottaa näkyvistään loppupäämäärä. Sen työn ahdas rajoittuneisuus luo pohjaa uudelle päämäärälle, kapitalistisen yhteiskuntajärjestelmän räikeimpien kasvannaisten syrjäyttämiseksi. Rauhallinen sosialisti lopettaa uransa porvarillisena reformien ajajana. Tähän tulokseen johti luonnonlain välttämättömyydellä myöskin II Internationalen poliittinen työ.

Vallan valloittaminen.

Vallan valloittaminen ja proletariaatin diktatuurin luominen tapahtuu yhteiskunnallisen vallankumouksen tuloksena. Sen peruskysymys on kysymys vallasta, joka on keskittynyt porvarilliseen valtiokoneistoon. Kapitalistinen valtio, joka on kapitalistiluokan hallitsemisen elin, ei voi olla kommunismin rakentamisen elin. Pariisiin

Kommuunin kokemus on osoittanut, että "työväenluokka ei voi yksinkertaisesti ottaa valmista valtiokoneistoa käsiinsä ja panna sitä käyntiin omien tarkoituksperiensä toteuttamiseksi", sanoi Marx suomeksikin julkaistussa teoksessaan "Kansalaissota Ranskassa". (Kts. myös Marxin ja Engelsin esipuhe "Kommunistisessa Manifestissa"!)

"Proletariaatti, nykyisen yhteiskunnan alin kerros, ei voi kohota, nousta jaloilleen, ilman että koko se päällä oleva rakenne, jonka muodostavat virallisen yhteiskunnan kerrokset, räjäytetään ilmaan... Kommunistit halveksivat salata mielipiteitään ja aikomuksiaan. He selittävät avoimesti, että heidän päämääränsä voidaan saavuttaa vain kumoamalla väkivaltaisesti koko tähänastinen yhteiskuntajärjestys. Vaviskoot vallassaolevat luokat kommunistisen kumouksen koittaessa". ("Kommunistinen Manifesti"). Siirtymiskaudesta kirjoitti Marx Saksan sosialidemokratian ohjelmaa arvostellessaan: "Kapitalistisen ja kommunistisen yhteiskunnan välillä on ensinmainitun vallankumouksellisen muuttumisen kausi viimeainituksi. Sitä vastaa myöskin valtiollinen ylimenokausi, jonka valtiona ei voi olla mikään muu kuin proletariaatin vallankumouksellinen diktatuuri".

On selvää, ettei vallankumouksessa kukistettu porvaristo tällä yhdellä teolla ole lopullisesti lyöty. Se koettaa kaikin keinoin päästä taas valtaan. Sen vastarinta ja uudistetut yritykset siltä otetun vallan valtaamiseksi täytyy lujasti lyödä alas. Voitokkaan proletaarisen vallankumouksen ensimmäisenä tekona on raudanlujan mahdin luominen proletariaatin diktatuurin turvaksi. Proletariaatin diktatuuri on voittoisan proletariaatin valtiomuoto ja

edellytys kommunismin lopullista voittoa varten. Se kestää niin kauan, kun maailman porvariston vastarinta on lopullisesti murrettu.

Neuvostovalta proletaarisen diktatuurin muotona.

Proletariaatin voiton, porvarillisen valtiokoneiston hävittämisen jälkeen asettaa proletariaatti porvarillisen kansanvallan tilalle proletaarisen kansanvaltansa.

Erikoinen proletaarisen valtion järjestysmuoto on neuvostot. Neuvostot eivät ole jonkun teoreetikon keksimiä elimiä, vaan ovat ne syntyneet itse vallankumouksellisen proletariaatin taisteluissa. V:n 1905 Venäjän vallankumous synnytti ne ja Lokakuun vallankumous v. 1917 otti ne proletariaatin herruuden elimiksi uuden yhteiskunnan rakennustyössä.

Neuvostot yhdistävät itseensä lakialaativan ja toimeenpanovallan, ollen ne tässä suhteessa Pariisin Kommuunin jatkajia. Ne ovat työtätekevien joukkojärjestöjä niin proletaarisen diktatuurin turvaamiseksi kuin uuden yhteiskuntajärjestelmän rakentamiseksi. Ne ovat samalla valtion kaikkein kansanvaltaisimman muotoa mitä yleensä tunnetaan, sillä ne ovat kansan valtavan enemmistön herruutta pienen vähemmistön yli.

Neuvostot käsittävät työtätekevät välittömästi heidän tuotannollisen toimintansa ääressä. Ne kokoavat heidät siellä, missä luokkatietoisuus ilmenee keskitetyimmässä muodossaan: tehtaassa. Neuvostoissa ratkaisevat työtätekevät asiansa luokkaetujensa mukaisesti. Valittujen

edustajien selostusvelvollisuus ja mahdollisuus kutsua heidät joka hetki pois tehtävistään, elleivät he täytä valitsijainsa tahtoa, tekee neuvostomuodon todellisen kansanvallan ilmaisijaksi. Neuvostot ovat ainoa muoto, joka takaa siirtymisen proletariaatin diktatuurista täydelliseen kommunismiin.

Proletaarisesta diktatuurista luokattomaan yhteiskuntaan.

Vain kommunismissa häviävät luokat ja valtio lopullisesti. Mutta kommunismi on pitkän ylimenokauden tulos, kauden, jolloin valtio on välttämätön vastustajan kurissa pitämiseksi. Tämä kausi on proletariaatin diktatuuri.

Kommunismi ei ole pitkissä synnytystuskissa tapahtuvan proletaarisen vallankumouksen valmis tuote. Marx erottaa tässä kaksi vaihetta. Ensimmäistä vaihetta nimitti hän kommunismin alemmaksi asteeksi eli sosialismiksi. Tällä asteella ovat tuotantovälineet jo yhteiskunnan omaisuutta. Yksityisomistus on lakkautettu. Jokainen yhteiskunnan jäsen suorittaa määrättyä työtä ja saa sitä vastaavan osuuden yhteiskunnallisista tuotteista. Tänä aikana annetaan jokaiselle hänen ansioittensa mukaan. Vanhoista ja työkyvyttömistä huolehtii yhteiskunta. Tämä ei vielä ole täydellistä tasa-arvoisuutta. Oleellisinta kommunismin ensimmäisessä vaiheessa on siis *ihmisten riistämisen lakkauttaminen toisten ihmisten taholta*. Tuotteiden jakamista tarpeiden mukaan ei vielä tapahdu. Tätä vaihetta nimitetään yleisesti sosialismiksi.

Sitä seuraa korkeampi *kommunism*in aste. Silloin on kehitys jo päässyt niin pitkälle, että vastakohtaisuus ruumiillisen ja henkisen työn välillä on poistettu. Yhteiskunnan tuotantovoimat ovat valtavasti kehittyneet; on luotu aavistamattomia yhteiskunnallisia rikkauksia kaikkien hyödyksi. Vasta tällöin katoavat viimeisetkin porvarillisen oikeuden jätteet, joita vielä sosialismissa tavaataan. *Samalla kuolevat myöskin valtion viimeiset jätteet.* Silloin elämme yhteiskunnassa, joka Marxin mukaan voi lippuunsa kirjoittaa: ”Jokainen kykyjensä mukaan, jokaiselle tarpeidensa mukaan!!”

Luokkataistelu

*

VII

Luokat kapitalistisen yhteiskuntajärjestelmän vallitessa.

Kapitalistista talousjärjestelmää tutkiessamme olemme nähneet, että porvarillinen yhteiskunta jakaantuu kahteen vastakkaiseen leiriin, kahteen ihmisryhmään, jotka periaatteellisesti eroavat toisistaan tuotantoprosessissa omaamansa aseman perusteella. Yhdet niistä, kapitalistit, omistavat tuotantovälineet, riistävät palkkatyöläisiä ja elävät viimeainittujen luomasta lisäarvosta. Kapitalisteja ovat liikeyrittäjät, pankkiirit, suurkauppiaat ja suurmaanomistajat. Toiset, palkkatyöläiset eli proletaarit, joilla ei ole tuotantovälineitä, elävät myymällä työvoimaansa ja viettävät kapitalisteilta saamallaan pienillä palkoilla puutteellista elämää. On selvää, että näiden molempien ryhmien edut ovat suoraan vastakkaiset. Kapitalistit yrittävät kaikin tavoin lisätä riistoa, proletariaatti yrittää vähentää sitä ja lopettaa sen. Niin riehuu kapitalistisessa yhteiskunnassa keskeytymätön luokkataistelu pääoman ja työn välillä.

Näiden molempien tärkeimpien luokkien lisäksi on kapitalistisessa yhteiskunnassa vielä ylimenoluokkia, "joissa kahden luokan edut samalla tavalla typistyvät".

Nämä luokat ovat osittain ylielettyjen talousmuotojen jät-teitä, jotka ovat häjaannustilassa ja osittain taas kapita-listisen yhteiskunnan tuotteita. Erikoisen tuotannollisen asemansa perusteella eivät ne kuulu kumpaankaan näistä kahdesta luokasta ja heiluvat ne näiden suurten luokkien välisessä taistelussa sinne ja tänne. Sellaisia ovat kaupunkien pikkuporvaristo, henkisen työn tekijät ja eräät talonpoikaiston osat. Lukumäärällisestä vahvuudestaan huolimatta eivät nämä talonpojat näyttele luokkataiste-lussa mitään itsenäistä osaa, vaan ovat ne toisen tai toi-sen puolen lisäkkeinä. Tämä itsenäinen osa puuttuu niiltä sentähden, koska ne ensinnäkin ovat kiinnostetut yksityis-omistuksesta ja toiselta puolen taas lankeavat niiden edut useasti yksiiin proletariaatin etujen kanssa. Mainittakoon esim. maannälkä, laidunmaaoikeudet j.n.e., jotka voivat tulla tyydytetyiksi vain suurmaanomistajain kustannuk-sella. Hajaantuneisuutensa, järjestyttömyytensä ja takapajuisuutensa tähden voivat ne käydä tuloksellista taistelua ja valvoa etujaan vain silloin, kun ne taistelevat liitossa proletariaatin kanssa ja sen johdolla. Mitä kau-punkilaiseen pikkuporvaristoon, henkisen työn tekijöihin ja rikkaampaan talonpoikaistoon tulee, niin ovat ne lähei-sesti riippuvaisia porvaristosta ja ovat ne luokkataiste-lussa enimmäkseen porvariston avuttomia työvälineitä. Vain vallankumouksellisina aikoina näemme pääasiallisesti henkisen työn tekijäin eräissä osissa ja pikkuporvaris-tossa kallistumista proletariaattiin päin.

Yllämainittujen luokkien ja kerrosten lisäksi on ole-massa vielä erikoisia rappeutuneita aineksia, kuten esim. ammattikerjäläisiä, ryysyköyhälistöä j.n.e., jotka kuiten-

kaan sen enempää lukumääränsä kuin merkityksensäkään puolesta eivät näyttele mitään osaa kapitalistisen yhteiskunnan luokkataistelussa.

Mitä sitten on luokka? Marx sanoo: "Sikäli kuin miljoonat perheet elävät sellaisissa taloudellisissa olosuhteissa, jotka erottavat heidän elintapansa, heidän etunsa ja heidän sivistyksensä muiden luokkien elintavoista, eduista ja sivistyksestä ja vihollisena seisovat toisia luokkia vastaan, muodostavat he luokan. Sikäli kuin... heidän etujensa samuus ei synnytä heidän keskuudessaan mitään yhtenäisyyttä, ei kansallista yhteyttä eikä valtiollista järjestöä, eivät he muodosta luokkaa".

Muutokset proletaarisen luokkataistelun muodoissa.

Kapitalistisen yhteiskunnan historia on samalla luokkataistelujen historiaa proletaarien ja kapitalistien välillä. Tässä taistelussa on työväenluokka kylläkin lukumäärältään voimakkaampi, mutta kapitalistien käytettävänä ovat kaikki taloudelliset ja valtiolliset mahtikeinot. Olemassaolonsa ensi asteella puuttuu proletariaatilta pääomaa vastaan käytävän taistelun voitollisesti viemiseksi tarvittava järjestyneisyys ja luokkatietoisuus. Mutta kapitalismin kehittyessä suur- ja jättiläismäiseksi teollisuudeksi, kartelleiksi ja trusteiksi, kehittyy samalla myöskin proletariaatin luokkatietoisuus. Työväenluokka käy tietoisista, järjestettyä taistelua asemansa parantamiseksi ja yleensä kapitalistisen järjestelmän syrjäyttämiseksi.

Kapitalistisen kehityksen alkaessa on taistelu aluksi yksityisten työläisten taistelua, jotka puolustautuvat liian huonoja työehtoja vastaan. Se päättyi useimmissa tapauksissa työläisen tappioon, t.s. hänen erottamiseensa työstä. Silloin kypsyi ensinnä tietoisuus, ettei hänen surullinen asemansa tehtaassa ole riippuvainen yksityisen kapitalistin mahdollisesta pahasta tahdosta, vaan että se on ominaista yleensä kapitalistiselle talousjärjestelmälle. Toiselta puolen osoittivat työläisten ensimmäiset puolustusyritykset, ettei yksinäinen työläinen kykene tehokkaasti työskentelemään asemansa parantamiseksi. Seuraavana askeleena täytyi siis olla joukkoesiintymisen.

Samoin oli laita taistelukeinojen. Yleensä on tuolle ensimmäiselle ajalle ominaista kaikkien taistelujen järjestyttömyys. Ne olivat kaikki enemmän satunnaislaatuista ja ilmenivät useinkin valmistamattomina ja alkeellisina toimintoina. Tämän järjestelmän todellisen luonteen tuntemattomuus johti usein siihen, että taistelu kehittyi epätarkoituksenmukaiseen suuntaan. Katsokaammepa vaikka sitä aikaa, jolloin yleisemmin otettiin tehtaissa käytäntöön työkoneita. Tämä johti työläisten joukkoerotamisiin, mikä taas aiheutti, että työläiset näkivät varsinaisen vihollisensa koneissa. He menivät tehtaisiin ja hävittivät koneita. Muistettakoon vain "luddiittiliike" Englannissa ja kankurien kapina Saksassa, jota viimeainittua Hauptmann kuvaa näytelmässään "Kankurit". Mutta pian täytyi työläisten vakuuttautua näiden keinojen hyödyttömyydestä, sillä kapitalistit kutsuivat poliiseja ja sotaväkeä suojelemaan tehtaitaan ja sotahuudoilla: "Järjestys on vaarassa!" alkoi taistelu työläisiä vastaan

kaikin mahdollisin keinoin. Siten otettiin Englannissa koneiden hävittämisestä käytäntöön kuolemanrangaistus.

Työläisten seuraava askel johti taloudellisten taistelujärjestöjen muodostamiseen. Niitä olivat ammattiyhdistykset. Kaikkien työläisten yhteistunne oli siinä keinona kapitalistista järjestelmää vastaan.

Työväenluokan näköalojen laajentuessa kasvoi luokkatietoisuus. Tunnettiin yhteiset edut ja siten johdettiin myöskin taistelu valtiolliselle alalle. Työläiset näkivät, että porvaristo käyttää hallussaan olevaa valtiojärjestöä taistelussa työläisiä vastaan. He tunsivat, että valtio on elin kapitalistisen järjestelmän pystyssäpitämiseksi. Siten täytyi taistelun suuntautua myöskin *kapitalistista valtiota vastaan*, t.s. työväenluokan täytyi siirtyä *poliittiseen taisteluun*.

Mutta taloudellisen ja valtiollisen taistelun yhteyden tuntemiseen tarvittiin pitkäaikainen prosessi. Puolen vuosisadan aikana näemme me Englannissa vain taloudellisten taistelujen ajanjaksojen vaihtuvan vain valtiollisen taistelun ajanjaksoiksi, kunnes lopultakin saatiin aikaan näiden molempien taistelumuotojen yhteys, jolloin poliittinen taistelu on vallitsevaa järjestelmää vastaan suuntautuvaa taistelua, jonka alaisiksi taloudellisten taistelujen on alistuttava.

Proletariaatin luokkaedut pakottivat sen taistelemaan kapitalistista järjestelmää vastaan ja tämän taistelun päämääränä täytyy olla valtiollisen vallan valtaus, uuden yhteiskunnallisen järjestelmän voitto, sosialismi. Tätä pääsuuntaviivana olevaa taistelua tukevat alituiset ja joka-

päiväiset työväenluokan taistelut valtansa laajentamiseksi jo vallitsevan yhteiskuntajärjestelmän puitteissa.

Mutta siten ei sosialismi enää riipu ihmisten tahdosta ja toivomuksista, vaan proletariaatin luokkataistelusta. Sosialismi on työväenluokan voiton välttämätön tulos.

Proletariaatilla on taisteluissaan käytettävänä joukko voimakeinoja :

1) Proletariaatti on lukumäärältään ehdottomasti vahvin luokka kapitalistisessa yhteiskunnassa. 2) Kapitalistista järjestelmää tukevien tekijöiden tunteminen antaa proletariaatille käsiin keinot tämän järjestelmän syrjäyttämiseksi. Voimatekijä on siis myöskin *luokkatietoisuus*. 3) Tämä on johtanut *taloudellisten ja poliittisten järjestöjen* luomiseen työväenluokan lukumääräisen ylivoimaisuuden tehokkaasti käyttämiseksi taistelussa. Järjestössä alistuvat yksityisedut koko luokan etujen alaisiksi. Yhteenkuuluvaisuudentunne ja kuri ovat tässä oleellisimmat tekijät.

Siten asetetaan lopulta porvariston järjestynyttä voimaa vastaan proletariaatin järjestynyt voima, minkä avulla yksinomaan proletariaatin voitto on turvattu.

Valtio.

Porvarillinen tiede sanoo, että niin valtio kuin yksityisomistuskin ovat välttämättömiä laitoksia inhimilliselle yhteiskunnalle. Ihmiset tarvitsevat yläpuolellaan olevaa valtaa, joka suojelee heitä toisiltaan ja säännöstelee heidän keskinäiset suhteensa. Valtiota voidaan kylläkin yhdellä tai toisella tavalla korjailla, mutta ei lakkauttaa.

Vastakohtana porvarilliselle opille valtion luonnonvälttämättömyydestä selittää anarkismi, että valtio väkivallan ja ihmiskunnan yhden osan sortamisen elimenä on laitos, jolla ei ole mitään olemisen oikeutta. Taistelun vallitsevaa järjestelmää vastaan täytyy olla taistelua valtion poistamiseksi. Kun valtiojärjestö on murskattu, on samalla lakkautettu kaikki sorron muodot ja saatettu voimaan henkilökohtainen vapaus.

Mainittakoon vielä eräs pikkuporvarillinen ja sosialidemokraattinen valtiokäsitys. Tämän käsityksen mukaan on saatava aikaan kapitalistisen diktatuurin muuttuminen demokratiaksi eli yleiseksi kansan herruudeksi. Tämä päämäärä saavutetaan muka kansan parlamenttaarisen voiton avulla. Tämän sosialidemokraattisen käsityksen ihanteena on vaalilippu, jolla sosialismin pitäisi voittaa. Tämä on taistelua "puhtaasta kansanvallasta". Sosialidemokraattiset teoreetikot sanovat, että valtio siten muuttuisi "esivaltavaltiosta" hallintovaltioksi. Valtioon ovat yksityisen kansalaisen sivistykselliset edut monin tavoin yhdistetyt. "Siten olisi muuttunut myöskin yksityisen sielullinen (!!!) suhde valtioon. Itsevaltaisen mahtisanan: 'valtio olen minä' tilalle astuu silloin... valtion kansalaispiireissä vahvistuva tietoisuus: 'valtio olemme me'." Tämä oppi lähtee yrityksestä teoreettisesti perustella sosialidemokraattisten johtajien harjoittamaa proletariaatin pettämistä.

Kaikki nämä opit ovat vääriä. Ettei valtio luonnonlain välttämättömyydellä ole ominaista kaikille yhteiskunnille, sen todistaa parhaiden se ettei valtio ole ollut aina olemassa. Alkuyhteiskunnassa, jossa ei ollut yksityisomis-

tusta eikä siis myöskään luokkia, ei ollut valtiota. Valtio syntyi vasta yksityisomistuksen kehittyessä. Se on välttämätön seuraus yhteiskunnan jakaantumisesta eri luokkiin, jolloin hallitsevat luokat, siis ne, joilla oli omaisuutta, tarvitsivat välttämättä välineen yksityisomistuksen suojaksi. Sellainen väline oli valtio. Sen tehtäväksi tuli sortaa kaikkia omistamattomia luokkia. Kerran syntyneenä täytyi yksityisomistuksen hävittää kaikki heimolait ja tavat. Virkapaikkojen saantioikeus siirtyi rikkaiden luokalle ja myöhemmin tulivat ne perinnöllisiksi. Rikkaat käyttivät tätä valtaansa luonnollisesti valtansa laajentamiseen. He käyttivät heimojen puolustusvälineitä hyökätäkseen toisten heimojen kimppuun, joiden omaisuuden he ryöstivät ja joiden miehet he tekivät orjiksi. Sotavankiorjien lisäksi syntyi myöhemmin vielä velkaorjia, jotka jostakin syystä olivat menettäneet omaisuutensa. Oli siis syntynyt joukko ristiriitoja, joiden selvittämiseen ei vanha heimojärjestys enää riittänyt. Täytyi luoda elin, joka voisi turvata tämän uuden yhteiskunnallisen tilan. Ja yhteiskunta loi itsestään elimen, joka turvasi kokonaisuuden koossapysymisen, ”järjestyksen”. Se oli valtio.

Mikä siis erottaa valtion sitä edeltäneestä heimojärjestyksestä? Jakaantumisen tilalle heimoihin tuli *jakaantuminen alueittain*, sillä heimojärjestystä ylläpitäneitä yhteyksiä, kaikkien heimon jäsenten yhteisiä etuja, ei ollut enää olemassa. Määrättyyn heimoon kuulumisen tilalle tuli kuuluminen määrättylle maantieteelliselle alueelle.

Toinen tuntomerkki, joka jo valtiojärjestön alkua-asteilla erottaa sen oleellisesti heimojärjestyksestä, on

julkinen valta. On selvää, että heimokuuluvaisuuteen perustuva aseellinen elin oli luokkaeroavaisuuksien synnyttyä käynyt mahdottomaksi. Lisäksi voitiin orjat pitää aisoissa vain lujien, aseistettujen järjestöjen avulla. Tarvittiin siis erikoista aseellista järjestöä, joka oli riippuvainen orjanomistajain tahdosta. Mitä enemmän luokkavastakohdat kasvoivat, sitä paremmin täytyi rakentaa myöskin valtion valtakoneisto, koska vain vastaavan koneiston avulla voitiin ylläpitää ”järjestystä”.

”Valtio ei suinkaan ole sellainen mahti, joka olisi ulkoapäin pakotettu yhteiskunnalle... Se on pikemminkin yhteiskunnan tuote sen vissillä kehitystasolla: valtio on sen tunnustamista, että tämä yhteiskunta on takertunut ratkaisemattomiin ristiriitoihin itsensä kanssa, jakaanut sovittamattomiin vastakohtiin, joista se on voimaton vapautumaan. Mutta jotteivät nämä vastakohdat, luokat ristiriitaisine taloudellisine etuineen söisi toinen toistaan ja yhteiskuntaa tuloksettomassa taistelussa, kävi välttämättömäksi näennäisesti yhteiskunnan yläpuolella oleva mahti, joka heikentäisi yhteentörmäystä, pitäisi sitä ”järjestyksen” rajoissa. Ja tämä mahti... on valtio.”

Jos valtion kehityksen alkuvaiheissa riittää aseellinen voima, niin on porvariston vallattua valtiollisen vallan, mikä tapahtui porvarillisen vallankumouksen kautta, luotu hyvin rakennettu ja keskitetty valtiovalta. Seisova armeija, poliisi, virkamiehistö, oikeus, koulu ja kirkko, ne ovat nykyisen valtion keinot ”järjestyksen” ylläpitämiseksi. Me näemme, ettei porvaristo koeta pitää yllä ”järjestystä” ainoastaan aseellisen voimansa avulla. Niille, jotka koskevat ”tämän järjestelmän pyhytteen”, on tar-

jolla muutakin kuin vain vankila ja kuritushuone. On olemassa myöskin henkistä terroria, joka alkaa koulusta ja lakkaa tavallisesti vasta sotapalveluksen mukana. Tämä myrkkyy vaikuttaa hyvin voimakkaasti senkin tähden, että sitä istutetaan työväenluokkaan vain hyvin pienissä annoksissa. Pappi on viimeisenä. Hän haluaa herättää uskoa "jumalan määräämään järjestykseen". Kaikki nämä keinot yhtyvät valtiojärjestössä. Siten on valtiovalta "julkinen valta työväenluokan sortamiseksi, se on luokkaherruuden kone".

Valtiolaitoksen kehityksessä voimme luokkavastakohtaisuuksille perustuvan tuotantotavan erilaisuuksien mukaisesti todeta kolme valtion päätyyppiä. Ne ovat vanhanajan orjavaltio, feodaalinen valtio ja nykyaikainen kapitalistinen valtio.

Vanhanajan valtiota hallitsivat orjanomistajat ja sen päätehtävänä oli orjuuden säilyttäminen. Keskiaikaisen feodalivaltion tarkoituksena oli turvata maaorjuus feodaliherrojen, s.o. maanomistaja-aateliston hyväksi. Aatelisto ja kirkko vaikuttivat yhdessä tämän järjestelmän ylläpitämiseksi. Sen tilalle astui kapitalistinen valtio, jonka tehtävänä on turvata palkkatyön, t.s. luokkasuhteiden säilyminen työn ja pääoman välillä.

Siitä huolimatta, että valtion muodot aikojen kuluessa ovat muuttuneet, on sen luonne luokkavaltiona säilynyt kaikkina aikoina. Mutta kapitalistisen valtion kehityksen mukana saavuttaa valtion kehitys loppunsa. Kapitalistisen yhteiskuntajärjestelmän syrjäyttäminen johtaa sosialismiin, missä kaikki luokkavastakohtat ovat lakanneet ole-

masta ja siten valtio tullut tarpeettomaksi. "Valtiota ei 'lakkauteta', se kuolee vähitellen".

Näemme siis, että luokkayhteiskunnassa on valtio todellakin tarpeellinen. Luokkien hävitessä täytyy valtionkin hävitä itsestään, koska sen koko tarkoitus on vain yhden luokan sortaminen toisen taholta.

Vaikkakaan ei valtio ole ikuisista ajoista lähtien ollut olemassa, ei se suinkaan merkitse, että se olisi luokkien yläpuolella oleva valtajärjestö, niinkuin anarkistit esittävät. Anarkistit näkevät valtiossa itsenäisen valtajärjestön, joka perustuu väkivaltaan ylhäältäpäin ja alistumiseen alhaaltapäin. He katsovat valtiota ja puolueita irroitettuina yhteiskunnan taloudellisista perusteista, joilla ne lepäävät ja näkevät valtiossa yleensä kaiken pahan alun ja juuren. Valtio on jokaisen luokkaherruuden oleellinen osa. Niin kauan kun on olemassa luokkia, täytyy myöskin valtion olla olemassa.

On olemassa joukko kapitalistisia maita, joissa on monarkistinen ja taas toisia, joissa on tasavaltalainen hallitusmuoto. Sikäli kuin monarkioita vielä on olemassa, ovat ne jätteitä itsevaltiuden ajoilta ja se osoittaa, ettei porvarillinen vallankumous näissä maissa ole suorittanut kaikkea työtään, sillä "kansanvaltainen tasavalta" on kapitalistiselle talousjärjestelmälle ominainen valtiomuoto. Sen pohjalla ei ylöspäin pyrkivällä kapitalismilla ole mitään esteitä tiellään. Siinä esiintyvät kaikki luokkavastakohdat selvempinä. Se on myöskin työläisten luokkataistelun kannalta katsottuna eduksi, sillä tasavalta johtaa ehdottomasti luokkataistelun syventämiseen ja kärjisi-

tämiseen. Tasavalta on toiselta puolen myöskin sopivin valtiomuoto taistelulle proletariaatin diktatuurista.

Kapitalistiset maat, joiden johdossa vielä on perinnöllinen hallitsija, eivät valtiokoneistoltaan oleellisesti eroa tasavalloista. Kuningas on näissä maissa vain varjokuva, koriste juhlallisuuksia varten ilman mitään itsenäistä asemaa. Hän kuluttaa aikansa matkustaen, urheillen ja juhlien, jolloin porvarillinen valtio maksaa hänen laskunsa.

Joka tapauksessa on valtio kuitenkin ”koneisto yhden luokan sortamiseksi toisen taholta, eikä kansanvaltaisessa tasavallassa sen vähempää kuin monarkiassakaan”.

Porvarillinen kansanvalta.

Porvarillinen kansanvalta ei ole mitään muuta kuin kapitalistien diktatuurin peitetty muoto. Kapitalistisen maailman kansanvaltaiset valtiot, jotka alituisesti vetoavat vapauteensa ja kansanvaltaansa, eivät ole mitään muuta kuin luokkasorron ja riiston välineitä. Katsaus nyky-aikaiseen kansanvaltaan riittää tämän toteamaan.

Kapitalististen maiden ”kansanvaltaiset” hallitukset toteuttavat luokkadiktatuuriaan hyvin järjestetyn ja laajalle levitetyn väkivaltaelinten verkon avulla, jotka yli koko maan levinneinä suojelevat ”pyhää järjestystä” kaikilta loukkauksilta työtätekevien taholta.

Tämä tehtävä on porvarillisten valtioiden armeijoilla, joita varsinaisen tehtävänsä — olla aseena finanssipääoman imperialististen suunnitelmien toteuttamisessa —

ohella käytetään maassa kukistamaan kaikki työtätekevien hallitsevan porvariston valtaa vastaan suunnatut liikehtimiset ja sen lisäksi vielä riistettyjen luokkien yrityksiä vastaan parantaa aineellista asemaansa vallitsevan yhteiskuntajärjestelmän puitteissa. Omaisuuden ja lakonrikurien suojelemisesta sen käyttämiseen asti lakonrikku-reina ulottuvat sotaväen tehtävät.

Erikoisia elimiä, jotka yksinkertaisissa "lainrikkomistapauksissa" tarttuvat asiaan, ovat erilaiset poliisimuodostelmat, oikeudet, pakkolaitokset. Niiden tehtävänä on huolehtia siitä, että jokainen noudattaa lakeja ja oikeuksia, jotka ovat hallitsevan luokan etujen ilmaus. Mutta ylin laki on: "Yksityisomistus on loukkaamaton". Ken sitä lakia vastaan rikkoo, joutuu ankarasti rangaistavaksi. Jos nälkäinen varastaa palan leipää, joutuu hän vankilaan. Mutta jos niin sanotun "seurapiirin" jäsenet varastavat koruja, on se sairautta, kleptomaniaa, ellei näistä rikollisista tehdä aivan vastuuttomia, hulluja. Osoittautuu, etteivät nämä elimet ainoastaan herätä lainkunnioitusta, vaan että sattuu sellaistaikin, että käytetään kahdenlaista mittaa samaa asiaa punnittaessa. Mutta vaikkapa itse tuomiossa ei olisikaan kahdenlaista mittaa, jää joka tapauksessa jällelle yhteiskunnallinen eriarvoisuus, joka useasti tekee köyhästä lainrikkojan, ellei hän halua sortua. Miten sanookaan Anatole France: "Laki on sama kaikille. Ylevässä puolueettomuudessaan kieltää se niin rikkailta kuin köyhiltäkin leivän varastamisen, siltojen alla nukkumisen ja kaduilla kerjäämisen". Tämä kirottu yhteiskuntajärjestelmä tekee köyhästä rikollisen. Yksi poliisin päätehtävistä on tarkoin seurata kaikkia

työätekevien joukkojen askeleita ja aseisiinkin turvautuen alkuunsa tukahduttaa kaikki yritykset, jotka näyttävät jotenkin uhkaavan vallitsevaa yhteiskuntajärjestelmää. Hallitsevien luokkien lainvastaisiakin tekoja sensijaan usein sallitaan, vieläpä joskus avustetaankin. Niinpä voivat esim. Baijerissa vastavallankumoukselliset järjestöt lähettää aseistettuja joukkojaan työläisiä vastaan, tehdä valtiopetoksen, murhia ja tappoja ilman, että ”järjestyksenvalvojat” olisivat asiaan tarttuneet. Ei ole meilläkään poliisi pahasti hätyytellyt työläishautojen hautakivien hävittäjiä, v:n 1918 työläismurhaajat kulkevat yhä vapaina j.n.e. Mutta työläisten kokouksia ja mielenosoituksia osataan kyllä hajoittaa — niin Baijerissa kuin muuallakin.

Saman luokkaluonteen omaavat porvarillisissa valtioissa myöskin tuomioistuimet, joiden ”riippumattomuudesta” porvaristo niin suurta ääntä pitää. Tuomarit nimitetään hallitsevan luokan jäsenistä tai sen uskollisimmista kannattajista — ja sitäpaitsihan on vain varakkailla ollut tilaisuus suoda lapsilleen tuomarinvirkaankin tarvittava ”korkeampi sivistys” — ja siten tulee koko ”kansanvaltaisen” oikeudenkäytön porvarillinen luokaluonne turvatuksi. Tuomarien valittavuus olisi edistysaskel nykyiseen verrattuna, jolloin tuomarit nimitetään, mutta muistettava on, että silti jäisi vielä voimaan porvariston sivistysmonopoli ja muitakin keinoja, joiden avulla oikeusistuinten luonne saataisiin pysymään suurin piirtein katsoen entisellään. Sillä tuomarin tehtäviinhän kuuluu juuri vallitsevan yhteiskuntajärjestelmän puolustaminen. Ellei hän sitä tarpeellisella tarmolla tee, on hän porvarillisessa yhteiskunnassa tehtävänsä sopimaton ja löytyy

tuhansia keinoja hänen syrjäyttämisekseen. Tuomarit ovat kaikki kasvatetut hallitsevan luokan aatemaailman hengessä ja jo aivan vaistomaisesti katsoo hän siis asioita yksinomaan tältä kannalta, vaikkei mitään henkilökohtaista "pahaa tahtoakaan" olisi olemassa.

On tällöin selvää, että porvarilliset oikeudet joutuvat tekemään porvarillisten lakienkin kannalta katsottuna oikeusmurhaksi leimattavia tekoja. Muistakaamme vain kuuluisaa Dreyfus-juttua Ranskassa, jossa syytettynä ei ollut edes työläinen tai vallankumouksellinen, mutta joka tuomittiin syyttömänä sentähden, että hän oli juutalainen. Joku aika sitten herätti Saksassa suurta huomiota seikka, että muuan saksalainen tuomioistuin oli tuominnut kuolemaan ja mestauttanut erään entisen venäläisen sotavangin ja myöhemmin kävikin selville, että mestattu oli aivan viaton. Mutta hän oli venäläinen ja oli siis syytä epäillä häntä bolshevikiksi. Saksassa ja muuallakin on tunnettua myöskin Max Höltzin juttu. Hänethän on tuomittu murhasta, jonka toinen mies on tunnustanut tehneensä ja on hän syyttömänä istunut monta vuotta saksalaisessa kuritushuoneessa. Sacco—Vanzetti-juttu on myöskin kaikille tunnettu. Sensijaan pääsevät porvarilliset murhamiehet usein rangaistuksetta. Professori Gumbel Saksassa on julkaissut kirjan, jossa hän osoittaa, että Saksassa on vv. 1919—23 murhattu yli 300 työläistä, joiden murhaajat ovat päässeet aivan rankaisematta. Mutta riittää esimerkkejä — niitähän voisi luetella kymmeniätuhansia.

Vaali oikeus ja eduskunta.

Mutta eikö kansan enemmistö sitten itse määrää kotaloistaan? Onhan meillä melkein kaikissa kapitalistisissa maissa yleinen äänioikeus (vaikka useimmissa maissa ei se ulotu esim. naisiin ja nuoriin työläisiin, siis enemmän kuin puolet kansasta on *ilman* äänioikeutta). Ottakaamme Suomi. Jokainen "hyvämaineinen", t.s. sellainen, jota köyhyys ei ole ajanut rikoksiin ja joka ei ole niin huomattavasti ottanut osaa työväenliikkeen toimintaan, että häntä sentähden olisi äänioikeutensa menettänyt, kansalainen, joka ei myöskään ole niin köyhä, että hän nauttisi yleistä avustusta, on 24-vuotta täytettyään äänioikeutettu. Työtekevien, joita on kansan enemmistö, täytyy siis vain valita oikein ja voitto on heidän. Sosialismi tai kapitalismi — sehän riippuu siis vain työläisten ratkaisusta vaalipäivänä. Sanoihan kerran muuan huomattu sosialidemokraatti, että jos meillä on vain 49 prosenttia äänistä, ei sosialismi ole mahdollinen, mutta jos me saamme ääniä 51 prosenttia, on sosialismi tullut todellisuudeksi. Sosialismiin siirtyminen näyttää siis olevan aivan yksinkertainen tehtävä, jolloin työläisten tarvitsee vain kerran kolmessa vuodessa äänestää. Selvä juttu, vai mitä!

Eipä niinkään selvä. Työläinen elää kapitalistisessa yhteiskunnassa ja on sen vaikutusten alainen. Porvaristo omistaa suurimman osan sanomalehdistä, jotka päivittäin ammentavat työläisten mieliin "hurskaan ajattelutavan rieskaa". Pääkirjoituksesta pakinaan ja jatkoromaaniin asti on porvarillisen sanomalehden yksinomaисena tarkoituksena vakuuttaa työläisiä tämän ihanan järjestelmän oikeudenmukaisuudesta. Porvarillisia sanomalehtiä rahoit-

tavat suuret kapitalistiyhtymät ilmoituksien antamisella ja suoranaisilla rahalahjoituksillakin, niin että nuo lehdet ovat hyvin varustettuja, suuria, komeita, runsaasti kuvitettuja j.n.e. sekä suhteellisen halpoja, niin että monet työläiset niitä lukevat. Siten tuntee työläinen maailman vain sellaisena kuin hänen sanomalehtensä sen hänelle näyttää ja hänen hyvin tuntemansa hätäkin näyttää olevan vain osa ikuisesta maailmanjärjestyksestä, jota eivät ihmiset voi muuttaa. Hän menee kirkkoon ja siellä kuulee hän aivan samaa sekä lohdutuksen sanoja tulevasta onnesta ja autuudesta. Hallitseva luokka säilyttää tietoisesti kaikkia työläisten vanhoja tottumuksia ja ennakkoluuloja, jotka estävät häntä selvästi ajattelemasta. Siten on hallitsevalla yhteiskunnalla kirkkoineen, kouluineen, sanomalehdistöineen, "vapaine valistusjärjestöineen" j.n.e. alituinen vaikutusvalta suuriin työläisjoukkoihinkin nähden. Sillä on rahaa, minkä voimalla se järjestää suunnattoman laajan agitatsioonin työläisten keskuudessa. Sillä on käytettävänään sanomalehdistönsä lisäksi kaikki parhaat kokoushuoneustot, parhaat kaunopuhujat j.n.e. Lentolehtisillä ja julistuksilla voidaan peittää kaikki kadut ja seinämät. Toiselta puolen toimii koko valtiokoneisto hallitsevien luokkien hyväksi. Työläisten puolueilla sensijaan on vähän varoja käytettävänään vaalipropagandaansa, sen lehdet ovat pieniä ja köyhiä, sen puhujat ovat tavallisia työläisiä, jotka ovat käyneet vain maailmanrannan kiertokoulua ja siellä taitonsa hankkineet. Omaisuutensa ja valtansa perusteella on hallitsevilla luokilla siis monia etuisuuksia työtätekeviin nähden ja kireän paikan tullen eivät ne häikäile käytännä hyväkseen äänien

ostoa, vaaliväärennystä ja muita "kansanvaltaisia" keinoja "kansan äänen" mieleiseksi muokkaamiseksi. Vaalitaistelukaan ei siis suinkaan ole tasaväkistä kamppailua, vaan suovat siinäkin porvariston taloudelliset mahtiasemat heille etuisuuksia poliittisellakin alalla.

Mutta entäpä, jos siitä huolimatta työläiset saisivat enemmistön eduskuntaan! Siitäkin on esimerkkejä. V:n 1916 vaaleissa sai Suomen sosialidemokraattinen puolue (joka silloin oli luokkataistelupuolue) eduskuntaenemmistön. Tsaarin vallassa ollessa ei porvaristo siitä paljoakaan perustanut. Olihan heillä aina "Pietarin tie" käytettävänä, jos sosialistit eduskunnassa liian "hurjiksi" rupesivat. Mutta sitten tsaari kukistui. Porvariston siihenastista tukea ei enää ollut olemassa. Silloin pantiin "sosialisti" Kerenski, joka oli täydellinen kapitalistien juoksupoika, kasakoiden avulla hajoittamaan laillisilla vaaleilla valittu kansaneduskunta. Ja porvaristo ei pannut tikkua ristiin "kansanvallan" puolustamiseksi. Vain sosialistit ajoivat laillisuuden ja kansanvallan asiaa, mutta onnettomuudeksi olivat he liian heikkoja panemaan reaalista voimaa vastalauseittensa taakse.

Saksissa oli sama juttu v. 1923. Saksin eduskuntaan, maapäiville, valittiin sosialidemokraattis-kommunistinen enemmistö. Mutta tätä ihanuutta ei kestänyt pitkälti. Porvarillisenemmistöinen Saksan valtakunnanhallitus järjesti rankaisuretkikunnan Saksia vastaan, joka oli toiminut vain laillisten oikeuksiensa puitteissa. Valtion voimakeisto, armeija, hajoitti kansan valitseman hallituksen ja tilalle asetettiin uusi hallitus. Ja siinä samalla opetti armeija konekiväärien välityksellä työläisille, mitä mer-

kitsee laillisten oikeuksien käyttäminen. Tämän konekivääriopetuksen tuloksena oli muutama tuhat kuolleita ja haavoittuneita työläisiä. Mikään ei voi sen paremmin osoittaa "kansanvaltaisen valtion" arvoa. Vielä yksi esimerkki. Eräiden olosuhteiden pakosta oli Saksan parlamentti v. 1923 pakotettu laatimaan lain työttömyysavustuksen korottamisesta. Mutta mitä selitti silloin parlamentille vastuunalainen hallitus? Se kieltäytyi lakia toteuttamasta. Lakialaativa valta on yhtä ja toimeenpaneva valta toista. Eikä eduskunnalla ole oikeutta pakottaa hallitusta lakien täytäntöönpanoon. Eduskuntahan on vain lakialaativa eikä toimeenpaneva valta.

Valitsijoiden laajoilla joukoilla ei ole minkäänlaista mahdollisuutta vaikuttaa eduskunnan toimintaan. Heidän osallisuutensa lainlaadintaan rajoittuu vain siihen, että he kerran kolmessa vuodessa saavat vetää viirun paperipalasan kulmaan. Jos valitsijoiden valitsema edustaja vaalilupauksistaan huolimatta ei edusta valitsijoidensa etuja, ei mikään voi häntä siihen pakottaa. Valitsijat ovat aivan voimattomia, sillä edustaja pysyy eduskunnan jäsenenä koko vaalikauden. Vaalioikeus on siis oikeus kerran kolmessa vuodessa määrätä, kuka valitsijaa seuraavien vuosien kuluessa tulee edustamaan tai sortamaan. "Se ei siis ole mitään muuta kuin työväenluokan kypsyyden mittari. Enempää ei se voi olla eikä tule olemaan nykyisessä valtiossa", sanoi Engels yleisestä äänioikeudesta.

Mutta miksi siis ollenkaan ottaa osaa koko vaaleihin, sanovat monet. Parempi on korvata parlamenttaarinen toiminta joukkojen vallankumouksellisella toiminnalla.

Tässä on kuitenkin toivomus ajatuksen isänä. On selvää, että työväenluokan johtavan, vallankumouksellisen osan on sovellettava toimintatapansa joukkojen yleisen tason mukaiseksi, sillä vallankumouksellinen taistelu vallasta edellyttää vastaavaa joukkojen tietoisuutta. Myöskin eduskunnan kautta voidaan tätä tietoiseksitulemisprosessia edistää, hyvin paljon juuri siten, että itse eduskunnassa toimien vapautetaan joukot parlamenttarismin harhoista. Eduskunnan puhujalavaa on luonnollisesti käytettävä hyväkseen vallankumouksellisesti, on siis luotava luja yhteys eduskunnallisen toiminnan ja eduskunnan ulkopuolella tapahtuvan joukkojen toiminnan välillä. Työväenluokan etujoukon on käytettävä hyväkseen parlamentin puhujalavaa niinkauan, kun ei se ole kylliksi voimakas korvaamaan sitä muilla keinoilla.

Toimeenpaneva valta on porvarillisissa valtioissa kokonaan eristetty lakiasäätävästä vallasta ja on se kokonaan hallitsevan luokan käsissä. Toimeenpanevan vallan etunenässä on hallitus (valtioneuvosto), joka on kokoonpantu kapitalisteista ja niiden aseenkantajista. Koko hallintokoneisto on pantu kokoon ei valittavista toimitsijoista, vaan toimeensa nimitetyistä virkamiehistä, jotka ovat täydellisesti riippuvaisia hallituksesta. Usein muodostuu kuitenkin tämä virkamieskasti valtioksi valtiossa, kuten esim. ohranalaitos Suomessa. Virkamiesten erottamattomuus suojelee heitä niin lujasti, että esim. Suomen eduskunta ei kykene erottamaan toimestaan jotakin pikkupitäjän nimismiestä, ellei tämä ole melkein murhaa tehnyt. Korkeimmat virkamiehet ovat kaikki yläluokkien jäseniä tai joka tapauksessa sellaisista luokista, jotka taloudellisesti,

aatteellisesti ja poliittisesti ovat hallitsevien luokkien alaisia.

Sellainen toimeenpanevan vallan kokoonpano voi tehdä tyhjäksi kaikki epämiellyttävät parlamentin toimenpiteet. Mitä lakeja tahansa eduskunta päättääkin, ne toteutetaan vain sikäli kuin hallitukselle, t.s. sen takana seisoville pankkiireille ja kapitalisteille sopii. Kaikki muu jää vain paperille. Miten suuri vaikutus koko virkamiehistölläkin tässä suhteessa on, sen osoittaa kieltolain kohtalo Suomessa. Jos kaikki maan virkamiehet todella olisivat halunneet kieltolain toteuttaa, ei tilanne tällä alalla olisi nyt sellainen kuin se on. Mutta onhan hallitus eduskunnalle vastuunalainen, sanotaan. Työväen kannalta ei se merkitse mitään, koska eduskunnan enemmistö on kokoonpantu saman luokan edustajista, jotka hallituksessakin istuvat. Ja tämä enemmistö hyväksyy kyllä kaikki hallituksen toimepiteet, jotka ovat tähdätyt työläisiä ja työtätekeviä talonpoikia vastaan, hallitsevan luokan hyödyksi. Kansanedustajain paljonpuhuttu koskemattomuus on myöskin sangen kyseenalainen, silloin kun kansanedustaja on todellinen työläisten ja talonpoikien asianajaja. Siitä on meillä esimerkkejä kaikista "kansanvaltaisista" maista, eikä vähinnä meiltä Suomesta.

Mutta onhan kapitalistisissakin maissa joskus myöskin "työväenhallituksia". Onhan niitä — mutta mitä ovat ne saaneet aikaan. Englannissa oli "työväenhallitus" joka rakennutti sotalaivoja, joita kapitalistiset hallitukset eivät uskaltaneet rakentaa, joka sortii Intian ja muiden siirtomaiden jo ennestäänkin orjuutettuja kansanjoukkoja j.n.e. Suomessa "työväenhallitus" samoin raken-

nutti vedenalaisia, auttoi kapitalisteja rikkomaan 8-tunnin työaikalakia, lahjoitti Suojärven talonpoikien maat rikkaille tukkiyhtiöille, pani alulle suurenmoisen ohranavainon työläisiä vastaan j.n.e. Onhan siinä jo ansioita "työväenhallituksen" osalle. Se onkin kaikki, mitä "työväenhallitus" kapitalistisessa maassa voi aikaansaada. Jos se työväen etuja valvoisi, ei sitä hallitustuoleille päästettäisikään ja jos pääsisi, niin heti pudotettaisiin. Sellainen "työväenhallitus" ei ole mitään muuta kuin työläisten hämäämistä kauneilla sanoilla.

Hallituksen riippuvaisuus eduskunnasta sisältää siis vain hallitusten vaihdoksia, riippuen ne kulloinkin vallitsevista voimasuhteista porvarillisten puolueiden kesken. Mutta hallituksen vaihdos ei itse asiassa muuta mitään. Mikä porvarillinen puolue tahansa vallassa onkaan, parlamentaariskansanvaltainen järjestelmä on aina kapitalistisen porvariston luokkadiktatuuria, joka esiintyy kansanvallan petollisen naamarin alla.

Kansalaisoikeudet ja -vapaudet.

Oleellinen "vapaus" porvarillisessa valtiossa on niinsanottu puhe- ja painovapaus. Jokaisella on oikeus ilmaista vakaumuksensa, julkaista sanomalehtiä, kirjoja j.n.e. ja niissä kehittää katsomuksiaan. Katsokaammepa nyt, mitä työläinen näillä vapauksilla voi suorittaa.

Sanomalehden kustantaminen tuottaa suuria kustannuksia ja useimmissa porvarillisissa valtioissa on suoritettava vielä korkea takaus siltä varalta, että sanoma-

lehti tekee itsensä syylliseksi painovapausrikokseen. Kapitalistit voivat perustaa etujansa valvomaan ja työläisiä puijaamaan niin monta sanomalehteä kuin he haluavat, heillähän on rahaa siihen. Työläisillä sensijaan on vain sangen vähän varoja käytettävänä ja siis myöskin vähän sanomalehtiä. Jos työläisten ja talonpoikien siitä huolimatta onnistuu hankkia itselleen muutamia luokkataistelulehtiä, ovat ne alituksen vainon alaisina viranomaisen taholta. Tämän tästä niille tuomitaan suuria sakkoja, pannaan toimittajat linnaan tai koko lehti lakkautetaan. Onpa Suomessa tapahtunut sellaistaakin, että oikeuden päätöksellä on lakkautettu lehtiä "ikuisiksi ajoiksi", vaikka lain mukaan ei sellainen ole ollenkaan mahdollista. Samoin on toimittajia tuomittu muiden kuin painovapauslain pykälien nojalla sanomalehtikirjoitusten johdosta, vaikka sellainenkaan ei olisi sallittua. Edelleen on takavarikoitu lehtiä, joissa ei ole ollut ainoatakaan kirjoitusta, ainoastaan lehden nimi ja eri osastojen otsakkeet. Siten on "sananvapaus" työläisille sangen kyseellistä laatua. Mutta se on yksi parhaista keinoista tiedottomiin joukkoihin vaikuttamiseksi, sillä muutamia työväenlehtiä lukuunottamatta puolustavat lukemattomat muut lehdet vallitsevaa yhteiskuntajärjestystä.

Useimmissa kapitalistisissa maissa on perustuslaissa taattu kokoontumisvapaus. Kaikki kansanosat voivat pitää kokouksia ja ottaa niihin osaa. Usein vaaditaan kokouksen pitämiseen kuitenkin lupa poliisilta tai on siitä ainakin tehtävä ilmoitus. Mutta tästä perustuslaissa taatusta oikeudesta huolimatta estetään useinkin kokousten pito jo etukäteen tai hajoitetaan ne kokouksen jo alettua.

Esimerkkejä ei taaskaan tarvitse mennä hakemaan Suomea kauempaa. Kapitalistisen valtion poliisi on elin, joka useinkin muuttaa työtätekevien kokoontumisvapauden sen vastakohtaksi.

Mutta tämä on vain yksi puoli asiasta. Kokouksien pitämiseen tarvitaan suuria huoneita. Ellei työväki suurilla ponnistuksilla ole itse onnistunut hankkimaan itselleen omaa kokoushuoneustoa, ei sitä muihin huoneustoihin juuri lasketa ja silloinkin vain korkeita vuokria vastaan. Näitä omiakin kokoushuoneustoja on työväeltä ryöstetty sadottain, milloin valtion, milloin sosialidemokraattien toimesta. Muodollinen kokoontumisvapaus ja sen tosiasialliset käyttömahdollisuudet eivät siis ollenkaan ole sopusoinnussa keskenään. Kokoontumisvapauden kuuluu vielä, että useissa maissa on nuoriso lailla kielletty ottamasta osaa poliittisiin yhdistyksiin tai niiden järjestämiin kokouksiin. "Poliittiset yhdistykset" tarkoittavat tietysti vain työväen luokkataistelujärjestöjä.

Useissa maissa on työläisillä myöskin yhdistymis- ja lakko-oikeus. Työväen poliittisesta yhdistymisoikeudesta käytännössä on Suomen työläisillä ollut paljon kokemuksia. Onhan Suomessa hajoitettu kolme laillisesti ja julkisesti toiminutta työväenpuoluetta ja kolme nuorisoliittoa. Kommunistinen puolue on säilynyt hajoitukselta vain sen kautta, että se on ollut kyllin viisas pysyäkkeen maanalaisena, niin ettei siihen ole päästy käsiksi. Useimmissa kapitalistisissa maissa toimivat kommunistiset puolueet tosin julkisesti sallittuina, mutta nekin alituisten vainojen alaisina. Mutta taloudellisellakin alalla on työläisten yhdistymis- ja lakko-oikeus monien rajoitusten

alaisena. Useissa maissa on lailla kielletty monien teollisuusalojen tai maatalouden työläisiä kuulumasta ammattilisiin järjestöihin. Työläisiä erottelemalla ja muilla taloudellisilla mahtikeinoilla koetetaan tätä oikeutta vieläkin supistaa. Lakkosten sattuessa asettuu porvarillinen valtiovalta useasti lakkolaisia vastaan, onpa Suomessa pantu lakkosten johtajia vuosikausiksi kuritushuoneeseenkin. Lakkovahtioikeuteen sekaantuu poliisi myöskin usein. Lakonrikkurit sensijaan ovat valtion erikoisessa suojeluksessa ja ne saavat useinkin mellastella mielensä mukaan aivan häiritsemättä. Jos lakkotaistelu saavuttaa suuren laajuuden, komennetaan sotaväkeä paikalle ja toimitetaan verilöyly työväen keskuudessa. Siitä on lukemattomia esimerkkejä eri maista. Englannissahan oli viimeisen suurlakon ja kaivostyöläisten lakon aikana piiritystä.

Tämä kaikki on selvää havainto-opetusta perustuslainmukaisesta yhdistymisoikeudesta. Se on perustuslainmukainen vain niin kauan, kun ei se porvaristoa erikoisemmin vahingoita.

Kaikkesta huolimatta on työläisellä kapitalistisessa yhteiskunnassa vissiä juriidisia oikeuksia, jotka porvaristo myönsi, koska työläisen muodollinen vapaus on välttämättömyyden takana hänen taloudellisesti orjuuttamiseksi. Tämä vapaus on kuitenkin samalla yksi työväenluokan keinoista sen taistellessa taloudellista orjuuttaan vastaan. Poliittiset oikeudet tulevat keinosta yhteiskunnallisten tuotantovoimien kehittämiseksi keinoksi, jolla koko yhteiskuntajärjestelmä nostetaan saranoiltaan.

Porvariston menettelytapa luokkataistelussa.

Työväenluokan vallankumouksellisena päämääränä on kapitalistisen yhteiskuntajärjestelmän syrjäyttäminen, kun taas porvaristolla ei ole mitään muuta tehtävää kuin kapitalistisen yhteiskunnan olemassaolon turvaaminen. Porvariston koko suhtautuminen työväenluokkaan riippuu tästä seikasta. Mutta sen tiellä on joukko vaikeuksia, jotka johtuvat itse kapitalistisen talousjärjestelmän luonteesta. Porvaristo kehittää ja mullistaa alituisesti koko talouden. Samalla terävöittyvät kapitalistisen järjestelmän sisäiset ristiriidat yhä enemmän ja proletaarinen vallankumous on se kiertämätön kohtalo, jota kohti koko kapitalistinen yhteiskuntajärjestelmä ajautuu. Porvaristo luo oman haudankaivajansa, proletariaatin.

Ellei porvaristo siis voi välttää historiallista kohtaloaan, täytyy sen päähuolena olla tämän tapahtumisajan lykkääminen mahdollisimman kauas. Sen taistelulla työväenluokkaa vastaan voi olla korkeintaan tämä vaikutus. Kuten jokainen hallitseva luokka, toivoo porvaristokin kuitenkin voivansa juosta kohtaloaan pakoon. Ja mikäli porvariston tie aavistaa lopun olevan lähellä, ei se näe siinä vain yhden luokan, vaan kokonaisen maanosan perikadon. "Länsimaiden perikato" oli yleinen tunnus silloin, kun vallankumouksen aallot maailmansodan jälkeen korkeimmillaan riehuivat.

Sellaisessa asemassa voi porvariston politiikka työväenluokkaa vastaan luonnollisesti vain heilua kahden äärimmäisyyden välillä. Mutta kun kaikki keinot ovat voimattomia estämään yleisen kehityksen kulkua ja voivat ne

ainoastaan hiukan muuntaa taistelun suuntaa, täytyy myöskin porvariston politiikassa ilmetä vissi epävarmuus. Ne äärimäisyydet, joiden välillä porvariston politiikka heiluu, ovat *reformi ja väkivalta*.

Kapitalistisen riiston edellytyksenä on työmiehen oikeudellinen vapaus. Porvaristo valloitti vallan tunnuk-sien "Vapaus, Veljeys, Tasa-arvo" alla. Työväenluokka käyttää työmiehen taloudellisen orjuuden edellytyksenä olevia oikeudellisia vapauksia taistelussa porvaristoa vas-taan. Työväenluokka käy taloudellisia taisteluja ase-mansa parantamiseksi. Lakkoja syntyy kapitalistien voi-ton pienentämiseksi. Mutta siinä lakkaa hyvänsuopuus. Porvaristo käyttää heti valtiollisia voimakeinojaan tais-telun kukistamiseksi tai hyökätäkseen yleensä yhdistymis-oikeutta vastaan. Hyvänä esimerkkinä siitä on Englan-nin suurlakko. Porvaristo vaatii heti hallitukselta ammatti-yhdistysten oikeudellisen aseman muuttamista, jotta am-mattiliitot voitaisiin tehdä vastuunalaisiksi lakkojen aiheuttamista vahingoista. Muutamat vaativat jopa yhdis-tymisoikeuden lakkauttamista. Siis heti kun perustus-lainmukaiset oikeudet aiheuttavat vahinkoa porvaristolle, hakee se keinoja niiden poistamiseksi. Mutta työläisillä on vielä silloinkin keinosensa. Italian fascistihallitus kielsi ammattiliittojen olemassaolon. Työläiset vastasivat maan-alaisten ammattillisten järjestöjen perustamisella. Hei-dän taistelunsa saavuttaa tietoisempia muotoja.

Sosialististen aatteiden levenemistä estääkseen laati Saksan porvaristo viime vuosisadan 80-luvulla kuuluisat sosialistilait. Kaikkea sosialistista agitatsionia rangaistiin ankarasti. Mutta mikä oli tuloksena? Sosialistinen liike

kasvoi kaikista uhreista huolimatta, niin että porvariston kymmenen vuoden kuluttua täytyi myöntää, että laki ei vastannut tarkoitustaan. Toinen esimerkki. Jonkun maan porvaristo riistää työläisiltä äänioikeuden. Proletariaatti vastaa ulkoparlamenttaarisilla keinoilla, muuttaa mielenosoituksilla ja joukkolakoilla taistelun toisaalle ja antaa yhä uusia iskuja kapitalistiselle järjestelmälle. Väkivaltakeinotkin osoittautuvat siis kykenemättömiksi osumaan proletaariseen liikkeeseen, sillä liike sovelluttaa toimintamuotonsa tilanteen mukaiseksi. Niinkin raaka ja häpeällinen keino kuin valkoinen terrori voi nousta vain määrittäytyyn asteeseen saakka. Silloin ehkä vetäytyy liike joskin aikaa takaisin ja hetkisen vallitsee hautausmaan hiljaisuus. Mutta pian seuraa maanalaisten järjestöjen luominen, jotka eri keinoin tunkeutuvat esiin ja uudelleen vaikeuttavat porvariston asemaa, koska selvä taistelulinja, joka tavallisesti on näkyvissä yhteiskunnallisissa taisteluissa, ei nyt pääse näkymään.

Väkivaltakeinojen hyödyttömyydestä ajan pitkään vakuuttautuneena tarttuu porvaristo toiseen keinoon, *reformiin, keinoon työväenluokan harhaanjohtamiseksi.*

Väkivaltakeinot kohottavat tavattomasti työväenluokan luokkatietoisuutta. Mutta luokkatietoisuus, se että työväenluokka tuntee oman asemansa, tulee "voimaksi, niin pian kun se käsittää joukot". Reformeilla toivoo porvaristo voivansa estää tai häiritä tämän prosessin kulkua. Porvarillinen parlamentti päätti joukon parannustoimenpiteitä, kuten sairaus- ja tapaturmavakuutus, työttömyys- ja vanhuusvakuutus ja muita sellaisia. Siten toivoo por-

varisto muutamilla kapitalismin pöydältä heitetyillä murusilla pidättävänsä työläiset taistelusta tätä järjestelmää vastaan. Sekin saattaa joksikin aikaa onnistua. Niin agiteerattiin Saksassa sosialistilakien lakattua, että "keisari johtaa kansan ihaniin aikoihin". Kun työläinen tulee vanhaksi, saa hän vanhuuseläkkeen. Jos hän jonkun tapaturman kautta tulee työkyvyttömäksi, saa hän tapaturma-avustusta j.n.e. Tämä agitatsioni oli sitäkin tuloksellisempaa, kun osa työväenjohtajista — reformistit — tekivät tämän Kullervon kakun työläisille vieläkin maukkaammaksi. Monien työväenluokan johtajien kehittyminen peppureiksi on pitkä ja eri tapauksissa erilaatuinen prosessi, jota ei tässä yhteydessä ole tilaisuus lähemmin käsitellä. Se vain sanottakoon, että huomattavaa osaa siinä näyttelivät murut kapitalismin pöydältä, suora ostettavuisuus, mutta myöskin joukko luokkataistelun vaikeuksia sekä luottamuksen puute sosialistiseen loppupäämäärään nähden.

Mutta myöskin reformit osoittautuvat ennen pitkää kykenemättömiksi hallitsemaan työväen taistelua. Porvaristo itse ei ensinnäkin voi riittävässä määrässä tehdä reformityötä, ellei se halua vahingoittaa itseään ja toiseksi *eivät reformit oleellisesti koske taistelua kapitalismin syrjäyttämiseksi yleensä*. Myöskin työväenluokan keskuudessa kypsyy vissi asioiden tuntemus. He huomaavat kaiken reformityön riittämättömyyden, huomaavat sen kaiken silmänkääntämiseksi ja harhaanjohtamiseksi. Siten on myöskin yhteiskunnallinen reformityö kykenemätön patoamaan proletariaatin luokkataistelua.

Työväenluokka löytää mahdollisten harhailujenkin perästä takaisin tielleen, vallankumoukselliseen taisteluun kapitalistisen talousjärjestelmän hävittämiseksi ja silloin ei porvaristolla ole muuta keinoa kuin turvautua kansalais-sotaan.

Työväenluokan järjestöt

*

VIII

Poliittiset puolueet.

Kapitalistisissa maissa on joukko poliittisia puolueita, muutamissa enemmän, toisissa vähemmän. Yleisesti katsottuna voidaan ne jakaa kahteen osaan: porvarilliset ja työväenpuolueet.

Puolue-elämän yleinen kehityssuunta riippuu kunkin maan määräytyistä historiallisista olosuhteista, historiallisesta kehityksestä. Yleensä on porvarillisissa puolueissa havaittavissa kaksi suurta ryhmää. Muutamissa maissa, kuten Englannissa, Yhdysvalloissa, Belgiassa on vallalla kaksipuoluejärjestelmä. Nämä kaksi puoluetta ovat vanhoilliset ja vapaamieliset. Yhdysvalloissa nimittävät ne itseään republikaaneiksi ja demokraateiksi, siis tasavaltalaisiksi ja kansanvaltalaisiksi. Tällaista tietä on kulkenut kehitys niissä maissa, jotka jokseenkin aikaisin ovat suorittaneet porvarillisen vallankumouksensa tai joissa, kuten Yhdysvalloissa, jotkut erikoiset historialliset seikat ovat tähän vaikuttaneet. Viitattakoon vain siihen, että Yhdysvalloissa ei ole ollut ollenkaan feodalismia kautta.

Porvarillisen vallankumouksen esiintyessä mallimuodossaan Ranskan suuressa vallankumouksessa kehittyi puolue-elämä hiukan toisin. Tätä kehitystietä ovat kul-

keneet ennen kaikkea Ranska ja Saksa. Puoluekehityksen pohjana on siellä alusta alkaen puolueiden jakaantuminen poliittisten periaatteiden pohjalla. Monarkistiset ja tasavaltalaiset puolueet esiintyvät omine aaterakennelmineen, jolloin suurmaanomistuksen ja nykyaikaisen teollisuuden vastakohtaisuudelle perustuvat taloudelliset edut jäivät enemmän huomaamattomiksi. Niinpä taistelivat vielä v:n 1848 porvarillisessa vallankumouksessa Saksassa teollisuudenharjoittajat ja työläiset saman puolueen, demokraattisen puolueen lipun alla taantumusta vastaan. Mutta jo itse taistelussa alkaa jakaantumisprosessi ja proletariaatin pelko ajaa "edistyksen (nuoren porvariston) taantumuksen käsiin".

Jatkuvan kehityksen mukana tapahtuu vähitellen voimien uudelleen ryhmittyminen taloudellisten etuharrastusten mukaan. Ensinnä eroaa työväenluokka porvaristosta. "Pääoman herruus on luonut tälle joukolle yhteisen aseman, yhteiset edut". Taistelussa "kokoontuu joukko, perustautuu luokaksi itseään varten. Sen puolustamat edut tulevat luokkaeduiksi". Toinen prosessi tapahtuu itse hallitsevassa luokassa ja sen kannattajajoukossa. Puolueiden nimet jäävät entiselleen, mutta niiden poliittinen sisältö muuttuu. Puolueiden yhtenäisyyttä loukataan alituisesti, taloudellisten vastakohtien aiheuttamat hajanukset ja pirstoutumiset eivät poistu päiväjärjestyksestä. Parlamenteissa hajoavat porvarilliset puolueet eri ryhmiksi ja sivustoiksi, jotka niiden erikoisedut alituisesti erottavat toisistaan. Saman porvarillisen puolueen sisällä saattaa olla suojelustullien kannattajia ja vapaakaupan kannattajia. Porvaristo luo parlamentin ulkopuolella itsel-

leen erikoisia etujärjestöjään, kuten teollisuudenharjoittajain liittoja, j.n.e., jotka edustavat porvariston eri ryhmien etuja. Ne vaikuttavat yhä suuremmassa määrässä porvariston parlamenttaarisiin puolueisiin ja lopuksi määrää parlamentin ulkopuolella oleva, ratkaisevan vaikutuksen omaava porvariston ryhmä sisä- ja ulkopoliitikasta ja kulloisenkin hallituksen on tähän taivuttava. Hallitus on enää vain porvariston johtavan ryhmän toimeenpanoelin. Mutta siten häviää myöskin porvariston poliittinen aaterakennelma ja jällelle jää alaston etutaistelu.

Toiselta puolen tunkeutuu proletariaatti yhä kauemmas, valtaa yhä uusia asemia ja porvaristo hälyyttää hyökkäykseen. Yksityiset ryhmät tuntevat itsensä liian heikoiksi taistelemaan työväenluokkaa vastaan ja kaikkia yhdistävä harrastus, yksityisomistuksen säilyttäminen, ajaa porvariston yhteen. Syntyy eri puolueiden välisiä liittymiä, joiden päätarkoituksena on hyökkäävän työväenluokan torjuminen. Tämä taistelu tapahtuu tavallisimmin tunnuslauseen alla: "Isänmaa on vaarassa!" Mutta jos työläisten voima edelleen nousee, jos he esim. hankkivat huomattavia asemia parlamentissa, linnoittautuu porvaristo ulkoparlamenttaarisiin asemiinsa. Parlamentti muodostuu juurutuvaksi, mutta porvaristo varustautuu taisteluun. Armeija, poliisi, koko valtion valtakoneisto on valmiina iskuun työväenluokkaa vastaan. Mutta parlamentit puhuvat ja päättävät edelleen, ja samanaikaisesti harjoittaa porvaristo todellista politiikkaa. *Yhteiskunnallinen vallankumous ja kansalaissota alkavat ja silloin osoittautuu ettei "arvostelun ase" voi korvata "aseiden arvostelua"*.

Keskiluokat, jotka eivät kuulu proletariaattiin eivätkä porvaristoon, heiluvat alituisesti molempien luokkataisteluleirien välillä, proletariaatin ja porvariston välillä sinne tänne, taipuen milloin yhdelle, milloin toiselle puolelle. Proletariaatin joukkoihin hukkumisen pelosta ja kuitenkin muuta ulospääsyä löytämättä tarttuvat ne porvarillisen "aatteellisuuden" oljenkorteen, pysyäkseen veden pinnalla. Itsensä edessä paetessaan joutuvat ne suurelta osalta taantumuksen leiriin ja muodostavat siellä itsenäisyyttä vailla olevan lisäkkeen..

Sodan jälkeisenä aikana, jolloin nähtiin aina vallankumoukseen asti johtavaa luokkataistelua, oli esim. Saksassa porvaristo lähellä perikatoaan. Suurkaupunkien kaduilla riehui kansalaissota, porvaristo ryömi voimattomana salaisimpiin kellareihinsa, kuitenkin vielä toivoaan heittämättä. Kun työläiset katusuluilla katsoivat kuolemaa silmiin, astuivat petturit sen omista riveistä, sosialidemokraattiset johtajat, toimintaan. Hallitusvallan otettuaan tunsivat he itsensä taantumuksen sijaisiksi. He riisuivat työläiset aseista ja aseistivat vastavallankumouksen. He murhasivat vallankumouksellisten työläisten johtajat ja tappoivat tuhansia parhaita proletaareja. Tunnuslauseella: "Sosialismi marssii" lujittivat he uudelleen porvariston horjuvan herruuden. Perikatoaan lähellä oleva porvaristo käytti työväenluokan leirissä olevia asiamiehiään valtansa vahvistamiseen. Siten osoittautui "työväenhallitus" sudeksi lampaannahkassa, se on valtansa kadottavan porvariston viimeinen pelastusköysi. Porvariston avioton lapsi on fascismi. Molemmissa tapauksissa on sama lopputulos. Fascismissa lyövät pikku-

porvariston ja ryysyköyhälistön aseistetut joukot mitä raainta väkivaltaa käyttäen työläiset maahan, kun taas sosialidemokraatit koettavat kansanvaltaisella sanahelinällä ja reformistisella paikkaustyöllä pidättää työläisiä taistelusta. Mutta molemmat keinot ovat tuomitut epäonnistumaan. Työväenluokan leirissä olevat petturit päätyvät porvariston leiriin, missä ne ennemmin tai myöhemmin joutuvat unohduksiin. Se on kaiken luopuruuden loppu.

Silloin seisovat porvaristo ja proletariaatti uudelleen toisiaan vastassa.

Tässä taistelussa toteutuu työväenluokan historiallinen tehtävä, porvarillisen järjestelmän murskaaminen. Siitä ei voida väistyä. Ken välissä seisoo, tulee muserretuksi. Keskiluokkien eräät osat tulevat tässä taistelussa proletariaatin puolelle ja käyvät yhdessä sen kanssa taistelua ihmiskunnan vapauttamiseksi. Kaikki epäselvät ja horjuvat joutuvat vastavallankumouksen leiriin, joka käyttää niitä taisteluvälineinään. Mutta silloin päättyy niiden epätoivoinen olemassaolon taistelu niiden tuhoon. Porvarillisen yhteiskunnan ainoana vallankumouksellisena luokkana tulee proletariaatti murtamaan väkivallan, joka seisoo esteenä sosialismin kehityksen tiellä.

Ammattiyhdistykset.

Ammattiyhdistykset ovat proletaarisen luokkataistelun tuotteita. Ne ovat työväenluokan järjestäytymisen yksinkertaisin ja ensimmäinen muoto kapitalistisen tuotanto-

tavan vaikutuksien vastustamiseksi ja syntyvät ne yrityksistä torjua työehtojen huonontamista. Puolustuseliksi luotuina muuttuvat ne lopulta hyökkäyselimiksi, *palkka- ja työehtojen parantamiselimiksi*. Tämä taistelu tapahtuu tuotantolaitoksissa. Yksityisen työläisen taistelu työnantajaa vastaan osoittautuu tuloksettomaksi. Vain proletariaatin järjestynyt voima on keino, jolla työnantajaa vastaan voidaan asettaa tehokas vastarinta.

Työläisten yhdistyminen alkaa siten, että työläiset yhtyvät ammatittain. Ammatittain yhtyminen vastaa pienteollisuusvaihetta kapitalismissa. Toiselta puolen luovat erikoiset ammattiedut voimakkaan yhteenkuuluvaisuustunteen määrättyä ammattia harjoittavien työläisten keskuudessa. Toisistaan riippumatta syntyy siten kapitalistisesti kehittyneimmillä paikkakunnilla eri ammattien paikallisia järjestöjä. Mutta tarvittiin pitkäaikainen kehitys, ennenkuin tämä liittomuoto voitettiin ja saatiin aikaan määrätyn alan kaikkien samassa maassa olevien järjestöjen keskitetty yhteenliittyminen. Kaikkialla ei siihen ole päästy vielä nytkään, niin on laita esim. Englannissa.

Mutta kapitalistisen tuotantotavan kehittyessä, teollisuusmuotojen muuttuessa, pienteollisuuden syrjäytyessä suurteollisuuden tieltä osoittautuu ammattiin perustuvissa järjestöissä, näissä jo voitettujen kehitysasteen jätteissä, joukko heikkouksia, jotka vaikeuttavat tehokasta taistelua kapitalismia vastaan. Nykyään ei teollisuudelle ole enää luonteenomaista yksinäisten verstaiden olemassaolo. Sen tilalle astuu suur- ja jättiläismäinen teollisuus. Yksityisen työnantajan tilalle tulee osakeyhtiö, trusti, konserni j.n.e. Toiselta puolen näemme, että työnjaon lisään-

tyessä kadottavat ammatit yhä enemmän merkitystään. Ammattinsa täydellisesti tuntevan oppineen työläisen tilalle tulee osatyöläinen, joka vuodesta vuoteen toistaa samaa liikettä. Ammattitaitoisen työläisen työntää ammattitaidoton työläinen syrjään. Tehdasta vaihtaessaan voi hän helposti oppia uuden työn.

Tämän alituisen tuotantotavassa tapahtuvan muutoksen johdosta on ammatillisten järjestöjen taistelutaktiikkakin huomattavasti muuttunut. Yhden ammatin käsitettävän järjestön puitteet ovat tulleet liian ahtaiksi. Suuriin ja jättiläistehtaisiin nähden, joissa työskennellään useissa ammateissa vierä vieressä, ei yksityisen ammatin järjestö kykene tehokkaasti puolustamaan työläisten etuja. Taloudellisessa taistelussa ei vain yhden ammatin käsitettävällä järjestöllä ole riittävästi voimaa. Lakon sattua on sen turvauduttava toisiin samassa tehtaassa työskenteleviin ammattiyhdistyksiin. Jo siten vaikeutuu lakon johto, ellei se käy suorastaan mahdottomaksikin. Lisäksi tulee, että työläiset joutuvat pohtimaan yhteisiä asioitaan monissa ammattikokouksissa. Sellaisen ammattiin perustuvan järjestön taloudellisenkaan voima ei enää riitä taistelussa trustia tai konsernia vastaan. Myöskin ammatillisen liikkeen on järjestömuodoissaan siis seurattava pääoman keskittymisprosessin kulkua. Ammattiin perustuva järjestö täytyy vaihtaa *teollisuusjärjestöön*. Teollisuusjärjestö yhdistää teollisuuslaitoksen työläiset yhteen ammatilliseen järjestöön. Siten kohoaa ammattiyhdistysten vastustusvoima ja ne tulevat taistelukykyisemmiksi.

Ammatillisten järjestöjen menettelytapa.

Teollisuuskapitalismin alkuaikoina riippuivat työväenluokan taistelut useinkin vain sattumasta. Taistelu oli enemmän puolustusta kuin hyökkäystä. Tässä enemmän tilapäisessä taistelussa näkevät työläiset heikkoutensa, he ryhtyvät valmistamaan ja järjestämään taisteluitaan ja ottavat huomioon kaikki tekijät, jotka taistelun kulkuun saattavat vaikuttaa. Lopulta syntyy täydellinen ammatillisen liikkeen taisteluoppi. Mutta vaikka strategiset toimenpiteet olosuhteista riippuen vaihtelevatkin, niin taistelun puitteet jäävät silti entiselleen. *Nämä taistelut eivät milloinkaan voi astua ulkopuolelle kapitalistisen järjestelmän puitteiden*, sillä niiden tarkoitushan on palkka- ja työehtojen parantaminen tämän järjestelmän sisällä.

Täten on kuitenkin mainittu vain toinen puoli ammatillisten järjestöjen taistelusta. Sillä vaikkakin ammatillinen taistelu tapahtuu kapitalistisen yhteiskuntajärjestelmän puitteissa, on yksityisten työnantajain kokonaisuutta vastaan käytävä taistelu kuitenkin taistelua kapitalistista järjestelmää vastaan yleensä. Tämä johtaa samaan suuntaan kuin työväen poliittinenkin taistelu sosialistisen yhteiskuntajärjestelmän puolesta. Samat ihmiset käyttävät taistelun molempia puolia sosialismin saavuttamiseksi. Siksi ei kapitalistisen järjestelmän puitteissa käytävää työläisten taistelua heidän asemansa parantamiseksi voidakaan erottaa poliittisesta taistelusta tätä järjestelmää vastaan yleensä. Työläinenhän tuntee, ettei edes hänen asemansa parantuminen muuta ollenkaan varsinaista palkkasuhdetta. Ja juuri tämä tietoisuus johtaa hänet

tietoiseen taisteluun järjestelmää vastaan. Samalla näkevät työläiset taloudellisessa taistelussa ne vaikeudet, jotka ovat heidän edessään taistelussa vallasta. Siten ovat ammatilliset järjestöt jossain määrin sosialismin koulu, niinkuin Marx jo aikoinaan totesi ja "jos ammattiyhdistykset ovat välttämättömiä päivittäisessä sissisodassa pääoman ja työn välillä, ovat ne vielä paljon tärkeämpiä itse palkkatyöjärjestelmän poistamista edistävinä järjestettyinä välineinä".

Ammattiyhdistysten taistellessa työnantajia vastaan tarttuu valtio usein asiaan. Se kieltää lakot, vangitsee johtajat, yrittää syrjäyttää yhdistymisoikeuden. Siten ajautuvat myöskin ammattiyhdistykset tahtoen tai tahtomattaan poliittiseen taisteluun. Niiden täytyy suunnata lakkoase tätä järjestelmää vastaan. Sen voivat ne tehdä *suurlakon* muodossa. Suurlakossa ovat työväen luokka-taistelun molemmat puolet yhdistyneet yhdeksi. Tällaista taistelua voivat ammattiyhdistykset luonnollisesti käydä vain yhdessä proletariaatin poliittisen puolueen kanssa. Mutta ammatillisten järjestöjen poliittinen toiminta lisääntyy vielä enemmän, mitä enemmän valtiollisen vallan valtaus tulee päivänkysymykseksi. Välittömästä taistelusta riiston poistamiseksi eivät ammatilliset järjestöt, elleivät ne halua asettua vastustamaan varsinaista tarkoitustaan, voi pysyä syrjässä. Sillä tällöin muuttuu jokainen taloudellinen taistelu valtiolliseksi taisteluksi ja hetkenedutkin muuttuvat poliittisiksi, valtiota vastaan tähdätyiksi. Itsensä tähden eivät ammattiyhdistykset siis voi olla poliittisesti puolueettomia kapitalisteihin nähden. Ammattiyhdistysten poliittinen puolueettomuus ei ole mitään muuta kuin hal-

litsevien luokkien avustamista poliittisessa taistelussa. *Kapitalisteihin nähden* on ammattiyhdistysten siis aina oltava puolueellisia.

Reformismi ammattiyhdistysliikkeessä.

Mutta nykyään julistautuu suurin osa ammattiyhdistyksistä poliittisesti "puolueettomiksi". Ennen kaikkea tekevät sen amsterdamilaisien ammattiyhdistysten nimellä tunnetut ammattiyhdistykset. (Älköön tähän sekotettako esim. Suomen ammatillisen liikkeen puolueettomuutta eri työväenpuolueisiin nähden — kapitalisteihin nähden ei Suomen ammatillinen liike suinkaan ole puolueeton, vaan ajaa se selvää luokkapoliittikkaa.) Tämä puolueettomuusjulistus johtuu monista syistä, joista historialliset syyt, ammattiyhdistysten erikoinen työala ovat tärkeimmät. Myöhemmin liittyi siihen vielä aivan suora petos.

Englantilaiset ammattiyhdistykset olivat ennen sotaa paras esimerkki reformistisista ammattiyhdistyksistä. Ne hylkäsivät proletaarisen luokkataistelun vallankumouksellisen opin ja rajoittautuivat vain päivittäiseen pikkutyöhön. Jokaisen yksityisen ammattiryhmän palkka- ja työolojen parantaminen oli niiden A ja O. Niille oli ammatillisen työn yhteys poliittisen taistelun kanssa seitsemällä sinetillä suljettu kirja. Ne voivat toimia kapitalistisen yhteiskuntajärjestelmän puitteissa, niillä oli yhdistymisoikeus ja näkivät ne kansanvallassa yleensä työväenluokan päämäärän ja asettuivat lujasti tämän järjestelmän pohjalle. Lopuksi johti se sellaiseen tilaan, minkä

näimme Saksassa vv. 1918—23, jolloin ammattiyhdistykset puolustivat porvarillista kansanvaltaa, t.s. kapitalistista yhteiskuntajärjestelmää vallankumouksellisen työväenluokan hyökkäykseltä.

Tätä suhtautumista porvarilliseen valtioon edistää vielä ammattiyhdistysten jokapäiväinen työkin. Parinkymmenen pennin palkankorotus, onnistunut lakko, jotka kylläkin ovat hyviä asioita, ovat reformisteille ”tavoittelemamme päämäärä”. Kykenemättömänä yhdistämään nykyhetken työtä taisteluun vallasta on reformismille sosialismi vain utukuva, jota todella käytännöllisten ihmisten ei kannata ajaa takaa. Näemme siis, että reformismi löytää itselleen suotuisan maaperän ammattiyhdistysten käytännöllisessä työssä.

Amsterdamin internationale.

Kapitalististen maiden tärkeimmät ja suurimmat ammattiyhdistysliitot ovat reformistisia, t.s. niillä on reformistinen johto. Niiden työläisjoukot kylläkin ovat johtajiaan huomattavan paljon vallankumouksellisempia. Ammattiliitot ovat suurimmaksi osaksi yhtyneet maata käsittäväksi ammattijärjestöksi. Nämä kansalliset ammattiyhdistyskeskukset taas muodostavat yhdessä Amsterdamin internationalen. Amsterdamin internationale luotiin uudelleen v. 1919, sen jälkeen kun se maailmansodan puhjetessa oli luhistunut niinkuin II internationalekin.

Tärkeimpien maiden reformististen ammattiyhdistysten yhteenliittymä on olemassa vuodesta 1902 lähtien.

Silloin perustettiin kansainvälinen toimisto. Tästä kansainvälisestä toimistosta luotiin lopulta v. 1913 kansainvälinen ammattiyhdistysten liitto, jonka toimisto sijaitsi Berliinissä. Kansainvälisen ammattiyhdistysten liiton ohella syntyivät samaan aikaan kansainväliset ammattisihteeristöt, jotka yhdistivät kansainvälisesti saman alan ammattiliitot eri maissa. V. 1919 uudelleen pystyyn notetun Amsterdamin internationalen kanssa on läheisessä yhteydessä kansainvälinen työtoimisto, kansainliiton perustama laitos.

Katsokaamme sitten hiukan Amsterdamin internationalen politiikkaa. Amsterdamin internationalen uudelleenperustamiseen liittyi työyhteyden tunnustaminen työnantajain kanssa kansainliiton työtoimistossa. Reformistien enemmistö oli Ententen käskyläisiä ja asettuivat he ensimmäisessä istunnossaan "tukemaan maailmanrauhaa" Versaillesin "rauhansopimuksen" välityksellä.

Seuraavissa istunnoissa tähtäsi internationalen toiminta pääasiallisesti kapitalismin vakiintumisen auttamiseen Euroopassa. Mitään vakavia toimenpiteitä kapitalismin hyökkäystä vastaan ei internationale ole suorittanut. Se jätti tukematta Englannin kaivostyöläisiä näiden taistelussa. Se tervehti Dawes-suunnitelmaa Saksassa, mutta suhtautui toimeettomana kaikkiin imperialismin rosvoretkiin ja uusiin siirtomaasotiin. Se jätti Kiinan proletariaatin turvattomana imperialismin uhriksi. Vain yhdellä ainoalla alalla on se osoittautunut kansainvälisesti todella toimeliaaksi: taistelussa Neuvostoliittoa ja kaikkien maiden vallankumouksellisia työläisiä vastaan. Siten näemme, että reformistisen ammattiyhdistysinternationalen johto

on nahkoineen karvoineen antautunut kansainväliselle imperialismille ja sen kansainvälistä toimintaa ohjaavat maailman porvariston edut. *Työyhteys porvariston kanssa vallankumouksellisen luokkataistelun asemesta, se on Amsterdamin internationalen toiminnan sisältö.*

Punainen ammattiyhdistysinternationale.

Punainen ammattiyhdistysinternationale on syntynyt taistelua varten reformismia vastaan kansainvälisessä ammattiyhdistysliikkeessä. Punaisen ammattiyhdistysinternationalen perustaminen oli sitäkin välttämättömämpää, koska reformistiset ammattiliitot jatkoivat sodan aikana alkamaansa linnarauhan politiikkaa sodan jälkeen kansainvälisellä pohjalla. Tämä ilmeni suhtautumisessa Geneven työtoimistoon. Reformistit liittyivät tähän kansainliiton haaraosastoon ja työskentelivät siinä rauhallisesti yhdessä kaikkien maiden työnantajain kanssa.

Tämä politiikka lisäsi työläisten tyytymättömyyttä reformistiseen politiikkaan nähden. Oli olemassa vaara, että nämä työläiset jättävät ammattiyhdistykset ja tekevät niistä siten vieläkin enemmän porvariston apuelimiä. Siksi täytyi luoda keskus, joka pidättäisi pettyneet työläiset sellaisesta askeleesta. Siten syntyi Punainen ammattiyhdistysinternationale. Yhtenä sen päätehtävistä oli suorittaa se, mitä Amsterdamin internationale ei tehnyt, saattaa ammattiyhdistykset takaisin luokkataistelun pohjalle, tehdä niistä taas työväenluokan taistelujärjestöjä. Käytännöllisesti voi tämä politiikka ilmetä vain

taisteluna kansainvälistä reformismia vastaan. Tätä taistelua oli käytävä niin aatteellisesti kuin organisaatorisestikin. Aatteellisen taistelun keskeisenä tehtävänä oli taistelu n.k. ammattiyhdistysten puolueettomuutta vastaan ja kansainvälisen ammatillisen eheyden puolesta luokkataistelun pohjalla. Jälkimäinen oli sitäkin välttämättömämpää, kun reformistiset ammattiyhdistykset kävivät mitä kiivainta taistelua vallankumouksellisia työläisiä vastaan, säikkymättä tällöin järjestöistä erottamisia ja hajoittamisiakaan.

Punainen ammattiyhdistysinternationale yhdistää kaikki vallankumoukselliset ammattiyhdistykset ja sitäpaitsi vielä joukon anarkistisia ja anarko-syndikalistisia järjestöjä. Viimemainittujen kanssa on käyty joukko aatteellisia selvittelykeskusteluja, koska ne koettivat PAI:ssakin jatkaa vanhaa linjaansa ammattiyhdistysten puolueettomuudesta ja työväenpuolueiden hylkäämisestä. Näissä keskusteluissa on onnistunut voittaa näissä järjestöissä olevien työläisten enemmistö PAI:n kannalle.

Tärkeimmät PAI:n kongressien käsittelemät kysymykset olivat: kysymys ammatillisen liikkeen puolueettomuudesta, taistelu pääoman hyökkäystä vastaan, lakkostrategian luominen ja kansainvälinen ammatillinen eheys.

PAI:n tarkoituksena ei ole reformististen ammattiyhdistysten hajoittaminen ja tuhoaminen, vaan niiden valloittaminen luokkataistelun kannalle. Vaikka vallankumouksellisen ammattiyhdistyspolitiikan kannattajia erotetaan sadottainkin reformistisista ammattiyhdistyksistä, eivät he ryhdy perustamaan uusia hajoitusjärjestöjä, vaan taistelevat päästäkseen takaisin noihin järjestöihin. Tämä

suhtautuminen reformistisiin ammattiyhdistyksiin osoittaa riittävän selvästi, ettei sosialidemokraattien väite, jonka mukaan vallankumouksellisen ammatillisen liikkeen kannattajat yrittävät tuhota ammatilliset järjestöt, pidä paikkaansa. Sensijaan harjoittavat juuri sosialidemokraatit useissa maissa mitä häikäilemättömintä hajoituspolitiikkaa, josta meillä Suomessakin on riittävästi esimerkkejä. Vasemmistolaiset työläiset haluavat vain vapauttaa ammattiyhdistykset reformististen johtajain turmiollisesta vaikutuksesta. PAI:n toiminnan keskeisenä tehtävänä on yhtenäisen vallankumouksellisen ammatillisen internationalen luominen luokkataistelun pohjalla. Kaikkien luokkatietoisten työläisten tehtävänä ammatillisessa liikkeessä on yhtenäisen, toimintakykyisen kansainvälisen johdon luominen taisteluita varten työväenluokan vapaustaistelun voittoon viemiseksi.

Osuustoimintaliike.

Osuustoiminnalliset järjestöt ovat, niinkuin ammattiyhdistyksetkin, syntyneet työväenluokan taistelusta porvaristoa vastaan. Työläisten alkuaan liityttyä pikkuporvarillisiin osuustoimintayhdistyksiin, ostaakseen tavaransa osuuskaupasta halvemmalla kuin pikkukauppiaalta, vapautuivat he proletaarisen luokkaliikkeen kasvaessa pikkuporvarillisesta osuustoimintaliikkeestä, joka ei näe osuustoiminnassa mitään muuta kuin hiukan parannetun rihkamakaupan. Lopuksi edistivät työväen poliittiset järjestöt osuustoimintaa tietoisesti, koska sekin voi olla luokka-

taistelun elin ja silloin vapautui työväen osuusliike porvariston taloudellisesta ja poliittisesta vaikutuksenalaisuudesta.

Myöskin kansainvälisissä sosialistikongresseissa ennen sotaa tunnustettiin osuustoiminnan merkitys työväen taistelussa, mutta samalla määriteltiin myöskin, mitä osuustoiminta ei saa olla. Kansainvälisen sosialistikongressin päätöksessä v. 1910 sanotaan: "Että osuustoimintaliike, vaikkakaan ei se yksin milloinkaan voi toteuttaa työläisten vapautumista, voi kuitenkin olla tervetullut ase luokkataistelussa ja että työläisille on mitä tärkeintä käyttää tätä asetta".

Osuustoiminnan tärkein tehtävä on vahvistaa ja tukea työläisiä taistelussa porvaristoa vastaan. Osuusliikkeet eivät siis saa olla itsenäisiä järjestöjä, jotka kokoovat yhteen kaikki kuluttajat vain tarkoituksella hankkia jäsenilleen taloudellisia etuja. Osuustoiminta voi kylläkin hieman pienentää työläisen riistämisen määrää kuluttajana. Se voi saavuttaa tuloksia työläisten kuluttajaetujen ajamisessa. Se voi myydä monia tavaroita halvemmalla ja voi se olemassaolollaan harjoittaa alituista painostusta väli- ja pienkauppiaisiin nähden. Mutta mitä enemmän kapitalistinen keskitys edistyy, mitä enemmän pienkaupan tilalle tulevat tavaratalot ja muut sellaiset laitokset, sitä vaikeammaksi tulee osuuskuntien taistelu halpojen tavaroiden puolesta, sillä suurpääomallahan on taloudellinen ylivoima. Vaikkakin osuustoiminnan välitön vaikutus kapitalistiseen järjestelmään on mahdoton, on sillä kuitenkin suuri merkitys työläisten taistelulle esim. lakkojen, sulkujen j.n.e., aikana.

Kulutusosuuskunnat eivät siis ole sellaisia järjestöjä, että ne itsekseen ja omilla keinoillaan voisivat ratkaista yhteiskunnallisen kysymyksen ja siten tekisivät työläisten vallankumouksellisen taistelun tarpeettomaksi. Päänvastoin, sellainen harhaluulo voi johtaa vain niin sanottuun osuustoiminnan puolueettomuuteen ja siten tehdä lopun ainoasta vaikuttavasta tehtävästä, mikä sillä voi olla, nimittäin olla apuelimenä työläisten vapaustaistelussa. Siksi täytyykin jokaisen työläisen, joka vain vähänkin on tutustunut luokkataistelun olemukseen ja työväenluokan vapautuksen ehtoihin, hylätä ”puolueettomuus”, joka pohjaltaan tulisi merkitsemään vain porvariston tukemista.

Mikä siis on osuustoiminnan tehtävä ja merkitys? Kauppapääoman harjoittaman riistämisen vastustamiseksi liittyvät työtätekevät, työläiset, virkailijat samoin kuin pientuottajatkin, talonpojat, käsityöläiset j.n.e. kulutus- ja tuotanto-osuuskuntiin. Osuusliikkeet jakautuvat nimittäin näihin kahteen muotoon. Kulutusosuuskunnat ovat kuluttajain yhdistyksiä kuluttajain tärkeimpien tarvikkeiden yhteisesti ostamiseksi välikädet sivuuttamalla. Jokainen osuuskunnan jäsen maksaa määrätyn summan, osuutensa, joka jää hänen omaisuudekseen ja mikä maksetaan hänelle takaisin, jos hän eroaa osuuskunnasta. Osuuskunnan tuottama voitto käytetään liikkeen laajentamiseen tai myös voidaan se tai osa siitä jakaa jäsenten kesken. Tuotanto-osuuskunnat ovat pientuottajain yhdistyksiä, jotka järjestäytymällä koettavat puolustautua suurkauppiaiden tai myös kapitalististen liikkeenharjoittajain ylivoimaa vastaan. Eri tarkoituksiensa mukaisesti jaetaan tuotanto-osuuskunnat maataloudellisiin, käsityöosuuskun-

tiin j.n.e. Kulutusosuuskunnat ovat ammattiyhdistysten tavoin osa työväenliikkeestä ja voivat ne, kapitalistisen hintadiktatuurin yhä lisääntyessä sitä mukaa kuin monopolisoituminen edistyy, pysyä pystyssä vain liittymällä taistelevan proletariaatin rintamaan kapitalismin poistamiseksi. Mutta koska osuustoimintaliike kapitalistisissa maissa suurimmaksi osaksi on reformistien käsissä, jotka puolueettomuuden varjolla muuttavat osuustoiminnan porvariston apuelimiksi, on luokkatietoisien proletariaatin tärkein tehtävä tällä alalla *osuustoimintaliikkeen aatteellinen ja käytännöllinen muuttaminen reformistisesta vallankumoukselliseksi*. Vain silloin, kun osuustoiminta tietoisesti asettuu proletaarisen vapaustaistelun palvelukseen, voi se välttyä perikadoltaan.

Osuustoiminta Neuvostoliitossa.

Valtiollisen vallan valtauksen jälkeen proletariaatin käsiin tulee osuustoiminnasta tärkeä uuden talouden osa, koska osuustoiminta on se järjestömuoto, jonka avulla vähittäinen siirtyminen tuotannon ja jaon yksityiskapitalistisista muodoista sosialistisiin tapahtuu.

Lenin kirjoitti osuustoiminnan merkityksestä sosialistisessa rakennustyössä: "Proletaarisen vallankumouksen jälkeen saavuttaa osuustoiminta aivan toisen merkityksen. Osuuskunnat ovat talonpoikaistolle sosialismin kouluna, sillä ne opettavat heidät työskentelemään yhdessä. Sitäpaitsi ovat ne vapautumiskeino kulakista (rikkaasta talonpojasta) ja yksityiskauppiasta. Heti kun valtiovalta on

työväen käsissä, heti kun kaikki tuotantovälineet kuuluvat tälle valtiovallalle, on todellisenä tehtävänäme kansan osuustoimintaan vetäminen. Kun kansan osuustoimintaan vetäminen saavuttaa korkeimman mahdollisen asteen, saavuttaa sosialismi itsestään päämääränsä. Pohjaltaan on laajojen kansanjoukkojen riittävä osuustoimintaan vetäminen uuden talouspolitiikan vallitessa kaikki, mitä me tarvitsemme. Se ei vielä ole sosialistisen yhteiskunnan rakentaminen, mutta se on kaikki, mikä tätä rakentamista varten on välttämätöntä ja riittävää”.

I ja II internationale

*

IX

I internationale.

I internationale laski peruskiven työväenluokan kansainväliselle järjestäytymiselle taisteluun kapitalistista yhteiskuntajärjestelmää vastaan. I internationalen luomisella toteutettiin ensi kerran "Kommunistisen Manifestin" loppusanat: "Kaikkien maiden proletaarit, liittykää yhteen!" Kun "Kommunistinen Manifesti", tieteellisen sosialismin ensimmäinen asiakirja, kirjoitettiin, oli Keski-Europpa porvarillisen vallankumouksensa alussa v. 1848.

Pariisin työläisten tappiolla alkava taantumuskausi kohtasi raskaasti työväenliikettä muissakin maissa. Sorrettuna ja lyötynä tarvitsi työväenluokka pitkän ajan, ennenkun se toipui v:n 1848 tappioista. Vasta 50-luvun loppupuolella voidaan havaita työväenliikkeen yleistä elpymistä. Uusi aalto lähti Englannista. Englannin työläiset olivat taistelleet itselleen 10-tunnin työpäivän, minkä Marx merkitsi periaatteelliseksi voitoksi. Myöskin Ranskassa alkoi liike vilkastua. Kapitalistisessa maailmassa tapahtui joukko poliittisia tapauksia, jotka eivät jälkiä jättämättä sivuuttaneet työväenluokkaakaan.

Ranskalaisia työläisiä tuli Englantiin maailmannäyttelyyn ja siellä tapasivat he englantilaisia työväenjohtajia. Tämän kohtauksen ja molemminpuolisen mielipidevaih-

don tuloksena oli I internationalen perustaminen, mikä tapahtui syyskuun 28 päivänä v. 1864 Lontoossa. Uusi järjestö nimitti itseään "Kansainväliseksi työväenliitoksi". Perustamiskokouksessa valittiin komitea, jonka tuli laatia periaatejulistus ja väliaikaiset säännöt. Komiteaan kuului enimmäkseen englantilaisia. Saksalaisista valittiin komiteaan muiden muassa Karl Marx. Usealta taholta esitettiin luonnoksia periaatejulistukseksi, mutta Marx leimasi ne kaikki käyttökelvottomiksi. Lopuksi kirjoitti hän julistuksen, adressin, kansainväliselle työväenluokalle, joka vielä nytkin on vallankumouksellisten työläisten kirjallisuudessa tärkeällä paikalla "inauguraaliadressin" nimellä. "Inauguraaliadressissa" todetaan ensinnä, ettei työväenluokan asema kapitalistisesta kehityksestä huolimatta ole sitten vuoden 1848 vallankumouksen oleellisesti parantunut. Lisääntyvä yhteiskunnallinen rikkaus rajoittuu yksinomaan porvariston hyväksi ja jos pieniä palkankorotuksia joskus tapahtuukin, tekee hintojen kohoaminen niiden vaikutuksen tyhjäksi. Lopuksi viitataan adressissa siihen että *työväenluokan velvollisuus on vallata valtiollinen valta*. Myöskin kapitalististen valtioiden uusien rosvo sotien vaarat voidaan torjua vain työväenluokan sankarillisella vastarinnalla. Työväenluokan kansainvälinen yhteistyö on tärkeämpää kuin milloinkaan ennen. "Inauguraaliadressikin" päättyy "Kommunistisen Manifestin" taisteluhuutoon: "Kaikkien maiden proletaarit, liittykää yhteen!" "Inauguraaliadressin" tärkeimmät ajatukset olivat: Luokkaherruuden hävittäminen. Siihen tarvitaan kansainvälisen työväenluokan järjestöllistä yhdistymistä itsenäiseksi luokkapuolueeksi. Ammattiyhdistysten tukeminen.

Osuuskuntien perustaminen. Taistelu työväenlainsäädännön puolesta.

I internationalen säännöt käsittelivät erikoisesti järjestäytymiskysymystä. Liikkeen johdossa oli yleisneuvosto. Yleisneuvoston valitsi vuosittain kokoontuva kongressi. Kongressi määrää yleisneuvoston olinpaikasta. Yleisneuvostolla on laajat valtuudet.

Internationaleen liittyneet kansalliset järjestöt saivat säilyttää omat järjestönsä. Mutta yleisneuvosto vaati kuitenkin kaikkien samassa maassa olevien internationaleen kuuluvien järjestöjen yhdistämistä. Tämä olikin I internationalen toiminta-ala yleensä: *pohjan valmistaminen laajaa ja itsenäistä työväenliikettä varten*. Mutta työväenliike kehittyi kuitenkin vasta senjälkeen, kun eri europa-laisten valtioiden taistelu kansallisesta riippumattomuudesta oli lopullisesti päättynyt.

Yksi suurimmista vaikeuksista I internationalen tiellä oli periaatteelliset ja menettelytapaerimielisyydet, joita alusta asti esiintyi sen riveissä. Tämä johtui siitä, että keskenään taistelivat kolme suuntaa, joiden vaikutus eri maissa oli erilainen. Nämä kolme suuntaan olivat: Marxin kannattajat, jotka asettuivat tieteellisen sosialismin pohjalle, Proudhonin kannattajat, jotka pohjaltaan olivat anarkisteja sekä anarko-syndikalistisen Bakuninin suunnan kannattajat. Tämä viimeksi mainittu suunta esiintyi sangen huomattavana vuodesta 1868 lähtien. Se perusti internationalen järjestöissä salaisia ryhmiään, mikä luonnollisesti kärjisti suhteita, niin että lopulta Haagin kongressissa v. 1872 bakunilaiset erotettiin internationalesta. Internationale, joka ei ollut mikään laaja joukkojärjestö,

heikentyi sen kautta vielä enemmän ja kun pääneuvosto muutettiin meren toiselle puolelle New-Yorkiin, oli selvää, ettei internationale enää paljoakaan voisi toimittaa. Lopulta se hajaantuikin v. 1876.

Kun halutaan arvioida I internationalen historiallista merkitystä ja määrätä sen paikka historiassa, on sanottava: I internationale oli kansainvälisen työväenluokan itsetietoisuuden vapaustaistelunsa päämääristä ja teistä saavuttamisen ensimmäinen teko. I internationalen katoamaton ansio on, että se on tehnyt valistustyötä historiallisen kehityksen kulusta ja työväenluokan tehtävän merkityksestä ja kylvänyt kansainvälisesti tieteellisen sosialismin siemeniä. Se valmisti maaperää työväenliikkeen kansalliselle kehitykselle ja levenemiselle, työväenluokan kokoamiselle kansainvälisissä puitteissa omine päämääriin ja omaten itsenäisen yhteiskunnallisen liikkeen. Se kuolee tämän tärkeän tehtävän suorittuaan. Ja sen tuhka nousee uusi, II internationale, joka mahtavine kansallisine järjestöineen edusti huomattavaa voimaa. *I internationale oli historiallinen ylimenomuoto, jonka korkeampi yhteys luotiin vasta maailmansodan jälkeen III internationalen muodossa.*

II Internationale.

II internationale perustettiin v. 1889. Se syntyi nousevan imperialismien aikana. Päinvastoin kuin I internationalen aikana oli nyt suuria laillisia joukkojärjestöjä, jotka muodostivat II internationalen. Mutta se seikka, että joukkopuolueiden kehitys kansainvälisissä puitteissa

kävi häiritsemättä mahdolliseksi, tuli kohtalokkaaksi II internationaalelle. Se muodosti maaperän, jolla *opportunistimin taimet voivat rehevästi kehittyä ja mikä johti lopulta kiihkoisänmaallisuuteen*. Opportunistimin politiikkaan kuului vallankumouksellisista päämääristä luopuminen hetkenetujen hyväksi. Opportunistimin politiikka johti maailmansodan puhjetessa luokkien yhteistyöhön kansallisen porvariston kanssa ja sen seurauksena oli II internationalen romahdus.

II internationalen aika voidaan hyvin jakaa kolmeen jaksoon. Ensimmäinen jakso kestää perustamisesta v:een 1896 asti, toinen v:sta 1896 v:een 1904 ja kolmas tästä v:een 1914. Ensimmäisen jakson aikana käytettiin hyväksi I internationalen kokemuksia. Erottiin lopullisesti anarkisteista. Se olikin oikeastaan ainoa työ, minkä II internationale loppuun asti suoritti.

Opportunisti, joka viime vuosisadan loppupuolelta lähtien pääsi kukkaan useissa sosialidemokraattisissa puolueissa, oli samalla toisen ajanjakson suurena kysymyksenä. Käytiin heikkoa taistelua liian avointa opportunistimia vastaan ja määriteltiin samalla proletaarisen taistelun tärkeimmät periaatteet. Mutta menettelytapakysymyksiä yhteydessä osoittautuivat jo internationalen johdon kaikki heikkoudet ja puolinaisuudet, jotka oikeastaan olivatkin luonteenomaisena piirteenä koko II internationaalelle. Yksi sellainen kysymys oli millerandismi, kysymys sosialistin osanotosta porvarilliseen hallitukseen. Millerand, joka nyt on jo montakin kertaa ollut ministerinä ja Ranskan presidenttinäkin, astui Ranskan sosialistipuolueen jäsenenä ollessaan porvarilliseen hallituk-

seen. Tämä johti kiihkeisiin yhteenottoihin internationalessa. Pariisin kongressissa v. 1900 esitti Kautsky päätöslauselman, jonka mukaan sosialistin astuminen porvarilliseen hallitukseen olisi periaatteellisesti hyljättävä. Mutta jo siinäkin pilkisti pukinsorkka esiin, sillä päätöslauselmassa sanotaan myös, että poikkeustapauksissa voidaan menetellä toisinkin. Tämä "yhdeltä puolen ja toiselta puolen- taktiikka" oli "sankarillisin" askel, minkä II internationale taistelussa opportunistimia vastaan otti.

Työväen taistelulle kaikkein merkityksellisin kausi oli kuitenkin aika v:sta 1904 v:een 1914. Sinä aikana pidettiin paljon neuvotteluja ja tehtiin paljon päätöksiä valtojen imperialistisen politiikan johdosta yhä suuremmaksi käyvän sodanvaaran johdosta. Sotaan nähden määräsi internationale kantansa kuudessa eri kongressissa. Lontoon kongressissa v. 1896 päätettiin sodan suhteen: Sodasta ja rauhasta päättämisoikeus on annettava itse kansoille. Sotien estämiseksi esitettiin myöskin kansainvälisen sovinto-tuomioistuimen perustamista. Pariisin kongressissa v. 1900 esiintyi II internationale Haagin rauhankonferenssia vastaan, koska se ei voi olla tehokas keino sotien vastustamiseksi. Mutta tärkeimmät keskustelut imperialistisesta sodanvaarasta tapahtuivat Stuttgartin kongressissa v. 1907. Silloin oli internationalessa jo oikeistolainen enemmistö ja vasemmistolainen vähemmistö. Enemmistö kannatti sekä kansallista puolustusta että luokkataistelua. Jaurés esitti tämän kummallisen kannan seuraavasti: "Ei isänmaan eikä sosialismin pettämistä".

Vasemmisto (Lenin ja Rosa Luxemburg) esitti ylei-

seen päätöslauselmaan lisäesityksen, joka myöskin hyväksyttiin ja jossa lausutaan ajatus imperialistisen sodan muuttamisesta kansalaissodaksi. Päätöksessä sanotaan: "Jos sota kuitenkin puhkeaisi, on sosialistien velvollisuus toimia sen nopeasti lopettamiseksi ja kaikin voimin pyrkiä käyttämään sodan aiheuttamaa taloudellista ja poliittista pulaa kansan kuohuttamiseksi ja siten jouduttaa kapitalistisen luokkaherruuden lopettamista". Baselin kongressissa v. 1912 otettiin kanta sotaan nähden vieläkin terävämmin. Siellä varoitettiin hallituksia jännittävästä joustasta liian kireälle ja viitattiin siihen, että ranskalais-saksalaisen sodan seurauksena oli Pariisin Kommuuni. "Työläiset pitivät rikoksena toistensa ampumista kapitalistien voiton, hallitsijahuoneiden kunnianhimon hyväksi tai diplomaattisten salaisten sopimusten kunnian kirkastamiseksi".

Siten puhui II internationale selvää kieltä sotaa vastaan. Mutta hetkeäkään eivät opportunistit ajatelleet näiden päätösten pitämistä, sillä muuten eivät he olisi näitä päätöksiä hyväksyneet. Tämä osoittautui selvästi maailmansodan puhjetessa. Useimmat johtajat muuttuivat kaikista päätöksistä huolimatta yhdessä yössä sodan hehkuviksi kannattajiksi ja asettautuivat he "isänmaanpuolustuksen" kannalle. Mikä voisi olla sen pahempaa proletaarille internationalelle, kuin että sen omat johtajat polkevat sen päätökset lokaan? Opportunismi oli muuttunut kiihkoisänmaallisuudeksi ja siten oli II internationalen romahdus vahvistettu. Sosialistinen kiihkoisänmaallisuus esiintyi kukkeimpana isänmaanpuolustuksen tunnustamisessa imperialistisessa sodassa, jossa kum-

pikaan puoli ei voi väittää puolustautuvansa, vaan jossa molemmat ovat hyökkääjiä, luokkasovinnossa porvariston ja proletariaatin välillä ja proletaaristen vallankumouksellisten toimintojen hylkäämisessä sodan aikana. Se oli sen opportunistin korkeampi muoto, joka oli syntynyt kapitalismin suhteellisen rauhallisen kehityksen aikana ennen maailmansotaa. Sen edustajia olivat siirto-
maavoitoilla lahjotut työväen ylimmän kerroksen miehet. Pelko omasta kohtalostaan ja epäusko sosialismin voittoon olivat lisäaineiksina, jotka ovat luonteenomaista tälle opportunistille. Heidän ja vasemmistolaisten välillä horjui n.s. ”keskusta”, joka lopuksi päättyi opportunistien leiriin.

Kaikesta huolimatta on myöskin II internationale täyttänyt historiallisen tehtävän. Se teki huomattavan paljon työtä laajojen työväenjoukkojen järjestämiseksi. Julkiset joukkojärjestöt olivat II internationalen tärkein tunnusmerkki. Se on harjoittanut laajaa sosialistista valistustyötä ja on auttanut sosialististen aatteiden levenemistä. Mutta se ei ollut vahva kansainvälinen järjestö ja kansallisille järjestöille olivat sen päätökset vain viittauksia. Se meni pitemmälle kuin I internationale siinä, että se loi joukkojärjestöjä, mutta jäi siitä jälkeen siinä, että se ei muuttanut internationalea yhtenäiseksi ja valankumoukselliseksi maailmanpuolueeksi, jolla olisi ollut keskitetty ja yhtenäinen johto ja jossa kansainväliset päätökset ovat yli kaiken. Se muodostui opportunistin tyyssijaksi ja opportunistin voitonpäivä oli II internationalen luhistumisen päivä.

II internationalen romahduksen jälkeen jäi vain pie-

niä sosialistisia ryhmiä uskollisiksi vallankumoukselliselle marxilaisuudelle; venäläiset bolshevikit Leninin johdolla, Spartakus-ryhmä Karl Liebknechtin ja Rosa Luxemburgin johdolla Saksassa, kansainvälisten kommunistien ryhmä Saksassa, eräät Balkanin puolueet ja ryhmät sekä eräät muut. Nämä ryhmät sekä eräät horjuvat pasifistiset ryhmät muista sosialidemokraattisista puolueista kokoontuivat v. 1915 konferenssiin Zimmerwaldissa Sveitsissä ja vähän myöhemmin Kienthalissa. Neuvotteluissa ei saavutettu täyttä yksimielisyyttä, koska vallankumouksellinen osa konferenssin osanottajista piti kiinni marxilaisesta tunnuksesta: "Imperialistinen sota on muutettava kansalaissodaksi". Nämä loivat oman ryhmänsä "Zimmerwald-vasemmiston", joka jatkoi vallankumouksellista valistustyötä. Tämä ryhmä oli olemassa maaliskuuhun asti v. 1919, t.s. III kommunistisen internationalen perustamiseen asti, mikä tapahtui maailman ensimmäisen proletarisen valtion pääkaupungissa Moskovassa.

Maailmansodan päätyttyä, huhtikuussa v. 1919, tapahtui II internationalen kuolleista herääminen, mutta ei enää proletariaatin kansainvälisenä vallankumouksellisenä järjestönä, vaan sellaisena kuin se luhistuessaan oli, porvariston apujoukkona vallasta taistelevaa proletariaattia vastaan. Se veti petoksestan teoreettiset johtopäätökset ja rikkoi lopullisesti välinsä vallankumouksellisen marxilaisuuden kanssa.

N.k. keskusta, joka horjui marxilaisuuden ja reformismin välimailla, perusti Saksan riippumattoman sosialistipuolueen ja Itävallan sosialidemokraattisen puolueen

johdolla v. 1921 oman "Sosialististen puolueiden kansainvälisen yhtymänsä" eli 2 ½ internationalen, joka kuitenkin kahden vuoden kuluttua palasi takaisin luonnolliseen äidinhelmaansa, II internationaleen.

Sodan jälkeinen II internationale ei enää ole mikään työläisten taistelujärjestö. Sen riveissä on kyllä vieläkin paljon rehellisiä vallankumouksellisia työläisiä, mutta siitä huolimatta on se imperialistien ase ja yksi porvariston vahvimista tukipylväistä. Se on kansainvälisen porvariston etujoukko taistelussa Neuvostoliittoa vastaan. Sen teoreetikot, Kautsky etunensä, laativat tähän tarkoitukseen erikoisia teorioitakin. Taistelu Neuvostoliittoa vastaan on ainoa vakava kansainvälinen taistelu, mitä jälleen herännyt II internationale yleensä on käynyt. Kaikki II internationalen puolueet tekevät avoimesti ja häpeämättä sopimuksia porvarillisten vastavallankumouksellisten puolueiden kanssa, tukevat kansainliittoa, tätä englantilais-ranskalaisen imperialismiin työvälinettä ja kaikkia imperialistisia toimenpiteitä Euroopan "rauhottamiseksi", kuten Dawes-suunnitelmaa, Locarnon sopimusta j.n.e. ja keskittävät päävoimansa taisteluun kommunisteja ja yleensä kaikkia työväen todellisten etujen ajajia vastaan.

Imperialististen valtioiden ja idän kansojen vapausliikkeen välisessä taistelussa hyväksyy II internationale vaitiolollaan imperialistien kaiken sorron ja orjuutuksen siirtomaakansoihin nähden, ei puolusta sorrettujen kansojen etuja ja puhaltaa työläisten hämäämiseksi rauhanhuilua.

Sosialidemokraattisten II internationalen johtajain näytellessä osaansa hallituksissa ja parlamenteissa tapahtuu sosialidemokraattisten työläisten joukoissa vasemmalle siirtymistä. Siitä ovat m.m. kaikki viimeaikaiset vaalit eri maissa hyvänä todistuksena. Sillä luokkavastakohtien kasvaessa kasvaa myöskin työväenjoukkojen vallankumouksellinen luokkatietoisuus. Näiden joukkojen voittaminen vallankumouksellisen luokkataistelun tielle on kaikkien luokkatietoisten työläisten tärkeimpiä tehtäviä.

Luokkataistelupuolueen osa
ja tehtävä

*

X

Miksi on proletaarinen luokkapuolue tarpeen?

Työväenluokan historiallinen tehtävä on kapitalistisen yhteiskuntajärjestelmän poistaminen ja sosialistisen järjestelmän rakentaminen sen tilalle. Kapitalistisen yhteiskuntajärjestelmän poistaminen saavutetaan pitkäaikaisen luokkataistelukauden tuloksena. Lopullisen voiton tuo proletariaatin diktatuurin luominen, jonka avulla torjutaan vielä säilyneen porvariston vastarinta. Proletariaatin diktatuurin luominen tapahtuu proletaarisessa vallankumouksessa, jossa työväenluokan enemmistö kaikin käytettävissä olevin keinoin suorittaa viimeisen palveluksen häviöön vihitylle yhteiskuntajärjestelmälle. Vallankumouksessa ilmenee työväenluokan yhteiskunnallinen tarve ja työväenluokassa kypsyy tietoisuus, että vain tämän yhteiskuntajärjestelmän syrjäyttämisen kautta voidaan heidän asemaansa lopullisesti parantaa. Proletaarisen luokkapuolueen tehtävänä on auttaa tämän joukkotahdon esiinastumista, t.s. varsinainen työväenluokan vallankumouksellinen taistelu on puolueen alituisen ja pitkäaikaisen vaikutuksen tulos. Jos työväenluokka itsessään olisi yhtenäinen, jos sillä syntymisensä ensi hetkestä alkaen olisi vain yksi yhteinen kokonaisuus ja se tietoisesti ajaisi

tätä etuaan, ei erikoisia luokkataistelujärjestöjä tarvittaisi. Hallitsevat luokat ovat kylläkin luoneet työläisille yhteiset edut, mutta kestää kauan, ennenkun työväenjoukot ovat tulleet tietoisiksi näistä yhteisistä eduistaan ja ennenkun työväenluokka on perustautunut luokaksi ja käy tietoista taistelua.

Mutta näiden yhteisten luokkaetujen ohella vaikuttavat vielä monet erilaiset sivuedut. Yksityisellä työläisellä on määrättyjä ammattiharrastuksia, jotka välittömästi kiinnostavat vain häntä ja pienempää ryhmää hänen tovereitaan. Hän taistelee määrätyn tehtaan tai määrätyn paikkakunnan puuseppänä työolojensa parantamisen puolesta. Tähän taisteluun ei työväen enemmistö ota välittömästi osaa. Vain tämän ammatin työläiset osallistuvat siihen suoranaisesti, enimmäkseen ammatillisen järjestönsä kautta. Erikoistoiminnallaan edistää siis ammatillinen järjestö tavallaan proletaaristen joukkojen yhteenkuuluvaisuustunteen heikkenemistä. Tämä osoittaa, miten tärkeätä on luokkatietoisten työläisten työ ammatillisissa järjestöissä proletaarisen luokkataistelun loppupäämäärän ymmärtämisen hyväksi. Tämän työn tarkoituksena on yhdistää työläisryhmien erilaiset edut keskenään ja yleensä koko työväenluokan perusetujen kanssa. Mutta myöskään luokkatietoisuuden kehitys ei tapahdu suoraan viivaisesti. Monet työläiset kuuluvat porvarillisiin puolueisiin ja ammattiyhdistyksiin. Asiallisesti katsoen toimivat nämä työläiset luokkaetujensa vastaisesti. Mutta itse eivät he siitä ole tietoisia eivätkä sitä tunnusta. Tämä kaikki osoittaa, ettei työväenluokka ole yhtenäinen ja ettei sitä siis ilman muuta elähytä yksi yhteinen tahto.

Luokkaetujen ja luokkapäämäärien esille saattamiseksi näistä kaikista eroavaisuuksista huolimatta tarvitaan poliittisia järjestöjä, jotka tietoisesti edistävät tätä prosessia ja johtavat työväenluokkaa taisteluun. Tarvitaan siis luokkataistelupuoluetta.

Mitä on luokkataistelupuolue?

Marx sanoo Kommunistisessa Manifestissa: "Käytännössä kommunistit siis ovat kaikkien maiden työväenpuolueiden päättävin, muita yhä eteenpäin ajava osa; heillä on teoreettisesti se etu köyhälistön muun joukon rinnalla, että he ymmärtävät proletaarisen liikkeen edellytykset, kulun ja yleiset tulokset". Luokkataistelupuolue on siis osa työväenluokasta ja työväen historiallisen esiintymisen alkuaikoina vain aivan pieni osa. Se on se työväenluokan osa, joka on ymmärtänyt historiallisen kehityksen kulun, joka on selvillä siitä, että työläisten poliittinen taistelu porvaristoa vastaan johtaa uuteen yhteiskuntajärjestelmään, kommunismiin. Luokkataistelupuolueella ei ole mitään omia erikoispäämääriä, päinvastoin edustaa se mitä tarmokkaimmin kokonaisliikkeen etuja, t.s. työväenluokan luokkapäämääriä. Saattamalla työväenluokan tietoiseksi omasta asemastaan on luokkataistelupuolue samalla työläisten aatteellinen ja käytännöllinen johtaja heidän kaikissa taisteluissaan. Siten merkitsee puolue työväenluokan ja kommunismin yhteyttä.

Proletariaatin luokkataistelupuolueen päämääränä on proletariaatin historiallisen tehtävän toteuttaminen, kom-

munismin luominen. Tämän puolueen työntekijöihin kuuluu se osa työväenluokasta, joka on vakuutettu, että kommunistinen yhteiskuntajärjestelmä voidaan saavuttaa vain tarmokkaasti taistelemalla porvaristoa vastaan, vain kukistamalla kapitalistinen yhteiskuntajärjestelmä ja Marxin opetuksen mukaisesti perustamalla proletariaatin diktatuuri.

Luokkataistelupuolueen menettelytapa.

Työväenluokan päämäärän, kommunismin, saavuttamiseksi tarvitaan vähintäinkin työväenluokan enemmistön voittamista luokkataistelupuolueen puolelle. Tämän voi puolue saavuttaa vain läheisesti ottamalla osaa työväen jokapäiväisiin taisteluihin, sillä yksinomaan kommunistisen päämäärän selvittäminen ei riitä voittamaan työläisiä poliittisen taistelun kannalle. Mutta ennen osanottoa työväenluokan yhteiskunnalliseen liikkeeseen täytyy puolueen itsensä olla selvillä päämäärästään ja teistään. Siksi luo puolue itselleen ohjelman, jonka sen poliittisessa työssä täytyy aina olla ohjenuorana. Luokkataistelupuolueen teoreettinen epäselvyys johtaa moniin suuriin vaaroihin, joista suurin on tilapäispolitiikan harjoittaminen. Tilapäispolitiikan olemus on siinä, että antaa tapausten kuljettaa itseään mukanaan, sensijaan, että vaikuttaisi tapauksiin luokan loppupäämäärien mukaisesti. Tilapäispolitiikka johtaa liikkeen epävarmuuteen, ei osata oikein liikehtiä. Liikkeen yksinkertainen jäsen sen enempää kuin johtokaan eivät silloin näe yhtenäistä tahtoa,

joka teoreettisen tietoisuutensa nojalla ohjaisi tapauksia. Silloin on muuten paraskin luokkataistelupuolue kuin laiva ilman perämiestä, joka lopulta joutuu aaltojen armoille. Liikkeen johtajat menettävät ryhtinsä ja lopuksi näkevät he hetkellisissä voitoissa kaiken, mitä yleensä voidaan saavuttaa. Hetkenpolitiikasta tulee liikkeen peruskatsomus ja puolue kadottaa näkyvistään tärkeimmän tehtävänsä, kapitalistisen järjestelmän poistamisen. Työläisetkin saavat tästä politiikasta tartunnan ja taistelu vallan valtaamiseksi näyttää silloin saavuttamattomalta päämäärältä. Vain teoreettisesti selvillä vesillä ollen voi luokkataistelupuolue siis käydä vallankumouksellista taistelua työväenluokan kokonaisetujen puolesta. Marxilaisen teorian alalla ei ole sallittava mitään tinkimistä. Selvyys on tässä suhteessa tärkeämpi kuin yhtenäisyys. Mutta teoreettinen selvyys ei saa johtaa siihen, että luokkataistelupuolue irrottautuu ja eristäytyy työväenluokan yleisestä liikkeestä. Tämä vaara on useinkin proletaarisen luokkapuolueen kehityksen alkuaikoina havaittavissa. Puolueen täytyy päinvastoin mitä läheisemmin ottaa osaa kaikkiin työväen liikkeisiin. Sen täytyy osata käyttää hyväkseen jokaista edullista tilaisuutta joukkojen hyväksi, mutta silloinkin on sen aina pysyttävä yhteydessä kokonaisliikkeen vallankumouksellisen päämäärän kanssa. Ellei tätä oteta huomioon, johdutaan helposti esim. yliarvioimaan työväen taloudellisia taisteluja ja lopuksi muuttuu koko menettelytapa vallankumouksen peloksi. Juuri viittamalla yksinomaan taloudellisten taistelujen rajoittuneisuuteen voi luokkataistelupuolue herättää joukoissa poliittista taistelua varten niin välttämätöntä sosialistista tie-

toisuutta ja alituisesti osoittaa joukoille, että ilman luokkataistelujärjestöjä ei tietoinen taistelu kapitalistista järjestelmää vastaan ole mahdollista. Luokkataistelupuolueen menettelytavan täytyy perustua keskitettyyn hyökkäykseen porvariston linnakkeita vastaan. Tämän hyökkäyksen eri osia ovat teoreettinen, poliittinen ja taloudellinen taistelu ja jokainen näistä on vain osa yhteisestä ja tietoisesta taistelusta vallan valtaamiseksi.

Järjestäytyminen ja luokkataistelu.

Työväenluokan poliittinen taistelujärjestö, puolue, on mahtavin ase työväenluokan vapaustaistelussa. Alituinen poliittinen ja taloudellinen taistelu ovat puolueen elin-ehdoja. Taistelu on sen vahvuuden ja sisäisen yhtenäisyyden koetinkivi. Taistelussa vahvistuu sitäpaitsi aina järjestön tietoisuus ja miten taistelut päättynevätkään, voittoon tai tappioon, niitä on niin johdettava, että ne aina johtavat liikkeen vahvistumiseen. Alituiset taistelut vahvistavat kurintuntoa ja hankkivat puolueelle arvontoa työväenluokan keskuudessa, mikä taas on työväenluokan johtamisen edellytys. Tämä johtoasema on valttava ja siitä ei määrää puolueen tahto, vaan tuomion antaa työväenluokka itse.

Tässä yhteydessä on viitattava erääseen vaaraan. Menestyksissä kasvaa järjestö. Syntyy joukkojärjestöjä. Puolue tarvitsee tämän järjestön ylläpitämiseen suuren ja palkkaanauttivan koneiston. Monet puolueen toiminnat riippuvat järjestön hyvästä kunnosta. Siten syntyy uusi

tekijä, joka vaikuttaa puolueen menettelytapaan. Järjestöjen hävittämisen pelosta väistetään kaikkia sellaisia taisteluita, joissa voitaisiin joutua selkkauksiin porvarillisen valtiovallan kanssa. Selitetään, että ratkaisevien taisteluiden varalta tarvitaan parempaa järjestökoneistoa eikä sitä siis saa kevytmielisesti panna alttiiksi. Tällä tavalla tulee järjestö itsetarkoitukseksi, sensijaan että se olisi keino kapitalismin hävittämiseksi. Luonnollisesti on kaikkia todella kevytmielisiä seikkailuja vältettävä, mutta tärkeissä asioissa täytyy uskaltaa jotain panna peliinkin. Ja järjestöjen hyvästä voinnista noin kovasti huolehtivat unohtavat, että luokkataistelupuolueen on sovellutettava järjestömuotonsa taistelukeinojen mukaisiksi ja että sen käytettävissä on keinoja, joiden avulla valtiovallan iskuja voidaan välttää. Elleivät olot salli julkisten luokkajärjestöjen muodostamista, on työväen kieltämätön oikeus turvautua salaisiin keinoihin. Niin on täytynyt tehdä esim. fascistisessä Italiassa, jossa yksin ammatilliset järjestökin ovat maanalaisia. Samoin on asianlaita monessa muussakin terrorimaassa.

Mitä lähemmäksi vallan valtaamisen hetki tulee, sitä lujemman rautaisen kurin täytyy puolueessa vallita. Tämän osoittavat Venäjän bolshevikien kokemukset ennen vallankumousta ja sen jälkeen. Ilman täydellistä puolueen jäsenten luottamusta sen johtoon ei työväenluokan voitto ole mahdollinen. Tämän jäsenjoukkojen luottamuksen, mikä taistelussa on ehdottoman välttämätöntä, täytyy puolueen johdon osata itselleen hankkia. Sitä taas ei voida hankkia muuten kuin oikealla johtamisella. Olisi aivan väärin alkaa hankkia tätä luotta-

musta järjestöllisillä tai kurinpitotoimenpiteillä järjestön sisällä, sillä ilman oikeata politiikkaa ja johtoa ”muuttuvat yritykset kurin luomiseksi ehdottomasti merkityksettömiksi, vain sanoiksi, ilveilyksi”.

Siksi on välttämätöntä toteuttaa kansanvaltainen keskitys. Se nojautuu yhdeltä puolen kaikkien puolue-elinten valittavaisuuteen. Ainoastaan vaikeissa erikoisolouissa — esim. fascistisessä Italiassa, jossa kaiken toiminnan täytyy olla ankaran salaista ja muissa sellaisissa tapauksissa — voidaan tästä periaatteesta luopua. Toiselta puolen merkitsee se taas alempien elimien alistumista ylempien johdettaviksi. Nämä ovat luokkataistelupuolueen järjestölliset perussäännöt.

Joukkopuolue vai lahko.

Puolue on järjestö proletariaatin poliittista taistelua varten. Vaikkakin kaikki proletaarisien taistelun kysymykset on perusteellisesti käsiteltävä puolueessa, ei se silti saa olla mikään keskusteluseura. Vasta poliittisessa taistelussa osoittaa puolue arvonsa. Silloin täytyy sen osoittaa, ettei se osaa ainoastaan puhua, vaan myöskin taistella ja johtaa. Jos se vain kokoontuu seuroihin ja keskustelee siitä, onko työväen voitto mahdollinen vai ei, on se lahko, mutta ei puolue. Lahkolle on aina luonteenomaista, että se esittää työväenluokalle lopullisia viisauksia, jotka sen mielestä ovat kaiken olemisen summa. Ottamatta ollenkaan huomioon työväenluokan kulloistakin kehitystastetta haluaa se jo tänään tehdä sen, mikä vasta

huomenna, vasta valmistelujen jälkeen on mahdollista. Käytännössä johtaa se siihen, että lahko katselee toimitto-
mana työläisten taistelua ja hajoaa itsensä raatelemiseen. Engels ivasi kerran puolueita, jotka ovat tehneet "marxi-
laisesta kehitysteoriasta jäykän oikeaoppisuuden, johon
työläisten ei ole kehityttävä omasta luokkatunteestaan
lähtien, vaan joka heidän on nieltävä uskonkappaleena
heti ja ilman mitään kehitystä." Sellaiset puolueet jäävät
aina lahkoiksi.

On väärin esittää sellaista oppia, että pieni ja "puhdas"
vähemmistö voisi vallata vallan. Työväenluokan enem-
mistö on vietävä taisteluun ja sitä varten on luokka-
taistelupuolueen muodostuttava joukkopuolueeksi ainakin
vaikutukseensa nähden. Ei lahkoa vaan joukkopuolue, on
oikea tunnus. Mutta joukkopuolueeksi kehittyessä ei silti
milloinkaan saa uhrata periaatteitaan.

Luokkataistelupuolueen suhde muihin työväenpuolueisiin ja joukkoihin.

Monissa maissa on useampia työväenpuolueita, joista
toiset asiallisesti katsoen aina toimivat porvariston apu-
reina. Todellisen luokkataistelupuolueen on sellaisiin
puolueisiin nähden suhtauduttava aina arvostelevasti.
Näitä puolueita on ankarasti arvostelemalla koetettava
vastoin niiden tahtoa ajaa niiden tavallisten toimintapuit-
teitten ulkopuolelle, mikä edistää työväenluokan vallan-
kumouksellistumista tai jos ne siitä huolimatta välttävät
taistelua — niinkuin ne useimmiten tekevät — edistetään

tällaisella politiikalla hajoisprosessia niiden sisällä. Joskus voidaan ne ankaralla arvostelulla ajaa tosiaankin taisteluun ja silloin on luokkataistelupuolueen tuettava tätä taistelua ja koetettava kehittää sitä edelleen. Tällaisissa yhteisissä taisteluissa on todellisen luokkataistelupuolueen aina säilytettävä todelliset ja selvät piirteensä.

Joukkoihin nähden voi myöskin tapahtua, että puolueen on toimittava joukkojen silloista mielipidettä vastaan. Puolueen tehtävänä ei nimittäin ole passiivisesti palvella joukkoja niiden historiallisen kehityksen jokaisella asteella. Siten oli esim. maailmansodan puhjetessa. Joukot joutuivat sodan alkaessa sotahuumauksen valtaan, mutta siitä huolimatta oli todellisten luokkataistelujain velvollisuus heti sodan alusta alkaen käydä hellittämätöntä taistelua sotaa ja oman maan porvaristoa vastaan. Luokkataistelija ei saa kulkea joukkojen tietoisuuden perässä vaan edellä, tiennäyttäjänä. Historiallisen kehityskulun teoreettisen tuntemuksen, jonka puolue omistaa, täytyy saada määrätä puolueen poliittisen taistelun sisällyksestä. Mutta tässä on taas otettava huomioon, ettei puolue eristäydy joukoista, sen täytyy niinkuin ennenkin olla yhteydessä joukkojen kanssa ja saada ne huomaamaan erehdyksensä. Siski on joka hetki välttämätöntä, että puolueen jäsenet työskentelevät puolueettomien työläisten keskuudessa ja selvittävät heille puolueettomana olemisen vahingollisuutta. Heidän täytyy koettaa kasvattaa puolueettomia työläisiä luokkatietoisuuteen ja voittaa heidät puolueen puolelle. Myöskin on puolueen jäsenten toimittava kaikissa työväen joukkojärjestöissä ja niissä saavutettava yhteys puolueettomien työläisten kanssa.

Työväenluokka ja talonpojat.

Työtätekevät talonpojat kapitalistisissa maissa kärsivät järjestelmän painon alla samoinkuin proletariaattikin, vaikkakaan eivät kaikki talonpojat samalla tavalla. Sellaisissa maissa, joissa kapitalistinen kehitys jo on jonkun verran edistynyt, ei talonpoikaisto ole yhtenäinen joukko. Maaseudun eri ryhmät kapitalistisissa maissa ovat seuraavat:

1. Maatyöväki, palkkatyöläiset (maatalouspalvelijat, vuosi- ja päiväpalkkalaiset, tilapäistöiden tekijät, useissa maissa vielä erikoiset vaeltavat työläisarmeijat), jotka saavat elatuksensa palkkatyöstä maatalouden ja siihen läheisesti liittyvän tuotteiden jalostustoiminnan palveluksessa.

2. Puoliproletaarit eli kääpiötilalliset (mäkitupalaiset), jotka hankkivat elatuksensa osittain palkkatyöllä, osittain maanviljelyksellä omalla tai vuokramaalla, mikä kuitenkin on niin pieni, että se antaa vain osan perheen elantoon tarvittavista elintarpeista. Tämä työtätekevän maalaisväestön ryhmä on kaikissa kapitalistisissa maissa sangen lukuisa.

3. Pienviljelijät, pientalonpojat eli isännät, jotka pienten maatilkkujen omistajina tai vuokraajina nipin napin tulevat toimeen perheineen vierasta työvoimaa ainakaan jatkuvasti käyttämättä.

4. Keskitalonpojat, t.s. isännät, jotka ovat pienten maa-alueiden omistajia tai vuokraajia, mitkä kapitalismin vallitessa säännöllisesti turvaavat talonpojan perheen toimeentulon ja antavat pienen ylijäämänkin, mikä

erittäinkin hyvinä vuosina voidaan muuttaa pääomaksi, tällaiset talonpojat käyttävät useasti myöskin palkattua työvoimaa, vaikkakin aivan vähäisessä määrässä.

5. Suurtalonpojat. Näihin lukeutuvat kapitalistiset maataloustuottajat, jotka säännöllisesti käyttävät ainakin muutamia palkkatyöläisiä työssään ja jotka muun talonpoikaiston kanssa ovat yhdistetyt vain sivistystasonsa, elintapansa ja henkilökohtaisen osanottonsa kautta taloutensa hoitoon.

6. Tilanherrat, jotka itse ottamatta osaa työhön omistavat suuria maa-alueita ja käyttävät työssään paljon palkkatyöläisiä ja jotka missään suhteessa eivät enää kuulu talonpoikaistoon.

Useimmissa europalaisissa maissa muodostavat kolme ensinmainittua ryhmää maataloustyöväestön tärkeimmän osan. Pientalonpoikain enemmistölle on ominaista maan-nälkä. Mutta sitä ei voida tyydyttää muuten kuin vallankumouksellisesti käymällä käsiksi oleviin omistussuhteisiin. Pientalonpoikain laajat kerrokset voivat löytää apua siis vain agraarivallankumouksesta. Sikäli ovat ne proletariaatin tavoin kiinnostetut vallitsevien yksityisomistussuhteiden poistamisesta. Pientalonpojat voidaan ja täytyy siis voittaa yhteiskunnallisen vallankumouksen puolelle. Mitä keskitalonpoikiin tulee, joiden edut eroavat myöskin pientalonpoikain eduista, on kysymyksenä oleellisesti heidän puolueettomaksi saattamisensa, niin etteivät he vallankumouksessa ryhdy vastavallankumouksen liittolaisiksi. Siksi on erittäin tärkeänä tehtävänä maaseudulla harjoitettavan agitatsionin ja maatyöläisten ja pientalonpoikien toimien tukemisen avulla yhteiskunnallisen vallan-

kumouksen taistelurintaman laajentaminen voiton turvaamiseksi taistelussa vallasta. Työväenluokan *poliittinen* liitto työtätekevän talonpoikaiston kanssa on välttämätön sekä ennen vallankumousta vallan valtaamiseksi että vallankumouksen jälkeenkin proletariaatin diktatuurin säilyttämiseksi ja lujittamiseksi.

Miten tärkeä liitto työtätekevien talonpoikain kanssa proletariaatille on, sen osoittaa Pariisin Kommuuni, jonka häviö osittain riippui yhteyden puuttumisesta Pariisin proletariaatin ja maan talonpoikaisväestön välillä. Saman opetuksen voi vetää Venäjän v:n 1905 vallankumouksesta. Samaa opettavat sodanjälkeiset kokemukset niin Unkarissa ja Bulgariassa kuin meillä Suomessakin. Välinpitämättömyydestä talonpoikaistoa kohtaan johtui proletariaatin eristetyksi joutuminen ja häviö tai suorastaan talonpoikien asettuminen porvariston puolelle. Historiallinen välttämättömyys eikä mikään sattuma on se, että ainoa voitollinen proletariaatti oli juuri Venäjän proletariaatti, sillä siellä oli vuosikausia kestäväällä bolshevikien järjestely- ja propagandatyöllä valmisteltu vallankumouksellisen proletariaatin liittoa työtätekevän talonpoikaiston kanssa ja siten osasivat bolshevikit oikeilla, talonpojille ymmärrettävillä tunnuksillaan vetää koko työtätekevän talonpoikaiston mukaansa taisteluun.

Proletariaatin yhteinen taistelu työtätekevän talonpoikaiston kanssa on yhteiskunnallisen vallankumouksen välttämätön ehto. Proletariaatin luokkapuolueen täytyy senvuoksi turvata vaikutuksensa maalaisproletariaattiin ja työtätekeviin talonpoikaisjoukkoihin nähden. Engels kirjoitti jo v. 1892 ranskalaisten sosialistien maatalous-

ohjelmaa arvostellessaan, että ”mikään kestävä kumous ei Ranskassa ole mahdollinen pientalonpoikien tahtoa vastaan.” Tämä vaikutusvalta saavutetaan järjestämällä maatyöläiset ammatillisiin ja poliittisiin järjestöihin ja voittamalla ne sitten proletarisen vallankumouksen puolelle. Edelleen on voitettava pientalonpojat puolelleen ja saatettava keskitalonpojat puolueettomiksi. Tätä tarkoitusta varten on talonpojat vedettävä pois suurtilanomistajain kanssa liitossa olevien suurttalonpoikien vaikutuksenalaisuudesta. Talonpoikien on päästävä siihen tietoisuuteen, että koska heidän etunsa eivät lankea yhteen suurttalonpoikien vaan proletariaatin etujen kanssa, voi vain proletariaatin vallankumouksellinen puolue olla heidän johtajanaan taistelussa. Tätä köyhien talonpoikain suurttalonpojista irroittautumisprosessia jouduttamaan ei riitä vain ohjelman laatiminen ja pelkkä valistustyö: luokkataistelupuolueen täytyy jatkuvilla teoillaan näiden kerrosten hyväksi teossa osoittaa, että se on todellakin kaikkien työtätekevien ja sorrettujen puolue.

Työtapoja määrätessään ja maatalousvaatimuksia asettaessaan täytyy puolueen ottaa huomioon maansa maatalousolojen kaikki tosiasialliset erikoisuudet. Vähämaisten talonpoikien pyrkimyksiä lisämaan hankkimiseksi täytyy luokkataistelupuolueen tukea ja kannattaa asettamalla porvariston reformisuunnitelmien tai jo toteutettujen, mutta riittämättömien parannusten vastapainoksi oma vallankumouksellinen maatalousohjelmansa, joka sisältää keskeisimpänä vaatimuksenaan suurttalonomistajain maan takavarikoimisen. Mutta myöskin osittaiskysymyksiä, kuten vuokramaksujen poistamista, verokysymystä, lai-

dunkysymystä, teollisuustavaroiden monopolihintakysymystä, suurkauppiaiden ja pankkien osuutta talonpojan riistämässä on käsiteltävä.

Agitatsionin lisäksi on ryhdyttävä myöskin järjestämään talonpoikia ja yritettävä tehdä työtä jo olevissa pientalonpoikain järjestöissä. Nämä erikoiset järjestölliset tehtävät eivät suinkaan sulje pois päätehtävää, nimitäin että maaseudun edistyneimpiä ja vallankumouksellisia aineksia vedetään yhä lähemmäs puoluetta ja sen jäsenyyteenkin.

Vallankumouksellinen proletariaatti ei tyydy luomaan liittoa talonpoikaiston kanssa vain yksityisissä maissa, sillä se tietää hyvin, että vallankumous voi lopullisesti voittaa vain *maailmanvallankumouksena* ja että sitä ei voida ajatellakaan ilman koko maailman työtätekevän talonpoikaiston tukea ja osallistumista. Siitä syystä on perustettu erikoinen talonpoikaisinternationalekin. Tämä kansainvälinen talonpoikain järjestö käsittää talonpoikain järjestöjä yli koko maailman, sellaisia järjestöjä, jotka tunnustavat kannattavansa vallankumouksellista taistelua tilanherroja ja kapitalisteja vastaan ja se johtaa niitä taisteluun työtätekevien talonpoikaisjoukkojen vapauttamiseksi tilanherrain ja kapitalistisen porvariston ikeestä.

Työväenluokka ja kansallisuuskysymys.

Koko maailma jakaantuu nykyhetkellä suureen joukkoon sorrettuja ja pieneen määrään sortajakansoja. Maapallon kokonaisväestöstä on 70 prosenttia suurvaltojen jatkuvan puristuksen alaisia. Muuan imperialismin oleel-

lisista piirteistä on heikompien kansojen sortaminen. Kansojen itsemääräämisoikeudesta ei kapitalistisessa maailmassa ole jälkeäkään löydettävissä. Siksi voikin jokainen kansallinen vapausliike tuottaa tuloksia vain ankarassa taistelussa imperialistisia valtoja vastaan. Jokaisen kansan kansalliset erikoisuudet todella huomioon ottava politiikka on mahdollista vasta valtiollisen vallan jouduttua proletariaatin käsiin. Mutta kansallisuuskysymyksessä emme ole tekemisissä vain siirtomaapolitiikan kanssa. Porvarillisissa valtioissa eivät myöskään kansalliset vähemmistöt nauti tasa-arvoisuutta hallitsevan kansan kanssa. Sanoissa tunnustetaan kylläkin samanarvoisuus ja samat oikeudet, mutta tosiasiallisesti samoja oikeuksia ei ole olemassa. Kaikkialla, missä porvaristo on vallassa, on tosiasiaa vain hallitseva kansakunta, nimittäin se, joka yhdistää jonkun maan voimakkaimman porvariston. Kaikkien kansojen "tasa-arvoisuuden" periaatetta painostavat kapitalistiset valtiot vain toisiin valtioihin nähden, mutta ei omassa maassaan. Omassa maassa harjoittavat ne mitä ankarinta kansallisuussortoa.

Katsokaamme Englantia, joka "kansojen itsemääräämisoikeuden" periaatteen nimessä paloitteli Saksan ja Itävallan ja "vapautti" niiden sortamat kansat. Englanti ei hituistakaan ajattele ratkaista polttavaa Irlannin tai Intian kysymystä, vaikkakin näiden maiden kansalliset liikkeet jo vuosikymmenien aikana ovat tehneet Englannin porvariston levottomaksi. Tai katsokaamme "kansojen itsemääräämisen"-periaatteen nojalla luotuja uusia valtioita. Nekin jatkavat kansallisten vähemmistöjen sortopolitiikkaa, se vain ero, että nyt ovat eri kansojen osat

vaihtuneet. Ennen sorretut kansat, kuten tshekit, puolalaiset, rumanalaiset ovat muuttuneet hallitseviksi ja nyt näyttävät ne saksalaisille, unkarilaisille, ukrainalaisille ja muille vähemmistöille, miten ne itsemääräämisoikeuden käsittävät. Esimerkkejä voitaisiin jatkaa miten kauan tahansa, mutta jo esitetyt riittänevät. Nämä Versaillen rauhansopimuksella luodut uudet valtiot ovat selvästi imperialististen valtojen etujoukkoja taistelussa Neuvostoliittoa vastaan. Tämä auttaa paremmin ymmärtämään näiden valtioiden politiikkaa.

Mutta myöskin proletariaatin vallankumoukselliselle taistelulle on kansallisuuskysymyksellä mitä suurin merkitys. Porvaristo ja sosialidemokratia erottavat tavallisesti kansallisuuskysymyksen siirtomaakysymyksestä. Sosialidemokratiaa on aina kiinnostanut vain niin sanottujen oikeudettomien kansojen kohtalo, joita se erotukseksi siirtomaakansoista nimitti sivistyskansoiksi. Sellaisia olivat ennen sotaa puolalaiset, suomalaiset j.n.e. Kysymys itsessään oli sosialidemokratialle oikeastaan vain kysymys oikeudenmukaisuudesta.

Useasti koetettiin perustella kansallisten vähemmistöjen sortamista niin sanotuilla kansallisilla ja sivistysseikoilla. Mutta nämä "kansalliset edut", joista porvaristo ja sen lakeijat puhuivat, olivat vain toinen nimi hallitsevan luokan eduille. Niin imperialistinen politiikka kuin kansallisten vähemmistöjen sortokin johtuvat kapitalistisissa valtioissa kapitalistisen yhteiskuntajärjestelmän vaikutustavasta. Siksi ei n.s. sivistyskansojen kansallisuuskysymystä saakaan erottaa siirtomaakansojen vapauttamiskysymyksestä. On vain yksi kysymys: sorrettujen kan-

sojen vapauttaminen imperialismin ikeestä. Kansallisuuskysymyksessäkkin täytyy tarkoin arvioida historiallinen ja ennen kaikkea taloudellinen asema, toiseksi sorrettujen luokkien, riistettyjen, työtätekevien edut selvästi erottaa n.s. kansallisista eduista, jotka merkitsevät hallitsevain luokkien etuja. Edelleen on tehtävä erotus sorrettujen, riippuvaisuusasemassa olevien, oikeudettomien kansojen ja sortavien, riistävien kansakuntien välillä. Kaikkien maiden ja kansojen proletaarien ja työtätekevien joukkojen yhteen liittyminen yhteiseen vallankumoukselliseen taisteluun tilanherrain ja porvariston kukistamiseksi, se on asetettava proletaarisen kansallisuuspolitiikan pohjaksi. Vain sellainen yhteen liittyminen takaa voiton porvaristosta, jota ilman kansallisen sorron ja oikeudettomuuden hävittäminen on mahdotonta. Ainoa tie vapauteen on sorrettujen riippuvaisuusasemassa olevien ja siirtomaakansojen vallankumouksellinen taistelu imperialismia vastaan.

Koska vallankumouksellinen proletariaatti käy samaa taistelua, on yhteisen vallankumouksellisen rintaman muodostaminen välttämätöntä. Tämä rintama on työväenluokan lopullisen voiton välttämätön edellytys. Mutta se voidaan muodostaa vain, kun työväenluokka mitä tarmokkaimmin tukee sorrettujen kansojen vapausliikettä.

"Kansojen itsemääräämisoikeuden" käsittää luokkatietoinen proletariaatti kansojen ja siirtomaiden oikeudeksi erota entisestä valtioyhteydestä ja muodostaa itsenäinen valtio. Proletariaatti painostaa kansallisuus- ja siirtomaakysymyksen yhteenkuuluvaisuutta imperialismin olemassaolon kanssa. Kansallisuuskysymyksen ratkaiseminen, kansallisuuksien tosiasiallinen vapautuminen on mahdol-

lista vasta proletariaatin diktatuurin vallitessa, sillä kapitalismi ei voi elää ilman oikeudettomien kansojen ja siirtomaiden valtiollista ja taloudellista orjuuttamista. Toiselta puolen ei proletariaatti voi pysyvää voittoa saavuttaa ilman oikeudettomien kansojen ja siirtomaiden vapauttamista kapitalismin orjuudesta.

Tosiasiallinen kansojen tasa-arvoisuus, joka on mahdollinen vasta proletaarisen vallankumouksen voiton jälkeen, tapahtuu siten, että takapajuisia kansoja autetaan saavuttamaan edistyneempien kansojen sivistyksellinen ja taloudellinen taso.

Kansallisuuskysymyksen ratkaisu Neuvostoliitossa.

Neuvostoliiton 140-miljoonaisesta väestöstä on 75 miljoonaa isovenäläisiä ja 65 miljoonaa muihin kansallisuuksiin kuuluvia. Kansallisuuskysymys oli yksi vallankumouksen tärkeimpiä kysymyksiä.

Päinvastoin kuin porvarilliset valtiot on proletaarinen valtio tosiasiallisesti toteuttanut kaikkien sorrettujen kansallisuuksien vapauttamisen ja tasa-arvoisuuden.

Heti olemassaolonsa ensi päivänä julisti neuvostovalta kaikkien Venäjän kansojen täydellisen tasa-arvoisuuden. Jokainen kansa sai täyden oikeuden vapaasti määrätä kohtaloistaan, t.s. oikeuden jäädä liittoon Venäjän kanssa tai sanoutua siitä irti ja muodostaa oma valtionsa. Kaikille Venäjän alueella asuville kansallisille vähemmistöille ja kansallisuusryhmille myönnettiin oikeus vapaaseen kehi-

tykseen, kaikki kansalliset ja uskonnolliset etuoikeudet ja rajoitukset poistettiin. Siten syntyi proletaarisessa vallankumouksessa joukko autonomisia kansallisia tasavaltoja, joiden luku myöhemmin vielä on kasvanut.

Keskushallitus ei ainoastaan ole estämättä pieniä kansoja niiden pyrkimyksessä itsemääräämisoikeuteen, vaan se auttaa niitä ja edistää niiden pyrkimyksiä kaikin tavoin. Yksityisten kansojen täydellinen eroaminen olisi haitallista ei vain proletariaatin kansallisen vapaustaistelun kannalta, vaan myöskin olisi se epäedullista yksityisille kansoille, koska taloudellisessa ja sivistyksellisessä suhteessa takapajuiset pienet kansalliset tasavallat sivistyksellisesti ja taloudellisesti voimakkaammasta Neuvosto-Venäjältä eristettyinä eivät voi saada niin tehokasta ja kaikinpuolista avustusta viimeksimainitun taholta ja oman onnensa nojaan jätettyinä olisivat ne avuttomia ja nopeaan kehitykseen kykenemättömiä. Sitäpaitsi olisi eroaminen vaarallista siinäkin suhteessa, että mahtavat imperialistiset vallat hyökkäisivät niiden kimppuun ja piankin tuhoaisivat ne. Silti on jokaisella Neuvostoliiton osavaltiolla perustuslaissa taattu oikeus täydelliseen eroamiseen. Ylläesitetyistä syistä ei ainoakaan valtio kuitenkaan ole tätä oikeutta käyttänyt.

Jo v. 1918 on III neuvostokongressi muodostanut kansallisten neuvostotasavaltojen federationin (liiton). Entisen Venäjän valtakunnan alueelle perustettiin kaksi tällaista liittoa, joihin liittyi joukko autonomisia neuvostotasavaltoja ja alueita. Venäjän Sosialistiseen Federatiiviiseen Neuvostovaltaan (V.S.F.N.T.) kuului alueita Euroopan Venäjältä ja Siperiasta, Taka-Kaukaasian Sosialisti-

seen Neuvostovaltaan taas Armenian, Georgian ja Aserbeidshanin neuvostovaltat, sitäpaitsi oli neljä itsenäistä neuvostovaltaa: Ukraina, Valko-Venäjä, Turkmenistan ja Usbekistan.

Nelivuotisen kansalaissodan ja taloudellisen rakennustyön jälkeen vakuuttautuivat autonomiset tasavallat läheisen liiton ja yhteistyön välttämättömyydestä eri federaatioiden ja neuvostovaltojen välillä. 30 päivänä joulukuuta v. 1922 tekivät ne sopimuksen kaikkien sosialististen neuvostotasavaltojen liiton muodostamisesta. Siten syntyi Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liitto (S.N.T.L.) S.N.T.L:n perustuslain mukaan pidättää jokainen liittotasavalloista autonomisessa hallinnassaan ne hallinnan alat, joilla on erikoisia kansallisia erikoisuuksia, kuten maatalous, oikeus, valistusasiat, yhteiskunnallinen huolto ja sisä-asiat, kun taas ulkopolitiikka, sotalaitos, kuljetuslaitos, posti j.n.e. ovat yhteisiä koko liitolle. Kuten sanottu, on jokaisella neuvostotasavallalla oikeus erota liitosta.

Neuvostoliiton korkein elin on vuosittain kokoontuva liiton neuvostokongressi. Kongressien väliaikoina on korkein elin toimeenpaneva keskuskomitea. Siinä on liittoneuvosto, jonka jäsenet valitsee neuvostokongressi sekä kansalisuuksien neuvosto, johon jokainen kansallinen tasavalta lähettää viisi edustajaa ja jokainen autonominen alue yhden edustajan. Toimeenpaneva keskuskomitea kokoontuu kolme kertaa vuodessa, väliaikoina edustaa sitä sen puhemiehistö. Toimeenpanevaan keskuskomiteaan kuuluu jokaisen liittotasavallan toimeenpanevan keskuskomitean puheenjohtaja.

Siten on Venäjän proletariaatti vallankumouksellisella

politiikallaan kansallisuuskysymyksessä saavuttanut sen, että nykyään suuntaavat kaikki sorretut kansat katseensa Neuvostoliittoon, joka on niiden todellinen liittolainen ja itse liittyvät ne vallankumouksellisen proletariaatin määrätietoiseen armeijaan, joka taistelee imperialistista maailman porvaristoa vastaan.

Venäjän proletariaatin
kokemukset

*

XII.

N.K.P:n kehitys

Neuvostoliiton kommunistisen puolueen historiassa voidaan erottaa kolme suurta ajanjaksoa.

I ajanjakso: Tällöin tapahtui sosialidemokraattisen puolueen järjestäytyminen. Sen välittömänä tehtävänä oli tsarismien lopettaminen. Tämä ajanjakso alkaa viime vuosisadan 70-luvulta ja sen alkuna voidaan pitää pohjoisvenäläisen ja etelä-venäläisen työväenliiton perustamista. Silloin päättyy myöskin työläisten osanotto narodnikkien (kansanpuoluelaiten) liikkeeseen. Työväenliike kehittyi työväenryhmistä sosialidemokraattiseksi puolueeksi. Ajanjakson loppukohtana voidaan pitää II puoluekokousta v. 1903.

2 ajanjakso: Tällöin tapahtuu ennen kaikkea bolshevikien ryhmän muodostuminen. Tämä aika on täynnä taisteluja vallankumouksellisen ja reformistisen suunnan välillä. Taistelu kaiken vivahteista opportunistia vastaan johti v. 1912 *boshevistisen puolueen perustamiseen*. Tämä ajanjakso kestää v:sta 1903 v:en 1917.

3 ajanjakso: Kommunistinen puolue taistelee valtiollisen vallan valtaamiseksi proletariaatin käsiin. Kommunistisen puolueen johdolla voittaa proletariaatti ja proletariaatin diktatuurin aikana lyödään alas kaikki sisäisen ja

ulkomaisen vihollisen vastarinta ja hyökkäykset. Puolue kulkee taistelussa proletaaristen joukkojen johdossa. Se asettaa kaiken voimansa ja kokemuksensa voitokkaan työväenluokan palvelukseen. Valta turvataan kaikilta hyökkäyksiltä ja puolue työskentelee sosialistisessa rakennustyössä. Tämä ajanjakso alkaa v:sta 1917 ja jatkuu edelleenkin.

Jättiläissuurena proletaarisena järjestönä omistaa N.K.P. (Neuvostoliiton kommunistinen puolue) kaikki kokemukset työväenluokan monivuotisesta taistelusta tsaarin itsevaltaa ja porvaristoa vastaan sekä kaikkia pikkuporvarillisia sosialismista horjahtelemisia, poikkeuksia ja petoksia vastaan. Näihin kokemuksiin perustuu sen horjumaton voima ja päättäväisyys.

Nykyaikaisen kapitalismin historia alkaa Venäjällä 19:nnen vuosisadan toisella puoliskolla. Vasta viime vuosisadan 60-luvulla ja sitä seuranneina vuosikymmeninä alkoi syntyä teollisuusproletariaattia ja samalla alkoi myöskin työväenliikkeen kehitys.

Ensimäiset työväen poliittiset järjestöt syntyivät seitsenkymmenluvulla. Erikoisesti on mainittava pohjois- ja etelä-venäläinen työväenliitto. Ne olivat vähäpätöisiä ja heikkoja järjestöjä, jotka tsaarin hallitus pian hävitti.

V. 1883 perustivat *Plehanov* ja muutamat muut Sveitsissä "Työn vapautuksen" ryhmän. Se oli ensimmäinen venäläinen poliittinen järjestö, joka asettui tieteellisen sosialismin pohjalle. Vähän sen jälkeen syntyi Venäjän suurimmissa kaupungeissa, erikoisesti Pietarissa, marxilaisia kerhoja. Siellä laskettiin myöskin v. 1895 perustus yhtenäiselle sosialidemokraattiselle järjestölle. Silloin

tapahtui nimittäin ”taisteluliiton työväenluokan vapauttamiseksi” perustaminen.

Olemassaolonsa ensiaikoina taisteli sosialistinen liike ennen kaikkea Venäjän vallankumouksellisen intelligenssin (henkisen työn tekijäin) keskuuteen laajalle levinneitä n.s. narodnikkilaisuuden pikkuporvarillissosialistisia oppeja vastaan. Narodnikit eivät uskoneet kapitalismin kehitykseen Venäjällä ja olivat he sitä mieltä, että Venäjällä voidaan siirtyä välittömästi venäläisestä talonpoikaiskyläyhteisöstä sosialismiin, koska tämä yhteisö muka sisälsi oleelliset sosialismin siemenet. Tämän katsomuksensa mukaisesti eivät he nähneet työväenluokalla olevan mitään erikoista historiallista tehtävää suoritettavanaan. Tsarismien kukistamisen ja kansan vapauttamisen toivoivat he voivansa suorittaa pelkällä valistustyöllä kansan keskuudessa ja terroristisilla teoilla, joita he hyvin paljon ja suuria uhreja vaatiin suorittivatkin, mutta jotka tietysti jäivät aivan tuloksettomiksi yhteiskunnalliselta kannalta katsottuina.

Venäläiset marxilaiset sitävastoin selittivät, että myöskin Venäjällä raivaa sosialismi itselleen tietä kapitalismin kautta. Sen mukaisesti joutuu johtava osa (hegemonia) vallankumouksessa proletariaatille, joka on sorrettujen joukkojen paraiten järjestynyt ja tietoisin osa. Voiton saavuttamiseksi tarvittaisiin ei vain kerhovalistustyötä, vaan myöskin laajaa agitatsionia suurissa proletariaatin joukoissa, ei yksilöllistä terroria, vaan suunnitelmallista ja järjestettyä poliittista taistelua. *Yhteiskunnallinen vallankumous voi voittaa vain järjestyneen proletariaatin vallankumouksena talonpoikaiston avustuksella.*

Venäjän Sosialidemokraattisen Työväenpuolueen perustus laskettiin v. 1898 Minskissä (Valko-Venäjällä). Heti puoluekokouksen jälkeen vangittiin koko puoluetoimikunta (keskuskomitea) ja melkein kaikki muutkin johtajat, niin että järjestelmällinen työ vähäksi aikaa keskeytyi. Silloin tapahtui jo myöskin nuoren puolueen ensimmäinen suuntataistelu. Siihen aikaan esiintyi muuan reformistinen suunta, joka tunnetaan nimellä "ekonomismi" ("taloudellinen" suunta). Se kielsi proletariaatin valtiollisen taistelun välttämättömyyden ja siis myöskin valtiollisen puolueen välttämättömyyden. Se selitti, että työväenluokan olisi rajoituttava taisteluun vallitsevan järjestelmän sisäpuolella taloudellisen asemansa parantamiseksi. Ekonomistit luulivat, että sosialismi voitaisiin toteuttaa proletariaatin alkuvoimaisella taloudellisella liikkeellä, ilman järjestettyä johtoa. Poliittisen taistelun katsoivat he kuuluvan vain porvaristolle. Siten oli taistelu ekonomismia vastaan taistelua *itsenäisen proletaarisen luokkaliikkeen puolesta*.

Tätä opportunistista suuntaa vastaan vastasivat valankumoukselliset marxilaiset, että työväenluokan taloudellinen taistelu on kylläkin hyvin tärkeää, mutta että poliittinen taistelu vallitsevaa järjestelmää vastaan on silti oleellisinta työväenluokan taistelussa. Työväenluokan aseman taloudellinen parantaminen on mahdollista vain syrjäyttämällä koko riistojärjestelmä, t.s. proletariaatin yhteiskunnallisen vallankumouksen kautta. Vapaamielinen porvaristo sitävastoin tahtoo vain korvata tilanherrain herruuden (feodalismien) porvariston herruudella. Jos työväenluokka haluaa poistaa riistämisen, ei siihen riitä

alkuvoimainen taloudellinen liikehtiminen, vaan siihen tarvitaan tietoista ja järjestettyä vallankumouksellista sosialistista liikettä.

Taistelussa narodnikkejä ja ekonomisteja vastaan oli hyvin suuri merkitys Leninin v. 1900 ulkomailla perustamalla "Iskra" (Kipinä) lehdellä, mikä perustettiin Pskovin puoluekonferenssin päätöksen perusteella. Lehti asetti tehtäväkseen "työväenluokan poliittisen kehityksen ja poliittisen järjestäytymisen edistämisen" ja kaikkien venäläisten sosialidemokraattien kokoamisen vallankumoukselliseen taisteluun ja opportunistisista aineksista eristäytymisen. Tämä lehti ja Leninin kirjanen "Mitä tehdä?" tulivat Venäjän koko maanalaisen vallankumouksellisen työn ohjenuoraksi.

Ensimmäinen avoin taistelu, joka käytiin vallankumouksellisen ja reformistisen suunnan välillä puolueessa ja jonka seurauksena samalla oli näiden molempien ryhmien enemmän tai vähemmän määrätty muodostuminen, tapahtui II puoluekokouksessa, joka v. 1903 alkoi Brysselissä ja jatkui Lontoossa. Puoluekokouksen kestäessä kiteytyi Leninin johdolla kulkevan puoluekokousedustajain osan ja toisen, Martovin johtaman osan välillä tärkeitä mielipide-eroavaisuuksia useissa periaatteellisissa kysymyksissä, jotka mielipide-eroavaisuudet sittemmin johtivat puolueen kahtia jakaantumiseen.

Erikoisen luonteenomainen vallitseville poliittisille erimielisyyksille oli keskustelu proletariaatin suhteesta vapaamieliseen porvaristoon. Myöhemmät menshevikit olivat vapaamielisten kannattamisen puolesta sillä ehdolla, että viimeainitut esiintyvät yleisen äänioikeuden puolesta

eivätkä toimi työväen etujen vastaisesti. Plehanov ja Lenin selittivät: Me käytämme hyväksemme vapaamielistä porvaristoa tsaaria vastaan, mutta siitä huolimatta painostamme me, että se on proletariaatin luokkavihollinen, joka heti omat järjestönsä luotuaan tulee kääntymään työväenluokkaa vastaan ja siirtymään vastavallankumouksen puolelle.

Järjestöellisissä kysymyksissä olivat erimielisyydet niin suuria, että puolue jakaantui kahteen leiriin. Puoluesääntöjen 1 pykälän suhteen oli Martov sitä mieltä, että puolueeseen pitää lukea kuuluvaksi jokainen joka työskentelee puolueen valvonnan alla ja jollakin tavalla tukee puoluetta. Lenin sitävastoin vaati puoluejäsenyyden ehtona aktiivista osanottoa jonkun puoluejärjestön työhön puolueen valvonnan ja johdon alaisena ja puoluekurin tunnustamista. Plehanov oli Leninin kannalla. Mutta samalla koetti hän sovittaa molempia puolia keskenään. Puoluekokous hyväksyi Martovin ehdotuksen. Siten jäi Lenin tärkeimmässä puolueen sisäisessä kysymyksessä vähemmistöön.

Mutta puoluekokouksen lopussa muuttuivat voima-suhteet. "Bundin", s.o. juutalaisten työläisten sosialidemokraattisen järjestön ja eräiden muiden ryhmien edustajat edustivat kongressissa sitä kantaa, että järjestö olisi rakennettava itsenäisten kansallisuusjärjestöjen liittoyhitymän pohjalle ja vaativat itselleen sangen pitkälle käyvää itsenäisyyttä puolueen sisällä. Puoluekokous hyväksyi kuitenkin Leninin kannan, jonka mukaan kaikkien kansallisuuksien työläisten tuli kuulua samaan järjestöön ja silloin ilmoittivat "Bund" ja jotkut muut eroavansa puo-

lueesta. Siten saivat Lenin ja hänen kannattajansa enemmistön ja myöskin enemmistön keskuskomiteaan. Silloin syntyi myöskin nimitys "bolshevikit", s.o. "enemmistöläiset". Vähemmistöön jääneet Martovin kannattajat saivat nimen "menshevikit", mikä merkitsee "vähemmistöläiset". Nämä tilapäisnimitykset jäivät sitten pysyviksi ja saavuttivat ne kaikille tunnetun poliittisen merkityksen.

II puoluekokouksen jälkeen alkoivat menshevikit hillittömän ryhmätaistelun ja lopuksi johtivat heidän juonittelunsa ja puolueelle vihamielinen toimintansa puolueen hajaantumiseen. Kun bolshevistiset keskuskomitean jäsenet myöhemmin tulivat vangituiksi ja Plehanov vielä siirtyi menshevikkien leiriin, jäivät puolue ja sen lehti "Iskra" menshevikkien käsiin. Silloin alkoivat enemmistöläiset v. 1905 julkaista ulkomailla omaa äänenkannattajaansa "Vperjod" (Eteenpäin).

Hajaantumisen jälkeen meni suuri osa työväestä menshevikkien mukana, koska kaikki vanhat, arvovaltaiset puoluejohtajat, kuten Plehanov, Axelrod ja Vera Sasulitsh, olivat menshevikkien leirissä ja laajat työväenjoukot eivät vielä tunteneet näiden miesten todellista toimintaa. Mutta siinä määrin kuin menshevikit harjoittivat opportunistista, työväelle vahingollista politiikkaansa, avautuivat työläisten silmät ja he siirtyivät yhä enemmän bolshevikkien puolelle.

Tsaarinhallituksen suuret tappiot venäläis-japanilaisessa sodassa (vv. 1904—05) aiheuttivat vallankumouksellisen aallon syntymisen Venäjällä. Hallitus koetti provosoida työväenluokkaa. Pappi Capon, joka myöhemmin oli ohranan palveluksessa, perusti "Pietarin venäläisten

tehdastyöläisten seuran." Tammikuun 22 päivänä (9 päivänä v.l.) v. 1905 tekivät tuhannet Pietarin työläiset Caponin johdolla sosialidemokraattien varotuksista huolimatta rauhallisen mielenosoituksen Talvipalatsille, jossa tsaari asui. Välittömänä syynä siihen oli muutamien Putilovin tehtaiden työläisten epäoikeudenmukainen työstä erottaminen. Työläiset halusivat jättää tsaarille anomuskirjelmän työläisten aseman parantamisesta. Mutta heidät otettiin vastaan sotilaiden yhteislaukauksilla ja monet mielenosoittajat kuolivat tai haavoittuivat. Tämä tapaus vaikutti suuresti joukkojen harhakuvitelmien häipymiseen.

Alkoi vallankumous, aivan välittömästi kuului huuto: "Aseisiin!" Nyt oli puolueen edessä kysymys alkaneen vallankumouksellisen liikkeen johtamisesta. Bolshevikit esittivät seuraavia tunnuslauseita: Aseellisen kapinan järjestäminen! Väliaikaisen hallituksen luominen! Edelleen kannattivat he osanottoa väliaikaiseen hallitukseen.

Menshevikit vastustivat sitä ja selittivät, että bolshevikien valmius astumaan väliaikaiseen hallitukseen on epämarxilaista, sillä sellainen hallitus ei suinkaan olisi sosialistinen. Se kaikki on vain opportunistista horjahdusta. Bolshevikit vastasivat, että nyt on kysymyksessä tsarismien kukistaminen. Tätä tarkoitusta varten täytyy luoda vallankumouksellinen työläis-talonpoikainen järjestö. Sitä on väliaikainen hallitus. Se ei olisi mitään muuta kuin työväen ja talonpoikain vallankumoukselliskansanvaltaista diktatuuria.

Menshevikien kanta oli heidän vanhan käsityksensä edelleenkehittämistä, ettei työväenluokan pitäisi sekaantua politiikkaan. Tässä vallankumouksessa tulee voittamaan

kapitalismi, t.s. porvaristo ja siksi jääköön myöskin sen tehtäväksi muodostaa hallitus. Koska he hylkäsivät yhteyden työläisten ja talonpoikain välillä, eivät he myöskään voineet käsittää työväenluokan hegemoniaa vallankumouksessa.

Kolmannessa puoluekokouksessa Lontoossa v. 1905 asettivat bolshevikit paraikaa tapahtuvaa vallankumousta varten seuraavat tunnuslauseet: 1. suurlakko, 2. työläisten aseistaminen, 3. aseellinen kapina, 4. väliaikainen vallankumoushallitus vastavallankumouksen maahanlyömiseksi, suurtilojen takavarikoiminen ja perustavan kokouksen koollekutsuminen. Samaan aikaan selittivät bolshevikit "yleisvenäläisessä konferenssissaan" Genevessä: 1. suurlakko on mielettömyyttä, 2. työläisiä ei pidä aseistaa aseilla, vaan "aseistautumisen välttämättömyyden tietoisuudella", 3. aseellisen kapinan selittivät he mahdottomaksi, 4. sosialidemokraattien astumista väliaikaiseen hallitukseen pitivät he mahdottomana sallia.

Bolshevikien välimailla oli Trotski, joka antoi tunnuksen: "Alas tsaari, työväenhallituksen puolesta!" Vastakohtana menshevikeille selitti Trotski, että työläiset voivat ja heidän täytyy vallata valta ja muodostaa vallankumouksellinen hallitus. Mutta menshevikien tavoin aliarvioi hän talonpoikaiston merkityksen ja luuli, että vallankumouksen jatkuessa tulee proletariaatin voitto turvatuksi eikä se ratkaisevasti riipu talonpoikain tuesta. Lenin keksi tämän käsityksen virheellisyyden, hän osoitti, että vallankumouksellinen diktatuuri voi olla pysyväinen vain, jos se nojautuu kansan enemmistöön, mikä maanviljelysmaassa merkitsee talonpoikaistoa.

V:n 1905 vallankumous.

Vallankumouksellisen kuohunnan johdosta näki tsaarihallitus olevansa pakotettu harjoittamaan näennäistä reformien politiikkaa. Se perusti komitean "työväenluokan hädän tutkimista" varten ja päätti kutsua koolle duuman, eduskunnan. Duuman valmistelu ja vaalilain laatiminen annettiin ministeri Balyginin tehtäväksi. Tästä duumasta piti tulla vain neuvoa-antava, mutta ei päättävä laitos. Tämä duuma sai sitten nimekseen "Balyginin duuma." Bolshevikit eivät antaneet komitealle suurtakaan arvoa, mutta käyttivät sitä kuitenkin hyväkseen, menshevikit sensijaan kiinnittivät siihen suuria toiveita. Bolshevikit ymmärsivät, että Balyginin duuman tarkoituksena oli yksinomaan pidättää vallankumousaaltoa työläisiä harhaanviemällä. He kieltäytyivät ottamasta siihen osaa ja päättivät hajoittaa sen työläisten toiminnalla. Menshevikit olivat ensin vaaleihin osanottamisen kannalla, mutta kun he näkivät, että jopa osa porvarillis-kansanvaltaisesta intelligenssistäkin puhui tätä taantumuksellista duumaa vastaan, sanoutuivat hekin irti ja kehoittivat luomaan "vallankumouksellisia itsehallintoelimiä." Tämäkin ajatus oli kuitenkin vain asialla leikkimistä.

Mutta tsaarihallituksen yritykset vallankumousaallon pidättämiseksi sellaisilla keinoilla epäonnistuivat. Loka-kuun lakot, Pietarin työväenneuvostojen perustaminen marraskuussa ja Moskovan joulukuun kapina sekä liikkeet Siperiassa, Kaukaasiassa, Itämerenmaakunnissa osoittivat selvästi, että bolshevikien taktilliset suuntaviivat olivat olleet aivan oikeat.

Tässä ei ole tilaisuutta lähemmin selostaa vallanku-

mouksen kulkua, on vain todettava, että se päättyi työläisten ja talonpoikien tappioon. Venäjän proletariaatti ja talonpoikaisto hävisivät taistelussa feodalismia vastaan, minkä etuja tsaarihallitus ajoi. Tappiosta huolimatta oli vallankumouksella suuri merkitys sorretuille joukoille. Se paljasti porvariston vastavallankumoukselliset kasvot. Se edisti talonpoikaiston luokkatietoisuuden kehittymistä. Talonpoikaisto vakuutautui siitä, ettei tsarismilta ja porvaristolta ole mitään hyvää odotettavissa. Lisäksi saattoi se työväenluokan vakuutetuksi siitä, ettei vallankumous voi voittaa ilman talonpoikain kannatusta ja järjestettyä aseellista kapinaa.

Puolueessa keskusteltiin nyt tappion syistä ja taas esiintyi periaatteellisia erimielisyyksiä bolshevikien ja menshevikien välillä. Menshevikit väittivät tappion syyksi sitä, että työväenluokka oli muka mennyt liian pitkälle. He olivat aseellista kapinaa vastaan — Plehanov sanoi: ”Ei olisi pitänyt tarttua aseisiin!” — ja tuomitsivat myös taisteluissa esitetyn vaatimuksen 8 tunnin työpäivästä. Työväenluokan äärimäisvallankumouksellinen linja oli menshevikien mielestä loitontanut vapaamielisen porvariston työläisistä ja porvaristo oli siitä syystä mennyt tsarismiin puolelle. Vallankumous on nyt lopullisesti päättynyt.

Bolshevikit etsivät tappion syitä muista tekijöistä. Työväenluokka astui taisteluun ilman järjestöjä. Puuttui laajaa tukea talonpoikaiston taholta eikä myöskään suurimmaksi osaksi talonpojista kokoonpantu armeija ollut luokkatietoinen. Siksi oli neuvostoissakin vain työläisiä. Tähän tuli lisäksi vapaamielisen porvariston petos, joka

— saatuaan tsarismilta joitakin myönnytyksiä — käänsi rintamansa ja asettui proletariaattia vastaan. Lopuksi sai tsarismi aineellista ja siveellistä tukea kansainväliseltä porvaristolta, kun taas Venäjän proletariaatti taisteli ilman kansainvälistä avustusta.

Bolshevikien ja menshevikien väliset mielipide-eroavaisuudet eivät rajoittuneet vain vallankumouksen tulosten arviointiin. Kumpikin ryhmä arvioi vasta moudostuneen aseman aivan eri tavalla. Bolshevikit olivat sitä mieltä, ettei vallankumous vielä ole loppunut, vaan on valmistauduttava uudelleen. Menshevikit pitivät vallankumousta jo päättyneenä. Siksi ei heidän mielestään enää tarvittaisikaan maanalaisia järjestöjä. Puolueen olisi nyt käytävä vain taloudellisia taisteluja. Poliittisesti täytyisi soveltautua uuteen järjestelmään. Sen mukaisesti vaativat he myöskin osanottoa ensimmäisen duuman vaaleihin, mutta bolshevikit olivat sitä vastaan. Vaaliboikotin perusteet olivat selvät. Duuman vaalit julistettiin aikana, jolloin työläiset vielä taistelivat katusuluilla. Työläiset taistelivat perustavan kokouksen puolesta. Boikotti oli siis työläisten taistelua pitemmälle menevien vaatimusten puolesta, itsevaltiuden uudelleen lujittautumista vastaan. Se oli samalla myöskin taisteluasenne porvariston petosta vastaan, perustuslaillisia harhakuvitelmia vastaan.

Bolshevikien ja menshevikien välisistä periaatteellisista mielipide-eroavaisuuksista huolimatta pidettiin huhtikuussa v. 1906 Tukholmassa joukkojen painostuksesta IV yhdistynyt puoluekokous, jossa menshevikit, joilla vallankumouksen tappion aiheuttaman lamaannuksen ansiosta oli enemmistö, hyväksyivät joukon opportunistisia pää-

töksiä. M.m. päätettiin myöskin osanotosta ensimmäisen duuman vaaleihin. Tämä yhdistymiskongressi ei kuitenkaan käytännössä johtanut mihinkään yhdistymiseen. Bolshevikit muodostivat omaa ryhmäänsä varten erikoisen keskuskomiteankin.

Samanaikaisesti tapahtuneet duumavaalit johtivat vapaamielisen porvariston voittoon. Mutta kun duuma yritti käsitellä agraarikysymystä, hajoitettiin se.

Sitä seurasi toinen duuma, joka hajoitettiin kesäkuussa v. 1907. Sosialidemokraattiset edustajat vangittiin ja lähetettiin heidät pakkotöihin. Alkoi ankara taantumuskausi. Uuden vaalilain nojalla, joka tosiasiallisesti riisti työläisiltä ja talonpojilta äänioikeuden, valittu kolmas duuma oli kokoonpantu melkein yksinomaan tilanherroista, rikkaista porvareista ja papeista.

Taantumuksen vaikutus puolueeseen.

Vallankumouksellisen liikkeen laskukausi koski myöskin puoluejärjestöön. Tappion vaikutuksen alaisina horjuivat epävallankumoukselliset ainekset. Vain bolshevikit kävivät kiivasta taistelua kaikkia horjuvia suuntia vastaan puolueessa.

Päätaistelu käytiin ”likvidaattorien” suuntaa vastaan. Nämä vaativat kaikkien maanalaisten puoluejärjestöjen hajoittamista (likvidoimista) ja niiden korvaamista työläisten puolueettomilla, laillisilla joukkojärjestöillä. Siten halusivat he tosiasiaassa luopua kaikesta vallankumouksellisesta työstä ja rajoittua vain hallitsevien luokkien sal-

limaan taisteluun pikkuparannuksista porvarillisen keisarivallan rajoissa.

Toiselta puolen on mainittava bolshevikien taistelu Trotskia ja hänen kannattajiaan vastaan, jotka taantumuskautena vaativat bolsheveikeiltä puolueen yhtenäisyyden säilyttämistä mihin hintaan tahansa, siis periaatteidenkin kustannuksella.

Myöskin itse bolshevistisessä puolueessa osoittautui olevan vaarallisia syrjäpyrintöjä. Likvidaattorien vastapainoksi muodostui bolshevikien keskuudessa äärimmäisvasemmistolainen, "äkkijyrkkä" ryhmä, joita nimitettiin "otsovisteiksi" ja jotka hylkäsivät osanoton kaikkeen julkiseen työhön. Ne olivat osanottoa vastaan kolmanteen duumaan, ammatilliseen toimintaan j.n.e. Nimensä "otsovistit" saivat he venäläisen sanan "otsyvatj" mukaan, mikä merkitsee pois kutsumista. He vaativat nimittäin, että työläisedustajat olisi kutsuttava pois duumasta. Lenin nimitti otsovisteja "vasemmistolaisiksi likvidaattoreiksi", jotka eivät ota huomioon tosiasiallisia oloja ja antavat vain vettä porvariston ja menshevististen likvidaattorien myllyyn. Lenin vaati kaikkien laillisten ja julkisten mahdollisuuksien hyväksi käyttämistä agitatsionia varten. Siihen tarkoitukseen on käytettävä vieläpä peritaantumuksellista duumaakin. Hän ei pitänyt kysymystä osanotosta duumaan periaatteellisena vaan taktillisena kysymyksenä, jonka ratkaiseminen siihen tai tähän suuntaan riippuu kulloinkin vallitsevasta tilanteesta.

Työväenliikkeen nousukausi ja maailmansota.

Vuosi 1911 oli taloudellisen nousun ja lakkoliikkeiden vuosi. Siten alkoi myöskin työväenliikkeessä yleinen nousu. Huippukohta oli suuri lakko Lenan kultakaivoksilla Siperiassa v. 1912. Sinne lähetettiin sotaväkeä ja ampumisia ja mestauksia tapahtui tämän tästä. Seurauksena oli Venäjän työväenliikkeen voimakas elpyminen. Samaan aikaan alkoi myöskin lopullinen välien rikkoutuminen bolshevikien ja menshevikien välillä ja otsovistien kanssa.

Bolshevikeille oli jo kauan ollut selvillä, ettei yhteistyö menshevikien ja likvidaattorien kanssa enää tule kysymykseenkään. Mutta tämä kysymys asetettiin käytännössä vasta v. 1912. Pragiin oli kutsuttu puoluekonferenssi, jossa päätettiin rakentaa uudelleen v. 1905 hävitetty puoluekoneisto. Tämän konferenssin valtava enemmistö oli bolshevikien puolella. Oli kasvanut uusi työläispolvi, joka tässä konferenssissa seisoi Leninin käsitysten kannalla. Valittiin uusi keskuskomitea, rikottiin lopullisesti välit kaikenkarvaisten opportunistien kanssa ja perustettiin lopullisesti bolshevikien puolue. Menshevikit ja heitä lähellä seisova Trotskin sovittelijaryhmä vastasivat samana vuonna perustamalla niin sanotun "elokuun yhtymän" Wienissä. Tästä tuli kaikkien voimien yhtymä bolshevikejä vastaan.

V. 1912 perustivat Pietarin työläiset "Pravdan" (Totuus), joka oli ensimmäinen työväenlehti Venäjällä. Aluksi ottivat menshevikitkin osaa siihen, mutta pian joutui lehti kokonaan bolshevikien käsiin. Viranomaisten

vainoista ja likvidaattorien vihamielisyydestä huolimatta kasvoi "Pravdan" painos nopeasti ja voitti se työläisten suuren enemmistön kannatuksen ja myötätunnon, kun taas menshevikien lehti "Lutsh" (Säde) omasi vaikutusta pääasiallisesti vain porvarillisen intelligenssin keskuudessa. Venäjän proletariaatin enemmistö oli jo bolshevikien puolella. Tämä osoittautui selvästi neljännen duuman vaaleissa. Bolshevikit voittivat niissä kuudessa teollisuuspiirissä, jotka kukin saivat lähettää yhden edustajan, kaikki kuusi paikkaa, mutta menshevikit saivat seitsemän edustajaansa valittua pikkuporvariston ja intelligensin äänillä, useimmat niistä vielä Kaukaasiasta, jossa kansalliset seikat olivat talonpoikaistoon vaikuttamassa.

Bolshevikit käyttivät hyväkseen laillisia mahdollisuuksia ja harjoittivat laajaa agitatsionia työläisjoukkojen keskuudessa. Heidän päävaatimuksensa olivat: kansanvaltainen tasavalta, maiden takavarikoiminen ja 8 tunnin työpäivä.

Sillä välin kasvoi kuohunta maassa. V:n 1914 aikana tapahtui aseellisia katutaisteluja Pietarissa työläisten ja poliisin välillä. Valtava vallankumousaalto oli lähestymässä ja sen käännti toisaalle vasta maailmansota.

Maailmansodan puhjetessa asettuivat menshevikit, samoin kuin muutkin II internationalen puolueet, isänmaanpuolustuksen kannalle. Bolshevikit taas antoivat tunnuksen: Maailmansota on muutettava kansalaisodaksi! He olivat sotaa vastaan. Isänmaallinen humala hullaannutti kuitenkin osan työläisistäkin, vaikkakaan ei sitä kestänyt pitkää aikaa.

Sodan alkaessa antoi puolueen keskuskomitea julistuk-

sen, jossa annettiin imperialistisen sodan kansalaissodaksi muuttamisen tunnus. Heti sen jälkeen vangittiin kaikki duuman bolshevikkiedustajat ja kaikki Pietarissa olevat keskuskomitean jäsenet ja asetettiin heidät oikeuden eteen. Puolue joutui vielä enemmän maanalaiseksi. Menshevikit kulkivat käsikädessä porvariston kanssa ja Plehanov selitti, että Venäjä käy oikeutettua sotaa. Mutta jo v. 1915 heräsi Venäjän proletariaatti vähitellen isänmaallisuuden humalastaan. Bolshevikit rakensivat uusia järjestöjä ja agiteerasivat sodan lopettamisen ja tsarismia kukistamisen puolesta. Joka päivä nousi työläis- ja sotilasjoukkojen luokkatietoisuus. Taloudellinen rappeutuminen, talonpoikain väsymys sotaan, porvariston tyytymättömyys ja epäonnistunut sodankäynti vaikuttivat osaltaan ja niin puhkesi maaliskuussa v. 1917 vallankumous ja tsarismi kukistui.

Helmikuun kumouksesta lokakuun vallankumoukseen.

Porvaristo halusi vallankumouksen avulla pystyttää vain pääoman poliittisen herruuden. Sitä eivät suuret työläis- ja talonpoikaisjoukot, jotka vielä suureksi osaksi olivat menshevikien ja sosialivallankumouksellisten johdettavina, aluksi suuresti häirinneetkään. Valtiollinen valta siirtyi väliaikaiselle hallitukselle. Valtaan päästyään jatkoi porvaristo tsaarihallituksen valloituspolitiikkaa ja imperialistista sotaa. Menshevikit ja sosialivallankumoukselliset olivat porvariston puolella. Se vastasikin koko-

naan heidän peruskäsitystään, jonka mukaan Venäjän vallankumous voi olla vain porvarillinen vallankumous.

Bolshevikit, ulkomailta palanneen Leninin johdolla, antoivat joukoille selviä ja ymmärrettäviä tunnuksia. He vaativat rauhaa heti tehtäväksi, ilman valtauksia ja sotakorvauksia, maaomaisuuden takavarikoimista ja tuotannon kontrollia. He esiintyivät proletariaatin diktatuurin puolesta ja vaativat kaiken vallan siirtämistä *neuvostoille*. *Rauhaa ja maata, kaikki valta neuvostoille!* ne olivat bolshevistiset tunnuslauseet, jotka menivät joukkoihin. Bolshevikien kannan määritteli Lenin n.s. "huhtikuun teesseissään". Niissä paljasti hän säälimättä menshevikien ja sosialivallankumouksellisten politiikan todellisen sisällön.

Nyt alkoi säälimätön luokkataistelu. Bolshevikien vallankumoukselliset tunnuslauseet vaikuttivat sytyttävästi ja yhä suuremmat proletariaatin ja talonpoikaiston joukot liittyivät vallankumoukselliseen taistelurintamaan. Kun väliaikaisen hallituksen ulkoministeri Miljukov eräessä nootissaan liittolaisvalloille avoimesti selitti, että väliaikainen hallitus tulee jatkamaan tsaarinaikaista imperialistista politiikkaa, vastasivat Pietarin työläiset ja sotilaat huhtikuun 20 ja 21 päivinä aseellisella mielenosoituksella. Miljukov erosi ja porvaristo katsoi olevansa pakotettu muodostamaan kokoomushallituksen menshevikien ja sosialivallankumouksellisten kanssa.

Siten laski menshevikien ja sosialivallankumouksellisten vaikutus joukoissa yhä enemmän. Syntyi uusi selkaus, kun kokoomushallitus vaati työläisten aseistariisumista. Työläiset vastasivat (kesäkuun 18 päivänä) valtavalla mielenosoituksella, joka tapahtui seuraavien bol-

shevististen tunnusten merkeissä: Kaikki valta neuvostoilta! Alas sota! Edelleen seurasi työväen kapina heinäkuun 3—5 päivinä. Bolshevikit tiesivät kylläkin, ettei kapinan aika vielä ollut tullut, mutta he liittyivät kuitenkin mukaan joukkojen oma-alotteiseen liikkeeseen, voidakseen ohjata ja johtaa tätä liikettä. Mutta porvaristo oli kyllin voimakas voidakseen sotaväen sekä menshevististen ja sosialivallankumouksellisten petturien avulla kukistaa kapinan.

Sitä seurasi lyhyt taantumuskausi. Bolshevikit joutuivat taaskin maan alle ja monia vangittiin. Mutta kaikki porvariston ponnistukset olivat hyödyttömiä. Uutta vallankumousta ei enää voitu pidättää. Bolshevikien vaikutus kasvoi yhä enemmän ja he alkoivat keskittää kaikki voimansa laajojen joukkojen mobilisoimiseen ja aseellisen kapinan valmistelemiseen. He työskentelivät Pietarin neuvoston vallankumouksellisessa sotaneuvostossa ja Pietarin neuvostossa, jossa he lopulta saivat enemmistön.

Kapinan valmistelun ratkaisevina päivinä osoittautuivat Leninin huomattavat johtajaominaisuudet erikoisella tavalla. Puolueessa, vieläpä keskuskomiteassakin horjuttiin. Joukko johtavia puoluetovereita, niiden joukossa Sinovjev ja Kamenjev, ei uskonut aseellisen kapinan onnistumiseen ja he syyttivät Leniniä siitä, että tämä muka oli luopunut marxilaisuudesta. Lenin vastasi m.m.: ”... Vallan valtaaminen neuvostoilta merkitsee tällä hetkellä käytännössä aseellista kapinaa. Tämän pitäisi olla itsestään selvän jokaiselle, mutta kaikki eivät ole sitä kuitenkaan ajatelleet eivätkä kaikki ajattele sitä vielääkään. *Aseellisesta kapinasta luopuminen nyt merkitsisi irtisanou-*

tumista bolshevismin tärkeimmästä tunnuksesta (valta neuvostoille) *ja vallankumouksellis-proletaarisesta kansainvälisyydestä yleensä*". Keskuskomitean enemmistö ohjasi omissa riveissä tapahtuneesta vastustuksesta huolimatta lujalla kädellä joukkojen vallankumouksellista toimintaa ja johti aseellisen kapinan voittoon.

Marraskuun 7 päivänä (lokakuun 25:ntenä v.l.) valloitti proletariaatti valtiollisen vallan. II yleisvenäläinen neuvostokongressi otti hallitusvallan käsiinsä ja siten oli proletaarisen vallankumouksen ensimmäinen näytös päättynyt. Vastavallankumouksen vastarinta murrettiin ja vallankumousaalto vyöryi yli koko maan.

Neuvostohallituksen ensi askeleet.

Vallan valtauksen jälkeen keskitti puolue päähuomiensa proletaarisen vallan lujittamiseen ja työväenluokan ja työtätekevien talonpoikien kiireellisimpien vaatimusten toteuttamiseen.

Yksi ensimmäisistä hallituksen määräyksistä (dekreeteistä) oli maan kansallistuttaminen. Kaikille sotaikäville kansoille ja hallituksille ehdotettiin pikaista rauhan solmiamista ilman valtauksia ja sotakorvauksia kansojen itsemääräämisoikeuden pohjalla.

Ensimmäinen käytännöllinen askel tähän suuntaan oli rauha Saksan kanssa. Asema oli sellainen, että vallankumouksen kohtalo riippui lähinnä rauhasta. Se oli sitäkin välttämättömämpää, kun miljoonaiset työläisten ja talonpoikain joukot, jotka rintamalla vuodattivat vertaan,

vaativat pikaista rauhaa. Brest-Litovskin rauha oli rauha vallankumoussodan valmistamiseksi, siinä "luovuttiin tilasta ajan voittamiseksi". Rauha oli vallankumouksen hengähdysloma, joka käytettiin proletaarisen valtiokoneiston ja punaisen armeijan rakentamiseen.

Puolueen sisällä syntyi rauhan solmiamisen johdosta vakavia erimielisyyksiä. Monet bolshevikit, vieläpä osa keskuskomitean jäsenistäkin, kuten Buharin ja muut, asettuivat Leniniä vastustavalle kannalle ja vaativat "vallankumouksellista sotaa" saksalaista imperialismia vastaan. He luottivat vallankumouksen puhkeavan Saksassa aivan heti. Tämä oli "vasemmistokommunistien" kanta. Molempien suuntien välillä seisoivat Trotski, joka esitti kantanaan molempi-parempi-ohjelman: "Ei sotaa eikä rauhaa".

Leninin kanta oli oikea. Jos sotaa vasemmistoryhmän mielen mukaisesti olisi jatkettu, olisi se johtanut vain proletaarisen vallankumouksen tuhoutumiseen, koska Saksan militarismilla oli käytettävissään paremmat valtit. Trotskin tunnuslause oli vain vallankumouksellista sanahelinää, missä ei ollut mitään sisällystä. VII puoluekokous maaliskuussa v. 1918 vahvisti Leninin kannan oikeaksi. Mutta proletariaatin täytyi kalliisti maksaa "vasemmistokommunistien" virhe ja heidän politiikkansa aiheuttama rauhansolmiamisen viivyttely. Trotskin toimesta katkaistiin ensimmäiset rauhanneuvottelut Brest-Litovskissa saksalaisten kanssa, saksalaiset ryntäsivät eteenpäin, valtasivat suuria maa-aloja ja kun neuvostovalta toisen kerran lähetti rauhanvaltuuskuntansa Brest-Litovskiin, saneli saksalainen militarismi vielä paljon raskaammat ehdot kuin ensi kerralla. Uusien ehtojen jou-

kossa oli myöskin, että kaikki venäläiset sotilaat on tuotava pois Suomesta ja että neuvostovalta ei millään tavalla saa avustaa Suomen vallankumousta. Ensimmäisissä, keskeytyneissä rauhanneuvotteluissa ei tätä ehtoa ollut. Tuo ”vasemmistolainen” virhe vaikutti siis myöskin Suomen proletariaatin tappioon.

Rauhan solmiamisella oli hetkeksi päästy kaikkein vaarallisimmasta vihollisesta. Mutta sen tilalle astui vastavallankumous. Vasta v. 1921 onnistuttiin lopullisesti iskemään vastavallankumous maahan ja voitiin siirtyä talouden rakennustyöhön.

Taistelussa vastavallankumousta vastaan, kokonaisen vihollismaailman ympäröimänä voi proletaarinen valta säilyä vain työväenluokan rautaisen diktatuurin avulla. Historiallisen kehityksen turvaamiseksi täytyi valkoista terroria vastaan asettaa punainen terrori.

Kansalaissodan aikana vallitsi sotakommunismi. Kansalaissodan loputtua täytyi myöskin sotakommunismiin päättyä. Välittömästi valtiollisen vallan valtaamisen jälkeen oli proletaarisen diktatuurin suurimpana tehtävänä vastavallankumouksen vastarinnan murtaminen. Kaiken muun piti alistua tämän poliittis-sotilaallisen tehtävän palvelukseen. Maanpuolustus oli tärkein ja ensimmäinen askel. Tuotannon — vallankumouksen taloudellisen puolen — täytyi alistua tämän poliittisen välttämättömyyden edessä. Ei ollut mahdollisuuksia tuotantoon, täytyi siis ottaa sieltä, missä otettavaa oli, vallankumousarmeijan varustamiseksi. Sotakommunismiin aikana vallitsi siis pakko-ottojärjestelmä ja otettiin tietysti sieltä, missä oli, ensin kaikki pois porvareilta ja sitten talonpojilta. Otettiin

pakolla viljaa, karjaa j.n.e., kiellettiin vapaa kauppa ja valtio jakoi käsilläolevat tuotteet. Mutta talonpojat alistuivat näihin ankariin toimenpiteisiin vain niin kauan, kun he olivat vakuutettuja, että tämä kaikki on välttämätöntä vallan säilyttämiseksi. Mutta vastavallankumouksen lopullisen tuhoamisen jälkeen oli asia jo toisin.

Mutta myöskin kommunismin kannalta katsottuna oli talouspolitiikan muuttaminen välttämätöntä. Sotakommunismi ei ollut oikea keino maan tuotantovoimien kohottamiseen. Samalla olisi tämä politiikka vielä jatkettuna johtanut niin tärkeän työläisten ja talonpoikain liiton rikumiseen.

Puolueen edessä oli vaativa tehtävä: sosialismin rakentaminen. Sitä varten oli suurteollisuus saatava ensin nousemaan. Tämän rakennustyön edellytyksenä oli elintarpeiden ja raaka-aineiden lisätty tuotanto. Mutta koska rakennustyö tapahtuu pikkuporvarillisessa maassa, merkitsi elintarpeiden ja raaka-aineiden tuotannon kohottaminen maan talonpoikaistalouksien jälleenrakentamista. Apukeinoina täytyi käyttää vielä olemassa olevaa pienteollisuutta, ulkomaankauppaa ja konsessionipolitiikkaa. Tämä oli uutta talouspolitiikkaa.

Puolueen tehtävinä sosialistisessa rakennustyössä olivat lyhyesti hahmoiteltuina sisäpoliittisesti teollisuuden kehitys ja liiton lujittaminen työläisten ja talonpoikain välillä ja punaisen armeijan pienentäminen. Ulkopoliitikassa oli käytettävä hyväksi kaikkia imperialististen maiden välisiä kahnauksia ja selkkauksia. Käytännössä johti se myöskin idän kansallisvallankumouksellisten liikkeiden tukemiseen.

Uusi talouspolitiikka.

Talouspolitiikan muutos tapahtui myöntämällä melkoisia oikeuksia pienomistajille ja sallimalla yksityispääoman toiminnan. Maaliskuussa v. 1921 pidetyssä X:ssä puoluekokouksessa päätettiin siirtymisestä uuteen talouspolitiikkaan (tunnetaan nimellä nep, joka on alkukirjaimista tehty lyhennys sanoista "novaja ekonomitsheskaja politika" = uusi talouspolitiikka). Nepin olemukseen kuuluu pienille omistajille määrättyjen myönnytysten tekemisellä vetää työtätekevien talonpoikien suuret joukot mukaan sosialistiseen rakennustyöhön, säilyttämällä proletaarisen valtion käsissä kaikki "hallitsevat taloudelliset kukkulat" (suurteollisuus, ulkomaankauppa, luottolaitos, kulkulaitos j.n.e.) ja voimakkaasti edistämällä osuustoimintaa. Osittaisen ja tilapäisen perääntymisen avulla turvattiin proletariaatin hitaampi, mutta varma ja alituinen eteneminen taloudellisen rakennustyön alalla.

Nepin käytäntöön ottamisesta kuluneet vuodet ovat osoittaneet, että puolueen suunta oli aivan oikea. Mitkä tahansa numerot Venäjän talouden kehityksestä v:sta 1921 lähtien todistavat sen. Teollisuus kehittyi huimaa vauhtia, nopeammin kuin milloinkaan missään maassa, kauppa siirtyi yhä enemmän sosialistisen valtion ja osuuskuntien käsiin, yksityispääoman osuus maan talouselämässä laskee jatkuvasti, talonpoikaisto siirtyi jo yhteistuotantoonkin, työläisten asema paranee, samoin talonpoikaiston taloudelliset olot. Neuvostovallassa luodaan lujaa pohjaa sosialistiselle yhteiskunnalle.

Puolueen taistelu yhtenäisyyden puolesta.

Neuvostoliiton kommunistisen puolueen voima on sen teoreettisessa selvytydessä, yhtenäisyydessä, lujittuneisuudessa ja kurintuntoisuudessa. Työväenluokka, jonka johdossa puolue seisoo, ei kuitenkaan ole yhtenäinen; siinä on erilaisia, eri tavoin vaikuttavia voimia. Sentähden on myöskin itsessään puolueessa havaittavissa erilaisia virtauksia. Puoluehan ei ole rautaseinällä eristetty muusta työväenluokasta. Kiertämättömästi syntyy silloin tällöin pikkuporvarillisia teoreettisia ja käytännöllisiä syrjäpyrintöjä.

Ensi kerran vallankumouksen jälkeen syntyi, kuten jo olemme nähneet, vastustussuunta puolueessa Brestin rauhan yhteydessä. Tämä erimielisyys poistui kuitenkin pian. V. 1920 syntyi taas vastustusvirtauksia ammattiyhdistyskysymyksessä. Kokonaista yhdeksän erilaista ryhmittymää vastusti puolueen suuntaa. Mutta asian johdosta syntyneet väittelyt vain lujittivat ja vahvistivat puoluetta.

Vakavampi oli vastustusryhmän esiintyminen v. 1923. Vastustusryhmä, jonka johdossa olivat Trotski, Preobrasenskij ja muutamat muut, syytti puolueen poliittista suuntaa vääräksi. Heidän mielestään uhkasi tämä suunta maata "perikadolla" ja he tekivät viittauksia puolueen johdon suistumisesta proletaariselta linjalta. Vastustusryhmä julisti sodan puoluekoneistoa vastaan ja asetti nuoret voimat vanhojen johtajien vastakohdaksi. Ryhmä vaati paitsi väittelyvapautta myöskin oikeutta perustaa erikoisia ryhmäkuntia puolueen sisällä. Mutta ryhmien

muodostaminen puolueessahan merkitsee puolueen yhtenäisyyden hävittämistä.

Vastustusryhmän koko esiintyminen oli tosiasiaassa ilmaus pikkuporvarillisista mielialoista puolueessa ja porvarillisten aineiden rappeuttavasta vaikutuksesta puolueen jäseniin. Näitä mielialoja edistivät suuresti ne vaikeudet, joita vastaan Neuvostoliiton proletariaatin taloudellisessa rakennustyössään yhä edelleenkin on taisteltava.

Tavattoman laajan ja intohimoisesti käydyn väittelyn jälkeen onnistui puolueen tälläkin kertaa voittoa uhkaava vaara. Väittelyn päätyttyä pidetty XIII puoluekokous osoitti puolueen yksimielisyyden ja tuomitsi vastustusryhmän kannan vääräksi.

Heti XIII:n puoluekokouksen jälkeen esiintyi Trotski eri kirjallisissa tuotteissaan, kuten kirjassaan Leninistä, kirjassaan "Lokakuun opetuksia" j.n.e., taaskin puolueen suuntaa vastaan. Näissä teoksissaan aliarvioi hän talonpoikaiston merkityksen vallankumouksessa ja sosialistisessa rakennustyössä, yliarvioi johtavien miesten merkitystä ja aliarvioi puolueen merkitystä. Myöskin Trotskin tämän kannan puolue tuomitsi.

Kului tuskin vuottakaan vastustusryhmän hajoamisesta, kun alkoi taas ilmetä uutta vastustusta. Sen johdossa oli puoluejohtajia, jotka sosialistisen rakennustyön vaikeuksien edessä olivat antaneet toivottomuuden ja pessimismin vallata itsensä. He selittivät, että maata hallitsee maaseudun rikas talonpoika ja vaativat ankaraa taistelua rikasta ja keskitalonpoikaistoa vastaan. Jos heidän politiikkansa talonpoikaistoon nähden olisi toteutettu, olisi se ehdottomasti johtanut taloudellisen liiton rikkumiseen

työväenluokan ja talonpoikaiston välillä. Valtion teollisuudessa näkivät nämä miehet valtiokapitalismia ja he kielsivät sosialistisen rakennustyön mahdollisuuden Neuvostoliitossa.

Uusi vastustusryhmä esiintyi Sinovjevin ja Kamenjevin johdolla XIV:ssä puoluekokouksessa v. 1925 ja myöhemmin liittoutui se Trotskin ryhmän kanssa. Mutta puolueen valtava enemmistö hylkäsi heidän likvidatooriset katsomuksensa. Puoluekokous hyväksyi puolueen suunnan, joka tarkoittaa liittoa köyhän ja keskitalonpoikaiston kanssa ja painosti vielä kerran Leninin esittämää käsitystä proletariaatin taloudellisista "hallitsevista kukku-loista", nimittäin valtion teollisuudesta, ulkomaankaupasta, kuljetuslaitoksesta ja pankeista talousmuotoina, jotka takaavat onnellisen edelleen kehityksen sosialismiin. Puoluekokous selitti, että niin suurtalonpojan merkityksen aliarvioiminen kuin sen yliarvioiminenkin ovat poikkeuksia oikealta linjalta ja ovat ne vahingollisia vallankumoukselle ja vieraita leniniläiselle käsitystavalle. Kulkakin, rikkaan talonpojan yliarvioiminen, kulakkivaaran pelko on nykyhetkellä kuitenkin suurempi vaara, koska se johtaa epäuskoon työväenluokan voimiin ja sosialismin voittoon nähden.

Vastustusryhmä pysyttäytyi tappionsa jälkeen jonkun aikaa hiljaa ja selitti tyytyvänsä puoluekokouksen päätöksiin. Mutta jo seuraavana kesänä koetti se uudelleen saada aikaan keskustelun jo päätetystä asiasta ja alkoi perustella omia salaisia ryhmiään puolueeseen. Puolue varoitti oppositsionimiehiä mitä ankarammin. Ne selittivät eräässä julkilausumassaan, että heidänkään mieles-

tään ei voida sallia ryhmien perustamista puolueessa. Joulukuussa v. 1926 koetti oppositio kuitenkin uudelleen alkaa keskustelun, tällä kerralla kansainvälisellä pohjalla, Kommunistisen Internationalen toimeenpanevan komitean laajennetussa istunnossa. Mutta toimeenpaneva komitea hylkäsi heidän kantansa. V. 1927 sai oppositiionin toiminta yhä räikeämpiä muotoja, niin että puolueen sisällä tosiasiallisesti oli jo syntynyt toinen puolue omine jäsenmaksuineen, omine puolue-elimineen, salaisine kirjapainoineen j.n.e. Kun oppositio vallankumouksen 10-vuotisjuhlien yhteydessä yritti järjestää omia mielenosoituksiaan, oli puolueen kärsivällisyys lopussa. Vuoden lopulla pidetty puoluekokous erotti puolueesta kaikki oppositiomiehet, jotka eivät jo aikaisemmin olleet tulleet erotetuiksi puoluekurin rikkomuksiansa takia ja julisti oppositiionin kannalla olemisen ja samanaikaisen puolueeseen kuulumisen mahdottomaksi. Tämän jälkeen alkoi nopea hajoamisprosessi oppositiionin keskuudessa ja suurin osa sen kannattajista ilmoitti alistuvansa kaikkiin puolueen päätöksiin, tunnustavansa virheensä ja haluavansa päästä takaisin puolueeseen. Huomatuimmista oppositiionin johtajista ovatkin jo Sinovjev ja Kamenjev ja eräät muut taas puolueen jäseniä. Trotskin ryhmä on edelleenkin puolueelle vihamielisellä kannalla, mutta se on puolueen ulkopuolella ja on se omalla politiikallaan menettänyt kaiken kannatuksen ei ainoastaan työläisten, vaan myöskin neuvostointelligenssin keskuudessa, jossa sen enimmäkseen kannattajat olivat.

Siten on NKPD 25 vuoden aikana taistellut tsarismia, tilanherroja ja kapitalisteja vastaan, proletariaatin dikta-

tuurin puolesta, opportunisteja ja likvidaattoreita samoin kuin kaikkia "vasemmistolaisia" vallankumouksellisia sananparsiaakin vastaan. Tämä taistelu voi johtaa voittoon vain sentähden, että Neuvostoliiton kommunistinen puolue on aina omannut vallankumouksellis-marxilaiset periaatteet.

Että puolue voi ratkaista historiallisen tehtävänsä, siitä on kiitettävä myöskin puolueen kuolematonta johtajaa Leniniä. Hän käsitteli kaikkia luokkataistelukyсьmyksiä marxilaisesti, vallankumouksellisesti ja siten auttoi hän suuresti Venäjän proletariaatin vallankumouksellista puoluetta löytämään aina oikean menettelytavan ja oikeat, tosiasiallisiin oloihin soveltuvat järjestömuodot ja siten rakentamaan koko politiikkansa vankkojen tosiasioiden pohjalle.

Missä oli Leninin merkitys ja suuruus? Siinä, -että hän osasi mestarillisesti yhdistää toisiinsa käytännön ja teorian. Hän ei ottanut milloinkaan ainoatakaan käytännöllistä vallankumouksellista askelta, ellei hän jo ennen ollut sitä perusteellisesti teoreettisesti itselleen selvittänyt. Ja teoreettisessa työskentelyssään ei hän milloinkaan jättänyt silmistään tosiasiallista tilannetta ja käytännöllistä välttämättömyyttä.

Pienimmässäkään jokapäiväisessä työssä ei hän kahtonut näkyvistään loppupäämäärää, mikä oli aina hänen menettelytapansa määräävä tekijä. Mutta loppupäämäärän suuruus ei myöskään milloinkaan estänyt häntä näkemästä pienen, vaivaloisen jokapäiväisen työn merkitystä ja tärkeyttä. Päämäärä ja sen saavuttamiseen käytettävät keinot eivät hänen mielestään milloinkaan erinneet toisis-

taan, vaan muodostivat ne yhteyden, jossa loppupäämäärä oli ratkaisevana tekijänä. Lopuksi osasi hän myöskin nopeammin ja paremmin kuin muut keksiä niin omat kuin vieraatkin virheet niitä vähintäkään kaunistelematta. Hallitsevan luokan virheitä osasi hän aina käyttää hyväkseen vallankumouksen asian hyödyttämiseksi. Siten on Leninillä suuri osuus siinä, että Neuvostoliiton kommunistisesta puolueesta on tullut se, mitä se nyt on, suuri johtaja maailman proletariaatin vapaustaistelussa.

Neuvostohallitus, neuvostovallan olemus ja luonne.

Venäjän proletariaatti on toteuttanut proletaarisen vallankumouksen, hävittänyt vanhan itsevaltaisen valtion ja rakentanut proletariaatin diktatuurin pohjalla proletaarisen valtion.

Jokaisen valtion tavoin on myös proletaarinen valtio luokkavaltio. Mutta porvarillisessa valtiossa hallitsee pääoma työläisiä; neuvostovallassa sensijaan on valta työläisten käsissä. Tärkeimmät tuotantovälineet ovat proletariaatin käsissä. Sikäli kuin yksityispääoma vielä on olemassa, näyttelee se vähäistä osaa ja on poliittisesti voimaton. Työväenluokka pyrkii poistamaan kaiken ihmisten riistämisen ja turvaa työtätekevien edut myöskin siirtymiskaudella kommunismiin. Siksi on neuvostovalta diktaturia riistäjäluokan yli kaikkien työtätekevien hyväksi, diktaturia, jonka kannattajina ovat kaikki työtätekevät.

Neuvostoliiton olemus on juuri työtätekevän kansan laajojen kerrosten tosiasiallisessa valta-asemassa, joukkojen, joiden käsissä on koko lakiasäättävä ja toimeenpaneva valta.

Samoin kuin porvariston valtio on proletariaatinkin valtio väkivallan elin. Kansan enemmistö käyttää väkivaltaa häviävään vähemmistöön nähden, kun taas porvarillisessa valtiossa on asia päinvastoin. Porvarillisessa valtiossa käyttävät hallitsevat riistäjäluokat väkivaltaa herruutensa ylläpitämiseksi, kun taas proletariaatti käyttää sitä luokkapäämääränsä, sosialismin saavuttamiseksi. Proletariaatti ei suinkaan halua ikuistuttaa luokkaherruuttaan, vaan käyttää se valtaansa kaiken ihmisten riistämisen lopettamiseksi. Neuvostovalta ei siis enää ole varsinaisessa mielessä valtio, vaan siirtymismuoto kapitalismista kommunismiin.

Valtiovallan tukipylväät, proletaarisen diktatuurin pääelimet ovat työläis- ja talonpoikaisneuvostot. Neuvostot ovat valtiovallan kansanvaltaisin muoto, mitä milloinkaan on ollut, sillä neuvostoihin ottavat osaa maan kaikki työtätekevät ilman mitään poikkeuksia. Vain pieni osa kokonaisväestöstä, nimittäin riistäjäluokka, on syrjätetty valtion hallinnasta.

Neuvostot rakentuvat alhaalta ylöspäin. Maaseudun koko työtätekevä väestö valitsee kyläkokouksissaan kyläneuvostot. Kunnan kaikki kyläneuvostot valitsevat kunnan toimeenpanevan keskuskomitean. Kihlakunnan johdossa on kihlakunnan neuvosto. Kaupunki- ja kihlakunnan neuvostot yhdessä valitsevat lääninneuvoston. Kaupunkineuvostojen ja lääninneuvostojen kongressi valitsee

aluekongressin tai autonomisissa tasavalloissa autonomisen tasavallan neuvostokongressin. Kaupunkineuvostojen ja lääninkongressien edustajat kokoontuvat yleisvenäläiseen (yleisukrainalaiseen j.n.e.) neuvostokongressiin, joka valitsee toimeenpanevan keskuskomitean.

Jokaisella paikkakunnalla, kunnassa, kihlakunnassa, läänissä, alueella, tasavallassa on neuvostokongressi korkein elin. Istuntojen väliajalla on valta kongressin valitsemilla toimeenpanoelimillä, toimeenpanevilla komiteoilla. Koko neuvostovallan koneisto on siis rakennettu kansanvaltaisen keskityksen periaatteelle. Neuvostovallan keskitetty luonne ilmenee alempien elimien ehdottomana alistumisena ylempien elimien alaisiksi ja koko tasavallan yhteisessä, suunnitelmallisessa johdossa.

Neuvostovalta ja proletariaatin puolue.

Neuvostovalta on proletariaatin diktatuuria. Se toteuttaa diktatuurinsa etujoukkonsa, kommunistisen puolueen johdolla. Kaikissa neuvostovallan elimissä, kaikissa neuvostovirastoissa on työväenluokan edistyneimmillä edustajilla, kommunisteilla, huomattavin osa, niin että neuvostovalta noudattaa proletariaatin luokkapolitiikkaa. Tästä seikasta johtuu paljon hyökkäyksiä neuvostovallan luokkavihollisten taholta koko maailmassa. He väittävät, ettei neuvostovalta ole proletariaatin diktatuuria, vaan kommunistisen puolueen diktatuuria. Tämä käsitys ei kuitenkaan ollenkaan pidä paikkaansa. Kommunistista puoluetta ei voi asettaa työväenluokan vastakohtaksi, jonka edisty-

neintä osaa puolue edustaa. Työväenluokka toteuttaa diktatuurinsa kommunistisen puolueen johdolla. Mutta tätä puoluetta tukevat ja kannattavat koko työtätekevän väestön laajat joukot.

Oikeudet ja vapaudet proletaarisessa valtiossa.

Proletaarisessa valtiossa nauttivat vain työtätekevät poliittisia oikeuksia ja vapauksia. Heillä on laajemmat oikeudet kuin missään "kansanvaltaisessa" valtiossa. Vaalioikeus kuuluu yksinomaan työtätekeville. Neuvostoliiton ja proletaarisen vallankumouksen viholliset eivät väsy toistamaan, että Neuvostoliitossa muka vallitsee bolshevistinen terrori, siellä ei ole paino- ja sanavapautta, sillä menshevikillä, sosialivallankumouksellisilla ja muilla työväenpuolueillahan ei ole poliittisia vapauksia. Itse neuvostovallan olemuksesta käy selville, ettei se ole kansanvaltaa kaikille, vaan ainoastaan työtätekeville. Vapauksia ja oikeuksia antaa se vain niille, jotka tekevät työtä ja taistelevat työtätekevien oikeuksien puolesta. Vallankumouksen vihollisille, riistäjille ja sortajille ja heidän apureilleen ei Neuvostoliitossa ole vapautta. Koko kysymys riippuu siis siitä, ovatko menshevikit ja sosialivallankumoukselliset ja muut sorretut puolueet työtätekevien vaiko porvarien edustajia. Työskentelevätkö ne vallankumouksen vai vastavallankumouksen hyväksi?

Lyhyen silmäyksen heittäminen Venäjän vallankumouksen historiaan riittää vakuutukseksi menshevikien ja sosialivallankumouksellisten vastavallankumouksellisesta

luonteesta. Muistakaamme vuotta 1918, joka oli vastavallankumouksellisten kapinoiden vuosi. Silloin oli olemassa vastavallankumoukselliset Koltshakin, Tshaikovskin ja muiden hallitukset, joiden ministerien joukossa istuivat menshevikit ja sosialivallankumoukselliset. Sitten astuivat valkoiset kenraalit Denikin ja Vrangel näyttämölle. Taaskin olivat menshevikit ja sosialivallankumoukselliset mukana. Tähän päivään asti käydään ulkomailla hillitöntä valhe- ja parjauskamppailua Neuvostoliittoa vastaan ja siihen ottavat menshevikit ja sosialivallankumoukselliset innokkaasti osaa.

Neuvostovalta merkitsee todellista vapautta ja kansanvaltaa proletariaatille, kaikille työtätekeville juuri siksi, että se huolehtii työtätekevien eduista ja rautaisella nyrkillä iskee maahan kaikki vastavallankumouksellisen porvariston ja sen apureiden yritykset kajota työtätekevien vapauteen.

Väkivaltaelimet. Väkivaltaelimiä on niin porvarillisessa kuin proletaarisessakin valtiossa. Mutta proletaarisen valtion väkivaltaelimet eroavat kapitalistisen valtion vastaavista elimistä siinä, että ensinmainitut on kokonaisuudessaan pantu kokoon työtätekevien luokkien edustajista ja väkivaltaa käytetään vain työtätekevien vihollisia kohtaan.

Punainen armeija on väkivaltaelin, voima vallankumouksellisten saavutusten turvaksi, proletaarisen valtion turvaksi imperialistisen tai oman vastavallankumouksellisen porvariston hyökkäyksiltä. Koska punainen armeija on puolustuselin, on se — päinvastoin kuin porvariston armeijat — vain tilapäislaatuinen, joka on olemassa niin

kauan, kun proletariaatin maailmanvallankumous lopullisesti on voittanut. Punaiseen armeijaan otetaan yksinomaan työtätekeviä. Sen johtajat ovat työväenluokan parhaita edustajia.

Proletaarisen valtion suojelemisen ohella täyttää punainen armeija myöskin tärkeätä valistustehtävää, sillä se toimii talonpoikaisjoukkojen valistajana, poliittisena ja sivistyksellisenä kasvattajana.

Neuvostokoulu ja muut kansan valistuslaitokset. Porvariston etujen mukaista oli laajojen työtätekevien joukkojen takapajuisuus. Siksi onkin kapitalistisissa valtioissa sivistys omistavien luokkien yksinoikeutena. Työtätekeviä valistaa porvaristo vain juuri niin paljon, kuin on tarpeen riistotarkoituksessa.

Toisin proletaarisessa valtiossa. Proletariaatti vapauttaa sorretut luokat ei vain taloudellisen ja valtiollisen, vaan myöskin sivistyksellisen sorron alaisuudesta. Porvariston luokkakoulun tilalle astuu proletariaatin luokkakoulu. Proletaarinen hallitus pyrkii — päinvastoin kuin porvarillinen — kohottamaan kansansivistystä. Se saattaa sivistyksen, eikä ainoastaan alkeissivistystä vaan korkeimman sivistyksen työtätekevien saatavaksi. Se ajaa pois koulusta sellaiset aineet, joiden tarkoituksena oli vain joukkojen aatteellinen orjuuttaminen, kuten uskonnonopetuksen, isänmaallisen historianopetuksen j.n.e., ja tekee koulun todellisen tiedon lähteeksi. Neuvostovaltion yhtenäinen työkoulu on työtätekevien kasvattaja todellisen marxilaisen tieteen hengessä yhteiskunnallisesti hyödyllistä työtä varten — tietoisten ja taitavien sosialismin luojien kasvattaja.

Samoihin päämääriin pyrkivät ja samassa hengessä työskentelevät muutkin laitokset kansanvalistusalalla. Neuvostohallitus on lisännyt ja laajentanut yleisiä kirjastoja, on luonut lukutupaverkon talonpoikaiston sivistystason kohottamiseksi, on tehnyt laajaa työtä tsaarihallitukselta periytyvän laajan lukutaidottomuuden poistamiseksi, on edistänyt teatterien ja elokuvien tunkeutumista maaseudulle, on luonut kansantajuisen joukkokirjallisuuden sekä sanomalehtien että aikakauskirjojen ja kirjasten ja kirjojen muodossa työläisten ja talonpoikain miljoonisten joukkojen valistamiseksi kaikilla tiedon aloilla.

Neuvostohallituksen suhde uskontoon. Kasvastustyön yksi pääkohdista on uskonnonvastaisen valistustyön tekeminen työläisten ja ennen kaikkea talonpoikaiston keskuudessa. Proletariaatin täytyy luonnollisesti ottaa huomioon tosiasialliset olosuhteet, vuosisataisen aatteellisen orjuuttamisen seuraukset ja se tunnustaa mahdottomaksi hävittää pakolla uskonnollisia ennakkoluuloja. Proletaarinen valtio hylkää tässä suhteessa kaiken pakon ja sallii jokaiselle täyden omantunnonvapauden. Mennäänpä niinkin pitkälle, että jokainen kansalainen, jonka uskonto kieltää aseiden kantamisen, vapautetaan aseellisesta sotapalveluksesta. Proletaarinen valtio ei anna millegään uskonnolle erikoisoikeuksia ja erottaa täydellisesti kirkon valtiosta ja koulun kirkosta. Jokaisella kirkkokunnalla on täysi vapaus ja itsenäisyys, sikäli kuin eivät ne toiminnallaan suoranaisesti vahingoita proletaarista valtiota ja työtätekevää väestöä. Mutta samalla käy proletaarinen valtio tarmokasta aatteellista taistelua uskontoa vastaan työtätekevien joukkojen tieteellisen valistamisen kautta.

Työtätekevän naisen vapauttaminen. Neuvostohallituksen proletaarisen kansanvallan yksi ilmenemismuoto on sen suhde työläis- ja talonpoikaisnaiseen. Proletaarissessa valtiossa on naisella samat oikeudet kuin miehelläkin. Mutta proletariaatin valta ei rajoitu ainoastaan muodolliseen työtätekevän naisen tasa-arvoisuuden tunnustamiseen niin taloudellisessa kuin poliittisessäkin suhteessa. Neuvostovalta pyrkii kaikin keinoin turvaamaan työläis- ja talonpoikaisnaisen aineellisen hyvinvoinnin. Siinä tarkoituksessa on olemassa lakeja äitien ja lasten suojelemiseksi, neljän kuukauden loma tuleville äideille, imettävien äitien avustaminen. Edelleen on olemassa laki isän velvollisuudesta ylläpitää lapsi ja työkyvytön äiti riippumatta siitä, onko avioliitto muodollisesti olemassa tai ei j.n.e. Neuvostohallitus tekee kaikkensa työtätekevien naisten poliittisen tietoisuuden ja sivistystason sekä ammattitaidon kohottamiseksi. Työläis- ja talonpoikaisnaisia vedetään työhön ammatillisissa järjestöissä, neuvostoissa, osuustoiminnassa ja puolueessa. Edistyneimmät naiset toimivat vastuunalaisissa tehtävissä.

Sellainen on uuden valtion tyyppi, neuvostovaltio. Vanha valtiokoneisto on hävinnyt, sitä ei ole vain muutettu tai parannettu, vaan on se murskattu ja korvattu uudella. Paitsi ulkonaista järjestystä on valtiovallan koko sisällyskin nyt toinen kuin ennen. *Neuvostovalta ei ole enää valtio sanan vanhassa mielessä.* Mutta neuvostovalta on työtätekevien joukkojen työväline niiden taloudellisessa ja sivistyksellisessä luomistyössä.

Asia- ja sanaselityksiä

*

Kirjassa esiintyy joukko vieraskielisiä sanoja, joita on ollut vaikea, useimpa mahdotonkin suomeksi esittää, koska suomessa ei vastaavia tieteellisiä sanoja ole. Suomalainen sosialismia käsittelevä teoreettinen kirjallisuus on niin köyhää, ettei siinä ole voinut vakiintua suomalaista teoreettista sanastoa. Myöskin useimmista vieraista kielistä käännettyissä suomeksi ilmestyneissä teoksissa käytetään paljon vieraskielisiä, kansainvälisesti vakiintuneita sanoja. Senvuoksi onkin asia- ja sanaluetteloon otettu sellaisiakin sanoja, joita ei tässä kirjassa esiinny, mutta jotka kuitenkin teoreettisessa kirjallisuudessa ovat hyvin yleisiä ja joiden selittäminen siis on tarpeen vaatima.

absoluuttinen = ehdoton, rajoittamaton, vastakohta suhteelliselle.

agitatsioni = voimakas yllyttäminen ja kehoittaminen, työntäminen määrättyyn suuntaan tai määrättyyn tekoon.

aktiivinen = toimiva, päättäväisesti, nopeasti toimiva.

anarkia = poliittisessa mielessä heruudettomuus, yhteiskuntatila, jonka vallitessa ei ole hallitusta, ei lakeja, ei sitovia sääntöjä, käytetään myös merkitsemään epäjärjestystä, säännöttömyyttä, mielivaltaa, sekasortoa; tuotannon a. = tuotanto tapahtuu sekasortoisesti, ilman yhteiskunnallista johtoa, yksilöiden tahdosta riippuvana.

anarkismi = oppi kaiken valtiovallan ja sitovien lakien hävittämisestä, pyrkii yhteiskuntatilaan, jossa vallitsee yksityisten ihmisten täydellinen, millään tavoin rajoittamaton vapaus ja jossa ihmisten yhdyselämä perustuu vain vapaaehtoiseen yhteistyöhön; anarkismi hylkää myöskin yhtenäisesti johdetun ja suunnitelmallisesti luodun talouden, maa ja tuotantolaitokset on luovutettava yksityisille, täysin vapaaehtoisille osuuskunnille, joita ei johdeta yhtenäisesti, vaan joita sitoo vapaa sopimus; samoin hylkää a. yhtenäisesti johdettujen poliittisten ja taloudellisten järjestöjen luomisen, joiden vastapainoksi se asettaa yksilöllisen toiminnan.

anarkisti = anarkismin kannattaja.

byrokratia = virkamiehistö, virkamiehistön herruus, virkavaltaisuus.

Clearing-house (lue: kliiring-haus) = laitos, jossa pankkien ja pankkiasiakkaiden keskeiset velat ja saatavat suoritetaan vertaamalla niitä toisten asiakkaiden vastaviin velkoihin ja saataviin ja suorittamalla vain eroitus puhtaassa rahassa, minkä kautta rahaliikenne paljon supistuu ja maksut tapahtuvat vain kirjanpitomerkintöjen kautta clearing-housessa.

demokratia (johtuu kreikkalaisista sanoista demos = kansa ja kratein = hallita) = kansanvalta, kaikkien kansalaisten yhdenvertaisuus. Porvarillisen kansanvallan olemuksesta kts. tekstiä!

diktatuuri = rajoittamaton valta, joka ei ole riippuvainen kiinteistä laeista.

dynastia = hallitsijasuku, hallitseva perhe.

emissioni = liikkeelle laskeminen (paperirahan, arvopapereiden j.n.e.).

fascismi = ensinnä Italiassa esiintynyt vastavallankumouksellinen, työväelle vihamielinen liike, jonka erikoisuutena on, että se voi joskus valloittaa puolelleen pikkuporvarillisia ja työväenkin joukkoja näennäisesti vallankumouksellisilla vaatimuksilla ja lupauksilla näiden aseman parantamisesta ja niiden suojelemisesta liialliselta riistolta sortaaakseen niitä sitten sitä enemmän senjälkeen, kun fascistiset riistäjät siten pettämiensä joukkojen avulla ovat poistaneet viimeisetkin "demokraattiset" oikeudet. Nimi johtuu latinalais-italialaisesta sanasta fascio (lue: fashjo) = raippakimppu. Vanhassa Roomassa kantoivat pyövelit raippakimppussa olevaa pyövelin piilua Rooman vallan merkinä. Fascismi esiintyi ensi kerran v. 1919. Silloin oli sen ohjelma tasavaltalainen, maanjaon puolesta, työväensuojeluksen puolesta j.n.e. V. 1922 tapahtuneen vallan valtauksen jälkeen häikäilemättä sortanut työläisiä ja talonpoikia.

feodalismi = yhteiskuntatila, joka nojautuu läänityslaitokseen. Maaomistus riippuu ylempänä olevien tahdosta, aateliston linnat ja maat ovat ruhtinaiden antamia läänityksiä ja täytyy heidän siitä hyvästä suorittaa sotalpalvelusta, talonpojan maata pidetään läänityksenä aateli-silta ja täytyy talonpojan suorittaa päivätöitä ja olla maaorjana. Kaupungeissa vallitsevat ammattikunnat, jotka määräävät tarkasti jokaisessa ammatissa miten monta mestaria, sälliä ja oppilasta kaupungissa saa olla. Kaikki luokat esiintyvät säätyjen muodossa, eivätkä ne saa seurustella toistensa kanssa, siirtymistä säädystä toiseen

rangaistaan ankarasti; alempia säätyjä pidetään epäpuhtaina ja alempiarvoisina, korkeimman säädyn ihminen, joka kohtelee heitä tasa-arvoisina ihmisinä, ajetaan pois säädystään.

finanssi = rahalaitos, omaisuus; myös valtion tulot; yleensä raha-asioita koskeva.

federalismi = yksityisten ryhmien löysä yhtyminen, jolloin yhtymän johdolla on vain vähäinen määräysvalta yksityisten ryhmien suhteen.

fusioni = yhteensulautuminen, liikkeiden tai järjestöjen yhtyminen.

henkilökunta = liikkeen tai laitoksen toimitsijat ja alemmat virkamiehet, jotka tekevät palkkatyötä, mutta eroitukseksi työläisistä eivät ole tuotannollisessa työssä (mestarit, konttoristit, kauppa-apulaiset, kauppamatkustajat j.n.e.).

holding-yhtiö = johtuu englantilaisesta sanasta holding = hallussaan pitäminen — yhtiö, joka omistamalla osakkeita pitää hallussaan useampia muita yhtiöitä, toinen nimitys ”kattoyhtiö”, koska se muodostaa ”katon” useiden liikeyritysten yläpuolella.

ideologia = ajatustapa, aaterakennelma, aatteiden summa.

ideologisesti = ajatustapaa koskevasti; käytetään myös hedelmättömän ihantelun merkityksessä.

illegaalinen = laitton, lain kieltämä, salainen, julkisuu-delta piiloutuva.

illegaalisuus = tila, jossa täytyy piiloutua julkisuu-delta, toimia salaisesti.

illusioni = harhakuvitelma, väärä käsitys.

imperialismi (johtuu latinalaisesta sanasta imperium = valtakunta, keisarikunta, maailmanvaltakunta) = alkuaan pyrkimys maailman herruuteen, nyttemmin käytetään merkitsemään kapitalismin viimeistä astetta; lähemmin selitetty tekstissä.

imperialistinen = imperialismiin pyrkivä, sitä ja sen tarkoituksia edistävä, sitä koskeva.

inflatsioni = liiallinen paperirahan liikkeelle laskeminen, niin että paperirahalle ei todellisuudessa enää ole olemassa riittävää katetta ja vastaa se siis vain osaa rahan kulta-arvosta.

intelligenssi = älymystö, henkisen työn tekijät (ylioppilaat, tieteen, taiteen, kirjallisuuden ja yleensä n.s. vapaiden ammattien harjoittajat).

internationale = kansainvälinen; käytetään merkitsemään työväen kansainvälisiä poliittisia järjestöjä, myöhemmin on syntynyt myöskin muita internationaleja.

juriidinen = lailla tunnustettu, laillisesti oikeudenmukainen.

järjestelmä = katsomuksien tai oppilauseلمien yhteen koottu ja järjestetty kokonaisuus, oppirakennelma; yleensä suunnitelmallisesti ja tarkoituksenmukaisesti kokoonpannut asiat.

kasautuminen = kokoontuminen erikoisesti suuremman voimakkuuden ja vaikutuksen saavuttamiseksi; pääoman kasautuminen selitetty tekstissä.

keskittyminen = kiinteä yhdistyminen saman keskipisteen ympärille; luja yhteenliittyminen.

keskittää = yhdistää lujasti yhden keskipisteen ympärille; koota yhteen hajallaan oleva.

klassillinen = mallikelpoinen, erikoisen merkitsevä, myös tyyppillinen.

kleptomania = sairaaloinen taipumus varastamiseen.

kollektiivinen = yhteis-, yhteishenkinen.

kommandiittiyhtiö = yhtiö, jonka omistajat luovuttavat liikkeeseen rahansa, mutta eivät voi ottaa osaa liikkeen hallintaan, heille kuuluu vain voitto-osuus yhtiön voitosta.

kommuuni = kunta, yhteisomistus; tällä nimellä tunnetaan Pariisin työläisten kapina v. 1871. Taantumuksellinen hallitus halusi riisua Pariisin aseista, mutta sotaväki siirtyi kansan puolelle ja työläiset ja pikkuporvarit ottivat vallan käsiinsä Pariisissa ja julistivat kommuunin, jonka piti olla Ranskan työväen ja talonpoikain hallituksen alkuna. 72-päiväisen piirityksen jälkeen kukistivat hallituksen joukot kommuunin lopullisesti toukokuun 28 päivänä v. 1871. Kymmeniä tuhansia työläisiä murhattiin. Marx nimitti kommuunia "ensimmäiseksi työväen diktatuuriksi".

konkreettinen = havaittava, havainnollinen, kouriintuntuva, selvästi määritelty.

konsessiononi = myönnytys, toiselle pakosta tai vapaaehtoisesti annettu oikeus; liike-elämässä toimilupa.

kriisi = pula, käännekohta, ratkaiseva hetki, vaarallinen tilanne.

kulttuuri = määrätyn ajanjakson henkisten, taloudellisten ja teknillisten saavutusten kokonaissumma.

lakko = useampien työläisten yhtäaikaista tapahtuva töiden lopettaminen parempien työehtojen tai muiden vaatimusten läpiajamiseksi.

legaalinen = laillinen, laillisesti sallittu.

legalisuus = tila, jossa voi toimia julkisesti.

liberaalinen = vapaamielinen.

liberalismi = porvarillinen maailmankatsomus, joka näennäisesti tavoittelee henkilöllistä ja mielipidevapautta, mutta joka tosiasiaassa tavoittelee rajoittamatonta riistämismvapautta.

manufaktuuri (latinalaisista sanoista manus = käsi ja factum = tehty) = kapitalismin alkuasteen verstastyö, joka nojautui käsityöläismäiseen osatyöhön.

marxilaisuus = Karl Marxin (synt. toukokuun 5 p:nä v. 1818, kuollut maaliskuun 14 p:nä v. 1883) ja Friedrich Engelsin (synt. marraskuun 28 p:nä v. 1820, kuollut elokuun 5 p:nä v. 1895) perustama oppi työväen luokkataistelusta.

materialismi = oppi, jonka mukaan aine (materia), t.s. aistin havaittava on kaiken olemisen ja elämän sisältö ja myöskin henkiset ja sielulliset ilmiöt ovat vain aineellisen elämän ilmauksia. Historiallinen materialismi = oppi, jonka mukaan kaikkien historiallisten ja yhteiskunnallisten tapausten lopullisena syynä on talous ja ennen kaikkea tuotteiden luomisen ja tuotteiden jaon tapa.

materialistinen = materialismin pohjalla seisova.

militarismi = sotilasherruus, liike, joka vaatii suurta valtaa armeijalle ja sotalaitoksen edistämistä ja laajentamista; ajattelutapa, joka pitää armeijaa ja sotalaitosta kaikkein tärkeimpänä ja ratkaisevimpana.

monarkia = yhden herruus, perinnöllisen valtionpäämiehen valta.

monopoli = yksinoikeus.

monopolismi = tila, jolloin monopolit, yksinoikeudet tuotannossa, kaupassa tai käytössä vallitsevat.

neutraali = puolueeton, mihinkään vastakkain seisovista ryhmistä liittymätön, kantaansa ratkaisematon.

neuvosto = käytetään lyhyesti merkitsemään työläisten, talonpoikien ja sotilaiden neuvostoa taisteluelimenä vallasta ja työväenvaltion hallituselimenä.

normaalinen = säännönmukainen, mallikelpoinen.

objektiivinen = tosiasiallinen, asiallinen, ennakkoluuloista vapaa.

oligarkia = muutamien etuoikeutettujen valta-asema, pienen ryhmän rajoittamaton herruus.

organisationi = järjestö, yksityisten osien suunnitelmallinen kokoaminen kokonaisuudeksi; järjestäminen, yksityisten osien tarkoituksenmukainen ja suunnitelmallinen jako kokonaisuudessa; tarkoituksenmukainen järjestely.

organisaattori = järjestäjä, johtaja, sellainen, joka suunnitelmallisesti kokoo ja rakentaa.

organismi = elimistö, useampien elimien yhteenliittymä elin- tai työkykyiseksi kokonaisuudeksi.

orjuus = yhteiskuntatila, jossa omistamattomat kuuluvat omistaville näiden omaisuutena.

osake = osanottotodistus yhtiöön, joka omistaa yhden tai useampia liikeyrityksiä voiton riistämisen tarkoituksessa.

osuuskunta = taloudellinen yhtymä, joka kuuluu useille yhteisille omistajille yhteisen hyödyn saavuttamiseksi, mutta jonka tarkoituksena ei ole toisten riistäminen.

parlamentti (johtuu sanasta *parlare* = puhua) = eduskunta, kansan edustajain kokous.

parlamenttarismi = hallitusmuoto, jonka vallitessa kansan valitsema edustus näennäisesti pitää valtaa käsissään ja yksin laatii lakeja, katsomus, jonka mukaan valta kuuluu parlamentille.

politiikka = kaikkien yleisten asioiden kokonaisuus, määrätty suunta, jonka mukaan valtiolaitosta ohjataan tai haluaan ohjata, oppi valtiosta; yleisien asioiden harrastaminen ja niissä toimiminen.

positiivinen = myönteinen, rakentava.

praktillinen = käytännöllinen, tarkoituksenmukainen.

proletariaatti = luokka, jonka jäsenet eivät omista mitään muuta kuin työvoimansa, palkkatyöväestö, köyhälistö.

propaganda = suunnitelmallinen ja jatkuva oppien ja periaatteiden levittäminen; värväystoiminta (vastakohta agitatsioonille, kts. tätä).

provokatsioni = toisen henkilön tai ryhmän tarkoituksellinen ja suunnitelmallinen toimintaan haastaminen oloissa, jotka tuolle toiselle ovat epäedulliset; toisen johtaminen tekoon, jota tämä ei haluaisi tehdä ja joka on hänelle vahingollinen.

provokaattori = yllyttäjä, joka saattaa toiset sellaisiin tekoihin, että niiden tekijät joutuvat ansaan.

prosessi = tapahtuminen, asian kulku, oikeusjuttu.

P. S. = kansainvälinen nimitys hevosvoimalle, voima, joka yhdessä sekunnissa nostaa 1 kilon 75 metrin korkeuteen tai 75 kiloa 1 metrin korkeuteen.

punta tai sterlinki punta = englantilainen rahayksikkö,

jossa on 20 shillingiä, jokaisessa niissä 12 penceä, arvoltaan noin 195 Smk.

puolue = ryhmä ihmisiä, joilla on määrätty yhteinen päämäärä ja jotka voimansa yhteenliittämällä yhteisesti pyrkivät tähän päämäärään.

reaktsioni = vastavaikutus, takaisku, taantumus, pyrkimys säilyttää tai palauttaa takaisin vanhentuneita oloja ja laitoksia.

reformi = uudistaminen, olevien olojen parantaminen niitä oleellisesti muuttamatta.

reformismi = liike, joka pyrkii muuttamaan yhteiskuntaa vähittäisellä olevien olojen parantamisella, mutta ei tavoittele vallitsevien olojen täydellistä syrjäyttämistä.

revisionismi = Bernsteinin ja hänen kannattajiensa katsomus. V. 1898 kirjoitti saksalainen sosialidemokraatti Eduard Bernstein kirjan "Sosialismin edellytykset ja sosialidemokratia" (ilmestynyt suomeksikin), jossa hän vaati sosialidemokraattisen ohjelman muuttamista (revisionia). Hän kielsi Marxin opin luokkavastakohtien kärjistymisestä ja väkivaltaisen kumouksen välttämättömydestä, vaati yhteistyötä "vasemmisto"-porvariston kanssa j.n.e. Revisionismi on siis oppi työläisten ja kapitalistien sovinnollisuudesta ja toisiinsa lähentymisestä. Nykyaikainen sosialidemokratia on käytännössä hyväksynyt tämän opin.

ryyryköyhälistö = mihinkään luokkaan kuulumattomia, rappeutuneita ihmisiä, jotka elävät rikoksilla, ei ole siis sekoitettava useinkin ryyryissä kulkevaan proletariaattiin, joka elää työvoimaansa myymällä.

siirtomaa = valloitettu alue, joka ei kuulu kiinteänä osana valloittavan maan valtiokokonaisuuteen, mutta on täydelleen riippuvainen valloittavasta maasta.

sivilisatsioni = sivistys; ihmiskunnan teknillisten saavutusten kokonaissumma (kts. myös kulttuuri).

sosiaalinen = yhteiskuntaa koskeva.

sosiaalinen vallankumous = yhteiskunnallinen vallankumous, joka ei muuta ainoastaan valtiomuotoa, vaan myöskin omistussuhteet, talousmuodon ja kulttuurin.

sosiaaliset lait = lait, jotka koskevat yhteiskunnallisia oloja, erikoisesti lait työsuhteiden säännöstelemiseksi, työvoiman suojelemiseksi j.n.e.

sosialidemokratia = nimensä mukaisesti puolue, joka pyrkii yhteiskuntaan, missä vallitsee täysi valtiollinen ja yhteiskunnallinen tasavertaisuus, mutta tosiasiasa puolue, joka kaikenmoisten verukkeiden varjolla asettuu isänmaanpuolustuksen kannalle yhdessä porvariston kanssa ja puolustaa kapitalistista järjestelmää työväen kapinoilta, suojellakseen siten kapitalistista taloutta häiriöiltä.

sosialisoiminen = yhteiskunnallistuttaminen, yksityisomistuksen siirtäminen yhteisomaisuudeksi.

sosialismi = yhteiskunta, jossa vallitsee taloudellinen suunnitelmallisuus, tuotantovälineiden yhteisomistus, täydellinen valtiollinen ja taloudellinen yhdenvertaisuus.

sosiali-vallankumoukselliset (s.-r.) = talonpoikaistoon nojautuva ylioppilaiden, intelligenssin ja pikkuporvariston puolue Venäjällä, perustettu v. 1906 puoluekokouksessa Suomessa. Se vaati kansanvaltaista tasavaltaa ja maan yhteiskunnallistuttamista. Joukkotaistelun asemesta harjoitti se tsarismin "järkiinnyttämistä" yksilöllisillä terrori-

teoilla. Lenin nimitti niitä ”sosiali-reaktionääreiksi” (sosiali-taantumuksellisiksi), mikä nimi on osoittautunut aivan oikeaksi. Vallankumouksen aikana jakaantui puolue oikeistoon ja vasemmistoon ja vasemmisto s.-r:ät olivat muutamia kuukausia bolshevikien kanssa neuvostohallituksessa. Brest-Litovskin rauhan jälkeen erosivat he kuitenkin hallituksesta ja yrittivät tehdä kapinan neuvostohallitusta vastaan (kesällä v. 1918). Oikeisto s.-r:ät ovat olleet pääylyttäjinä kaikkiin sotiin Neuvostoliittoa vastaan.

syndikalismi (ranskalaisesta sanasta syndicales = ammattiyhdistykset) = ammattiyhdistyssuunta, joka hylkää valtiollisen taistelun, joka haluaa perustaa ammatillisen liikkeen ei suurten yhtenäisten liittojen pohjalle, vaan pienten, löysässä yhteydessä keskenään olevien paikallisten ammatillisten järjestöjen perustalla. Vaatii yleensä valtion, myöskin proletaarisen valtion, hävittämistä ja tavoittelee yhteiskuntajärjestelmää, jossa tehtaat olisivat löysästi yhdistettyjen ammatillisten järjestöjen käsissä; kiihkeästi neuvostovihamielinen suunta.

taktiikka = joukkojen ohjaamistaito taistelussa, taistelutaito, taistelutapa, menettelytapa.

tasavalta = valtio, jonka johdossa on valittu valtionpäämies tai valittu hallitus.

tekniikka = taitavuus, menettely, työtapa.

tendensi = määrätty suunta, virtaus, taipumus, tarkoitus.

terrori = kauhu, hirmu, määrätyn vaikutuksen saattaminen pelkoa ja kauhua herättämällä.

teoria = oppirakennelma, tieteellinen tutkiminen, kokemuksista ja huomioista johdettu yleispätöinen periaate.

teoreetikko = jonkun tieteen tuntija, tutkija, tarkastelija, ihminen joka vetää huomioista ja kokemuksista yleispätöisiä johtopäätöksiä.

tilastotiede = tiede, jonka tarkoituksena on tarkkojen, numeroihin perustuvien tosiseikkojen toteamisen avulla tutkia valtion ja yhteiskunnan olosuhteita.

vaikutusalue = maantieteellinen alue, joka on jonkun valtion tai kapitalistisen yhtymän vaikutusvallan alaisena; poliittisessa mielessä useimmiten jonkun heikon tai takapajuksen maan määrätty alue tai koko maa, jonka toiset kapitalistiset valtiot näiden kesken tehdyn sopimuksen perusteella jättävät jonkun kapitalistisen suurvallan yksinomaisesti riistettäväksi.

vallankumous = kumous, mullistus, jonka kautta vanhat olosuhteet hävitetään täydellisesti ja tilalle luodaan jotakin uutta.

vallankumouksellinen = pyrkii yhteiskunnallisiin muutoksiin vallitsevien olojen täydellisen ja perinpohjaisen mullistuksen ja hävittämisen kautta.

vastavallankumous = pyrkimys vallankumouksen kautta saavutettujen olojen ennalleen muuttamiseen, vallankumouksen kukistamiseen.

First Sem. 15:—